

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN VE DEPREMLERİN ZARARLARININ EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU (10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365) TUTANAK DERGİSİ

**7'nci Toplantı
18 Aralık 2020 Cuma**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu'nun, Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule ve Komisyon gündemine ilişkin açıklaması

III. SUNUMLAR

1.- BTK Yetkilendirme Daire Başkanı Beytullah Kuşçu'nun afet ve acil durum haberleşmesine yönelik düzenleme, denetleme ve destekleme faaliyetleri hakkında sunumu

2.-Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği (ELDER)Direktörü Mustafa Özge Özden'in, elektrik dağıtım sektörü, afet koordinasyonu ile ilgili yapı ve paydaşlar, deprem senaryoları, ilgili riskler, bunlarla ilgili alınan önlemler, planlamalar ile Komisyondan talepleri hakkında sunumu

3.- Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği (GAZBİR) Genel Müdürü Musa Cem Önal'ın, doğal gaz dağıtım sektörü, GAZBİR'in faaliyetleri ile deprem konusunda almış oldukları ve yürütmekte oldukları tedbirler hakkında sunumu

4.- Millî Eğitim Bakanlığı İnşaat Emlak Daire Başkanı Umut Gür'ün, Bakanlığa tahsisli eğitim binalarında afetlerden sonra binaların tahkiki, güçlendirme ve yıkım çalışmaları ile planlanan çalışmalar; Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Özkan Avcı'nın, deprem afetine karşı alınacak önlemlerle ilgili olarak Bakanlığın çalışmaları, deprem durumunda yapılanlar ve değerlendirmeler hakkında sunumları

5.-Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Destek Hizmetleri Daire Başkanı Ayberk Özeş'in, destek hizmetleriyle ilgili çalışmalar ile sonuç ve değerlendirmeler; Sosyal Yardımlar Genel Müdürü Bülent Tekbıyıkoglu'nun, afet ve acil durumlarda Genel Müdürlüğün faaliyetleri, İzmir depremi ile sonuç ve değerlendirmeler; Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü Ali Çevik'in, afet ve acil durumlarda psikososyal destek hizmetleri, destek çözüm ortakları ve daha önceki süreçlerde yapılan istatistikler hakkında sunumları

6.- Kültür ve Turizm Bakanlığı Vakıflar Genel Müdürü Burhan Ersoy'un, Genel Müdürlüğün yurt içindeki ve yurt dışındaki çalışmaları, vakıf kültür varlıklarını güçlendirme çalışmaları, tarihî yapılar için deprem riski yönetimiyle ilgili yapılan çalışmalar; Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü Gökhan Yazgı'nın, restorasyon süreçleri ve tüm afetlerde müzelerdeki eserlerin güvenlik çalışması hakkında sunumları

**DEPREME KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLERİN VE DEPREMLERİN
ZARARLARININ EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**
(10/3200, 3361, 3362, 3364, 3365)

7'nci Toplantı

18 Aralık 2020 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu saat 14.05'te açıldı.

Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu, Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule ve Komisyon gündemine ilişkin açıklama yaptı.

BTK Yetkilendirme Daire Başkanı Beytullah Kuşçu tarafından, afet ve acil durum haberleşmesine yönelik düzenleme, denetleme ve destekleme faaliyetleri,

Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği (ELDER)Direktörü Mustafa Özge Özden tarafından, elektrik dağıtım sektörü, afet koordinasyonu ile ilgili yapı ve paydaşlar, deprem senaryoları, ilgili riskler, bunlarla ilgili alınan önlemler, planlamalar ile Komisyondan talepleri,

Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği (GAZBİR) Genel Müdürü Musa Cem Önal tarafından, doğal gaz dağıtım sektörü, GAZBİR'in faaliyetleri ile deprem konusunda almış oldukları ve yürütmekte oldukları tedbirler,

Millî Eğitim Bakanlığı İnşaat Emlak Daire Başkanı Umut Gür tarafından, Bakanlığa tahsisli eğitim binalarında afetlerden sonra binaların tahkiki, güçlendirme ve yıkım çalışmaları ile planlanan çalışmalar; Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Özkan Avcı tarafından, deprem afetine karşı alınacak önlemlerle ilgili olarak Bakanlığın çalışmaları, deprem durumunda yapılanlar ve değerlendirmeler,

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Destek Hizmetleri Daire Başkanı Ayberk Özeş tarafından, destek hizmetleriyle ilgili çalışmalar ile sonuç ve değerlendirmeler; Sosyal Yardımlar Genel Müdürü Bülent Tekbıyıkoglu tarafından, afet ve acil durumlarda Genel Müdürlüğün faaliyetleri, İzmir depremi ile sonuç ve değerlendirmeler; Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü Ali Çevik tarafından, afet ve acil durumlarda psikososyal destek hizmetleri, destek çözüm ortakları ve daha önceki süreçlerde yapılan istatistikler,

Kültür ve Turizm Bakanlığı Vakıflar Genel Müdürü Burhan Ersoy tarafından, Genel Müdürlüğün yurt içindeki ve yurt dışındaki çalışmaları, vakıf kültür varlıklarını güçlendirme çalışmaları, tarihi yapılar için deprem riski yönetimiyle ilgili yapılan çalışmalar; Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü Gökhan Yazgı tarafından, restorasyon süreçleri ve tüm afetlerde müzelerdeki eserlerin güvenlik çalışması,

Hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 21.18'de toplantıya son verildi.

18 Aralık 2020 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Recep UNCÜOĞLU (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: İlyas ŞEKER (Kocaeli)

SÖZCÜ: Selahattin MİNSOLMAZ (Kırklareli)

KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Depreme karşı alınabilecek önlemlerin ve depremlerin zararlarının en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla kurulmuş olan Meclis Araştırma Komisyonumuzun 7’nci toplantısını açıyorum.(")

Toplantı yeter sayımız vardır.

Görüşmelere başlıyoruz.

II. OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Recep Uncuoğlu’nun, Covid-19 salgını nedeniyle toplantıda uygulanan usule ve Komisyon gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Değerli milletvekillerimiz, değerli uzman arkadaşlarım, çok kıymetli basın mensupları, değerli danışmanlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün yine gündemimizde çeşitli kurum ve kuruluşlarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın da aynı zamanda sunumları var. Bu sunumları inşallah dinleyeceğiz hep birlikte.

Ben özellikle sunum yapacak olan kurum temsilcilerinin dışında diğer temsilcilerin, sadece bir kişinin salonda olmasını, diğer arkadaşlarımızı fuaye alanında misafir edebileceğimizi; yine aynı şekilde, basın mensuplarının da görüntü aldıktan sonra müsaade etmelerini; yine danışman arkadaşlarımızın da, malum pandemi şartlarında, sosyal mesafeye uyararak görüntü aldıktan sonra fuayede bekleyebileceklerini toplantımızın sıhhati açısından tekrar hatırlatıyorum.

Evet, değerli Komisyon üyelerimiz, değerli arkadaşlar; bugün toplantımıza Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu sunumuyla başlayacağız inşallah. Ben sunumu gerçekleştirmek üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu’nu, Yetkilendirme Daire Başkanı Beytullah Kuşçu’yu, yine Spektrum İzleme Daire Başkanı Arif Arısoy ve Spektrum Yönetimi Daire Başkanı Afşin Büyükbaş’ı Komisyonumuza davet ediyorum.

Söz konusu sunumla ilgili çıktılar yine milletvekillerimize dağıtılmış durumda. Yine, aynı şekilde, elektronik ortamda da e-posta adreslerine ve Komisyonumuzun WhatsApp grubu üzerinden de izleyeceğimiz sunum sizlere ulaştırılacak değerli vekillerim.

Evet, Komisyonumuz adına “Hoş geldiniz.” diyorum, değerli BTK Başkanımız ve daire başkanlarımıza.

Ben, sunuma başlamak üzere, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı Ömer Abdullah Karagözoğlu’na sözü veriyorum.

Buyurun, söz sizde.

(*) Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri; hepinizi şahsım ve kurumum adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Bugün, kısa bir sunumumuz var. İnşallah, BTK olarak afet ve acil durum noktasında hem haberleşmeyi düzenleyen ve denetleyen kurum olarak yapmış olduğumuz faaliyetlerimiz hem de bu süreci destekleyen faaliyetlerimiz hakkında kısaca bilgi veriyor olacağız.

Ben sunumu yapmak üzere, Yetkilendirme Daire Başkanımız Beytullah Bey’e sözü aktarıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

III. SUNUMLAR

1.- BTK Yetkilendirme Daire Başkanı Beytullah Kuşçu’nun afet ve acil durum haberleşmesine yönelik düzenleme, denetleme ve destekleme faaliyetleri hakkında sunumu

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Sayın Komisyon Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri, Komisyon üyelerimiz; sunumumuzda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun, afet ve acil durum haberleşmesine yönelik yaptığı faaliyetler kapsamında düzenleme, denetleme ve destekleme olarak 3 başlık altında bilgi arz etmeye çalışacağım.

Afet ve acil durum haberleşmesi, işletmecilerimiz tarafından şebeke planlamaları, normalde yoğun saat trafiğine göre yapılıyor yani yoğun saat trafiğinden kastımız da günlük ortalama kullanımın en yoğun olduğu bir saate göre, bu dünyada da bizde de şebeke planlaması bu şekilde yapılıyor. Fakat öyle bir afet, acil durum anında şebeke de çok olağanüstü trafik artışı, bunun şebeke trafiğinde 50-60 katlara kadar artışla karşılaşılabildiğini bir görüyoruz. Burada da ister istemez trafik sıkışıklıkları oluyor ama bunun üstesinden gelebilmek, buna ilişkin tedbir alabilmek için biz de işletmecilerimizle beraber çalışıyoruz düzenleme, denetleme faaliyetleri kapsamında.

Burada mevzuat olarak, dayanak olarak neler var diye baktığımızda. Temel olarak Elektronik Haberleşme Kanunu’muz burada kanunun “İlkeler” başlıklı 4’üncü maddesinde “Afet ve acil duruma yönelik olarak millî güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına öncelik verilmesi.” Yani bizim en bilinen büyük işletmecilerimiz TÜRK TELEKOM, TURKCELL, VODAFONE ve diğer 452 tane şirketimiz var aslında. Bunların, bu kanunun ilkeleri çerçevesinde, afet ve acil durum haberleşmesine yönelik tedbirleri alması gerekiyor şebekelerini kurarlarken.

Bakanlığımızın görevleri var, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın, elektronik haberleşmenin doğal afetler ve olağanüstü haller nedeniyle aksamaması için yine gerekli koordinasyonu sağlaması yönünde. İşletmecilere özel hak ve yükümlülükler olarak yine kanunumuzun 12’nci maddesinde “Afet durumlarında, haberleşmenin kesintisiz olarak devam etmesi için gerekli tedbirlerin alınması, kurum tarafından istenen hizmetlerin yerine getirilmesi ve elektronik haberleşme şebeke bütünlüğünün idame ettirilmesi.” ve yine mevzuat olarak... Biraz sonra yaptığımız çalışmalarla ilgili bilgi vereceğim ama öncelikle mevzuattan kısaca bahsetmek istedim.

Kanunun haricinde, bizim işletmecilerle imzaladığımız imtiyaz sözleşmeleri, görev sözleşmeleri şeklinde yetki belgelerimiz var. Burada da yine kanundaki hükümlerimize benzer şekilde mobil şebeke işletmecileri için afet ve acil durum haberleşmesine yönelik gerekli tedbirleri almak ama ilaveten her bir yetkilendirme başına, Bakanlığımızın, acil durumlarda kullanacağı şekilde, asgari olarak 2 mobil baz istasyonunu da hazır hâlde tutmaları gerekiyor. Her bir işletmecimizin 3 yetkilendirmesi var ve işletmecisi başına 6, toplamda da 3 mobil işletmecisi için 18 tane mobil baz istasyonunu hazır hâlde tutmaları

gerektiyor. TÜRK TELEKOM için ve TÜRKSAT için de yine burada mobil baz istasyonu yok ama şebekenin yedeklemesinden, afet ve acil durumlarda haberleşmenin kesintisiz sürdürülmesine kadar kanundaki maddelere benzer şekilde, imtiyaz sözleşmelerine de derç edilmiş hükümler bulunmaktadır.

Bir de bu kanuna dayanarak hazırladığımız Elektronik Haberleşme Sektöründe Şebeke ve Bilgi Güvenliği Yönetmeliği'miz var. Burada da iş sürekliliği, yani şirketlerin afet, acil durumlarla karşılaşmaları hâlinde bu iş sürekliliğini nasıl takip edeceklerinin, şebekelerin yedeklenmesine veya sistemlerin yedeklenmesine kadar ve bu yedeklerin periyodik bakımlarıyla beraber çalışır durumda tutulmasına kadar detaylı düzenlemelerimiz var.

Peki, bu düzenlemeleri yaptık, bu şekilde duruyor mu? Bir de bunun denetim kısmı var. Yani işletmecilerimizi biz düzenlemelere uyup uymadıkları konusunda denetliyoruz. Bugüne kadar, özellikle 2012 yılında, 2011 yılının sonunda yürürlüğe giren Şebeke ve Bilgi Güvenliği Yönetmeliği kapsamında biz 54 denetim faaliyeti yürütmüşüz. Bu işletmecilerimizin tamamına yakını, altyapı anlamında -düşündüğümüzde aslında bir kısım işletmecilerimiz altyapısı bulunan işletmecilerin şebekeleri üzerinden hizmet sunduğundan- bütün işletmecilerimizi denetlemiş olduk. En son örnek bakımından buraya, sunuma koyduk ama 2019 yılındaki İstanbul depreminde Turkcell, Vodafone ve TT MOBİL -TÜRK TELEKOM'UN iştiraki- bu işletmecilerimize denetim gerçekleştirildi. İşletmecilerden kusurları olanlar tespit edildi ve kusurları oranında idari yaptırım uygulandı. Bu deprem sonrasında, bu yaptırımdan sonra da işletmeciler kurumumuzla istişareli olarak kapasite artırımları gerçekleştirdiler, yüzde 35 ile 70 arasında. Neden yüzde 35-70 dedim. Şebeke bileşenine göre değişiyor bu. Mesela EYCA dediğimiz bir merkezi veri tabanında asgarisi bu, yüzde 35 kapasite artırımı başka bir şebeke elemanında yüzde 70 oranında, yüzde 60 oranında farklı farklı veya transmisyon anlamında kapasite artırımı 55 oranında gibi farklı şebeke bileşenlerinin kapasitesi artırılmış durumda yüzde 70'e kadar. Ve ondan sonra da yine bazı depremlerimiz oldu, örneğin, İzmir'de deprem oldu, küçük çaplı da olsa bazı yerlerde deprem oldu ama bu anlamda biz ciddi sıkıntı görmedik bu tedbirlerden sonra.

Bunun haricinde, az önce bahsetmiştim, acil durumlarda kullanılmak üzere, her işletmecinin asgari altışar tane, toplam 18 mobil baz istasyonu bulundurması gerekiyor ama yine işletmecilerle koordineli çalışarak bu yükümlülüklerin ötesinde toplam 2G, 3G ve 4,5G teknolojileri bazında baktığımızda 342, 430 ve 311 mobil baz istasyonumuz afet ve acil durumda göreve hazır hâlde bekletilmektedir. Örneğin, Elâzığ depreminde hemen 32 mobil baz istasyonumuz oraya sevk edilmiştir, Haberleşme Genel Müdürlüğüyle koordineli olarak. İzmir depreminde de 37 mobil baz istasyonumuz afet bölgesine sevk edilerek haberleşmenin aksamaması için tedbirler alınmıştır.

Bunun haricinde, gerek mobil baz istasyonları gerekse sabit kulelerde veya çatılardaki baz istasyonları da her bir baz istasyonu için kurumumuzca güvenlik sertifikası düzenlenmektedir. Bu güvenlik sertifikası düzenlenirken özellikle yapıların depreme dayanıklı olup olmadığı da kurumumuzca kontrol edilerek depreme dayanıklı olmayan yapılara baz istasyonu kurulmasına izin verilmemektedir.

Bunun haricinde, destekleme faaliyeti olarak söyleyebileceğimiz UYARSIS -Ulusal Mobil Uyarı Sistemi- diye işletmecilerimizle koordineli olarak geliştirdiğimiz bir sistem var. Buradaki maksat, herhangi bir deprem, afet bölgesinde ilgili kamu otoriteleri tarafından özellikle afet ve acil durum haberleşmesinde AFAD'la, kurumumuzla ve ilgili otoritelerle yapılacak çalışmaların ilgili bölgedeki abonelere SMS yoluyla duyurulmasına yönelik bir çalışma bu. Bunun teknik altyapısı hazır, mevzuat anlamında küçük birkaç eksiğimiz var onları tamamlayıp ful fonksiyon devreye almayı planlıyoruz.

Bunun haricinde, USOM tarafından, tabii, afet ve acil durum dediğimizde sadece belki öncelikli olarak deprem, sel gibi felaketler aklımıza geliyor ama bunun haricinde özellikle siber saldırılar yani haberleşmenin kesilmesi, bankacılık işlemlerine yönelik saldırılar da vesaire de bizim için afet,

acil durum kapsamında aldığımız tedbirlere destek mahiyetinde bu siber saldırıların önlenmesi için de kurumumuz da USOM tarafından işletmecilerle ve ilgili kamu kurumlarıyla koordineli olarak çalışmalar devam ediyor. Ayrıca burada yazılımlardan bazı örnekler verildi; Avcı, Azad, Kasırğa, Atmaca, Kule gibi bunların tamamı tehdidi bertaraf etmek veya önceden haber alarak ilgili kurumları uyardırmaya yönelik yazılımlar. Bir de özellikle insan kapasitesinin geliştirilmesi için bu USOM’da çok ciddi eğitimler düzenleniyor yani yazılımcıların geliştirilmesi, siber tehditlerin ortadan kaldırılması için, personel kapasitesinin geliştirilmesine yönelik faaliyetler de yine bu merkezimizde yürütülüyor diyerek ben sunumumu sonlandırıyorum sayın vekillerim.

Eğer soru olursa Başkanımızla beraber cevaplamaya çalışırız.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Dün de biz mobil operatörlerimizin; TÜRK TELEKOM, Turkcell, Vodafone’un da sunumlarını aldık. Bunlarla ilgili de çeşitli sorular gündeme geldi. Tabii, öncelikle, vekillerimizin o sorularına da geçeceğiz inşallah. Ben bir konuda daha detaylı bilgi alayım. Denetim faaliyetleri ve bu denetlemeler sonucunda özellikle İstanbul Silivri açıklarında meydana gelen deprem sonrasında yaşanan iletişim aksaklıklarıyla ilgili 3 operatörün de cezai işleme maruz kaldığı ve onunla ilgili de kendilerinin de burada sunumlarında belirttikleri gibi çeşitli iyileştirmeler, kapasite artışları hem aralarındaki ses paketlerinde, data paketlerinde iyileştirmelere gittiklerini bize teknik detaylarıyla sunumlarında bildirmişlerdi. Bunun ortaya çıkması için böyle aşırı bir yoğunluğun yaşanıp sistemin test edilmesi mi gerekiyor? O edilmeden böyle bir yoğunluğu sistemin kaldırıp kaldıramayacağı, Allah korusun, hani İstanbul’da yaşanan Silivri depremi gibi bir durum oluşmadan bu sistemin bu noktada hem sizin bahsettiğiniz gibi kanunen gereken altyapı ve imzaladığınız diğer yetkilendirmelerle alakalı, bu imtiyaz sözleşmelerindeki maddelerle alakalı bu denetim süreci nasıl işliyor ve somut olarak ne yapmamışlardı ve bu, işte, İstanbul’da yaşanan deprem sonrasındaki o iletişim sıkıntısıyla ortaya çıktı. Bu süreci bize biraz daha detaylandırır mısınız?

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Sayın Başkanım...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Şimdi, İstanbul depremindeki denetimden başlayarak belki denetimlerin nasıl yapıldığıyla ilgili daha net cevap vermeye çalışabilirim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Şimdi, İstanbul depreminde tabii, haberleşme kesintisi oldu. Tabii, biz mevzuatta “Yedeklilik olacak, şebeke kapasitesi yoğun saat trafiğine göre” diyoruz ama öngörmek mümkün değil. Yani, bunun ne kadar bir trafik artışına sebep olacağını öngörmek çok mümkün değil. Küçük çaplı afetlerde belki 3-5 kat bir trafik artışı olurken İstanbul’da 50-60 katlara varan veya daha fazla da olabilirdi. Belki çok daha katastrofik bir durum olsaydı çok daha fazla trafik artışı olabilirdi.

Şimdi, burada yapılan denetimde hani şebekelerde haberleşme kesintisi olur olmaz bizim denetim ekibimiz İstanbul’a gittiler. Orada şu tespit edildi: Şimdi, Turkcell’in -hani kurumumuzun internet sitesinde de yayınlandığı için isim vermekte bir beis görmedim açıkçası- bu trafiği kaldıramayarak şebekesinde bir saat on beş dakika kesinti olduğu, yine, Vodafone’un bir saat kırkbeş dakika, TÜRK TELEKOM’un iştiraki TT Mobil -mobil işletmecisinin ismi TT Mobil olduğu için öyle söyledim- orada da yaklaşık yirmi yedi saatlik bir kesinti, bir günden fazla bir kesinti olduğu net bir şekilde tespit edilmiş oldu. Buna, öncelikle bu kesinti süreleri dikkate alınarak bir yaptırım uygulandı. Ayrıca TT

Mobilde kesintinin haricinde iş sürekliliği planlarına uyulmama veya eksik yerine getirme gibi farklı ihlalleri sebebiyle de daha fazla bir yaptırım uygulanmış oldu TT Mobil'e. Yani iş sürekliliği planına uyulmamış, şebekede kapatılmaması gereken yani -TT Mobil'de şebekeyi belki ayağa kaldırmak için bir faaliyette bulunuyor ama- yapmaması gereken, işte, bazı cihazları kapatılmış, trafiğin uzun süre ayağa kaldırılamamasının bir sebebi olarak da o görülüp yani bu olay bazında, cihaz bazında arkadaşlarımız inceleyerek ortaya çıkarıyorlar. Yöneticileriyle tek tek cihazları, sistemleri nasıl yönettiklerini inceleyerek ihlalleri ortaya çıkarıyor. Mevzuatımızın hangi maddelerine girdiğini de tespit ederek kurulumuza sunuyor, Bilgi Teknolojileri ve İletişim kuruluna ve orada da bir yaptırım takdir ediliyor. Her denetim yaptırımla sonuçlanacak diye de bir şey yok tabii. Bazı denetimlerde de işletmecilerin farkındalık faaliyetlerinin artırılması için denetim faaliyetleri gerçekleştiriliyor. Ama İstanbul depreminde bu şekilde detay verebilirim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz.

Yani bu yaşanan kesintiler dolayısıyla da hem sizin incelemeniz hem idareye yaptırımınız dolayısıyla da hem de kendi kurumsal kalitelerini artırma amacıyla da anlaşılan bu 3 operatör de bu olaydan sonra kapasite artışına gitmiş, çeşitli iyileştirmeler, düzenlemeler yapmış. Onu da bize dün izah ettiler. Bu şekilde gerçekleşmiş.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Evet.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Asıl tabii, bu olağanüstü hâllerde yoğun artış yaşanan, kapasiteyi zorlayacak bir trafik olduğunda sistemlerin buna ne kadar karşılık verebileceği, o gibi durumlarda nasıl yönlendirilebileceği, bazı operatörlerin bazı trafikleri diğer boş iller üzerinden yönetmeye çalıştıkları vesaire gibi bu iletişimi kesintisiz sağlama açısından bir çalışma şekilleri de vardı. Yani belki bunlar daha detaylandırılarak böyle bir kesinti yaşanmadan, böyle olağanüstü deprem gibi hâllerle test edilmeden de bu kapasitenin yükseltilmesi ve sürekli korunması sizin denetiminizde de mutlaka sağlanacaktır diye düşünüyorum.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Evet.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker'in sorusu var.

Buyurun Sayın Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum sunumunuzdan dolayı.

Ben de aynı konudan hareketle bir şey sormak istiyorum: Şimdi, siz de sunumunuzda bu iletişimi otoyolları örnek göstererek anlattınız. Dün de operatörler de aynı örneği verdiler. Singapur'a teknik bir geziye gittiğimizde orada trafik ile ilgili konu görüşülürken şöyle bir ifade kullanmışlardı: "Mevcut yolların trafiği kaldırabilmesi için aynı anda trafikte -örnek olarak söylüyorum- 500 bin araç olacak." 500.001'inci aracın girebilmesi için o 500 binden bir azalması gerekiyor, azalmadığı sürece yeni aracı trafiğe sokmuyorlar. Şimdi burada da bu operatörler böyle istedikleri kadar sınırsız bir şekilde hat verebiliyorlar mı, yoksa o otoyol dediğimiz kapasitesinin belirli oranında 3 katı, 2 katı, 5 katı kadar mı hat verebiliyorlar, yoksa sınırsız mı? Bunu öğrenmek istedim. Çünkü bu sadece depremde değil, bir önceki bayramlarda da bu sıkıntıyı yaşadık, bu pandemi nedeniyle bire bir görüşmeler olmayınca Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı'nda da bu sıkıntıları yaşadık, görüşemedik, kendi ailemizle görüşemedik. Böyle bir oran var mı? Otoyolun genişliği ile verilen hatlar arasında bir oran var mı, yoksa sınırsız mı? Onu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BTk BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Kısaca isterseniz buna ben cevap vereyim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Tabii, buyurun.

BTk BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Sayın Vekilim, tabii ki sınırsız değil, burada bir kapasiteden bahsediyoruz, her zaman için bir kapasite var. Ve burada o gün, malumunuzdur, belki hatırlayacaksınız, bu konularda hep Japonya örneği verildi. Yani, şöyle ki Japonya’da bütün halk ne şekilde bilinçlendiriliyor, işte, böyle bir acil durumda aramanın kısıtlı tutulması. Çünkü siz bir hattı aldıktan sonra, kullanmaya başladığınızda artık o hat veya o kaynak size dedi ki “Oldu.” ama bu kaynak ben kullanıp yani “Alo, iyi misin?” “İyi.” “Tamam.” iyi olduğunun bilgisini aldıktan sonra bunun kapatılması yönünde aslında toplumda bir bilinç oluşması lazım. Yani eğer ben saatlerce “Ev sallandı, şunlar döküldü, şunlar yıkıldı, şöyle oldu, şunun altında kaldı.” hani, uzunca bir sohbete döndürsek -bunu ki bunu yaşadık- hangi kapasiteyi inşa edersek, sizin de az önce verdiğiniz örnekte olduğu gibi, o 501’inciyi alamama riskiyle karşı karşıyayız. Ama sonuç itibarıyla bu afet bize şu dersi verdi hep beraber bütün sektör olarak. Bizim yatırım yapmamız gerekiyor ve bu yatırımı şu anda operatörlerimiz belli ölçüde yaptılar. Ha, daha iyisi, evet, inşallah daha iyisi için de çalışıyorlar.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ben sorunun cevabını alamadım.

Şimdi, Turkcell -örnek olarak veriyorum- olarak ben sınırsız bir şekilde hat verebilir miyim vatandaşa, yoksa ne kadar verebileceğim, yani kaç bin tane, kaç milyon tane hat verebilirim?

BTk YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Sayın Vekilim, şöyle söyleyebiliriz: Turkcell olarak aslında sınırsız hat verebilir fakat bir de işin realitesi var. Turkcell’in şu anda 30 küsur milyon abonesi var, kapasitesine baktığımızda 60 milyon aboneyi kaldırabilecek bir kapasitesi var yani yaklaşık 2 katına kadar; biz operatörlerin kapasite planlamasından bunu biliyoruz. Mesela, daha düşük abone sayısı olan -20 küsur milyon, şu anda tam rakamlar aklımda değil ama- Vodafone’nun diyelim, onun 30-35 milyon abone kaldırarak kapasitesi var. Şimdi, sınırsızdan kastımız “Milyonlarca daha hat verebilir mi?” dediğinizde, teorik olarak verir ama böyle bir şeye ne ihtiyaç var ne de onun maliyetine katlanmak istemez çünkü boşa hat dağıtmak gibi bir şey. Her bir hattın yüzlerce liradan diyeyim başlayan maliyetleri var.

Dolayısıyla işletmeciler şu şekilde çalışıyor ve işin makul olanı da o diye düşünüyorum: 20 milyon abonesi varsa bir işletmecinin, 30-35 milyon civarında bir kapasite, bunu hızlı bir abone artışını da öngörerek boş kapasite bulundurması gerekiyor; bunu yapıyorlar. Ama sınırsız hat verme gibi bir şey yok. Verebilir mi? Verir ama anlamsız olur, o şeye katlanmaz.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sizin tarafınızdan konulan bir sınır yok o zaman?

BTk YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Tabii, yani, şöyle... Hatta biz şunu söylüyoruz: 83 milyon bizim vatandaşımız var, önümüzdeki yıllarda insanlardan çok makineler haberleşecek. Orada belki milyonlarca... Şu anda bizde 6,1 milyon civarında makine var bu mobil şebekeler üzerinden haberleşen, belki önümüzdeki beş, on yılda bunlar 60-70 milyona çıkacak. Hani, ne kadar çok abone olursa işletmecinin de işine gelir. Biz de teknolojiyi kullanma, makineleşme veya elektronik haberleşme ortamını her alanda kullanıyoruz. Makinelerin de kullanılması, nesnelerin de kullanılması bu anlamda bizim de desteklediğimiz bir şey ama bu mevcut kapasiteyle sınırsız abone temini anlamına gelmiyor, abone sayısı arttıkça kapasiteyi de artırmaları gerekiyor şirketlerin. Yani, makineleri de ilave ettiğini var sayalım, önümüzdeki beş yıl içerisinde 100 milyon da makine oldu, işletmecilerin bugünkü toplam 70-80 milyonluk kapasitesi o zaman 150-200 milyona çıkacak gibi bir planlamayla devam ediyor şirketler.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Bir de dün de sorularımız arasındaydı. Tabii, bizim amacımız böylesine olağanüstü durumlarda hiçbir iletişim zafiyeti yaşamadan, aynı zamanda da elimizdeki altyapıyı, bütün şebekeyi, imkânları en iyi şekilde kullanarak gerekirse birbirleri arasında geçişler yaparak gerekirse bu tip durumlar için ayrı işletme yönergeleri oluşturarak ve bunun da sadece böyle olağanüstü pik yapılan dönemlerde değil, olağan dönemlerde de test edilip işleyebilirliğini ilgili denetleyici kurum olarak sizin tarafınızdan denetlenerek ve bu sistemin geliştirilerek bizim böyle bir kapasiteye ulaşmamız asıl amacımız.

Bu noktada dün operatör işletmecilerine de sorduk. Nasıl ki bir cep telefonu içinde SIM kart olmadan 112'yi arayabiliyor, ilk sinyal aldığı baz istasyonu üzerinden bir acil yardım araması yapabiliyor. “Bu gibi durumlarda, böyle acil durumlarda bölgesel ya da tüm Türkiye’yi etkileyen durumlarda, bu mobil operatörlerin kapasitelerinin birbirlerine eklenmesi ve her operatörün farklı dahi olsa birbirlerinin şebekelerini belli bir kural dahilinde ya da belli bir izin dahilinde ya da belli bir karar dahilinde kullanabilir hâle gelmeleri mümkün müdür?” dedik, onlar dediler ki: “Bu teknik olarak mümkündür ama böyle bir altyapı yok hem üretilen cihazlar açısından hem mevzuat açısından.” Yani, biliyoruz ki bazı operatörlerin aboneleri çok fazla, bazılarının az; birinde yoğunluk olduğunda diğerinde boş olan mutlaka bantlar, bant genişliği ya da vesaire olabilir. Böyle bir şey mümkün mü? Bunu sorayım dedim.

Bir de bu, USOM tarafından yürütülen çalışmalar içerisinde hem siber saldırılara karşı bu sistemin güvenliğinin sağlanması için ciddi çalışmalar var. Bir de acil durumlarda bu UYARSIS, tüm telefonlara erken uyarı mesajı gönderilmesi meselesinde, özellikle, afet olduğu, deprem olduğu ilk anlarda normal sesli hatlara yüklenilmemesi açısından... Hem dün biz de burada bir kamu spotu izledik ilgili dernek tarafından da hazırlanmıştı, onu da izledik. Bu gibi farkındalık çalışmalarını BTK’nin de biz artırması gerektiğini düşünüyoruz. Hep o Japonya örneğini verirken işte, bizim de vatandaşımızın bu farkındalığa ulaşması yönünde sizin de bu çalışmaları artırmanızda fayda var.

Aynı zamanda da bu erken uyarı sisteminin geliştirilmesi belki AFAD’ın kullanacağı türden ya da tsunamiye erken uyarı veya depreme erken uyarı gibi sistemlerle nasıl entegre edilebileceği... Bir de sistem güvenliğimizin açısından biraz önce bahsettiğiniz bu koruma kalkanlarının Avcı, Azad, Kasırga, Atmaca, Kule gibi, bunların da önemli olduğunun altını çizelim. Ama tabii, bu altyapıyı ortak olarak kullanabilirler mi? Buna ilişkin bir dünya örneği var mı? Onu merak ettim, daha sonra da 2 vekilimizin daha sorusu var.

Buyurun.

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Sayın Başkanım, bu noktada Spektrum Yönetimi Dairesi Başkanımız Afşin Bey’e söz vermek istiyorum.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Başkanım, şimdi, 112 açısından düşündüğümüzde zaten 1 abonenin kendi SIM kartına ait şebekeye -mesela diyelim Türk Telekom abonesisiniz- kendi şebekenize eğer ulaşamıyorsanız, orada bir kısıtlılık oluşmuşsa, 112’yi aradığınızda diğer bir şebekeye de bağlanabiliyorsunuz. Yani orada herhangi bir...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Bu aslında uygulanabilen bir durum.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Şu anda da uygulanıyor.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Uygulanıyor, evet. 112 için sadece ama değil mi?

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – 112 için.

Fakat diğer husus, bütün şebekelerin bir arada çalışması hususu ilk bakışta avantaj sağlayacak gibi görünmekle birlikte bu takdirde kilitlenmemiş olan şebekenin de kilitlenmesine yol açabilir. Belki de daha az abonesi olan operatör kendi işlemlerine normal şekilde devam edebilirken diğer operatörün aboneleri de oraya yüklenince daha fazla kilitlenme ihtimali olabilir. Şöyle söyleyebiliriz: Dünyada kilitlenmeyecek, kilitlenmeyeceği garantisi verilebilen hiçbir mobil şebeke olamaz efendim. Yani, mutlaka bir seviyeden sonra her şebeke kilitlenebilir. Bunun bir asgari seviyesi olabilir, biz bu asgari seviyeyi operatörlerin bu son eksikliklerine müteakip yüksettirdik. Ama bu demek değildir ki ileride meydana gelecek bir afet de yine olmayacak demek değildir.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Aşırı yoğunlukta.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Burada önemli olan efendim, vatandaşın -tabii, Beytullah Bey'in de, Başkan Bey'in de belirttiği gibi- bilinçlenmesi ve bu çağrı taleplerini, süreklilik arz eden çağrı taleplerini ya kısıtlaması ya da veri üzerinden haberleşmesi. Biz bunun da reklamını ve bilgilendirmelerini yapıyoruz, AFAD'la birlikte.

Diğer bir husus da burada esasen afette görev alacak insanlarımızın yani görevli kişilerin haberleşmesinin hiç kesilmemesi.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Arama kurtarma görevlilerinin... Öncelik onların.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Biz de bu noktada AFAD, Kızılay, Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sağlık Bakanlığı gibi diğer kurum ve kuruluşlara kurum olarak frekans tahsislerini yapmış durumdayız. Bu kurumlar kendi personellerinin haberleşmesini herhangi bir kesinti olmaksızın sürdürebilmektedirler; onlarda herhangi bir kesinti meydana gelmiyor. Burada esas olan bu kamu güvenliğiyle ilgili çalışan personelin haberleşmesinin -tabii, en temel, esas olan diyeyim- devam etmesidir.

Arz ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyorum.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Araya girerek bir şey söyleyeceğim. Mesela, hayatını anlatmaya kalkan veya o olay esnasındaki yaşadıklarını anlatmaya kalkanın uzattığı konuşma hattı işgalini, bir şekilde, o süreçte, sadece o dönemde otomatik olarak kesen bir sistem çok mu pahalı bir sistemdir acaba? Zaman zaman oluyor ya biliyorsunuz hatlar konuşurken tık kesiliyor. Yani, teknoloji bu yani, bu da olmalı.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Efendim, tabii, olur...

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Öyle değil mi yani? Şu kadar dakika falan filan?

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Eskiden yurtlarda olurdu, üç dakikada bir...

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Başkanım, olabilir tabii olmayacak bir şey değil ama orada hangi çağrı acaba önem arz ediyor? Belki de adam yerin altındaki biriyle konuşuyor bu keseceğiniz çağrıda. Belki de gerçekten dediğiniz gibi keyfekeder bir konuşma.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır.

Buyurun Sayın Vekilim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Konuyla alakalı olduğu için Kamil Ağabey, zaten sunumla alakalı başka bir söylemeyeceğim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Samsun Milletvekilimiz Bedri Yaşar, buyurun.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şimdi, depremzede ile bu kurtarma ekipleri arasında bir diyalog sağlanıyor mesela depremzedenin şarjının bitme ihtimali de var, yani bu hat özellikle muhafaza altına alınıp iletişimin devamlılığı sağlanabilir mi? Şarjı da hani bitiyor, bitmek üzere ama bu iletişimin de devam etmesi lazım. O hattın korunup kurtarma faaliyetinin sonuna kadar bu alanı muhafaza altına almak mümkün mü?

BTk SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Şöyle: Şarj açısından müdahalede bulunamaz operatör ama o çağrının süreklilik arz etmesi açısından, kesintiye uğramaması açısından anlık olarak tabii tedbirler alabilir efendim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Bu milimetrik olarak değil yani, santimetrelik de olsa yeri tam tespit edilebilir ama hani sinyal alındığı andan itibaren çünkü enkaz büyük yani tam sinyal burada, en azından o iletişim kesildiği anda o nokta bilinebilirse daha farklı olur diye düşünüyorum.

BTk SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Sayın Başkanım, bu noktada, Spektrum İzleme Daire Başkanımız Arif Arısoy Bey’e müsaadenizle söz vermek isteriz.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

BTk SPEKTRUM İZLEME DAİRE BAŞKANI ARİF ARISOY – Sayın vekilim, mobil şebekelerde kazazedinin veya afetzedinin lokasyonunu çok hassas bir şekilde tespit etmek mümkün. Yani bu milimetre, santimetre olmayabilir ama direkt binayı adresleyecek şekilde konum tespiti yapmak mümkün, evet.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Bina içerisindeki konumunda mı?

BTk SPEKTRUM İZLEME DAİRE BAŞKANI ARİF ARISOY – Bina içerisindeki konumda Sayın Vekilim şöyle bir durum var: “X” “Y” koordinatını bulursunuz ama “Z” koordinatı ne kadar derinlikte, orayla alakalı sıkıntı yaşayabilirsiniz.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Yatay düzlemde...

BTk SPEKTRUM İZLEME DAİRE BAŞKANI ARİF ARISOY – Evet, onu bilemeyebilirsiniz.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

İzmir Milletvekilimiz Kamil Bey’e söz veriyorum.

Buyurun Değerli Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yani aslında bunun hemen devamı, bir de tabii, yansımalar da oluyor, yansımalar da konum belirlemeyi saptırır yani onu da söyleyeyim, binanın beton yığınının içerisindeki yansımayla dayalı konum belirleme hassasiyeti mutlaka değişecektir yani.

Şimdi ben, öncelikle teşekkür ediyorum. Konuşmanızın başında bulunamadım ama bu dosyayı başından sonuna kadar şöyle bir gördüm, inceledim. Tabii Türkiye’de mobil iletişim... Dün 3 operatörün temsilcisi burada sunumlarını yaptılar, yararlandık. Keşke dün öncelikle siz veya sizin hamiliğinizde olsaydı bütünsel bir görüşme olurdu. Ben dün onlara da belirttim.

Şimdi bakın, fiber optik altyapısı, kişi başına, TÜİK 2018’e göre; İstanbul’da 3,1 metre kişi başına, Ankara’da 4,3 metre kişi başına, İzmir’de 4 metre. Avrupa’nın değişik ülkelerinde bunun katları düzeyinde. Eekstrem bir örnek belki ama; Stockholm’de 770 metre fiber optik altyapısı kişi başına. Şimdi, sektör rekabete dayalı bir yatırım ve hizmet sektörü. Bu rekabet koşullarını mutlaka BTK, devlet,

bakanlık düzeyinde denetliyor, gözetiyor ama yatırımda gerek altyapıya yönelik, gerek daha ucuz, gerek daha geniş bant imkânı sunan, gerek daha hızlı iletişimi sağlayacak altyapı yatırımında rekabet kamunun pek yararına işlemiyor, rekabet nerede bir fayda getirecekse o zaman yatırıma dönüşüyor. Bu konuda ne dersiniz, ne düşünüyorsunuz? Yani, benim evimde 50 megabit per second bir internet var ama 50'yi bulamıyoruz yani o 20-25, en fazla 30'a çıkıyor. Tabii bu günün belli saatlerine göre değişkenlik arz ediyor ve kullanım yoğunluğuna göre ama. Bir de 1 milyon kişiye düşen güvenli internet sunucu sayısı bizde 4.340 bunun da karşılaştırmada oldukça düşük olduğu görülüyor. Tabii, eğer altyapıyı iyileştirici önlemler alınamazsa yarın bir gün depremle veya başka sorunlarla karşılaşıldığında bunun sorunları zincirleme kendisini de gösterecektir. Ben bu konuda düşüncelerinizi almak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Sayın vekilim, şimdi fiber altyapımız yani dünyanın en iyi altyapısı falan diye bir şey yok. Hani, fiber altyapımız belli ülkelerle kıyaslandığında, evet, fiber altyapımız belki istenilen seviyede değil fakat şu karşılaştırma da doğru değil diye düşünüyorum açıkçası. Yani Türkiye’de, işte, belli illerde 3,1, Stockholm’de 770 metre şeklinde...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Ekstrem olduğunu söyledim Stockholm’ün, karşılaştırmak adına değil ama olabiliyormuş anlamında.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Yok, şunun için söylüyorum. Mesela Almanya’ya bakın, Almanya’da fiber bizden kötüdür ama “Sadece fiber ölçü müdür?” dediğinizde, yani fiber, evet, haberleşme altyapısının gelişmişliği bakımından bir ölçü olabilir ama Almanya da şunu yapıyor: Mevcut kablolarının çok yüksek hızlı teknolojilerle bu DSL’in türevleri dediğimiz teknolojilerle şu anda o altyapıyı da yetkin bir şekilde kullanıyor. Şimdi dolayısıyla biz de hani -fiber tekrar olacak belki ama- çok iyi değiliz, belli engeller var, hatta bizim bir yasal çalışmamız da var bu engelleri ortadan kaldırmaya yönelik, o yönde çalışmalarımız var ama ben özetle şeyi söylemek istedim: Direkt uzunlukla bu işin ölçüsünü koymaya çalıştığımızda hata yaparız diye düşünüyorum. fiberi geliştirmeye yönelik de gerek yasal mevzuatta gerekse işletmecilerle koordineli çalışıyoruz ama bazı orada sadece bizden değil de belediyelerden kaynaklanan bazı sıkıntılarımız da var, onları da ortadan kaldırmaya yönelik bir çalışma içerisindeyiz.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Uzunluktan başka bir kriter var mı yani karşılaştırılabilir?

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Almanya örneğinde Vekilim...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Çünkü uzunluk... Yani sonuçta fiber ışık hızıyla iletim yapan bir kanal, bir şey yani. Dolayısıyla yani bu hızlı iletişimi sağlayacak bir altyapı sonuçta. Yani bunu ne kadar yaygınlaştırırsanız, ne kadar daha uç kullanıcıya kadar yaklaşıtırsanız fiberi o kadar yüksek kalitede..

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Doğru fakat...

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Yani ülkemizi biz hep ileriye taşımak, daha çağdaş, bilgi çağında bunu azami düzeyde kullanabilmek adına görüyoruz, böyle bir gelişim öngörüyoruz, heyecanla hedefliyoruz. BTK’nın da bunu sağlayan bir pozisyonda olması gerekir diye düşündüğüm için bu soruyu yönelttim.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Doğru. Ben sadece şunu söylemek istedim: Hani, fiberi geliştirmek için yasal değişiklikler için çalışıyoruz özellikle vurgulamak istedim. Hani, orada sadece BTK’nın... “Hani fiberi yaygınlaştıralım, işletmecilere

yükümlülük getirelim, işletmecileri daha fazla teşvik edelim.” dediğimizde bile atamadığımız adımlar oluyor. Mesela, bir yolu kazacak, belediyelerle karşı karşıya gelebiliyor şirketler. Bunların esas, kök nedenlerini ortadan kaldırmaya yönelik bir çalışma içerisindeyiz. Yoksa fiberin önemsiz olduğu anlamında söyleyemiyorum, yanlış anlaşılacak istemem.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ –Başkanım, istatistik bir bilimdir ama çok böyle manipüle edilebilir bir bilimdir. Bilmiyorum o Stockholm’deki rakam... Şimdi fiberler kıllar şeklinde döşenir. Mesela ben bizim istatistiğimizden biliyorum, “Ya bunu acaba kıl sayısı ile çarpmamız gerekir mi, yoksa bir fiber döşendiği zaman sadece kaç kıl varsa o kadarını mı söylemek gerekir?” şeklinde bizim de tartışmalarımız oldu. Daha ihtiyatlı olanı biz seçtik.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Kıl sayısı da olsa sonuçta iletim hızı ışık hızında olan bir iletim şekli yani.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ –Metre açısından söylüyorum

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Fark etmiyor, kullanıcıya kadar o kıl sayısını inceleyebilirsin herhâlde yani sonuç itibarıyla.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ –Mesela aramızda efendim, diyelim 3 metre var, buraya 100 kıl fiber döşediğimiz zaman 300 metre fiber var diyebilirim ben hani aramızda ama...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yok, benim verdiğim rakamlar; Türkiye Bilişim Derneğinin ortaya koyduğu ve sürekli ifade ettiği rakamlar, onlar üzerinden ifade ettim, öyle alıp da kıl üzerinden değil yani.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Tamam herhâlde.

Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, İstanbul Milletvekilimiz Mustafa Demir Bey’in sorusu var.

Buyurun, Mustafa Bey.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Peki, ben de teşekkür ederim sunumunuz için, hoş geldiniz.

Şimdi, bilişim teknolojilerinin gelişmesine paralel olarak şüphesiz iletişimin, insanlar arasındaki iletişimin hem yoğunluğu hem kalitesi özellikle bu görüntülerle birlikte son derece arttı. Bu insan, mekân ve zaman üçlüsünün içerisinde mekân mefhumunun neredeyse kaldırıldığı, ortadan kalktığı bir durum söz konusu oldu. Bu insanlar için son derece önemli, insanın gelişimi açısından da son derece önemli. Gelişmişliklerin arasındaki farkın azaltılması açısından da büyük bir avantaj aslında, bakıldığında. Ancak bu bilgi teknolojilerinin bu kadar yaygınlaştırılmasıyla ilgili üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konu var. Bir, insana ait bilgilerin korunması, özel bilgilerin korunması son derece önemli.

İkincisi, ülke güvenliği açısından evet, bir fayda olmakla birlikte, ülke güvenliği açısından da sıkıntılara neden olabilecek bir durum her zaman var. İşte, daha iki gün önce Amerika’ya siber saldırı gerçekleşti, en azından onların öyle bir ifadesi var. Şimdi, bu güvenlik açısından baktığımızda, olağanüstü durumlarda, tabii afetler -ki konumuz bu- siber saldırılar ve bizim ülkemizde yakın geçmişte yaşadığımız 15 Temmuz darbe girişimi esnasında; dışarıdan müdahalenin zor olduğu, yani olağanüstü durumlarda -siber saldırılar gibi- dışarıdan bilgi iletişim teknolojilerine müdahalenin zor olduğu, belki de biraz primitif, biraz ilkel, ülkenin güvenliği açısından son derece önemli, ülkeyi ayakta tutacak özel, alternatif bir iletişim kanalımız var mı?

BTk SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ – Evet diyebilirim. Şöyle; İçişleri Bakanlığımızın hem Jandarma Genel Komutanlığı hem de Emniyet Genel Müdürlüğünün kendilerince, sadece kendilerince kullanılan ve diğer şebekelere bağlantısı olmayan 2 ayrı telsiz şebekeleri var. Bunlar özellikle Jandarma Genel Komutanlığının JEMUS sistemi, 1999 depreminin -tabii, o zaman yoktu ama- sonrasındaki depremlerde, diğer kamu kurumlarının da şu anda kullanılmaktadır. Örneğin, Jandarma Genel Komutanlığının sistemine AFAD, Sağlık Bakanlığı şu anda dâhil olmuş durumda, onlar da kendi personellerini bu sistem üzerinden haberleştiriyorlar ve bu bildiğimiz telsiz sistemidir, kriptoludur ve herhangi bir şebekeyle de bağlantısı yoktur, yani mobil şebekeyle, istenmediği sürece bağlanmaz. Şu anda bu türlü sistemlerimiz var ama farklı sistemlerin kurulmasına ilişkin tabii, planlar da var.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Samsun Milletvekili Bedri Yaşar Bey’in sorusu var.

Buyurun Bedri Bey.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli arkadaşlara ben de sunumlarımdan dolayı ayrıca teşekkür ediyorum. Tabii, afetler deyince salgın hastalıklar da bir afet, onu zaman zaman buraya gelen arkadaşlara da soruyorum aynı şeyi. Şimdi, milyonlarca öğrencimiz var; hem üniversiteler hem ilkokul, ortaokul; bunların tamamı dijital ortam üzerinden derslerini alıyorlar veya derslere girmeye çalışıyorlar. Dolayısıyla, bu EBA, EBA’ya girmek de dâhil, şimdi, Türkiye’nin önemli bir kısmında sorunlar var. Şimdi, tabii, ben tam bilemiyorum. Şimdi, Bilgi Teknolojileri Kurumunun bir yaptırım gücü var mı? Yani, bu, diyelim ki TÜRK TELEKOM veya Turkcell veya Vodafone veya bir başka şirket, başka internet sağlayıcı şirketler de var -yani, eğer böyle bir şey varsa ya şuraya kadar yapmalısınız veya bu da TÜRK TELEKOM... - Biraz bankalar mankalar, son durumda onun da dengesi değişti. Yani böyle bir yaptırım gücünüz var mı, şu ağı yapmalısınız, şuraya ulaşmalısınız gibi? Biliyorsunuz, eğitim hakkı sosyal bir hak ve devletin bunu yerine getirmesi lazım. Bunda bir maliyet faktörü aranmaz, yani adalette, eğitimde ve sağlıkta, bunlarda bir maliyet faktörü aranmaz, ülkede yaşayan her vatandaşın bunlardan istifade etmesi lazım. Yani, onunla ilgili bir projeksiyonunuz var mı? Yoksa bizim onun kılıyla, tüyüyle ilgilenecek hâlimiz yok, yani sonuçla ilgileniyoruz biz. Geliyor mu, gidiyor mu, yani şeyi bu. Ama bugün hakikaten, özellikle ben Samsun Milletvekiliyim, bizim köylerden, Samsun’un, işte, Vezirköprü’nün bir köyünden bu tür talepler geliyor, giremiyoruz. Bunun yanı sıra zaten girememek bir tarafa, girecek bir şey de yok, yani televizyon yok, elinde telefon yok o da işin ikinci bir facia tarafı. Bununla ilgili bir yaptırım gücünüz var mı, çalışanız var mı, projeksiyonunuz var mı? Tabii, siz Bilgi Teknolojileri olarak sistemi korurken otomatikman da tez, -antitez, savunmasız, işte, ATMACA, bir sürü program adı söylediniz sunumunuzda. Burada da, tabii, bir sektör oluştu. Siz savunmaya çalışırken birileri de bu sistemi çökmeye çalışıyor. Dolayısıyla, buna siber savaşlar mı diyorsunuz, adına ne diyorsunuz bilmiyorum ama şu an, işte, adam sistemi ele geçiriyor, ”10 lira verisen senin sistemi çözerim” diyor Başkanım. Yani, senin, diyelim herhangi bir şirketin bilgilerini milgilerini ele geçiriyor, sistemini çökertiyor, bunun karşılığında da para istiyor veya en kolay bu işi yapan en hızlı çözünüyor. Dolayısıyla insanlar fayda-maliyet analizi yapıyorlar, ”Lanet olsun.” diyorlar, ”Tamam çöz.” Bu tür olaylarla karşılaştığımız için söylüyorum. Sizin, bir de hep savunmada kalacak hâliniz yok, herhâlde bu ATMACA matmaca da saldırı silahınız diye düşünüyorum adından, AVCI, ATMACA... Hep savunacak hâliniz yok. Bununla ilgili bir stratejiniz var mı? Bu önemli çünkü bütün sistem artık ekonomide bile dijital ortamda, saniyede trilyon dolarlar, havaleler havada uçuyor yani o ona gönderiyor, bu buna. Saniyede, işte, ”Sen telefonu kapatmadan

para hesabına geçer.” Misali ki buna paralel olarak zaten internet 3G, 4G, 4,5G,5G, ne ise, bunun anlamı da bu. Yani teknoloji daha hızlı geliyor ve insanların da bilgiye ulaşması lazım. Eskiden bu sanayi devrimleri arasında on yıl, yirmi yıl, otuz yıl gibi zamanlar vardı ama şimdi öyle değil, iki yılda, üç yılda eski oluyor, yani üç yıl geçince sistem eski oluyor. Aslında böyle sıradan bir kurum görünse bile bence Türkiye’nin en önemli kurumlarından biri bütçesi itibarıyla, yatırımları itibarıyla, koordinasyonu itibarıyla. Vallahi size gözümüz gibi bakmamız lazım. Bakınca iyi görünüyor Başkanım arkadaşlar yani.

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Sağ olun.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Onun için ben her konuda bu sistemin, yani sizlerin, bilgi teknoloji kurumlarının desteklenmesi lazım geldiğine inanıyorum. Bu konuyla ilgili -sadece şey değil- size her türlü katkıyı sağlamamız lazım. Tabii, Vekilimizin söylediği kişisel veriler konusu çok hassas, bu bir mahremiyet alanı. Kişisel verilerin korunması da bence sizin göreviniz olmalı ki herhâlde görevlerin içerisinde vardır diyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

Alanı açınca çok konuşacak şey çıkıyor ama listeye de bakıyoruz bir sürü adam var yine, biraz kısaltalım diye düşündük.

Sağ olun Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ediyorum.

Var mı ilave bir şey?

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Çok kısa Sayın Vekilimizin açtığı alandan -cevap mahiyetinde değil ama- yapılan faaliyetler noktasında Sayın Başkanım, müsaadenizle çok kısa bilgi vermek isterim.

Az önce sizin de ifade buyurduğunuz gibi Sayın Vekilim, bu yazılımlar noktasında, bir kere bu yazılımları kendi imkânlarımızla geliştirmiş olmamız BTK olarak...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Öyle olmalı zaten.

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Bir kere bu, hem ülkemiz adına hem kurumumuz adına inşallah bir gurur kaynağı. Bu noktada da bu yazılımların her birinin tabii, farklı fonksiyonu var. Bu “AVCI” dediğimiz mesela, yazılımımız, bilhassa zombi makineler... Yani sonuç itibarıyla ne kadar güçlüsünüz; en zayıf halkanız kadar güçlüsünüz. Bu noktada da kullanıcı mesela girmiş olduğu bir siteden, kapmış olduğu bir virüsten bir komuta merkezine artık sürekli hizmet eden, onun bilgisayarı aslında başka bir kriptoyu çözmek için kullanılan zombi makineler hâline geliyor ve bunları sizin tespit edip o komuta merkezlerini çöktürmeniz gerekiyor ve bütün ekibimiz bu noktalarda ciddi anlamda gayret ve efor sarf ediyorlar.

Eğitim konusu... Tabii, mobil haberleşme noktasında çok kısa isterseniz yine Arif Başkanımıza da bir söz vermek isterim. Diğer taraftan da “Yaptırımımız var mı?” O noktaya da Yetkilendirme Dairemize müsaadenizle, çok kısa söz vermek isterim Sayın Başkan.

BTK SPEKTRUM İZLEME DAİRE BAŞKANI ARİF ARISOY – Sayın Vekilim, çok haklısınız, özellikle pandemi süresince internet trafiği mobilde şehirlerden kırsala kaydı. Dolayısıyla işletmecilerin önüne meydan okuyan yeni bir durum ortaya çıktı. Bununla ilgili bizim imtiyaz sözleşmelerimizde nüfusa bağlı olarak verdiğimiz yükümlülükler var. İşletmecilerin nüfusu binin üzerinde, 5 binin üzerinde veya altında olan yerlerle alakalı 2G, 3G ve 4,5G teknolojilerini sağlamaları gereken seviyeler var. Biz

bunları takip ediyoruz. Şimdi, sadece işletmecilerin yaptığı çalışmaları değil, biz aynı zamanda bununla alakalı kendimiz bir saha operasyonu başlattık. Bu sene içerisinde, son altı ay içerisinde yaklaşık 3 bin adet lokasyona gidip kendimiz tespitlerimizi yaptık ve bunları işletmecilere bildirdik.

Söz konusu pandemi olunca işletmeciler de açıkçası çok direnç göstermiyorlar. Genelde, bilirsiniz, ticari iştahlarının çok olduğu yerlere yatırım yapmayı tercih ederler ancak pandemi süresince biz de çok sıkı takip ediyoruz onlar da bize “Hayır.” demiyorlar. Tespitlerimizi iletiyoruz ve çözüm bulmaya çalışıyoruz. Örneğin, dün yine... Öğrencilerin çatıya çıkma videoları meşhur biliyorsunuz. Onları biz basından da takip ediyoruz, kendi tespitlerimizi de hemen iletiyoruz, orayla alakalı gerekli aksiyonları alıyoruz. Eğer ki imtiyaz sözleşmelerinde yükümlülüklerini yerine getirmediklerini tespit ettiğimiz durumlar varsa onları da zaten idari yaptırım süreçlerimizde ayrıca takip ediyoruz. Ama dediğim gibi, şu pandemi süresince işletmecilerle koordineli bir şekilde çalışıyoruz ve kimse “Buraya kurmayalım, burası ticari olarak ‘feasible’ değil.” gibi bir cevapla karşımıza çok çıkmıyor. Biz de bu konuda biraz katıyız açıkçası. Vatandaşlarımızın -50 haneli yer de olsa, 100 haneli yer de olsa- ihtiyaçlarını görmek için canla başla çalışıyoruz. Bununla alakalı da yükümlülüklerimiz ve idari süreçlerimiz tanımlanmış durumda. Onları da ayrıca takip ediyoruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyoruz.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Ben 1-2 cümle ilave edebilir miyim Sayın Başkanım?

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

BTK YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Bir de bu gelen talepler özellikle eğitim sürecinde sabit telefon hizmetinin kullanılmasına yönelik. Fakat şöyle bir realite var: Son yedi sekiz yıla bakarsak TÜRK TELEKOM’un abone sayısı 17-18 milyonlardan bugün 12 milyona kadar düşmüş. Yani insanlar mobil telefonu olduktan sonra sabit telefonu çok tercih etmiyorlar, yani kurumsal müşteriler ancak... Belki birçoğunuzun evinde sabit telefon bile yok, benim kendi evimde de yok şu anda mobil ile ihtiyacı karşılıyoruz diye. Şimdi, böyle bir dönemden pandemi sebebiyle ihtiyaç çok hızlı bir şekilde artınca şirketlerin bu talebi karşılama kapasitesi de biraz sınırlı.

Fakat yaptırım noktasında bilgi vermek için özellikle söz almak istedim. Eğer TÜRK TELEKOM herhangi bir yerde daha önce hizmet sunuyorken işte, “Müşteri kalmadı.” veya “Maliyetliydi, o nedenle ben hizmetimi kaldırdım.” dediği noktaları tespit ettiğimizde biz onlara yaptırım uyguluyoruz, hatta süre de veriyoruz, git, tekrar burada bu talebi karşıla diye. Ama bu, doğal olarak belki birkaç ayla yayılabiliyor. Hani gideyim hemen hizmeti götürüyem diyemiyorsunuz; kablo çekmek gerekiyor, kazmak gerekiyor vesaire. Bu noktada bizim toleransımız yok yani daha önce hizmet alan bir köyümüzde eğer hizmet yoksa onu tekrar biz götürmesini sağlıyoruz. Ama şeyi de göz önünde bulundurmak gerektiğini tekrar özellikle belirtmek isterim Vekilim: Yani yarı yarıya azalmış bir şey var, şu anda pandemi nedeniyle yoğun bir talep var, karşılamakta gecikmeler oluyor ve vatandaşlarımız sabit istiyor; mobil veya alternatif teknolojiler aslında var ama yani “İlla sabit istiyorum.” diyor ve bu şikâyetlere yansıyor.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şu an tam da yeri.

Başkanım bir dakika söz alabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim.

Bakın, bana gelen bir mesajı aynen paylaşıyorum: “Sayın Vekilim, 8’inci sınıf öğrencisiyim ve bu yıl önemli bir sınavım var. Bize internet bağlamıyorlar. Babam her yere başvurdu ama gelip bağlamadılar, üç aydır bizi oyuyorlar. Babam sürekli gitti ama bir sonuç alamadık. Biz en yakın fiber hattına 400 metre mesafedeyiz. Tekkeköy Belediye Başkanı Hasan Togar’a da gittim. Bana ‘TÜRK TELEKOM’un başkanı değilim.’ dedi. Psikolojik olarak da zor durumdayım. Ben bunu sadece kendim için değil mahallemizdeki en az 20 kişi için istiyorum. Babam da bir yol bulmaya çalıştı ama o da bir çare bulamadı. Samsun Tekkeköy Ovabaşı mahallesi Küme Evleri no.11’de oturuyorum, adım Medine Yayla.” Ben bunu, sizin TELEKOM İl Başkanına gönderdim aynı mesajı. Ondan sonra kızımız tekrar beni aradı, “Vekilim, sağ olun, siz benim mesajıma cevap verdiniz ama ne arayan var ne de soran var.” dedi. Valla bunun sonucunu sizden bekliyorum ben.

BTk YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – “Samsun” dediniz Sayın Vekilim. Tekkeköy...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Söylüyorum bak; Medine Yayla.

BTk YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Adresi alabilir miyiz tekrar?

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Tamam vereyim ben size, mesaj da atarım.

BTk YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Aslında tam konuştuğumuz yani şimdi, bu karşılanacak...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Bakın, bu Samsun’un merkezi, Tekkeköy aynı Ankara’nın Keçiören’i gibi.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Benim kendi köyümde yok ya, ne diyorsun sen?

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Abi sen Bayburtlusun, normal, oraya gelene kadar çok var daha.

BTk YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Sayın Vekilim şöyle: Biz bunu takip edelim fakat...

NECİP NASIR (İzmir) – Depremle ilgili konuşulabilse daha iyi olur. Yetişmeyecek çünkü.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Bu da pandemi hocam, salgın hastalık bu, yani depremle bunun bir farkı yok.

NECİP NASIR (İzmir) – Çıkınca aslında arkadaşlara verebiliriz onu Sayın Vekilim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Örnek olması açısından.

BTk YETKİLENDİRME DAİRE BAŞKANI BEYTULLAH KUŞÇU – Tamam biz onu alalım, takip edelim Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Kırklareli Milletvekilimiz Selahattin Minsolmaz.

Buyurun Sayın Minsolmaz.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Benim konum şu: Deprem tabii, İzmir’de olan depremde veya son yaşadığımız depremlerde hangi binanın çöktüğü herkesçe çok malum olan yani çok da böyle kapsamlı bir tespitte gerek olmadan, fiilen zeminde ekipler buluyor. 5 bina, 10 bina. Yani bu yüzeye yaygın bir mekânsal verinin bu sizin sistemlerinizle -Allah korusun- hektarlarca büyük alanda ve binlerce, yüz binlerce binanın depremden zarar görebileceği bir süreçte mekânsal veriyle ilişkilendirilebilen bir veri kümesi oluşturma şansı var mı Bilgi Teknolojileri Kurumunun? Yani şu anlamda soruyorum: İçişleri Bakanlığının bir sunumu vardı:

MAKS; Mekânsal Adres Kayıt Sistemi yani mekân verisi ile kişi verisini ilişkilendirdikleri. Hangi kişinin hangi bağımsız bölümde yaşadığı verisi. Bu da tabii, çatı bir veri sistemi. Bunun üzerine bütün kurumlar bir şekilde eklemenecek önümüzdeki dönemde ve güzel bir proje Türkiye açısından, kişi ile yaşadığı mekânı ilişkilendiren. Ama kişinin deprem anında nerede olduğunu ilişkilendiren bir veri kümesi yok yani o normalde ikamet verisi ile vatandaşın kişilik verisi arasındaki bir ilişkiyi kuruyor. Deprem olduğu anda herkes farklı yerlerde olabilir; hastanede olabilir -Allah korusun- bugün olsa biz burada Meclisteyiz ama bizim mekânsal verimiz MAKS sisteminde benim Kırklareli’nde gözüktüyor, sizin başka yerde gözüktüyor. Yani 3’üncü bir veri kümesi olarak çok yaygın yüzeye tesir, müessir bir depremde kişilerin nerede olduğunun lokasyon bilgisi elde edilebilir mi? Bir.

İki: Bu veri bir yönetilebilir veri kümesi hâline getirilip depremde afet ekiplerinin, öncelikli olarak yoğun insanların nerede bulunduğu ve nerelerde kurtarma yapacağına dönük öncelikli bir mesaj sistemi hâline getirilebilir mi? Yani 10 tane bina çöker, 1 tanesinde 10 kişi içinde kalır, 1 tanesinde 150’si kalır. Yani öyle bir veri kümesi ve öncelik haritası oluşturulup bu sistemin daha öncelikli binaları yönlendirmesi sağlanabilir mi?

Bugün belgesel izledim, Amerika’da yakın zamanda olan bir selde, 150-200 bin kişinin selde olduğu bir yerde tüm iletişim sistemleri çöküyor ve sosyal medya üzerinden vatandaş kendi iletişim ağını kuruyor. Sosyal medya bu tip kriz anlarında, sistemlerin off olduğu durumlarda bir iletişim kanalı olarak yönetilebilir veya ona ilişkin mevzuat düzenlemesi yapılabilir mi? Çatı tipi baz istasyonlarınız var. Bilmiyorum, ne kadar hektara, nasıl yaygınlık içinde. Bunlar sensörlü sistemlerle çünkü siz bir de uydu teknolojisi kullanıyorsunuz, değil mi? Yani yersel tesisleriniz var ama sistemlerin bütün mimarisi uydu teknolojilerine dayalı. Bu deformasyonları, çatılardaki sistemler üzerinden yükseklikler ile değişiklikleri algılayabilir misiniz? Yani bu çok yaygın alanlarda, nerelerde çökmenin çok yoğun olduğu yönde bir harita, gene bir mekânsal veriyle ilişkilendirilip bir bilgi olabilir mi? Yani çünkü BTK’nin çok ciddi bir bilişim altyapısı var. Sadece haberleşme gibi değil. Deprem sonrası oluşan durumda müdahalenin doğru, hızlı ve etkin olmasını sağlayacak veri kümesi üretmeyi özetle söylüyorum, sormaya çalışıyorum. Buna dönük bu çatı içerisinde bir ulusal yazılım tesis edilebilir mi? Çünkü ne kadar dile getirmesek de konuşmaya çalıştığımız İstanbul depremi senaryosu üzerine biraz düşünmek lazım. İzmir farklı bir olay, 3 bina, 5 bina. Bulmak da kolay, gitmek de kolay, trafiği yönetmek de kolay, lojistiği sağlamak da kolay. Çok yaygın alanlara dönük olaylarda BTK ne yapabilire ilişkin bir çözüm önerisi var mı?

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

BTK SPEKTRUM İZLEME DAİRE BAŞKANI ARİF ARISOY – Sayın Vekilim, teşekkür ederim.

Özellikle, deprem bölgelerinde, öncelikle baz istasyonlarının genel çalışma prensiplerinden müsaadenizle çok kısa bahsedeceğim vaktinizi almadan. Baz istasyonları uydu kullanan yerler olabildiği gibi, baz istasyonları çoğunlukla radyolinkler üzerinden birbirleriyle haberleşirler. Dolayısıyla her yerde uydu olmak zorunda değil açıkçası. Şimdi, bir baz istasyonunun veya baz istasyonu kümesinin bulunduğu yerde afet olması durumunda zaten arıza tespit izleme ekranlarımızdan baz istasyonları kırmızı renge düştüğü için biz oralandaki hava sıcaklık haritasının durumunu görebiliyoruz ve anında zaten müdahaleler ona göre yapıyor. Biz ne yapıyoruz bu durumda? Hemen mobil baz istasyonlarını Haberleşme Genel Müdürlüğü koordinasyonunda sahaya sevk ediyoruz, oradaki haberleşmeyi hemen tesis ediyoruz. Tabii bu süre zarfında da arızalı olan baz istasyonlarının onarımı, bakımı hemen yapıyor ve tekrar ayağa kaldırılıyor veya başka bir yere taşınıyor. Hasar görmüş veya hasar görmesi muhtemel yerlere tekrar baz istasyonu kururmuyoruz, yeniden şebeke planlaması gerekiyor. Bunlar

zaman alır ama biz bunun için hemen mobil baz istasyonların sahaya sevk ediyoruz ve oradaki açığı kapatıyoruz. Kişilerin mekânsal olarak sıcaklık haritası çıkarılabilir mi? Teknolojik olarak mümkün ama hani kişisel bilgilerin gizliliği artı kişisel hayata müdahale o tür kapsamda bir değerlendirilmesi gereken bir husus ama, dediğim, gibi afet ve acil durumlardaki genel resmi görme açısından bizim network izleme ekranlarımızdaki kırmızılıklar kâfi geliyor.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Yetiyor yani, veri var yani.

BTK SPEKTRUM İZLEME DAİRE BAŞKANI ARİF ARISOY – Yetiyor, evet. Yani baz istasyonlarının arıza durumları bize oradaki genel durumu göstermesi açısından bizim için şu anda kâfi.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) - İnsan sinyalleri...

BTK SPEKTRUM İZLEME DAİRE BAŞKANI ARİF ARISOY – İnsan sinyalinin ziyade baz istasyonunun kendisi zaten arıza durumuna düştüğü için onun etrafında hizmet verilmiyor ya. O zaten o civarda bir sıkıntı olduğunu genel olarak gösterir.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Ya, mesela deprem... Meclisi bu konuda simüle edersek -Allah korusun- köklü 10 tane bina. Hizmet binası var, Genel Kurul... Genel Kurulda 10 kişi var burada bin kişi var. Yani bu veriyi oluşturabiliyor muyuz? Bırakın Genel Kurul binasını, burada bin kişi var diyebiliyor muyuz?

BTK SPEKTRUM İZLEME DAİRESİ BAŞKANI ARİF ARISOY – Biz kişi sayısını...

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Kazmanın veya kurtarmaya çabalamanın önceliğinden buraya onu bir şekilde deplase edebilen, akıl üretebilen bir mekanizma var mı sizin sistemler içerisinde? Bunu kim üretecek veya? MAKS’a bakarsak MAKS durağan olmayan genel bir mekân ile kişi ilişkisini sunuyor ama biz orada değiliz. O bizim için canlı, o anlık olanı bulabilmek önemli. Deprem anı itibarıyla mekân-kişi ilişkisini kastediyorum.

BTK SPEKTRUM İZLEME DAİRESİ BAŞKANI ARİF ARISOY – Anladım. Yine dediğim gibi, baz istasyonu özelinde konuşacağım Vekilim, çok tatmin edici olmayacak anladığım kadarıyla ama böyle binalarda..

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Baz istasyonunun sizin hizmetinizi ilgilendiriyor ama benim telefonum var ve bunun mesela uydu teknolojileriyle -Allah korusun- burası çöktü, işte, bu salonda 100 kişiyiz bu telefonun olduğu yerde benim olma ihtimalim yüzde 99’dur. Yani burada bu şekilde olan, bin tane telefonu olan kişiyi bu uydu sistemleri “Burada bin kişi var.” diyebiliyor mu? Baz istasyonunu kastetmiyorum.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) - Sinyal sayısı...

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) - Sinyal sayısı itibarıyla burada bin kişi olma ihtimali artı-eksi yüzde 5. Orada 5 kişi var. Aynı hacimde 2 bina çöker birinde bin kişi kalır birinde 5 kişi kalır. Aynı binaya yönelmek, yönelmemek ilişkisi bence çok temel bir nokta yani varsa veya yoksa veya yapılamaz, ütöpik bir şey mi söylüyorum? Yapılabilirse bunu kim yapacak Türkiye’de? Bunu MAKS yapamaz.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Aslında kimin kim olduğu önemli değil de orada o sinyalin bulunması önemli.

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU - Teknoloji anlamında yine bazdan isterseniz giderek, hareket ederek söyleyelim. Sonuç itibarıyla yine sizin örneğinizden çıkarak cevap verecek olursak işte, Meclis binası ve bu bina. Şimdi, hem bu bina hem Meclis binası aynı bazdan

hizmet alıyor olabilir. Bu durumda siz mekânsal olarak o kişileri tespit etmekte zorluk yaşarsınız çünkü belli bir alana hizmet ediyor ilgili baz. Sonuç itibarıyla, ondan dolayı hani nokta atışı veremeyebiliriz. Ama işte 5G diyoruz...

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Diyelim ki baz istasyonu sağlıklı, yani burada Maliye Bakanlığımızın üzerinde bir baz istasyonunuz var, o sağlıklı olduğu esnada bunu sağlayabiliyor mu? Yani optiği kapsama alanındaki binaların içerisindeki yoğunluk oranına ilişkin bir tematik harita üretebiliyor mu?

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Telefon sağlamsa sinyal alır...

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU - Sinyalden çıkartır.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) - Bu önemli Sayın Başkan.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Cihaz sayısı. Belki, 3 tanesine sahip olmayabilir ama 93 tanesini...

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU - Ama şöyle: Çok dar alanı veremeyebiliriz, biraz daha geniş alanı. Yani, hani bir bazın kapsadığı alan içerisinde en yakınına düşenleri belki o anlamda, hani bazın etrafı ve onun etrafındaki yoğunluk anlamında sizin dediğinize hizmet edecek bir yapı olabilir Sayın Vekilim.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) - Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyorum.

Şimdi, İstanbul Milletvekilimiz Gökan Zeybek Bey.

Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, haberleşme teknolojisinde çok yaygın kullanılan fiber optik kablolar var, yeraltında. Ben gene deprem öncesinde yapılması gerekenler konusunda yoğunlaşmamız gerektiğiyle ilgileniyorum. Yani ağırlıklı olarak sizler deprem sonrasıyla ilgili bize sunum verdiniz. Yani, bizim Komisyonumuzun temel görevi deprem risklerini azaltmak ve deprem öncesi alınacak tedbirler konusunda. Şimdi, bizim yeraltında yaygın kullandığımız fiber optik kablolar var ve bu da sizin kontrolünüzde yani sonuçta TÜRK TELEKOM ile mahiyetinde. Bu yeraltındaki kablolar da, yeraltındaki harekete bağlı olarak sıcaklığa, titreşime ve basınca karşı tepki veriyorlar. Son zamanlarda sismik dalga ve deprem dalgasının yayılmasını bu kablolar üzerinden kontrol etme, bunların hem hareket hâli hem sıkışma hâlleri üzerinden olası bir depremi önceden tespit etmeye ilişkin Colorado Üniversitesi ve Zürich Üniversitesinde ciddi çalışmalar yapılıyor, bu konuda da kürsü çalışmaları var. Sizin buna ilişkin herhangi bir çalışmanız var mı? Yani Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak sizin yer altındaki hem TÜRK TELEKOM'a ait olan hem de diğer kurumlara ait olan fiber optik kablolardan yararlanarak depremi sekiz saniye, on saniye önceden tespit etme konusunda bir çalışmanız var mı? Bu konuyla ilgili, üniversitelerle ya da ilgili kurumlarla bir ortak proje götürüyor musunuz? Yabancı üniversitelerde bu konuda çalışan Türk akademisyenlerin olduğunu biliyorum ben.

Teşekkür ederim.

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ - Kurum olarak bizim yaptığımız bir çalışma yok efendim, belki AFAD'ın olabilir çünkü bu afete ilişkin bir husus.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yetki siz de ama bu fiber optik kabloların...

BTK SPEKTRUM YÖNETİMİ DAİRE BAŞKANI AFŞİN BÜYÜKBAŞ - Bunun için bizden izin alınmasına bir ihtiyaç yok efendim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Yani, sizin üniversitelerle iş birliği yaparak bunun bir doktora konusu ya da bir çalışma konusu hâline getirilmesi gerekir, bunun içinde bir bütçe ve finansman ayrılması lazım. Şimdi, sekiz saniye, on saniye dedğimiz şöyle önemli: Yani, gazı kesiyorsunuz, enerjiyi kesiyorsunuz, asansörleri kapatıyorsunuz, yüksek yapılarda uyarıyla birlikte insanların hızlı bir biçimiyle kendilerini, en azından bulundukları ortamı daha sağlıklı hâle getirmeye, binayı terk etmeseler bile daha güvenli bir hâle getirme fırsatı sağlıyor. Yani özellikle büyük yapılarda buna ilişkin simülasyonların yapıldığını biliyoruz. Yani bunu artık işte Japonya, İsviçre, Amerika’da üniversiteler ve ilgili teknoloji kurumları bunun üzerinde bir çalışma götürüyorlar. Yazılı da verebilirsiniz ama siz Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı olarak BELBİM kökenlisiniz yanılmıyorsam. Yani bunu da çalışma programınızın içine dâhil ederseniz, bence önemli bir alan başlığı açmış oluruz.

Teşekkür ederim.

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU - Sayın Vekilim, bu öneriniz için öncelikle teşekkür ederiz. Tabii, burada yapılan birçok sistem -siz de ifade buyurdunuz- mesela UYARSIS sistemi. Sonuç itibarıyla bu erken uyarı ama erken uyarıyı da bir sistemin aslında tetiklemesi lazım, bir öncü hareket olması lazım. Bu anlamda biz inşallah bunu değerlendirelim Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ediyorum.

BTK Başkanımız Ömer Abdullah Karagözoğlu ve Yetkilendirme Daire Başkanımız Beytullah Kuşçu, Spektrum İzleme Dairesi Başkanımız Arif Arısoy, Spektrum Yönetimi Dairesi Başkanımız Afşin Büyükbaş Bey’e teşekkür ediyoruz sunumlarından dolayı.

BTK BAŞKANI ÖMER ABDULLAH KARAGÖZOĞLU – Biz de teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, şimdi Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği ELDER’in Direktörü Mustafa Özge Özden’in ve Koordinatör Lale Yılmaz’dan...

Derneğimizin yazılı basım dokümanları tüm arkadaşlarımıza dağıtılıyor, ayrıca sanal ortamda da yine WhatsApp grubundan tüm arkadaşlarımıza iletilecek.

Evet, arkadaşlar, dün Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi TEİAŞ ve Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi TEDAŞ’ı dinlemiştik. Tabii, bunların görevleri elektriği barajlardan alıp trafolarla kadar getirmektir. Şimdi de trafolardan eve kadar götüren şirketlerin temsilcisi derneğimizi dinliyoruz bu konuda.

Mustafa Özge Bey buyurun, sizi dinliyoruz.

2.-Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği (ELDER)Direktörü Mustafa Özge Özden'in, elektrik dağıtım sektörü, afet koordinasyonu ile ilgili yapı ve paydaşlar, deprem senaryoları, ilgili riskler, bunlarla ilgili alınan önlemler, planlamalar ile Komisyondan talepleri hakkında sunumu

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Sayın Başkanım, sayın temsilcilerimiz; davetiniz için teşekkür ediyoruz öncelikle.

ELDER olarak elektrik dağıtım hizmetleri sektöründe faaliyet gösteren 21 şirketi temsil ediyoruz. Bugün onlar adına bir sunum gerçekleştireceğiz ama öncelikle şunu belirtmek istiyorum: Bu önlemlerin hepsini planlayan, uygulayan kurumlar şirketlerimiz olduğu için bizim aktaracaklarımız da dolaylı olmuş oluyor yani doğrudan olmuyor maalesef ama bugün de size bilgilendirme, detaylar konusunda elimizden geleni yapacağız.

Şimdi, öncelikle, kısaca bir kendimizi tanıtmak istiyoruz. Biraz da elektrik dağıtım sektörüyle ilgili bilgiler vermek istiyoruz. Sonrasında, afet koordinasyonu ile ilgili yapı ve paydaşlardan bahsetmek istiyorum. Üçüncü sırada deprem senaryoları, ilgili riskler bunlarla ilgili alınan önlemler ve planlamaları anlatmak istiyoruz. Sonra da çok kısa olarak değerli Komisyonumuzun bu anlamda yardımcı olabileceği hususlarda kısaca taleplerimizi dillendirmek istiyorum.

Şimdi, öncelikle, Elektrik Dağıtım Hizmetleri Derneği kısa adıyla ELDER 1999 yılında kurulan bir dernek, oldukça eski bir dernek. 2013 yılında da özelleştirmelerin tamamlanmasıyla 21 elektrik dağıtım şirketinin tamamının üye olduğu bir yapıya kavuşuyor. Faaliyet alanı da hem kamu tarafıyla hem de özel sektörle yakın iş birliği içinde faaliyet gösteriyor ve 2 taraf arasında da bir köprü görevi görüyor.

Başlıca faaliyet alanlarımız... ARGE ve inovasyon konularında oldukça aktif bir derneğiz, bunun dışında Mesleki Yeterlilik Merkezi unvanımızla elektrik dağıtım hizmetlerinin içindeki mesleklerde belgelendirme yapıyoruz, bunun dışında da herhâlde birçok dernek gibi hukuk ve mevzuat çalışmalarına katkıda bulunuyoruz.

Şimdi, demin belirttiğim gibi, biz toplamda 21 tane bölge yani 21 şirketin faaliyet gösterdiği bir yapı var sektörümüzde. 2019 yılı sonu itibarıyla yaklaşık 45 milyon adet elektrik kullanıcısı yani tüketicimiz bulunuyor. Hat uzunluklarımız 1 milyon 200 bin kilometreye yaklaşmış durumda, 2020 yılında bu rakamı geçtik, bunun da yaklaşık yüzde 20 kadarı yeraltı kablolarından oluşuyor. Trafo sayılarında, yine, 500 binli rakamlara gelmiş bulunuyoruz. Bu, Avrupa örneklerinde de oldukça büyük rakamlar. Bunun dışında, yatırımlar tarafında da 2019 yılı rakamlarıyla aynı yıl 7,3 milyar liralık bir altyapı yatırımı yaptı sektör, önümüzdeki dönemde de daha da fazlasını yapmak için elinden geleni yapacak. İstihdam tarafında da doğrudan istihdam edilen personel sayısı 57 bin kişi civarında, tabii bu sayı tedarikçiler ve dolaylı istihdamla daha da fazla artıyor. Ben çok kısa bunlardan bahsettikten sonra sizlerin davet konusuna gelmek istiyorum.

Şimdi, öncelikle, malumunuz olduğu üzere valiliklerin altında AFAD'ın da koordinasyonda çeşitli hizmet grupları var, bunlardan biri de: Enerji Hizmet Grubu. Enerji Hizmet Grubu, ülkemizde yaşanabilecek her tür ölçekte afet ve acil durumlarda hem taşra teşkilatı hem bağlı ilgili kurum ve kuruluşlarla, sivil toplum kuruluşlarını ve özel sektörü kapsayan bir yapı. Elektrik Dağıtım Hizmetleri, elektrik dağıtım şirketlerinin de yer aldığı bu grupta yerel düzeyde meydana gelen afet ve acil durum sonrasında hem enerji tedariki elektrikle doğalgazda bunun içinde, üretim, iletim, dağıtım tesislerinde meydana gelebilecek hasarların en kısa sürede onarılarak enerji ihtiyacının tekrar normale dönmesi bu hizmet grubunun temel amacı. Dolayısıyla burada da yine yerel düzeyde tüm paydaşlarla bir ortak çalışma ve planlama yürütülüyor.

Şimdi, bu paydaşlardan bahsedecek olursak -demin belirttiğimiz gibi- elektrik dağıtım şirketleri bunlardan biri. Grupta koordinasyon görevini üstlenen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız bulunuyor. Bunun dışında yardımcı rolde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yer alıyor. Diğer kamu kurum kuruluşları ise dün de sizlere birer sunum gerçekleştiren; TEİAŞ, BOTAŞ, EÜAŞ, TEDAŞ, EPDK, AFAD ve DSİ gibi kurum ve kuruluşlar şeklinde bulunuyor.

Şimdi bizlerin sektör olarak yaptığımız çalışmalara gelecek olursak öncelikle, senaryo çalışmaları yani, demin sizin belirttiğiniz gibi, deprem öncesinde neler yapılıyor noktasından hareketle birtakım senaryolar çalışılıyor. Burada bu senaryolarla ilgili bir form görüyorsunuz. Burada hem deprem büyüklüğüyle ilgili birtakım varsayımlar yer alıyor, bunun dışında da öncelikle genel riskler sıralanmış durumda: Ülke genelinde bir enerji kesintisi, altyapı tesislerinin hasar görmesi, demin de belirtilen ve çok önemli olan iletişim hizmetlerinin sağlanamaması, ulaşım altyapısının hasar görmesi, elektrik

dağıtım şirketinin kendi personelinin de afetzedeler arasında yer alması, bunun dışında sonrasında artçı, ikincil afetlerin oluşması, teknik malzeme arızalarının gerçekleşmesi gibi farklı boyutlarda simülasyonlar yapılıyor. Niceliksel yani sayısal boyutta ise hasarlı ve yıkılan ekipmanların sayıları çalışılmış durumda. bunlar arasında da trafo, bina, bina içi/altı gibi birtakım ekipmanlar yer alıyor.

Şimdi, bu çerçevede şirketler tarafından kullanılan kaynaklar da 6 ana başlık altında yer alıyor, öncelikle, tabii ki personel listeleri. İlgili personelle ilgili acil durum görev yeri listeleri bulunuyor, bunların da iletişim bilgileri yer alıyor. Biz bu sürecin bir benzerini de pandemi döneminde yaşadık. Yine Bakanlığımızla koordinasyon içinde şirketlerimiz personeline acil durum görev yeri listelerini ve iletişim bilgilerini Bakanlığımızla paylaşmıştı.

Personel dışında araç tarafında yine acil durum araçlarının listesi ve üç günlük yakıt stoku; eğer ki hani yakıt tedariki olmaması durumunda sağlayabilmek için. Malzeme tarafında da yine benzer şekilde acil durum malzemeleri ve stok listesi, üç günlük malzeme stoku. Envanterinde “drone” bulunan şirketlerin “drone” temin etmesi, haberleşme tarafında kesintilere, yani demin söz alındığı gibi GSM hizmetinin sağlanamaması durumunda şirketlerin telsiz envanter listesi, uydu telefonu listelerinin ve ilgili güç kaynağı şarj aleti stoklarının sağlanması ki son depremlerde de şirketlerimiz bu şarj aleti stoklarını vatandaşlarımızın hizmetine sundular; örnek, İzmir depremi.

Temel ihtiyaçlar noktasında ise üç günlük yine temel ihtiyaç listesi. Bunlar arasında gıda, ilaç, battaniye gibi envanterler yer alıyor. Son olarak da en önemlilerinden biri belki de jeneratör envanter listesi. Arıza onarım bakım, bizim AOB diye kısalttığımız noktalarda jeneratörlerin konumlandırılması. Bir de AFAD’ın belirlediği kritik noktaların önceliklendirilmesi şeklinde 6 sütunlu, 6 boyutlu bir planlama, deprem öncesinde şirketlerimiz tarafından yapılıyor.

Şimdi, tabii ki depremin olmaması hepimizin en büyük dileği ama olduktan sonra da çok hızlı bir şekilde hareket edebilmek çok önemli. Dolayısıyla bu noktada da şirketlerimiz...

Öncelikle şunu söyleyeyim Sayın Başkanım, 21 şirket olduğu için kendi şirketlerimiz arasında farklılıklar olabilir, bu bir derlemedir yani. Ama şirketler boyutunda birtakım nüanslar olabilir, bunları genel bilgiler olarak değerlendirmenizi istirham ediyorum ben. Şimdi, sıfır-üç saat arasında alınan önlemler neler? Şimdi öncelikle ülke genelinde ya da lokal olarak bir enerji kesintisinin yaşanması sıfır anı, yani “T0” dediğimiz an oluyor. Sonrasında, acil durum toplanma yeri ve genel müdürlükler arasında araç, personel sayısı ve ekipman durumu hakkında iletişimin sağlanması, yani bir durum tespitinin hızlı bir şekilde yapılması önemli. Personelin acil durum görev yerlerinde toplanması ki -bunun planlaması, demin belirttiğim üzere daha önceden yapılmıştı.- Üç-altı saat arasında AFAD tarafından belirlenen kritik merkezlerdeki ve ana trafo merkezlerindeki hasar tespit çalışmaları, yani bunların yerine getirilmesi.

Yine, doğal gaz dağıtım ve elektrik dağıtım paydaşlarıyla elektrik arıza hususunda iletişim ve koordinasyonun sağlanması. Malumunuz elektriğin bir kısmı doğal gazdan, doğal gaz aracılığıyla üretildiği için doğal gaz tarafı da önem arz ediyor. TEİAŞ tarafı da iletim boyutunda elektriğe, yine, demin sizlerin belirttiği üzere; üreticilerden dağıtım şebekesine kadar taşıyan ana hatları yönettiği için TEİAŞ tarafından afet bölgesi dışındaki kentlere kademeli olarak elektrik verme işleminin başlaması. Yani elektrik kesintisinin bir kısmı iletim şebekesi boyutunda da gerçekleşebilir, o noktada da TEİAŞ’ın çözüm bulması gerekiyor.

Şimdi, işletmelerin destek ihtiyacının tespit edilmesi ve destek personelinin gönderilmesi 6 ila 9 saat arasında. Buradaki işletmelerde yine elektrik dağıtım şirketlerinin bölgelerindeki işletmelerden bahsediyoruz. Yine, AFAD koordinasyon, demin belirttiğim enerji hizmet grubu içindeki altyapı şirketlerinin birbiriyle iletişime geçmesi yer alıyor.

Son olarak da barınma yerleri ve enkaz çevresinin aydınlatma ihtiyacının karşılanmaya başlanması, zaten bunlar da yine AFAD tarafından belirlenen kritik merkezler arasında yer alıyor. Dokuz ila yirmi dört saat arasında TEİAŞ tarafından yük alma işleminin tamamlandığını var sayıyoruz. Yani elektrik akışının normalleşmeye başladığını öngörüyoruz. Yeterli olmaması durumunda -önümüzdeki slaytlarda bundan daha detaylı olarak bahsedeceğim- diğer elektrik, doğal gaz dağıtım şirketlerinden destek personeli çağırılması ki bizim de sektörümüzde sel felaketlerinde de bunu yaşadık. Şirketlerimiz yani fiilen de olsa, önceden planlamasa dahi birbirlerine yardımcı olmak konusunda oldukça proaktif davranıyorlar.

1'inci gün ile 3'üncü gün arasında ihtiyaç duyulan yerlere artık mobil trafoların sevk edilmesi hususu var ve bundan sonrası için biraz daha önleyici ve düzenleyici faaliyetler yer alıyor ikincil afetlerin önlenmesi için belirlenen yerlere enerji verilmesi gibi.

Diğer bir husus: Yine belirttiğimiz barınma yerlerine, çadır kent, konteyner gibi, elektrik verilmesi. Bu da yine İzmir depreminde öncelikli olarak ele alınan hususlardan biriydi. Trafo merkezlerindeki artık onarım aşaması, hasar gören yerlerin onarımı, yine, teçhizat ve devrelerin, sekonder teçhizat ve devrelerin onarımının yapılması. 3'üncü günden sonra ise biraz daha gerekli noktalarda, işte, bakımların, eksikliklerin giderilmesi, yakıt, gıda, elektriksel ekipman tedarikinin sağlanması şeklinde farklı zaman, saat dilimlerinin üç günlük bir acil durum eylem planımız bulunuyor.

Bir de tabii, ekiplerin planlanması hususu var. Şimdi, şebeke hasar tespiti ekipleri öncelikle can ve mal emniyetini tehlikeye düşürecek hasarlı kısımları tespit etmekle görevli. Hasar ve arızanın türüne göre de ihtiyaç duyulan malzemenin tespitini yapıyorlar. Yani "Nerede hasar var, bunu onarmak için nelere ihtiyaç var?" Bu ekiplerin öncelikli görevi bunlar. Sonrasında elektrik dağıtım tesislerinin bulunduğu yerlerde tehlikeye neden olacak herhangi bir çevresel etken var mı, bunun kontrolünü yapıyorlar. Afet ve acil durum bölgesi, enerjilendirilecek bölgeler ve tesisler projelendirilerek keşiflerini gerçekleştiriyorlar. Bu tespitlerini de hem dağıtım sistemi işletmecisine hem de il afet ve acil durum yönetim merkezine raporluyorlar, yani demin belirttiğimiz merkezî yapıya eksiklikleri raporluyorlar.

Mobil jeneratör ekipleri, konvansiyonel şebeke aracılığıyla elektriğin sağlanamadığı noktalarda mobil olarak elektrik tedariki sağlıyor. Bunların yetersiz kalması durumunda ise EÜAŞ'ın envanterinde bulunan jeneratörler afet bölgesine isteniyor.

Son olarak belki de en önemli ekiplerden biri, demin belirttiğim gibi, bizim AOB dediğimiz arıza, onarım ve bakım ekiplerimiz, hasar gören elektrik dağıtım şebekelerinde arıza onarımlarını gerçekleştiriyor. Bakıma ihtiyaç olan noktaları belirliyor ve o bakımları gerçekleştiriyor. Yine, barınma yerlerinde ihtiyaç duyulan enerji tedarikini sağlıyorlar, yani bu, hem ısınma amaçlı hem aydınlanma amaçlı bir enerji tedariki.

Son olarak da afet bölgesindeki geçici barınma yerlerindeki elektrik tesislerini sağlıklı bir şekilde işletmek için çaba gösteriyorlar. Şimdi, bütün bu senaryolar içinde riskler de var. Malum, senaryolar birtakım varsayımlarla yapılıyor, o varsayımlar içinde de riskler söz konusu ve o risklere yönelik de çözümleri bizlerin geliştirmesi gerekiyor.

En önemli risklerden biri aslında bakarsanız, demin konuşulduğu üzere, iletişimin kesilmesi. Bununla ilgili olarak şirketler kurum içi, kurum dışı iletişim şekillerini gözden geçirip GSM sisteminin tamamen servis dışı olduğu durumlarla ilgili senaryolarını geliştiriyorlar. Bu durumlarda da öncelikli çözümler kurum içindeki, şirket içindeki uydu telefonları ve özellikle telsiz sistemiyle iletişimin sürdürülmesi. Bu amaçla da hem bu iletişimin güçlendirilmesi hem kapsama alanının genişletilmesi ve sürekliliğin sağlanması gibi faktörlerde iyileştirme çalışmaları bulunuyor.

Diğer bir husus; ulaşım alt yapısının hasar görmesi yani işte, yolların ya da lojistik merkezlerinin hasar görmesi durumunda yapılacaklar önemli. Bu amaçla öncelikle ihtiyaç noktalarına uygun olarak bir takım stok ekipmanlar tedarik ediliyor öncesinde. Bunun dışında il dışı şirketlerle yapılan protokoller neticesinde ihtiyaç duyulduğunda takviye personelin bölgeye intikal etmesi hususu yer alıyor.

Son olarak da; kurum personelinin yürüyerek intikal edebileceği noktalar belirlenerek görev taksimi gerçekleştiriliyor.

Üçüncü riskimiz, teknik personelinin kendisinin de depremzede olma riski, böylece hani personel sıkıntısının yaşanması. Burada da demin belirttiğim üzere bölgeler yani şirketler arasında bir yardım mekanizması çalıştırılıyor. Fiilen de bunu geçtiğimiz afetlerde yaşadık.

Ve son olarak da; AFAD tarafından kritik ve öncelikli olduğu bildirilen tesislerde elektriğin kesilmesiyle ilgili durumlar. Bununla ilgili de kritik tesislerin elektrik şebekesine hangi noktalardan bağlantısı olacağı önceden tespit ediliyor, yani hangi trafo merkezi hangi hat üzerinden. O hatlarla, o merkezlerle ilgili bir önceliklendirme çalışması yapılıyor, bir envanter oluşturuluyor. Bunun üzerinden de tedarikin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi adına önlemler geliştiriliyor. Bizim sektörümüz tarafındaki genel senaryolar, riskler ve çözüm çalışmaları bu şekilde.

Bu sürece katkıda bulunabilecek olası hususları da sizlerle paylaşmak üzere biz çok kısa derlemeye çalıştık. İlk talep, AFAD'ın sahip olduğu risk haritasının tüm enerji çalışma grubu, enerji hizmet grubu çözüm ortaklarının erişimine açılması talebimiz. Bu sayede de her şirket noktasal hasar riskine göre aksiyon planlamalarını revize edebilir.

Bunun dışında; enerji çalışma grubu ana ve destek çözüm ortaklarının olası afet sonrasında kendi aralarında iletişim sağlamak amacıyla ilgili henüz ortak bir platform oluşturulamamış durumda. Hızlı hareket edebilmek adına iletişim hakikaten en önemli unsurlardan biri. Burada da çözüm ortaklarının -yani bizimle paylaşılan ana gerekçe- kamu ve özel şirket statüsündeki kurumlar olmasından kaynaklanması. Bunun detayını açıkçası bilmiyorum ama burada bir sıkıntı yaşandığını ilettiler arkadaşlarımız. Bu konunun çözümü için de AFAD liderliğinde tüm çalışma çözüm ortaklarının haberleşmeyle ilgili ihtiyaçlarının karşılanabileceği ortak bir haberleşme altyapısının oluşturulmasıyla ilgili çalışmaların başlaması öneriliyor. Yani GSM hatları dışında da bir iletişim kanalının emre amade olması riskleri azaltacak şekilde gibi bir görüşümüz bulunuyor.

Bunun dışında, nasıl enerji hizmet grubu var, ulaşım hizmet grubunun içindeki risk ve eylem planının da gruplar arasındaki koordinasyonun sağlanabilmesi açısından enerji çalışma grubuyla paylaşılması önem arz ediyor. Böylece, enerji çalışma grubu üyeleri açısından lojistik planların gözden geçirilmesi mümkün olacak yani ulaşım çalışma grubundan gelecek riskli güzergâhlarla ilgili birtakım önlem ve tedbirler önceden planlanabilecektir.

Son olarak da elektrik dağıtım şirketleri SCADA haberleşme altyapısında kullanılan... Yani SCADA üzerinden hani çok kısaca bilgi vermek gerekirse SCADA bir nevi nesnelerin interneti gibi elektrik dağıtım şirketi envanterindeki işte, trafo merkezlerinin uzaktan hem kontrolü hem takibi aracılığıyla şebekenin anlık olarak izlenilmesini mümkün kılan bir sistem. Şimdi, bu sistem de çoğunlukla GSM sinyalleri üzerinden, GSM hatları üzerinden çalıştığı için buralarda bir sıkıntı olması durumunda, yani GSM iletişiminde bir sıkıntı olması durumunda SCADA sistemi atıl kalabiliyor. Bunun için de haberleşme çalışma grubunda bu konuyu, bu riski bertaraf edecek bir önceliklendirme yapılması bizlerin talepleri, beklentileri arasında.

Çok teşekkür ederim, saygılar sunarım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Ben teşekkür ediyorum Mustafa Bey.

Şimdi sunumunuzda ağırlıklı olarak hatta yüzde 99'u, yüzde 100'ü deprem anıyla ilgili konuları gündeme getirdiniz ama biz şunu biliyoruz ki deprem olduktan sonra, depremin tetiklediği diğer afetler nedeniyle can kayıpları da oluyor. Nedir işte? Bu yangınlar, elektrikten çıkan yangın veya başka nedenlerle çıkan yangınlar, tsunamiden dolayı can kaybı oluyor, işte, heyelandan dolayı can kaybı oluyor, vesaire...

Şimdi, özellikle şu andaki bu şehir şebeke dağıtımını da size üye olan kurumların kontrolünde olduğu için, risk teşkil eden -dün de gündeme gelmişti- binaların altında trafolar var.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Evet.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Artı, yine şehir merkezinde yer altına alınmamış olan elektrik hatlarından direkler üzerinde ve binalara çok yapışık, neredeyse binayla arasında 1 metre mesafe olan şehir içi taşıma hatları var. Bunların da olası bir depremde binanın yıkılması hâlinde ciddi bir risk oluşturacağını düşünüyorum. Bu anlamda, şehir merkezindeki sizin bu üst yapılarınızla ilgili deprem öncesi bu firmaların bir çalışması var mı riskli olanları tespit edip ilgili üst kurumla görüşüp onların değiştirilmesi veya yer altına alınması konusunda bir çalışma var mı? Onu sormak isterim.

Teşekkür ediyorum, buyurun.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Şimdi, şöyle: EPDK mevzuatı çerçevesinde de çevre sağlığı ve güvenliğini tehdit eden ekipmanlar varsa onlarla ilgili hem yenileme işlemlerinin hem de deplase işlemlerinin öncelikli olarak yapılması gerekiyor. Hani şöyle bir kısa detay bilgi vereyim: Örneğin, bir ekipmanı yenileyebilmeniz için trafo ve kablo gibi ekipmanlarda otuz yıllık süreler var. Yani on yıldan önce yenileyemiyorsunuz ama otuz yıllık faydalı bir ömrü olduğu mevzuat tarafından da varsayılıyor. Dolayısıyla, otuz yıl boyunca sağlıklı bir şekilde işletilmesi bekleniyor.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Yani o tesisin ömrü otuz yıl olabilir ama deprem yarın olduğu zaman Allah korusun, onun ömrü bitmiş oluyor.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Tabii, çok haklısınız.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Ve ciddi risk oluşturuyor. Bunların değişimiyle ilgili çalışmalar var mı?

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Başkanım, onu arz etmek için kısa bir arka plan vermek istedim. Bu statüdeki ekipmanlarla ilgili zaten bizim mevzuatımız da değişiklik yapmamıza izin veriyor. Şirketlerimiz de bu çerçevede, bu riskli olanlarla ilgili, ekipmanların kontrollerini ve değişimlerini gerçekleştiriyorlar. Kabloların yer altına alınmasıyla ilgili, demin slaytlarda da arz ettiğim üzere, şu anda bizim yer altı kablolarımızın oransallığı yüzde 20'lerde. Bu, büyükşehirlerimizde yüzde 50-60'ları bulabiliyor. Avrupa örneklerinin altında bir orandayız ancak oldukça maliyetli bir husus bu, yani hattı, iletkeni direkler üzerinden yani havai şebeke üzerinden götürmek daha uygun. Şimdi, EPDK tarafından da belirlenen bir yatırım tavanı olduğu için, yani kaynaklar sınırlı olduğu için bu iletim hatlarının kısa sürede önemli bir kısmının yer altına alınması mümkün değil. Zaman içinde bu oran artıyor, yüzde 10'lardan yüzde 20'lere geldik ama hani kısa vadede bunların tamamının yer altına alınması mümkün olmayacaktır ama bunun dışında, riskli, tehlikeli ekipmanlarla ilgili zaten dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olan bir husus, onlar da değişimlerini ve yenileme işlemlerini yerine getiriyorlar.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER - Peki, şöyle bir şey isteyebilir miyiz bu dağıtım şirketlerinden: Yani tüm Türkiye geneli dikkate alınarak özellikle Marmara Bölgesi İstanbul depremi nedeniyle düşünülen, olma ihtimali olan İstanbul depremi nedeniyle olası risk taşıyan trafo ve enerji nakil hatlarından ne kadarının değiştirilmesi gerekir? Böyle bir çalışması varsa bunu almak isteriz özellikle.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Başkanım, sorayım zatıalilerinize dönüş yapacağım bu konuda.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER - Peki, teşekkür ediyorum.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Ben teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER - Şimdi milletvekili arkadaşlarımızın sorularına geçiyorum.

İlk söz Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin Hanım'ın.

Buyurun Müzeyyen Hanım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Şimdi, dernek faaliyetlerinin, faaliyet alanınız içerisinde AR-GE, inovasyon ve işte, ortaklaşmayı sağlayacak bir çatı örgüt olduğunu ifade ettiniz. Ben şunu sormak istiyorum: Bu enerji dağıtım sistemlerinde deprem güvenliği ve güvenilirliğine yönelik ne tür araştırmalar yapılıyor.

İki, trafo merkezleri ve iletim hatları yer ve güzergâhları seçimlerinde jeolojik, jeoteknik etütler yapılıyor mu? Bu araştırmaları yönlendirecek teknik kılavuz, şartname, deprem yönetmeliği ve benzeri gibi, işte, dokümanlar var mı yok mu? Oluşan deprem sonrası hasarlara ilişkin kayıtlar var mı bunlar kayıt altına alınıyor mu? Hasarları ve kesintileri değerlendiren, enerjinin hızlı olarak devreye girmesini sağlayan sistem mevcut mudur, sonuçları nelerdir? Dernek olarak bunları denetliyorsunuz? Yoksa sadece bir iletişim yani koordinasyon sağlayan bir dernek misiniz? Bunları denetleyen bir mekanizmanız var mı? Gördüğüm kadarıyla hukuk ve mevzuat çalışmaları da yer almakta dernek faaliyetleriniz içerisinde. Bunları sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Şimdi, öncelikle ilk sorudan başlayayım. “AR-GE inovasyon çalışmaları çerçevesinde bir proje yürütülüyor mu?” diye sormuştunuz. Şimdi, EPDK’nın altı ayda bir talepleri, önerileri aldığı bir AR-GE mekanizması var. Önümüzdeki Ocak ayında kurulacak AR-GE Komisyonuna muhtemelen derneğimizin de koordinatör olarak katılacağı bir deprem projesiyle biz bir öneride... Yani şirketlerimizin bir önerisi olacak. Detayları yeni yeni geliyor biz de oraya katkı veriyoruz hâlihazırda. İnşallah, tamamlandığı zaman bu Komisyonun amacına da hizmet edebilmesini umuyorum. Orada da birtakım riskler var, onların nasıl giderilebileceği, belki, işte, yeni teknolojiler, depolama, dağıtık üretim, GES’ler gibi ekipmanlarla olumlu anlamda nasıl müdahale edebileceğimizle ilgili birtakım kapsamları belirlemeye çalışıyoruz ama bunlar şu anda hazırlık aşamasında Sayın Vekilim.

Mevzuat tarafıyla ilgili olarak şöyle: Bizim tarafımızda ekipmanların şartnameleri TEDAŞ tarafından hazırlanıyor ve sektörel paylaşıyor. Dolayısıyla bütün şirketler oradaki ekipmanların şartnamelerine uymakla yükümlü çünkü aynı zamanda bunlar TEDAŞ denetimine tabi. Yani ekipmanı aldınız, sahada tesis ettiniz, bunun geçiş kabulüne de belirli, yani “ek tesis” dediğimiz daha küçük şebeke ekipmanları dışında TEDAŞ geliyor. Tabii, şartnameyi de kendisi yaptığı için şartname ile

şahadaki tatbik uyumlu olmazsa bunu zaten kabul etmiyor, dolayısıyla şirketler yapmış oldukları yatırımın karşılığını tarife üzerinden alamıyorlar, dolayısıyla hem finansal olarak hem teknik olarak hem de denetim açısından buna uymak zorundalar ve bunun dışında davranmak gibi bir imkân yok, zaten olmamalı ama zaten imkân da yok.

Bunun dışında, deprem sonrası hasarlarla ilgili envanterin tutulduğunu düşünüyorum. Hani doğrudan ben şirket tarafında olmadığım için şu şekilde tutuluyor diyemem ama en azından o parçaların değişimiyle ilgili raporlama süreçleri EPDK üzerinden olduğu için bunların da ilgili tabloları var, yatırım tabloları, oralarda mutlaka zaten raporlanması gerekiyor.

Bunun dışında, bizim dernek olarak denetim yetkimiz de yok, görevimiz de yok, şirketler üzerinde bir yaptırımımız da yok. Bizim daha çok kuruluş amacımız ve yetkilerimiz koordinasyon ve iletişimin güçlendirilmesi çerçevesinde.

Eksik bir soru kaldı mı Sayın Vekilim?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Ben teşekkür ederim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Zaten denetim yoksa diğer sorduğum sorularında...

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Denetim tarafı şöyle efendim: Denetim yetkisi Bakanlıkta, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında kanunen. Yine bu Komisyonunda görüşüldü, sizler de vardınız, ben de buradaydım; 6446 sayılı Kanun'da da maddelerden bir tanesiydi. Denetim yetkisi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığında. Bu yetkisini ilgili ihtisas kurumuna devredebiliyor. Bu yetki şu anda TEDAŞ'a devredilmiş durumda; TEDAŞ denetimi yapıyor, bulguları raporluyor, yaptırımları da bu bulgular üzerinden EPDK gerçekleştiriyor. EPDK'nın kendisinin ayrıca denetimleri oluyor dolayısıyla şirketler; kamu tarafında TEDAŞ ve EPDK üzerinden denetlenmiş oluyorlar ama dolaylı olarak Aile, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızın denetimleri oluyor, bu 2 kurum dışında da denetimler bulunuyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani yaptırım değil ama belki önerileriniz olabilir bu anlamda.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Tabii, tabii efendim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çünkü dernek olarak sadece bir arada olmanın da ötesinde bu tür şeyleri önerecek bir mekanizmanın da olması gerektiğini düşündüğüm için bir bakıma da öneri olarak söylüyorum.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Sağ olun, çok teşekkürler.

Mevzuatla ilgili çalışmalar da; bizim hukuk ve mevzuat çalışma grubumuz var, orası düzenli olarak toplanıyor, o noktada da birtakım öneriler sunuluyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çok teşekkür ederim.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyonumuzun Kâtip Üyesi, Hatay Milletvekilimiz Lütfi Kaşıkçı Bey'in sorusu var.

Buyurun Lütfi Bey.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de sunumunuzdan dolayı ayrıca teşekkür ediyorum.

Ben aslında kısa bir soru sormak istiyorum. Bu Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında toplanılara, bu dağıtım şirketlerini temsilen herhâlde siz katılıyorsunuz?

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Sayın Vekilim, şirketler kendileri katılıyorlar.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Öyle mi?

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Evet efendim çünkü şöyle: Konu teknik bir konu olduğu için şimdi biz bir derneğiz, Ankara’da bir ofisimiz var, işte, Dicle Bölgesinde; Diyarbakır, Urfa’da toplanıyor diyelim o çalışma grubu biz ona çok fayda sağlayamıyoruz işin dürüstçesi. Daha teknik ekiplerin katılması icap ediyor, dolayısıyla şirketler katılım sağlıyor Sayın Vekilim.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – O zaman diğer sorularım da otomatikman iptal olmuş oluyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Ben teşekkür ederim Sayın Vekilim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Mustafa Bey teşekkür ediyoruz sunumunuzdan dolayı. Lale Hanım’la birlikte buradaydınız, sunumu gerçekleştirdiniz, teşekkür ediyoruz, Allah kolaylıklar versin.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Sağ olun Sayın Başkanım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Ama depreme yönelik mevcut hatlarla ilgili; elektrik enerji hatlarıyla, trafolarla ilgili böyle bir risk haritası varsa, öncelikle değişmesi gerekenler varsa onları isteriz, yani, özellikle Marmara Bölgesi için.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Sayın Başkanım, notumu aldım, özellikle “İstanbul” diye aldım notumu.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Yani Marmara; İstanbul, Bursa, Yalova, Kocaeli, Sakarya...

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Oradaki tabii, riskli bölgelerden talep edeceğiz, sizlere...

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Deprem bölgelerinde özellikle.

Evet, teşekkür ediyorum.

ELDER DİREKTÖRÜ MUSTAFA ÖZGE ÖZDEN – Ben teşekkür ederim, sağ olun, saygılar sunarım.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet arkadaşlar, şimdi, 3’üncü kurumumuz Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği (GAZBİR); Genel Müdürü Musa Cem Önal Bey, sunum yapacaklar.

Musa Bey’in hazırlamış olduğu yazılı doküman arkadaşlar dağıtılıyor sizlere. Ayrıca sayısal ortamda da WhatsApp grubundan iletilecek.

Buyurun Musa Bey.

3.- Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği (GAZBİR) Genel Müdürü Musa Cem Önal’ın, doğal gaz dağıtım sektörü, GAZBİR’in faaliyetleri ile deprem konusunda almış oldukları ve yürütmekte oldukları tedbirler hakkında sunumu

TÜRKİYE DOĞAL GAZ DAĞITICILARI BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ MUSA CEM ÖNAL – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Başkanım, sayın milletvekillerim; ben de Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği adına hepinize saygılar sunuyorum. Komisyon çalışmalarının hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Şimdi, ben de öncelikle doğal gaz dağıtım sektörü hakkında biraz bilgi vereceğim müsaadenizle. Akabinde de GAZBİR faaliyetleri ve şirketlerimizin deprem konusunda almış oldukları, yürütmekte oldukları tedbirlerden bahsedeceğim.

Şimdi, öncelikle GAZBİR'den bahsedeyim müsaadenizle. GAZBİR; Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği özellikle 2005 yılından sonra EPDK tarafından yapılan doğal gaz dağıtım lisansı ihaleleriyle beraber dağıtım sektörünün büyümesi sonucunda, sektörün ortak bir dil konuşmasını sağlamak amacıyla kurulmuş bir birlik, dernek yapısı. 2005 yılından beri faaliyet yapıyor. 72 tane doğal gaz dağıtım şirketi var ülkemizde faaliyet yapan. Bunlar; 2002 yılından önce 6 tane doğal gaz dağıtım şirketimiz vardı; İGDAŞ İstanbul'da faaliyet yapıyor, Ankara'daki Başkent Gaz malum, İzmit'te İZGAZ, Adapazarı'nda AGDAŞ, Bursa Gaz, Eskişehir Gaz (ESGAZ) ve İstanbul'da yine küçük bir lokasyonda faaliyet yapan BAGDAŞ şirketimiz vardı.

2002'den sonra EPDK'nın dağıtım lisansı ihaleleriyle bu sayı 72'ye kadar geldi. Tabii, bizim dağıtım sektörü elektrik sektöründen farklı olarak biraz daha böyle parçalı bir yapıda. Yani, 21 tane elektrik dağıtım şirketi var, 72 tane doğal gaz dağıtım şirketimiz var, bunların da ölçekleri birbirinden farklı. Yani, 20 bin aboneli bir gaz dağıtım şirketimiz de var ama 4,5 milyon aboneli İGDAŞ da var. dolayısıyla skala epey geniş bir perspektifte değişiyor.

Şimdi, doğal gaz dağıtım sektörü şu anda 81 ilde 572 yerleşim yerinde faaliyet yapıyor. Yani, burada, Türkiye'nin bütün illerinde, evet, faaliyetimiz var ancak bütün ilçelerinde henüz doğal gaz arzını sağlayabilmiş değiliz. Yanlış bilmiyorsam 953 civarı ilçemiz olması lazım. Şimdiye kadar bunların 541 tanesine doğal gaz arzı sağlanmış durumda. Tamamına doğal gaz arzı sağlanması hedef ama aynı zamanda burada bir fizibilitesini de değerlendirmek lazım yani bütün ilçelere doğal gaz gitmeli mi gitmemeli mi konusu da ayrı bir tartışmanın konusu olabilir.

Toplam bugüne kadar kamu ve özel sektör yatırımlarımız 53 milyar TL bunu döviz cinsinden yaklaşık 8 milyar dolar olarak değerlendirebiliriz. 2020 yılında da 1,2 milyar TL tutarında bir yatırımı gerçekleştirdik. Şebeke uzunluğumuz 154 bin kilometreye ulaşmış durumda, doğal gaz dağıtım sektörü her yıl büyümeye devam ediyor. Geçtiğimiz yılda yüzde 9 civarında bir büyüme gerçekleştirdik. Bu büyüme oranları aynı şekilde abone sayılarımıza da yansımaktadır.

Türkiye'de doğal gaz kullanıcısı kaç tane ondan bahsedeyim biraz. Türkiye nüfusunun, yani 83 milyonun yaklaşık yüzde 65'i şu anda aktif olarak doğal gaz kullanıyor. Yani 54 milyon vatandaşımız şu anda doğal gazı kullanmakta. Doğal gaz kullanım imkânı olup da kullanmayan vatandaşlarımız da 14 milyon civarında, bu imkâna sahip olup diğer yakıt türlerini tercih eden vatandaşlarımız var, bu da yaklaşık olarak 3,5 milyon potansiyel abone anlamına geliyor. Bunun dışında; 2010-2020 itibarıyla 17,1 milyon aboneye ulaşmış durumdayız, abonemiz var. Bu, her yıl 1 milyon artarak devam etti bu tarihe kadar. Bundan sonraki periyotta da artış bekliyoruz ama bir süre sonra 19-20 milyon abone civarında platoya doğru devam edeceğini düşünüyorum.

Toplam doğal gaz tüketimimiz de malumunuz, 45 milyar metreküp civarında. Türkiye, dünyanın en büyük 17'nci, Avrupa'nın da en büyük 4'üncü doğal gaz tüketicisi konumunda, her geçen gün de tüketimimiz artmaya devam ediyor. Gerçi geçtiğimiz yıl biraz düştük ama yine de bu trendin artacağını tahmin ediyorum.

Peki, doğal gaz dağıtım -şirketlerimiz özellikle bu deprem başlığı altında da değerlendirerek- neler yapıyorlar, nasıl önlemler alıyorlar ondan bahsedeceğim. Şimdi, bizim doğal gaz dağıtım şirketlerimizin şebekeleri uluslararası standartlara uygun olarak yani depreme dayanıklı esnek malzeme kullanılarak inşa edilmektedir. İç tesisatlarda da yine TS 7363 standardına uygun olarak işlemler yapılmakta, kontroller sağlandıktan sonra doğal gaz arzı sağlanmaktadır. Mevzuat çerçevesinde şebeke dizaynının

birden fazla bölge regülatörüyle yapılması zorunluluğu var mevzuatta. Bu neyi sağlıyor? Diyelim ki bir deprem olduğunda dağıtım şebekesi sektörlere bölünmüş durumda yani bir bölgede eğer bir yıkım varsa sadece lokal olarak o bölgenin gazını kesme imkânı veriyor, bütün şehrin tamamının doğal gaz arzının durdurulması gibi bir sonuca bizi götürmüyor, dolayısıyla bu önemli bir kriter.

Bir diğer önemli konu, doğal gaz dağıtım lisansının şartı olarak dağıtım şirketlerinin uyması gereken bazı temel teknik kriterler var, bu EPDK tarafından lisans verme aşamasında belirleniyor, epey kayyum bir dokümandır bu. Bu lisansın eki olduğu için doğal gaz dağıtım şirketlerimiz bütün yatırımlarını bu temel teknik kriterler çerçevesinde gerçekleştiriyor. Dolayısıyla diğer taraftan da bir denetim mekanizması var EPDK'nın yani gaz dağıtım şirketinin yapmış olduğu yatırımları EPDK adına görevlendirilmiş olan kontrol şirketleri tek tek inceleyip, onaylıyorlar ve periyodik olarak da yani beş yılda bir, gerekirse her yıl -o duruma göre değişebilir- bu kontrolü sağlayarak raporları alıyorlar, eksiklikler varsa -tabii bu denetim sürecine de tabi olabilir- bir sorun yoksa faaliyetlerine devam ediyorlar.

Bir diğer önem; yine temel teknik kriterlerin şartı olarak; dağıtım şebekesinin bulunduğu yani vatandaşa doğal gaz arzını sağlayan servis hatlarına bir gaz stop uygulaması zorunluluğu var yine teknik kriterler kapsamında. Bu ne sağlıyor? Mesela binanın doğal gaz arzı sağlayan servis kutusunda veyahut servis hattında bir hasar olması durumunda, örneğin, hat koptu deprem anında bir sorun oldu, servis kutusunda bir problem oldu burada binaya gaz arzını kesen bir sistem var. Bu dolayısıyla hem gazın dışarı sızmasını hem de yıkılan, hasar gören binanın içinde gaz sızıntısını mümkün mertebe engelleyecek bir sistem. Hemen hemen bütün doğal gaz dağıtım şirketlerimiz bunu uyguluyor 2002 yılından beri.

Bir diğer tedbir de 2007 yılında Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik yayınlanmıştı malumunuz bunun 112'nci maddesinde, birinci ve ikinci derece deprem bölgelerinde bulunan binaların ana girişlerinde sarsıntı olduğunda gaz akışını kesen tertibatın bulunmasına yani biz buna deprem vanası diyoruz. Deprem vanasının olmasının gerektiğine yönelik bir düzenleme. Bu da aslında etkili bir yöntem ancak, tabii, gaz stop kadar etkili olduğunu da söyleyemeyeceğim çünkü şöyle oluyor: Bu dikine çalışan bir sistem yani kolon hattına binanın içindeki dikine bütün katlara doğru gazı götüren hatta yerleştirilen bir sistem ve deprem anında kırıldığı bu zaman hemen devreye giriyor. Normalde bu iç tesisatta olmuş oluyor yani gaz dağıtım şirketinin müdahalesine direkt açık olan bir alanda olmadığı için her sarsıntıda tekrar yetkili bir servis tarafından gidilip onun tekrar yerine, eski hâline getirilmesi gerekiyor, bu, kullanıcılar açısından bir sorun. Bir diğer sorun da şöyle oluyor: Mesela bir deprem oluyor, açtırıyorsunuz bu deprem vanasını tekrar, artçı bir deprem oluyor yine kapanıyor bu defa yine açılması gerekiyor. Peş peşe diyelim ki 50 tane artçı olduğu zaman sürekli bu vananın açılıp kapanması gerekiyor. Bu, tabii, vatandaşların güvenliği için bir tertibat ama kullanımının biraz zor bir sistem olduğunu belirtmem gerekiyor.

Bunun dışında gaz dağıtım şirketlerimiz EPDK mevzuatı uyarınca yılda 2 kez dağıtım şebekesinde kaçak tarama faaliyeti yapıyorlar, bu periyodik yapılması gereken bir faaliyet. Eğer kaçak varsa bu kaçak arama araçlarımız var, araçların önünde buna özel bir tertibat var, kaçak aramasını yapıyoruz. Aynı zamanda, yine kaldırım bölgelerinde, ev girişlerinde de yine elle kullanılan kaçak tarama cihazlarıyla periyodik olarak kontrolleri yapıyoruz.

Bunun dışında, tabii, acil durumda vatandaşın gaz dağıtım şirketine ulaşması çok önemli hâle geliyor. Bu sebeple 187 doğal gaz acil hattımız var, her bölgede, her şirketin bulunduğu bölgede direkt 187'yi çevirdiğiniz zaman ilgili gaz dağıtım şirketine ulaşabiliyorsunuz. Tabii, acil durumun niteliğine

göre bu acil hatların servis kalitesi farklılık gösterebiliyor. Örneğin, bir anda 100 bin abonenin bu servisi aradığını düşünürsek burada dönem dönem hizmet kalitesinde bazı düşmeler olmakla beraber yine de vatandaşın genel talebinin karşılanmasında önemli bir araç olduğunu düşünüyorum.

Tabii, bizim gaz dağıtımında acil durum senaryoları çeşitli. Deprem tabii bunların en önemlilerinden bir tanesi ama bunun yanı sıra bizim sektörümüzde örneğin, hat hasarı da bir acil durum oluşturuyor. Geçtiğimiz günlerde Uşak bölgemizde maalesef böyle bir kaza söz konusu oldu. Belediyenin kepçesi -istemeden de olsa- suyu besleme hattını deldi, akabinde yaşanan olayı hep birlikte takip ettik ister istemez gaz arzı durdu, bu bizim için acil durum senaryosudur. Bunun dışında terör saldırısı olabilir, bunların örneklerini yaşadık bazı bölgelerde. Onun haricinde, sel felaketi olabilir, yangın yine önemli bir acil eylem planı gerektiren durumdur. Dolayısıyla, bütün bu senaryolara ilişkin gaz dağıtım şirketlerimizin bir eylem planının olması gerekiyor. Bu eylem planları aslında dökümanite şekilde muhafaza ediliyor ve EPDK tarafından da takip edilen planlar. Genel çerçevesiyle bu planlarda ne gibi başlıklar var onlardan bahsedeyim müsaadenizle. Örneğin, tüm personelin görev tanımı yapılıyor acil durumda koordinasyonun sağlanması amacıyla, kritik görevlerin gerekli görmesi hâlinde yedeklenmesine ilişkin bazı prosedürler var. Burada çünkü bizim gördüğümüz deprem anında, depremden sonra özellikle aslında şirket çalışanları da deprem mağduru oluyorlar bir yerde. Dolayısıyla burada bizim planlamamızda genelde şu kriterler de var: Eğer çevre bölgelerde çok fazla hasar yoksa yani onlar da acil bir müdahaleye çok muhtaç değilse bölge o zaman çevre bölgelerden personel aktarımı yapıyoruz bu da eylem planı içerisinde bir unsur. Yine, şehir giriş istasyonları ve istasyon içerisinde yer alan birimlerin kontrolüne yönelik bazı prosesler bu eylem planlarında dökümanite edilmiş durumda. Dağıtım bölgesi içerisinde yer alan il, ilçe ve mahallelerin acil durumları için bölgelere ayrılmasına ilişkin bazı planlamalar var. Acil durumda hangi ekip hangi bölgede görevli olacak buna ilişkin prosesler. Bu 187 Acil Hattı'na gelen ihbarların dağıtım bölgesindeki harita ve paftalara göre ayrılması yani bunun klasifiye edilmesi ve ihbar verilerinin ekiplere yönlendirilmesi, bu oluşturulan kayıtların kapatılması takibine ilişkin acil durumda ne yapılacağına ilişkin ilave önlemler var.

Bunun dışında, şebeke yer üstü ve yer altı varlıklarının kontrolü. Bu tabii önemli bir şey. Çünkü biz malum şebeke hizmeti veriyoruz. Şebeke hizmetini verirken de deprem anında şebekede bir hasar, zarar ziyan var mı bunun kontrol edilmesi çok önemli hâle geliyor. Ama bizim gördüğümüz, yani bu yıl içerisinde 2 tane deprem yaşadık: Birisi Elâzığ ve Malatya'yı etkileyen deprem. Bir diğeri de ekim ayında İzmir'de yaşadığımız deprem. Her ikisinde de çok şükür ki gaz dağıtım şebekesinden kaynaklı herhangi bir hasar veya can kaybı, yaralanma söz konusu olmadı. Ama tabii şey oldu, yani, binalarda yıkılmadan dolayı bizim müdahalemizle gaz arzının durdurulması, sektör olarak gaz arzının durdurulmasına yönelik bazı tedbirler aldık. Çok şükür, bunlardan da bir sorun olmadan süreci devam ettirebildik.

Bunun dışında, bu koordinasyon, kriz masası, personel ve tüm işleyişin sürekliliğinin sağlanması amacıyla lojistik ve bilişim ağının kontrol edilmesine yönelik de yine bu acil eylem planlarında bazı bölümler var.

Bunun dışında, tabii, acil durumda afet sonrasında meydana gelen hasardan dolayı kesinti yaşanması hâlinde, örneğin, hastane, resmî kurum veya işte, barınma alanları gibi yerlerde boru gazıyla doğal gaz arzı sağlayamıyorsak eğer CNG ile yani sıkıştırılmış doğal gaz seçeneğiyle kısmi olarak bu kurumlarımızın doğal ihtiyacı karşılanabiliyor. Buna ilişkin bazı planlarımız var yani üç saat içerisinde diyelim ki hastanenin gazının kesintisini engelleyecek bazı sistemler var, planlamalar var.

Şimdi, acil durum kriz yönetimi toplantıları yapıyoruz gaz dağıtım sektörü olarak bizim GAZBİR de bu çalışma gruplarının içerisinde. Tabii, bu gruplar içerisinde aynı zamanda Enerji Bakanlığı, EPDK, BOTAŞ yani bu bizim gaz dağıtım sektörünün kamu ve özel sektördeki tüm paydaşları yer alıyor. Burada ne yapıyoruz? Burada öncelikle bu acil durum kriz yönetimiyle ilgili irtibat kişilerinin belirlenmesi. Herhangi bir kurum ve kuruluş arasında bir kriz yönetimi süreci varsa bunda görev alabilecek kişilerin isimleri, görevleri, iletişim bilgileri, hangi işte uzman olduklarına ilişkin böyle bazı bilgileri bildiriyor ve güncelliyoruz. Aynı zamanda her şirketin kendi içerisinde bir kriz yönetim merkezi oluşturması bunun gerekirse AFAD, il koordinasyon kurulları, Enerji Bakanlığında kurulan kriz masası gibi kurum ve kuruluşlarla iletişimin sağlanmasına yönelik bir prosedür çalışması var. Bunun dışında risk senaryolarının oluşturulması. Biraz önce bahsettim. Yani, bu dağıtım bölgesinin coğrafi özelliği, afet geçmişİ göz önünde bulundurularak tüm riskler değerlendiriliyor ve işte, bu risk senaryolarına göre bazı eylem planları oluşturuluyor.

İletişim, tabii, çok önemli hâle geliyor. İletişimin kesintisiz sağlanması amacıyla anlık mobil uygulamalar, uydu telefonları veya işte, video konferans uygulamalarına ilişkin tatbikatları da yapıyoruz. Örneğin, bizim şimdi, gaz dağıtım sektöründe bir WhatsApp grubumuz var. Bunun içerisinde Bakanlık koordinasyonu var; BOTAŞ, ondan sonra gaz dağıtım şirketleri, GAZBİR. Acil bir durum olduğu zaman hemen oradan yazışmaları yapıp gerekirse kısa vadeli koordinasyonları yapabiliyoruz. Ama tabii, çok büyük, acil durum gerektiren durumlarda bu iletişimi sağlayacak GSM altyapısında bazı sorunlar olduğunu da gördük, bunlar olabiliyor. Buna ilişkin de bazı tedbirler için de çalışıyoruz. Bize Bakanlığın önerdiği uydu telefon bağlantısının kullanılması. Ama tabii bu uydu telefonların da bazı artıları ve eksileri olduğunu görüyoruz yani o kriz anında, işte, bir arama yapıyorsunuz, peş peşe çoklu arama yapamıyorsunuz filan. Birazcık onun da aslında düşünülüp karar verilmesi gereken yönleri var. Alternatif iletişim kanallarının oluşturulması için de yine bakanlıklarla da görüşmelerimiz devam ediyor. Dediğim gibi, tatbikatları da zaten biz sürekli gaz dağıtım şirketleri yine EPDK'nin düzenlemelerine tabi olduğu için sürekli 1'inci ve 2'nci seviyedeki tatbikatlarımızı periyodik olarak her yıl gerçekleştiriyoruz.

Bunun dışında, kriz oluştuğunda ne gibi tedbirler alıyoruz? Yani burada öncelikle ilk yaptığımız şey, tabii, çalışan personelin durumunu görmek, yani onları aileleriyle görüştürmek. Bir sorun yoksa herkesi yine acil eylem merkezimizde toplayarak harekete geçiyoruz. Burada SCADA sistemleri bizim için aslında çok büyük birer kılavuz. Çünkü SCADA sisteminde şehri besleyen hangi sektörde ne arıza var onu görebiliyoruz gaz çekişlerinden anlık gaz çekişlerini görebildiğimiz için. Ama tabii, fiziki olarak da gidip hemen orada gerekli müdahaleleri yapıyoruz. Onun dışında, kuşbakışı gözle ve cihazlarla da bölge kontrollerini gerçekleştiriyoruz yani nerede yangın var, patlama olup olmadığı filan. Bunların hepsi takip ediliyor.

Yine, hemen hızlıca valiliklerde, kriz merkezlerinde, doğal gaz dağıtım şirketlerinin yetkilileri sevk ediliyor. AFAD kriz masasıyla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında bilgi paylaşımını sağlamak üzere yine ilgili kilit personel görevlendiriliyor, bunlar sürekli iletişim kuruyorlar. Ayrıca deprem anında ve sonrasında Enerji Bakanlığımız, EPDK, BOTAŞ ve tabii, biz GAZBİR olarak da yeri geldiği zaman destek ekibi olarak biz de sürece dâhil oluyoruz. Bilgi akışını sağlamak önemli hâle geliyor. Bölge regülatörlerinin, müşteri istasyonlarının yerinde kontrol edilmesi çok önemli. Yani bizde normalde uzaktan müdahale sistemlerimiz de var, SCADA'da bir yerde bir sorun gördüğümüz zaman bu vanaları uzaktan kapatacak teçhizatımız var ama yine de bu müdahalenin yerinde yapılması çok önem arz ediyor. Çünkü orada yani bazı koku ölçümleri yapmanız gerekebilir veya işte, diğer bazı kontrollerin yapılması açısından önem arz ediyor. Bunun dışında, acil eylem planına uygun olarak bölgelere ayrılan şehirde görevli olan personel tarafından tehlike arz eden binaların doğal arzını kesiyoruz hemen.

Yani diyelim ki, işte, deprem anında hasarlı hâle geldiğini gördüğümüz veya yıkıldığını gördüğümüz binada zaten aslında ilk planda bizim gaz stop mekanizması orada gaz girişini durduruyor. Ama bazı durumlarda şöyle bir şey oluyor: Mesela, diyelim ki bizim servis kutusu binaya çok yakın bir lokasyondaysa bu defa servis kutusunun üstüne yıkılıyor bina ve bizim orada hani gaz arızası var mı yok mu test etmemiz mümkün olmuyor. Böyle olduğu zaman o bölgenin, o sektörün tamamının gazını kesiyoruz geçici olarak. Akabinde, tabii, bu riskler ortadan kalktığı zaman tekrar kademeli olarak gaz arzına devam etmeye yönelik tedbirler alınıyor.

Onun dışında, bu kaçak arama, şebeke hasarı şöyle bir şey. Yani bizim tabii ki sistemlerimiz, dediğim gibi, depreme dayanıklı sistemler hepsi. Bu esnekliğe sahip, standartlara uygun şebekeler dizayn edip inşa ediyoruz. Ama yine de hemen kaçak arama araçlarımızda tedbiren gerekli güzergâhlarda arama faaliyetlerine başlıyorlar. Kaçak durumu varsa da hemen orada müdahale edip herhangi bir kazayı engellemeye çalışıyoruz, engelliyoruz, bugüne kadar da dediğim gibi depremden dolayı oluşan acil durumlarda çok şükür böyle bir ölümlü kaza veya yaralanmaya sebebiyet veren bir kaza söz konusu olmadı doğal gaz kullanımından dolayı.

187 Doğal Gaz Acil Hattı, tabii, bu acil eylem planı doğrultusunda müdahalelerini gerçekleştiriyor. Elâzığ depreminde, dediğim gibi, biraz önce bahsettiğim gibi, gaz dağıtımından kaynaklı herhangi bir yaralanma veya ölümle sonuçlanan bir durum konusu olmadı ancak birçok, tabii, yıkılması gereken bina ortaya çıktı. Yani ilk başta 908 tane yıkılan veya yıkılacak bina tespiti vardı. Akabinde bu sayı 1.750'ye kadar çıktı. Ağır hasarlı daire sayımız 12 bin, bu dairelerin de 11 bin tanesinin doğal gaz aboneliği sonlandırılmış ve doğal gaz arzı durdurulmuş durumda. Tabii, il valiliğiyle koordineli şekilde yine bu gaz arzının durdurulması işlemleri ve yeni binalarda da gaz arzına ilişkin işlemler devam ediyor.

Malatya'da durum Elâzığ'a göre biraz daha iyiydi. Orada 56 tane ağır hasarlı binamız vardı, bunların tamamının doğal gaz arzı şu anda durdurulmuş durumda. İzmir'de de yine aynı şekilde 46 bina yıkılmıştı ve 1.242 binanın da ağır ve orta hasarlı olduğunu tespit etmiştik. Bunların hemen -ağır hasarlı olanların- tamamının zaten doğal gaz arzı durduruldu; 566 tane binaya tekabül ediyor bu. Depremden etkilenen 77.480 tane de az, orta ve ağır hasarlı daire bulunuyor. Bunlarda da yine il valilikleriyle koordineli şekilde doğal gaz arzına ilişkin tedbirler alınmaya devam ediyor, bir sorun şimdilik yok gibi görünüyor.

Peki, bu yaşadığımız süreçler sonunda ne gibi tespitlerimiz var; dndan da müsaadenizle kısaca bahsedip sunumumu bitireceğim Başkanım. Deprem sonrasında bölgelerde çok ağır bir trafik yoğunluğu ortaya çıkıyor. Bunu İzmir depreminde de gördük, Elâzığ'da da gördük. Vatandaş hemen bu panik hâli içerisinde arabasına biniyor ve oraya gidiyor, bir yakınını görmek istiyor. Tabii, bu bizim gaz dağıtım şirketlerinin acil müdahale noktasına ulaşmasını engelliyor. Sonuç itibarıyla her ne kadar bizim gaz dağıtım şirketlerimizin araçlarında tepe lambası ve araç giydirmesi filan bulunsa da bunlar sonuç itibarıyla resmî kurum araçları gibi ayrıcalıklara sahip olmadıklarından -benim şirketlerle yaptığım görüşmelerde- bunun bir sorun hâline geldiğini gördük. Burada belki, bu acil durumlarda bizim gaz şirketlerine ait acil müdahale araçlarının da öncelikli geçiş güzergâhlarını kullanabilmesi önemli bir sorunu çözecektir diye düşünüyorum.

Bir diğer konu: Bu, deprem sonrasında doğal gazın kesildiği sokaklarda ihbarlar çok aşırı şekilde artıyor. Tabii, yerel medyada da bu gazdan kaynaklı olup olmadığı bilinmeyen patlama haberleri filan... İşte, gaz patlaması oldu, gazdan dolayı yangın çıktı falan gibi böyle bazı haberler yapılıyor. Tabii, bizim bütün ekipler böyle şey olduğu zaman herkes oraya yoğunlaşıyor. Bu defa esas müdahale gerektiren bölgeye zamanında ulaşım sağlanıp gerekli müdahaleler yapılamayabiliyor ama bunun tabii, çözümü çok kolay değil. Sonuç itibarıyla medya işleri bildiğiniz gibi birazcık daha farklı oluyor.

Bunun dışında, GSM hatları ve internette yaşanan kopukluklar sebebiyle anlık iletişimlerde zorluk yaşıyor. Malum, bu, biraz önce de bahsettiğim gibi alternatif iletişim yöntemlerinin kurulması... İşte, telsiz olabilir -bir kısım şirketlerimiz telsiz ağlarını zaten kurdular, kullanıyorlar- veya diğer iletişim imkânları değerlendirilebilir.

Deprem vanaları -biraz önce bahsettim- burada sismik hareket prensibiyle çalıştığı için artçı depremlerde sürekli doğal gaz akışını kesiyor, bu nedenle çağrı merkezlerimize gelen ihbar sayıları da katlanarak büyüyor. Bunlar iş yoğunluğu oluşturuyor, her birine gidip tekrar bu vanaları eski hâline getirmek gerekiyor.

Bunun dışında; çevre ve şehircilik il müdürlüğü tarafından alınan yıkım kararı... Bu deprem sonrasında -bu aslında önemli bir konu Başkanım ve sayın milletvekillerim -depremden diyelim bir süre sonra çevre ve şehircilik il müdürlüğü tarafından alınan yıkım kararları doğrultusunda iptal edilmesi gereken servis kutuları oluyor. Bunlar, şimdi, koordineli şekilde gaz dağıtım şirketiyle koordinasyon sağlanmadığı takdirde, yani, oradaki, servis hattındaki bağlantı dağıtım şirketi tarafından doğru şekilde kesilmediği takdirde, burada müteahhit firmalar genellikle bu servis hatlarını kendi kepeçleriyle koparıyorlar. Mesela, Uşak'ta yaşanan kazada da böyle bir durum söz konusu oldu maalesef. Gaz dağıtım şirketinin haberi olmadan, daha doğrusu haberi var, ilk başta kutuda bir gaz kesmesi yapılmış, bina yıkılacak ve yerine yeni bir bina yapılacak diyelim ki gaz dağıtım şirketi gaz arzını durduruyor kutudan, müteahhidin kepeçsi geliyor servis hattına kepeçyle vuruyor orada o zaman “gaz stop” devreye giriyor, “gaz stop” servis hattındaki gaz akışını durduruyor ama bu tabii, bir risk oluşturuyor bir yerde de çünkü “gaz stop” boşalırsa yani, uzun süreli, uzun zaman tutması “gaz stop”un teknik kriterlere çok uygun değil. O zaman işte bu istemediğimiz kazalar maalesef meydana geliyor. Onun için buradaki koordinasyonun, yani valilikle bu yıkılacak olan binaların gaz dağıtım şirketiyle koordineli şekilde yıkılmasına ilişkin paylaşımların valiliklerle çok iyi sağlanması gerekiyor. Bu konuda biraz ilerleme kaydetmemiz de gerek olabilir.

Diğer bir konu da: Ağır ve orta hasarlı tanımlanan binalarda doğal gaz abonelik sözleşmesi tahsilat ve diğer işlemlerde sayılar çok artıyor; abonelik sonlandırma, yeniden başlatma gibi . Bu da gaz dağıtım şirketleri açısından bazı sorunları beraberinde getiriyor. En çok karşılaştığımız da hasarlı binalarda doğal gaz sayaçları sökülüyor, sökülen sayaçlarda abonelik başlatılmaksızın kaçak doğal gaz kullanıldığını tespit ediyoruz. Yani, vatandaş açıyor sayacı veya oraya başka ara bir aparat takıyor, doğal gaz kullanmaya başlıyor. Bunların da önüne belki yine valilik koordinasyonu ile geçmek lazım çünkü bu güvenlik riskini de beraberinde getirecektir.

Benim sunumum bu kadar Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim. Sorunuz varsa bekliyorum efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, biz çok teşekkür ediyoruz Genel Müdür Musa Cem Önal’a güzel sunumları dolayısıyla.

Tabii, depreme yönelik zararların en aza indirilmesi amacıyla doğal gaz şebekelerimizin, dağıtım şirketlerimizin ne gibi önlemler alabilecekleri, aldıkları, bu süreçlerin nasıl yönetildiği, nasıl denetlendiği hususunda da hem işleyiş açısından hem ilgili mevzuat açısından hem de teknik birtakım uygulamaları da bizimle paylaşmış oldunuz. Bizler de bu hususta yapılan tüm çalışmaları, alınan tedbirleri, afet yönetimine ilişkin, deprem güvenliğine ilişkin eğitim çalışmalarından tutun da bunlarla ilgili birtakım gelişimleri de önemsiyoruz.

Tabii, burada ilk akla gelen... Şebekelerdeki her ne kadar hem bina içinde sarsıntıya duyarlı gaz kesiciler hem de her ne kadar bina servis kutularında bulunan ani basınç düşüşünde kesmeyi gerçekleştiren vanaların bulunması; servis kutuları haricinde de belli bölgelerde -belki mahalle bazında, belki birkaç sokak bazında- ani basınç düşümünde yine aynı şekilde gaz akışını kesen sistemlerin bulunması ve şebekelerin de “polietilen” esaslı olması, daha esnek, yüzde 600’e kadar esneyebilen malzemelerden olması bu noktada biraz daha depreme güvenli bir şebeke olma noktasında değerlendirilebilir. Ancak yine de tabii, hem insan hataları hem de öngörülmeleyen birtakım yanıcı, patlayıcı maddelerin ya da binaların yıkım şekillerinin ya da şebeke güzergâhları üzerinde gerçekleştirebilecek bazı heyelanların, istinat duvarı yıkılmalarının ya da diğer şebekelerin zarar verebileceği türden öngörülemeyen birtakım karmaşık altyapı sistemlerinin iç içe geçtiği, yoğun şehirciliğin olduğu İstanbul gibi kentlerde, sanat yapılarının yoğun olduğu yerlerde öngörülemeyen hasarlar da meydana gelebilir.

Hep akla gelen soru şudur: Mevcut şebeke içerisinde kalan gazın ne kadar yangın potansiyeli var? O gazın güvenli şekilde tahliye edilmesini sağlayacak birtakım sistemler var mı? Ki onunla ilgili de hem doğal bir şekilde havaya karışmasını sağlamak hem de yakarak tahliyesini sağlamak üzere yapılmış birtakım teknik düzenlemelerin olduğunu İstanbul özelinde biliyoruz. Tabii, bizim açımızdan bu konudaki şebeke güvenliğini en üst düzeye çıkarmak; İstanbul özelinde de biraz önce saydığım ikincil sebeplerden dolayı, ana hatların, basıncı yüksek olan, çapı yüksek olan ana hatların böyle ikincil hasarlar almadan; aldığı nasıl bir tabloyla karşılaşacağımız, o hasarları almama noktasında, gerek -işte, dediğim gibi- toprak kaymaları, heyelanlar, sanat yapılarının, menfezlerin ya da o şebekeyle kesişen farklı, diğer altyapıların doğalgaz şebekesine hasar vermeyeceği bir şekilde düzenlenmesi, âdeta bütün şebekenin adım adım, karış karış bu yönleriyle risk analizinin yapılması da bizim için çok önemli çünkü diğer yangınlara da sebebiyet verme, birtakım, işte, konutla imalatın bazı tehlikeli maddelerin depolandığı, usulsüz depolanabileceği ihtimallerini de göz önüne aldığımız zaman bu kadar yoğun yapılaşmanın, yoğun nüfusun olduğu -imalat ile konutun iç içe geçtiği bazı bölgeler için söylüyorum- yerlerde doğal gazın tetikleyebileceği yangınlar deprem sonrasında çok önemli, çok kritik. Hem depremzedelerin hayatını koruma açısından hem de o noktalarda arama kurtarma faaliyetlerini bir an önce başlatabilme açısından çok önemli. O yüzden, varsa bununla ilgili teknik bir açıklama onu da alalım. Bunu da önemseyeceğimizi hassaten belirtelim istedim.

Değerli milletvekillerimizden de sorusu olan var mı?

Evet, bu değerlendirmeler ışığında sizin son görüşlerinizi de alalım inşallah.

TÜRKİYE DOĞAL GAZ DAĞITICILARI BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ MUSA CEM ÖNAL –
Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli görüşleriniz için ayrıca teşekkür ediyorum. Bildiğiniz gibi tabii bu tedbirler çok önem arz ediyor. Özellikle İstanbul deprem konusunda büyük riskler taşıyor. Biz İGDAŞ’la da mümkün mertebe görüşüyoruz, onların da aslında ilave bazı tedbirleri de var. Yani bu deprem sensörleriyle şehrin şebekesinin gazını güvenli şekilde kesip tahliyeleri yapabilecek şekilde bir planlaması olduğunu biliyorum ama tabii İstanbul 4.5 milyon aboneyi barındıran bir şehrimiz, bizim sektörümüzdeki en büyük şirket durumunda. Gerekli tedbirlerin alınması önemli. Normal şartlarda bizim gaz dağıtım şebekelerimiz dışarıdan herhangi bir müdahale olmadığı takdirde aslında uzun yıllar kesintisiz şekilde hizmet verebilecek standartta yapılıyor. Bunların kontrolleri de yine dediğim gibi periyodik olarak şirketler tarafından yerine getiriliyor, EPDK tarafından da gözetim ve denetim altında tutuluyor. Ancak bizim en büyük sorunumuz burada dışarıdan yapılan müdahaleler. Buna ilişkin olarak aslında GAZBİR olarak da biz birçok bazı kamu spotları, bazı bilgilendirmeler yapmaya çalışıyoruz ancak bugüne kadar istediğimiz sonucu alabildiğimizi açıkçası söyleyemeyeceğim. Yaklaşık olarak her gün 5-6 tane

şebekeye verilen hasardan dolayı vatandaşlarımız bazı risklere maruz kalıyorlar. Buna ilişkin olarak hep dile getirdiğimiz bir şey var, diyoruz ki: Kazı yapmadan önce mutlaka gaz dağıtım şirketleriyle bağlantıya geçilmesi lazım. Gaz hattı olan yerlerde her tarafa levhalar, tabelalar asıyoruz “Burada, bu güzergâhta doğal gaz vardır. Kazı yapmadan önce mutlaka şu numarayı arayın, nezaret isteyin.” filan diye ama maalesef istediğimiz sonucu alamıyoruz. Bu tip dışarıdan müdahaleler olmadıkça inşallah çok fazla bir problem olmayacağını düşünüyorum. Tabii, bu oluşacak afetin de boyutuna bağlı olarak bunu söylemek doğru olacaktır ama genel itibarıyla gaz dağıtım sektörünün depremle ilgili konularda genel itibarıyla hazırlıklı olduğunu söyleyebilirim efendim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, bütün alanlarda olduğu gibi doğal gaz arzının da hem güvenli olması hem depreme güvenli hâlde işletilebilmesi ve gelişen, değişen şartlar altında da ihtiyaç duyulan yerlerde deprem güvenliğinin sağlanması nasıl ki binalarımızda, bazı kara yolları, sanat yapılarımızda güçlendirmeler yapıyoruz, birtakım depreme dönük tedbirler alıyoruz, efendim, doğal gaz şebekelerinde de böyle riskli görünen yerlere deprem güvenliğini artırmak için müdahale etmek, iyileştirmeler yapmak ya da birtakım koruyucu teknik tedbirler almak için de -özellikle yoğun nüfus ve yoğun abone ve yoğun gaz miktarı, yoğun şebeke uzunluğuna sahip illerimizde- bütün şebekelerin bu yönüyle de deprem güvenliği yönüyle de özellikle yüksek basınçlı hatların durumlarıyla da alakalı olarak mutlaka bir performans analizine de tabi tutulup inşallah onlarla da ilgili çalışmaların, güçlendirmelerin, tedbirlerin hızlanması bizim de en büyük temennimiz, amacımız.

Evet, çok teşekkür ediyoruz, bugün bizlere sunum gerçekleştiren Türkiye Doğal Gaz Dağıtıcıları Birliği Genel Müdürü Musa Cem Önal’a Komisyonumuza geldikleri ve güzel bir sunum gerçekleştirdikleri için tüm üyelerimiz adına, Komisyonumuz adına teşekkür ediyoruz, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

TÜRKİYE DOĞAL GAZ DAĞITICILARI BİRLİĞİ GENEL MÜDÜRÜ MUSA CEM ÖNAL – Teşekkür ediyorum efendim, ben teşekkür ediyorum.

Komisyon çalışmalarında başarılar diliyorum, hayırlı olmasını diliyorum, teşekkürler.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – İnşallah. Teşekkür ederiz, hayırlı çalışmalar dileriz.

Evet değerli milletvekilleri, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; şimdi gündemimizde Millî Eğitim Bakanlığımızın Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığının ortak sunumu var. Sunumla ilgili çıktılar da dağıtılmış durumda. Yine elektronik ortamda da e-posta adreslerinize gönderilecek ve WhatsApp grubundan da paylaşılacak. Millî Eğitim Bakanlığımızın Afet Acil Durum Koordinasyon Birimi olan Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz ile İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığımız ortak sunum gerçekleştirecekler. İsmail Çolak Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz bizimle birlikte. Yine, İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi Daire Başkanı Abdülhamit Karataş ve yine Şube Müdürü Özkan Avcı bizlerle birlikte. İnşaat Emlak Daire Başkanı Umut Gür Komisyonumuzda bizimle birlikte. Yapı İşleri Daire Başkanlığından Fatih Mehmet Oruç ve yine, Şube Müdürü Hakan Arı bizimle birlikte.

Hoş geldiniz diyoruz. Ben sunumu yapmak üzere sözü İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığından Daire Başkanımız Umut Gür’e bırakacağım.

Tekrar hoş geldiniz diyoruz, sizi dinliyoruz, buyurun.

4.- Millî Eğitim Bakanlığı İnşaat Emlak Daire Başkanı Umut Gür 'ün, Bakanlığa tahsisli eğitim binalarında afetlerden sonra binaların tahkiki, güçlendirme ve yıkım çalışmaları ile planlanan çalışmalar; Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Özkan Avcı'nın, deprem afetine karşı alınacak önlemlerle ilgili olarak Bakanlığın çalışmaları, deprem durumunda yapılanlar ve değerlendirmeler hakkında sunumları

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRE BAŞKANI UMUT GÜR – Efendim, teşekkür ederiz.

Sayın Başkanım, sayın vekillerimiz; saygıyla selamlıyoruz. Destek Hizmetleri Genel Müdürümüz İsmail Çolak Bey Bakan Yardımcımızın acil çağırmasıyla yerine geçti. Biz de ortak sunumumuza önce inşaatla başlarız diye konuşmuştuk, 20'nci slayttan itibaren bizim hazırladığımız kısım. Uygun görürseniz bizden sonra Destek Hizmetleri Genel müdürlüğümüzdeki ilgili daire başkanlarımız devam edecek diğer slaytlarla ilgili.

Efendim, İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığı 5 tane Daire Başkanlığından müteşekkil bir Başkanlık. Millî Eğitime tahsisli eğitim binalarımızdan sorumlu olan Başkanlık. Biz öncelikle bizlere bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyoruz, Komisyonunuzu da saygıyla selamlıyoruz.

Ben, uygun görürseniz, 20'nci slayta geçiyorum hızlı bir şekilde. Bizim slaytlarımızın sayısı çok fazla değil, 8 tane slaytımız olacak ama slaytlara geçmeden önce arz etmek istediğimiz bazı hususlar var, bunları Komisyonumuzla paylaşmak faydalı olur. Bu rakamların arka planını anlatmak, bunlarla ilgili sizlerin değerlendirmelerini almak, bunlarla ilgili belki, bundan sonraki çalışmalarda faydalı olacağını umarak onları arz etmek istiyorum: Birinci konu, her okula tahkik yapmak gerekiyor mu konusu? Yaklaşımımızı arz etmek istiyorum: 1998'de yürürlüğe giren yönetmeliğe uygun olarak yapılmayan binaların, biz, öncelikli olarak tahkik edilmesi yaklaşımını benimsiyoruz. Yaşı 50'ye yakın olan binaları ve yağma yapıları tahkik ettirmek yerine, ihtiyaç varsa eğer orada, eğitim kurumlarında bunları yenilemeye çalışıyoruz. Bu 1998'de yürürlüğe giren yönetmelik, bundan sonra yürürlüğe giren yönetmeliklere uygun olarak yapılmış binaları da güvenli olarak kabul ediyoruz. Tabii, toplam derslik sayımız 578.338, bunların 315.884'ü 2003-2019 yılları arasında yapılmış olduğu için nispeten yeni binalarımızın sayısı daha fazla Millî Eğitimin kullanımında olanlardan. Tabii, bu tahkikleri sadece bununla sınırlamıyoruz. Yaşanan deprem, sel, heyelan gibi afetlerden sonra teknik ekiplerin bulguları üzerine veya yapısal hasarların olduğunun gözlemsel olarak tespit edilip bize iletildiği durumlarda binalar tahkik kapsamına alınıyor. Burada planlama konusu zor bir konu, bunun planlamasının nasıl yapıldığı, bu işi yürütürken gerçekten birçok bilinmez, birçok belirsizliğin ortasında illerimizle koordineli bir şekilde öncelikli olarak bu görevi yerine getirmeye çalışıyoruz. Bizim birinci önceliğimiz, can güvenliği. Bunu sağlarken bazı kısıtlamalara tabi olarak bunu yapmak durumundayız.

Birincisi, biz bilimsel yaklaşmak zorundayız. Projeleri sadece müşavir şirketlerinin bulgularına göre değil, üniversiteler de istişare ederek değerlendiriyoruz yani bize valilikler tarafından intikal eden projeleri üniversitelerle değerlendirerek güçlendirme veya yıkım kararlarını oluşturuyoruz.

Ekonomik olmak durumundayız, ekonomik ömrünü doldurmuş binalarda tekrar tahkik gibi masraflara girmeden doğrudan bunları yenilemek yaklaşımını benimsiyoruz. Ekonomik ömrünü tamamlamasına işte, en az on yıl olan binalarda güçlendirme eğer teknik ve ekonomik olarak mümkün ise bunları güçlendirme yapma yolunu tercih ediyoruz.

Teknik olarak tabii ki, mümkün değilse güçlendirmeyi tercih etmiyoruz. Yalnız, şu da var, hadi güçlendirmeyi tercih etme, elinizdeki bina stokunuz çoksa ve güvenliği sağlamak zorundaysanız güçlendirme bir opsiyon olmanın ötesinde gereklilik olabiliyor, eğer teknik olarak mümkünse.

Buradan sağlanacak tasarrufla birkaç okulun daha güçlendirilmesine kaynak ayırabiliyorsunuz, işin bu boyutları var. Derslik ve pansiyonlar öncelikli yani elimizde kaynağımız kısıtlı ve güçlendirme veya ihtiyat gerektiren sayı çok ise derslik ve pansiyon öncelikli olarak ilerliyoruz.

Bütçe, talep ve zamanlama arasında bir denge var. Size bir sonraki senenin bütçesi söylendiğinde şu kadar bina yapabilirsiniz diye illere, valiliklere bu bilgiyi verdikten sonra, onların ihale süreçleri vesaire, bunlar, dokuz ila on iki aylık bir süre gerektiriyor. Biz, o yüzden proje bazlı para göndermek yerine, illere hak ediş bazlı para göndermeyi tercih ediyoruz yani iller güçlendirme projesine başlıyor, iller projeleri yürütürken onlara yılda ödediğinden ne kadar varsa hak edişini gönderdiğini takdirde hak ediş. Böylelikle daha çok sayıda projeyi sahada yürütme imkânını buluyoruz.

Bağışçılarımızı öncelikle bu alanlarda yönlendiriyoruz yani sadece merkezî bütçe kaynaklarını değil, bağış yapanları da öncelikle öneriyoruz hatta bu bağışçıları arıyoruz birçok zaman.

Esnek olmamız gerekiyor yani illerde eğer bize şüphelendikleri binaların tahkikini yaptırıp bununla ilgili sonuçları gönderdiklerinde rakam çoksa gerekirse ikili eğitim yapılmasına müsaade ediyoruz. Derslik kapasitesinin yetmediği yerlerde yani 10 okuldan 4 tanesinin güçlendirilmesi ve ek yapı gerekiyorsa orada ikili eğitime geçmek, bu derslik kapasitesinin yetmediği yerlerde geçici olarak bina kiralanması ve taşınmalı eğitim yapılmasına da müsaade ediyoruz.

İşin sosyal boyutunu yönetiyoruz. Burada veliler, valilerimiz, il müdürlerimiz, diğer kamu kurumlarının il müdürleri, yerel kanaat, siyaset önderleri bütün bunlar tabii ki, sahada güçlendirilmek için boşaltılan, yıkılmak için boşaltılan okulları gözlemliyorlar. Bunları ikna ediyoruz, onların bazen bilgi eksiklikleri oluyor. Bu, riski yönetilmesi gereken bir süreç olarak karşımızda, il müdürlerimiz daha çok bu konuda yardımcı oluyorlar.

Son olarak tüm detayları merkezden planlayamıyoruz. Belirli zamanlarda valiliklerin inisiyatif alması veya onlar birtakım yereldeki içinden çıkılmaz durumları bize aktardığında onlara da bir inisiyatif bırakmak gerekiyor. Bu her zaman böyle. İllerle sürekli temas hâlinde yürütüyoruz.

En son olarak arz edeceğim konu: Biz epeydir içindeyiz konunun. Bunun tek başına bir bakanlıkla olmadığı, olamayacağı yani mesela ilde güçlendirme veya yeniden yapım gerektiren konularda Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü sağ olsun, çok destek veriyor, teknik personel olarak, proje kontrollük, valilerimiz ilgili bu konuyla, valilerimiz hayırseverlik yapabiliyor. Yani, çok boyutlu, beraber yürütülmesi gereken bir süreç olarak görüyoruz.

Bu kısa bilgilerden sonra, geçmişte yapılan çalışmalarla ilgili toplayabildiğimiz, bizim derleme çalıştığımız yerler, ekranda arz ettiğimiz gibi, 2004'ten bu yana güçlendirmeye ilgili elimizde tuttuğumuz birtakım rakamlar var. Son döneme doğru, 2019-2020 biraz daha artış var. 2004-2020 yılları arasında 2.786 okul güçlendirilmişti. Yıkım kararı alınan binaları güçlendirme gibi kayıt tutmak kolay olmuyor çünkü yıkım kararı olunca yıkılıyor. Ondan sonra yatırım programı ayrı bir süreç, yatırım olarak teklif ediliyor ve yatırım programına giriyor. Yatırım programındaki hangi proje, hangisi yıkılarak onun yerine alındı vesaire bunların... Ama son birkaç yıldır biz bunları da tutmaya çalışıyoruz. 2018 yılında 21 okulun yapımı tamamlanmış durumda yani yıkım kapsamında, daha önce alınan yıkım kararı yerine, yerine okul yapılmış. 2019'da 57 okulun yapımı tamamlanmış durumda. Süreli çalışmalarımız 2020 yılında 659 okulun güçlendirme yapım işi ihale edildi, bu işler sözleşmeye bağlandı, 278'i tamamlandı, 381'inin güçlendirme inşaatları devam ediyor. 2020 yatırım programında yer alan projelerden 699'u yıkım kararı sonucu yatırım programına alınmış projeler. 2018-2019 döneminde yıkım kararı alınmış olup da devam edenler 124 tane, 2020 yılı içerisinde yıkım kararı alınarak programa eklenenler 575. Bunlar ek yapım programıyla bekletilmeksizin yatırım programına girdi, bu projeler de. Bunların, tabii,

girdiği yapım çalışmaları sürüyor yani mesela yazın girenlerin ihale sonuçları tamamlanmış ve yer teslimi yapılmıştır, daha sonra 3'üncü çeyrekte girenlerin ihale süreçleri tamamlanmıştır. Bir kısmının da ihalesi yapıldı, sözleşmeye bağlandı, farklı aşamalarda ama bunların yatırım programları da sürüyor.

Planlanan çalışmalarımız da; bizim tabii, sunuşumuz geçmişte yapılanlar, bugün sürmekte olanlar ve yarın neyi planlıyoruz üzerine kurguluydu. Planlanan çalışmalarla 2021'de 70 projenin daha 2021 programına girmesini öngörüyoruz biz, bu kapsamda. 2021 yılında merkezî bütçeden güçlendirme için öngörülen 1 milyarlık bir ödenek tutarımız var, bu yıl içinde değişebiliyor yani başka projelerde harcanan performans düşük kalırsa genelde buraya aktarıyoruz, bunun üzerine ekliyoruz. Elde yürüten projeleri durdurmadan devam ettiriyoruz. Biz bu parayla 381 projenin tamamlanmasını daha önceki slaytlarda arz ettiğim üzere devam edeceğiz ve valiliklerce teklif edilen güçlendirme projelerinin ihale işlemlerini de başlatmayı arzu ediyoruz. Bu süren bir şey ama, işte, bunun bütçesi yıllık olarak geliyor, o yüzden yıllık olarak geldiğinde biz ilk başta şeye bakıyoruz yani ne kadarlık bir proje stokumuz var elimizde, ne kadar yürüyor, kaç paralık hak ediş buna denk gelir diye bunu planlamaya çalışıyoruz. Eğer şeye indirilebilirsek hani mevcut süren işler çünkü hani bunun planlaması yaparken paraya göre siz başlayın, başlamayın, siz durun deme şansınız olmuyor. Birinci öncelik sahada o işin yürütmesi. Burada Strateji ve Bütçe Başkanlığımızla da sürekli temas hâlindeyiz, ek ödenek taleplerimiz oluyor oradan. Bazen kendi bütçemiz içerisinde kullanılmayan ödenek varsa da buraya aktarmaya çalışıyoruz ama sahadaki süreç durmuyor. Sahadaki süreci durdurursak yani bekleyin, para gelince başlarsınız dediğimizde bir dört ay, beş ay atıyorsunuz, o dört, beş ayda ihale süreçlerinin başlatılması gerekiyor. Biz hâlbuki hazır olan projelerin ihale süreçleri devam etsin, başlasın, yoğun hak ediş bazı parayı aktarırız diye çalışıyoruz.

Burası, herhâlde sizlerin sunumuna giriyor. Mutlu olduğumuz taraf sabit çalışmaların daha da hızlanmış olması. Özellikle pandemi sürecinde okulların boş kalması bu işlemler için bir fırsat yarattı yani pandeminin fırsatı olmaz ama hani bizim açımızdan baktığımızda durum bu. Ve sahada farkındalığın ve il müdürlüklerimizin ve valiliklerimizin gayretiyle biz bu rakamların 2021 yılı içerisinde 2020'ye göre biraz daha artarak gideceğini tahmin ediyoruz. Altyapı tarafı buydu, arz ediyorum.

Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzden ilgili Daire Başkanımız sunuşunu arz edecek.

Arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, çok teşekkür ederiz İnşaat Emlak Dairesi Başkanımız Umur Gür'e.

Bizde, Sakarya'da da güçlendirmeler gayet hızlı bir şekilde devam ediyor. O konuda da en başarılı illerden biri olduğumuzu söyleyebilirim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRESİ BAŞKANI UMUT GÜR – Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığımızın da destekleri, katkıları, önünü açan uygulamalarıyla başarılı bir şekilde sürdürülüyor.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRESİ BAŞKANI UMUT GÜR – Görevimiz Sayın Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – İnşallah bütün illerde de aynı şekilde aynı başarıları yakalarız.

Evet, şimdi Destek Hizmetleri Genel Müdürümüz İsmail Çolak devam edecek.

Buyurun Değerli Genel Müdürüm.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Sayın Başkanım, kıymetli vekillerim; öncelikle Sayın Genel Müdürümüz İsmail Çolak Bey acil bir programdan dolayı gecikmeli katılacaklar. Ben sunum yapacağım, ismim Özkan Avcı. Millî Eğitim Bakanlığı Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünde Şube Müdürü olarak çalışmaktayım.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Depreme karşı Bakanlığımız birimlerinin topyekûn hizmetlerini zatiâllerinize arz etmek üzere buradayım.

Millî Eğitim Bakanlığının konusunda kısaca bilgi vermek isterim. Okul ve kurumlarımızın sayısı 54.715, örgün, yaygın eğitim kurumları ve il, ilçe millî eğitim müdürlükleri dâhil, bütün eğitim yapıları ve yönetim yapıları olmak üzere böyle bir kurum yapımız var. 15 milyon 189 bin 878 öğrencimiz var, örgün eğitime devam eden öğrenci sayısı bu. 942 bin 936 da öğretmenimiz mevcut.

Biz burada deprem afetine karşı alınacak önlemler bakımından Millî Eğitim Bakanlığının çalışmalarını 10 başlıkta arz edeceğiz. Acil durumlara karşı zarar azaltma çalışmaları, acil durumlara hazırlık tedbirleri, acil durumda yapılacak müdahaleler, acil durumlarda yapılacak iyileştirmeler, arama kurtarma ekiplerine verilen eğitimler ve tatbikatların yönetimi, acil durum ekiplerine ilk yardımcı sertifikalandırması, psikososyal koruma önlemleri ve krize müdahale hizmetleri, deprem bilincinin geliştirilmesi için öğretim programlarında, müfredatlarda yapılan iyileştirmeler ve güncellemeler, eğitim kurumlarının depreme karşı dayanıklı hâle getirilmesi ve güçlendirilmesi -Sayın Daire Başkanımız Umut Gür Bey size o konuyla ilgili detaylı bilgiler sundular- bir de son olarak Bakanlığın Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi tarafından yapılan izleme ve değerlendirmeler ve 2010 yılında yine Türkiye Büyük Millet Meclisinde Deprem Araştırma Komisyonu tarafından elde edilen bulgular üzerindeki faaliyetlerimizi arz edeceğiz. Ayrıca, Ulusal Deprem Strateji Belgesi konusunda Bakanlığımızın faaliyetlerini arz etmeye çalışacağız.

Kısaca: Millî Eğitim Bakanlığı bütün 21 merkez teşkilatı birimlerinin oluşturduğu yapı içerisinde koordinesini Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün yürüttüğü Millî Eğitim Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi var, koordinasyon buradan yürüyor. Burada Bakanlığımıza bağlı merkez teşkilatı ve taşra teşkilatı ile okul ve kurumlarda afet ve acil durumlara hazırlıkların yapılması, afet ve acil durumda risklerin ortadan kaldırılması, önlenmesi, bununla ilgili faaliyetlerin yönlendirilmesi, afet ve acil durumlarda İçişleri Bakanlığı, AFAD ile iller arasındaki irtibatın sağlanması ve en az zararla bu sürecin atlatılması amacıyla bütün faaliyetleri bir merkezde topluyoruz. Yani amacımız hep birlikte Millî Eğitim Bakanlığı olarak bu görevi yerine getirmek.

Deprem afetine karşı zarar azaltma çalışmalarını yapmak üzere deprem öncesinde, deprem tehlikesi ve risklerini belirliyoruz, risk analizi ve acil durum planları yapıyoruz. Millî Eğitim Bakanlığı elektronik ortamda 54 bin okulun risk analizleri ve acil durum planları, iş güvenliği uzmanları, sivil savunma uzmanları ve diğer uzmanlar, mühendislerimiz eliyle yapılarak bir sisteme giriliyor ve verileri merkezi olarak takip edebiliyoruz ve buna göre önlemleri almak üzere ilgililerle bu bilgiler paylaşıyor. Fiziki yapı ve çevresel şartlar değerlendiriliyor. Özellikle okullarımızın fiziki bina yapısı ve deprem durumunda ortaya çıkabilecek diğer tehlikeler, tesisatlar, altyapı vesaire konuları gözden geçiriliyor. Acil durumlar ve risk analizleri elektronik ortamda yönetiliyor. Tehlikelerden kaynaklı olabilecek risklerle ilgili risk değerlendirmeleri yapılarak ilgililere bu konuyla ilgili bilgilendirmeler yapılıyor.

İkinci sırada, deprem afetine hazırlık tedbirleri kapsamında deprem öncesinde beklenen tehlikelere karşı planlama yapmak, kaynak yönetimi için veri ve bilgiye dayalı bir yönetim anlayışı ortaya koymak, karşılıklı yardımlaşma ve toplumun diğer kesimleriyle, diğer yapılarla birlikte entegre olmak, onlarla bilgi akışında bulunmak ve en önemli husus, toplumun depremle ilgili olan kültürünü, depreme karşı olan eylemlerde bir kültür oluşturmaya yönelik Bakanlığımızın kendi yürüttüğü çalışmalar var. Özellikle okullarımızın acil toplanma bölgelerinin kullanıma açık hâlde bulundurulmasına özen gösteriyoruz. Deprem durumlarında öğrenci, öğretmen ve velilere yönelik broşür, bilgilendirme, kitapçıklar, seminer, afiş, yarışmalar vesaire kültür oluşturmaya yönelik çalışmalar sürdürüyoruz. 54 bin okul ve kurumumuzda arama, kurtarma, tahliye, ilk yardım gibi acil durum ekiplerinde yer alan personeli sürekli eğitiyoruz, bunlarla tatbikatlar yapıyoruz ve 1-7 Mart Deprem Haftası, 13 Ekimdeki etkinliklerimiz devam ediyor. Ayrıca okul ve kurumlarımızda öğretmen, çalışan ve öğrencilerimize ilk yardım eğitimi veriyoruz. 81 ilde Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş ilk yardım eğitim merkezlerimiz var; buralarda sertifikalı eğitimler veriyoruz. Öğrencilere ilk yardım bilincini ve ilk yardım kültürünü oluşturmaya yönelik eğitimler veriyoruz. Ayrıca “hayat boyu öğrenme merkezleri” dediğimiz halk eğitim merkezlerinde de ilk yardımla ilgili eğitim programlarımız var ve bu konuda da eğitimler yapıyoruz.

Millî Eğitim Bakanlığı arama kurtarma ekibimiz var, AKUB diye ifade edilen. 81 ilde, İstanbul’da 2 tane Anadolu ve Avrupa Yakası olmak üzere. Herhangi bir durumda koordineli bir biçimde sahada görev alabilecek AFAD bünyesinde gönüllü teşekküllerimiz var. Birazdan bunların detaylarını sizlerle paylaşacağız ve biz Millî Eğitim Bakanlığı olarak bu ekiplerin lojistik, kıyafet, ekipman ve eğitim ihtiyaçlarını da AFAD’la birlikte karşılıyoruz. Ayrıca okul ve kurumlarda AKUB üyeleri -25 kişiden oluşuyor bu ekip- planlı ve plansız, senaryolu, haberli ya da habersiz tatbikatlar düzenliyoruz. Bunları da elektronik ortamda kayıt altına alıyoruz ve sürekli izliyoruz. Birazdan bunların verilerini de sizlerle paylaşmaya çalışacağız. Muhtemel acil durumlarda psikososyal destek sağlayacak rehber öğretmenlerimiz var ve bunlara da acil durumlar hakkında AFAD ve AKUB üyeleri tarafından bilgilendirme yapılıyor.

Millî Eğitim Bakanlığının yazılım sistemi var. İSGB yazılım modülü. Bu modül üzerinden acil durum ekipleri, acil durumlar, tatbikatlar, acil durum tahliye planları giriliyor, okul müdürleri tarafından bir komisyon tarafından giriliyor ve bunları da kayıt altına alıyoruz. Okullarda özellikle öğrenci kulüp çalışmaları yaptırıyoruz bu esnada ve bu çalışmalar ve faaliyetleri etkin olarak gerçekleştiriyoruz, öğrenci kulüp çalışmaları ve sosyal etkinlikler kapsamında da öğrencilerimizin depreme ve doğal afetlere karşı, afet ve acil durumlarına karşı bilinçli olmasını istiyoruz. Neden? Çünkü öğrenciler geleceğin bir bireyi olarak bu konuları okul çağında kültür oluşturmaya yönelik çalışmaların daha etkin, kalıcı bir öğrenme sağlayacağını düşünüyoruz. Afet ve acil durumlarla ilgili kamu kurumları, sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği sağlıyoruz bu kapsamda.

Deprem durumlarında ne yapıyoruz? Deprem durumlarında özellikle arama kurtarma çalışmaları, ilk yardım, tıbbi müdahale, geçici barınma, iaşe gibi ihtiyaçlarla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği sağlıyoruz. Malumlarımız, yakın zamanda gerek İzmir’de gerekse Elâzığ ve Malatya’da depremde arkadaşlarımız, okullarımızın pansiyonlarını bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda Geçici Barınma Merkezi olarak belirlediler. Birçok pansiyonlu okulumuz bu anlamda hizmet sundu. Burada yine iaşe ihtiyaçları karşılandı, gerek Millî Eğitim Bakanlığı olarak kendi kaynaklarımızdan gerekse diğer gönüllü kaynaklar, belediye imkânlarıyla burada barınanların da iaşe ihtiyaçları sağlandı. İl millî eğitim müdürlüklerimiz deprem bölgesindeki ihtiyaçlarla ilgili zaman zaman merkezde bir deprem olması durumunda Millî Eğitim Bakanlığında Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezi oluşturuluyor. Buraya gelen ve bölgesel olarak karşılanmayan bilgiler, okullarımızın gerekse okullarımızda oluşturulan

teşekküllerin ihtiyaçları doğrudan İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezine bildiriliyor ve süreç takip ediliyor. Yine, bizim arama kurtarma ekiplerimizin ihtiyaçları olabiliyor. Elazığ'daki depreme mesela Tunceli'deki arkadaşlarımız müdahale ettiler, eğitim, öğretmen ve öğrencilerimize yakın destek sundular. Bu kültürü, bu yapıyı geliştirmek istiyoruz. Onların birtakım ihtiyaçları olunca da biz Bakanlık Acil Durum Merkezi olarak da müdahale ediyoruz. Depremden hemen sonra zarar gören eğitim yapılarının, kurumlarını hasar tespitlerini gerek Bakanlığımız İnşaat Emlak Dairesi Başkanlığının taşradaki yetkilileri gerekse bizim iş güvenliği uzmanlarımız, sivil savunma uzmanlarımız, iş ekipman periyodik kontrol uzmanlarımız gibi, makine, elektrik alanında ve inşaat alanındaki teknik ekipler tarafından envanter çıkarılıyor ilk başta. Bununla ileride sorun oluşturmamaya, depremden hemen sonra oluşabilecek can kayıpları, olası can kayıplarının ya da sağlığa tehdit olabilecek durumların da ortadan kaldırılmasını hesaplıyoruz, onu hedefliyoruz. Eğitim kurumlarının Toplanma ve Barınma Merkezi olarak belirlenmesiyle ilgili de çalışmalar yürütüyoruz.

Deprem durumunda yapılacak iyileştirme çalışmaları için şunları yaparız: Millî Eğitim Bakanlığı olarak güvenli bir yaşam ve normalleşmiş sosyoekonomik şartlara dönülmesi için örgün ve yaygın eğitim hizmetlerinin yeniden sağlanmasına çalışıyoruz. Deprem bölgesinde eğitim, öğretim hizmetlerini yakından ya da yüz yüze ya da uzaktan, EBA platformu üzerinden çocukların eğitimlerinin inkıtaya uğramaması, ara verilmemesi, psikososyal şartlarının süratle normalleşmesi adına çalışmalar yaparız. Elazığ'da da mesela, ilk defa EBA'dan uzaktan eğitimle bölgede eğitimler yaptık. Eğitim kurumlarının onarım ve bakım çalışmalarını yaparız. Daha sonra rehber öğretmenler tarafından o bölgedeki gerek okullardaki rehber öğretmenlerimiz gerekse Rehberlik Araştırma Merkezindeki, RAM'larda görevli arkadaşlarımız, öğrencilerimizin, velilerin, psikososyal şartlarını iyileştirmek için çalışmalarda bulunurlar.

Bununla birlikte, arama kurtarma ekiplerine eğitim veriyoruz. Takdir edersiniz ki siz deprem öncesinde, depremde görev vereceğiniz aktörlere, ekiplere yeterli teknik bilgi donanımıyla ilgili eğitim vermeniz gerekir. Biz de Millî Eğitim Bakanlığı olarak bu ödevlerimizde İçişleri Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında 2018 yılında düzenlenen "Afet ve Acil Durum Eğitimi Hizmetlerine Dair İşbirliği Protokolü" yaptık. Bu protokol kapsamında 81 ilden 90 uzmana eğitim verdik ve acil durum ekiplerine eğitim verebilmek üzere AFAD'ın "AFADEM" diye eğitim merkezi var Ankara'da, onlarla "Hafif Arama Kurtarma Eğitimi" verdik ve bu öğretmenlerimiz bizzat teori yanında bir enkazdaki çalışmalara da yakinen nezaret ettiler, uygulamalı eğitim aldılar. Çünkü bölgeye giden eğitilmiş AKUB üyeleri, ekibi üyelerinin bölgedeki fiziksel şartlara da uyum sağlaması gerekiyordu, bunu yaptık. "Hafif Arama Kurtarma Eğitimi" alan uzmanlar 2020 yılında acil durum ekiplerinde yer alan 58 bin 524 çalışana öğretmen, memur ve diğer çalışanlara on saatlik "Arama, Kurtarma ve Tahliye Eğitimi" verdiler. Çalışmalarını öğretmenlerimize eğitim vererek sürdürdüler. Daha sonra bu on saatlik "Arama, Kurtarma ve Tahliye Eğitimi" seminerinden sonra gönüllü olanlardan 25'er kişilik arama kurtarma ekipleri oluşturuldu ve bunlara AFAD tarafından otuz iki saatlik "Arama, Kurtarma Ekibi Eğitimi" uygulamalı ve teorik eğitimler verildi. Bu eğitimlerden görüntüleri görüyorsunuz. Tamamen bizim AFAD'la birlikte yaptığımız, sahada oluşturduğumuz Arama Kurtarma Birliği ekibi üyesi arkadaşlarımıza verilen etkin eğitimler.

Türkiye deprem risk haritasına göre biz ülkemizi 5 bölgeye ayırdık ve bu 5 bölgedeki uzmanlara 2'nci kademe eğitim yaptırdık. Afetlerde "Arama, Kurtarma ve Tahliye Eğitici Eğitim Kursu" Bunlarla da özellikle topluma eğitim verirken, toplum bireylerine, öğrencilere ve eğitim verebilmeyi az önce bahsettiğimiz 58 bin kişiye verilen eğitimden bahsederken uygulamalı olarak bu eğitimden geçtiler ve 300 kişilik şu anda Millî Eğitim Bakanlığının deprem olduğunda sahaya sürebileceği bizzat deprem şartlarıyla ilgili hem psikososyal şartlar hem sağlık, güvenlik, bütün şartlarda destek olabilecek bir

birlik var. Aynı zamanda, bunlar, AFAD tarafından “Hafif Arama Kurtarma Eğitimi” verilmek üzere de yetkilendirilmiş, veri tabanında da yer alanlar. Özellikle, 300 eğitimci tarafından verilen eğitimler AFAD il müdürlükleriyle koordineli bir biçimde yapılıyor. Sadece eğitim yapılmıyor, tatbikatlar yapılıyor, uygulamalı eğitimler yapılıyor, farkındalık oluşturmaya yönelik seminerler, sempozyumlar vesaire çalışmalar yapılıyor. Geçen yıl, Kahramanmaraş ilimizde böyle bir çalışma vardı. Biz de Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatı olarak da oraya destek olduk ve orada da bulunduk. Aktiviteler yapılıyor ve özellikle öğrencilerin de bu sürece bu doğal afetlerin doğal olduğu, oluşabileceği önemli olanın bu süreç için önceden tedbir almak ve bu durumda da yapılması gereken eylemleri gerçekleştirmenin önemli olduğu anlatılıyor ve aynı zamanda, öğrenci velileri, aileleri gerekse öğretmenler AFAD’ın oluşturduğu gönüllü ordusuna da katılıyorlar, o süreçleri de takip ediyorlar. Bizim ekip üyesi arkadaşlarımız, özellikle, halk eğitim merkezlerinde öğrenci ve velilere bilgilendirme amaçlı afet farkındalık eğitimleri yapıyorlar.

Okul ve kurumlarda, 1-7 Mart Deprem Haftası’nda ve 13 Ekim Risk Azaltma Günü’nde -malumlarınız; 28 Şubat Sivil Savunma Günü, 13 Ekim Risk Azaltma Günü olarak belirlendi AFAD tarafından, biz de ona uyuyoruz- ülke çapında eş zamanlı tatbikatlar yapıyoruz. Bu hafta içinde, 1-7 Mart Haftası’nda okullarımızda bütün öğrencilerin katıldığı senaryolu, haberli tatbikatlar yapıyoruz ve bu tatbikatları da biz kayıt altına alıyoruz. Acil durum planlarını elektronik ortamda yürütüyoruz, sürekli değişebiliyor, güncellenmesi gereken konular bunlar. Okulun yapısı, fiziki yapısı değişiyor, organizasyon yapısı değişebiliyor, öğrenci sayısı değişebiliyor dolayısıyla tahliye planlarında da bir değişiklik olabiliyor ya da olası bir tatbikat sonrasında okulun acil durum planlarında da bir tadilat, değişiklik öngörebiliyoruz.

Okullardaki sosyal kulüpleri bu AKUB üyeleriyle yapılan tatbikatlarda aktif kılıyoruz. Planlamayı sosyal kulüpler yapıyor, okulda öğretmenlerimiz yapıyor ama AKUB üyeleri, AFAD üyeleri, UMKE üyeleri de bu konuda destek oluyorlar sivil kuruluş ve kamu kurumları olarak. İl AFAD bünyesinde itfaiye birimlerimiz, belediyeler de destek oluyorlar. Özellikle, öğrencilerin AFAD’ı ziyaretlerini önemsiyoruz; İstanbul’da, Bursa’da AFAD’ın çok güzel eğitim merkezleri var, her yıl öğretmenlerimiz ve öğrencilerimiz kademeli olarak gidiyor. Bu yıl biraz o etkinliğimizi azalttık, malumlarınız, pandemi dolayısıyla mart ayından itibaren yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitim yapıyoruz, harmonize eğitim yaptık bir dönem. Ama oraya gidildiğinde özellikle deprem alanları geziliyor, bu alanla ilgili çocuklarda farkındalık oluşturmuyoruz, öğretmenlerimiz mutlaka gidiyor çünkü derslerinde, ders konularında da yeri geldiğinde bunları daha görsel bir biçimde, kalıcı bir öğrenmeye dönüştürebilecek bir şekilde yapıyorlar, saha ziyareti yapıyoruz. Acil durumda AFAD’la koordineli birçok çalışmalar yapıyoruz gönüllüsü olarak.

Ben kısaca böyle bilgileri de arz etmek isterim. 2018 ve 2019 yılına ait yaptığımız tatbikat sayıları ve tatbikatlara katılan personel, öğrenci sayılarını arz etmek isterim. Biz her yıl ocak ayında bir yıllık envanteri alıyoruz bütün okullardan hem elektronik ortamda hem de bizzat sahadaki çalışmaların kayıtlarını istiyoruz ve merkezî olarak topluyoruz. Bu kayıtlara göre de 2018 yılında bu uygulamaları kayıt altına almaya başladık. Çok heyecan vardı 2019 yılında bu heyecanı yitirmemeye gayret ettik. Bu sayıları da gittikçe artırmaya yönelik, özellikle öğrenci ve personelin katılımını artırmaya yönelik tedbirler alıyoruz.

Arama, kurtarma ve tahliye eğitimleri yapmışız, Ulusal Deprem Strateji Belgesi’nde de Bakanlığımızın görevleri arasında bulunan bu eğitimlere 2017 yılında 61.300 kişi katıldı. 2018 yılında biz, öğrenci eğitiminden ve okuldaki personel eğitiminden ziyade profesyonellerin eğitimine, AKUB üyesi eğitimlerine yöneldik, onlar profesyonel çalışma yaptı. 2019’da da 2017’deki hedeflerimize yaklaşmaya başladık.

İlk yardımcı eğitimi veriyoruz; şu anda Sağlık Bakanlığı kadar diyerek övünebiliriz; Milli Eğitim Bakanlığının ilk yardımcı eğitimcileri var, sağlık meslek liseleri yani mesleki teknik Anadolu liselerinin sağlık alanı bulunan okullarındaki öğretmenlerimiz, her il millî eğitim müdürlüğünde, Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş, sertifikalı ilk yardımcı eğitimi veriyorlar. Şu ana kadar 55.344 öğretmenimize sertifikalı eğitim verdik, bir bu kadar daha fazla sertifikasız farkındalık eğitimleri sağladık, burada eğiticinin nitelikleri çok önemli. Eğitimcileri yetiştirmek üzere de, aynı zamanda, Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında eğitimcilerin eğitimini yapabilecek yeterlilikte uzmanları yetiştirdik.

Acil durum planlarıyla ilgili, güncelliğinin sağlanmasıyla ilgili, elektronik ortamda MEBBİS kayıtlarımız da var, onlardan görüntüleri görüyoruz. Bunlarla ilgili bu MEBBİS’de kayıt altına alınıyor, sürekli takip etmek gerekiyor. Biz buna neden ihtiyaç duyduk? Şunun için: Öğretmenlerimizin tayini çıkıp gidebiliyorlar ya da çalışanlarımızın görev değişikliği olabiliyor, bir başka daha etkin, daha aktif katılımcı olabilecek öğretmenimiz, okul müdürümüz, idarecilerimiz olabiliyor, bundan dolayı onları sürekli güncel hâlde tutuyoruz.

Slaytımızın, sunumumuzun bu bölümünde İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığından başka, Bakanlığımız merkez teşkilatındaki genel müdürlüklerimizin yaptığı çalışmaları kısaca arz edeceğim. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz psikososyal destek konusunda Koruma, Önleme ve Krize Müdahale Hizmetleri Yönergesi kapsamında il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerimize ve okullarımızdaki ekiplerle her yıl, okulların açıldığı dönemde, eylül ayında yıllık bir toplantı yaparak kendisini bu yılki eğitim ve öğretim faaliyetleri içerisinde psikososyal destek faaliyeti içerisindeki yeterliliğini, yetkinliğini, hedeflerini, amaçlarını, bir önceki yılda yapamayıp bu yıl yapmaya çalışacağı hususları gözden geçiriyor. İl ve ilçe millî eğitim müdürlüklerimizde ve okul kurumlarımızda psikososyal koruma, önleme ve krize müdahale ekibi oluşturuyoruz her ilde ve bunlar toplanarak yıllık bir çalışma planı yapıyorlar.

Özellikle deprem olduğunda, depremin boyutuna göre, Bakanlık merkez teşkilatından genel müdürümüz gerekse daire başkanlarımız Bakanlık psikososyal müdahale ekibi olarak olayın gerçekleştiği ilk günden itibaren iletişime giriyorlar, mutlaka o bölgeye psikososyal destek olarak rehber öğretmenlerimizin yanına merkez teşkilatımızdan yöneticilerimiz üst düzeyde katılım sağlıyorlar ve o çalışmaları Bakanlık merkeze de anlık olarak bildiriyorlar.

Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz, özellikle öğrencilerimizin psikolojik sağlamlığını artırmak amacıyla önleyici ve güçlendirici etkinlikler yapmak üzere “Doğal Afet Travması” adı altında bir kitap çıkardı ve bu kitabı biz öğrencilere ulaştırmak üzere özellikle okullarımıza, rehberlik araştırma merkezlerimize iletiyoruz. Herhangi bir doğal afet durumunda öğrencilerimizin psikolojik sağlamlıklarını korumak, sürdürmek üzere yapılması gereken bütün faaliyetler, eylemler burada yer alıyor. Özellikle, olayın ilk gerçekleştiği yetmiş iki saatlik dilim içerisinde okul temelli psikolojik ilk yardım faaliyeti yürütüyor bu ekipler. Öğrenci, öğretmen ve velilerle iletişime geçerek bunların durumları hakkında bilgi alınıyor, olabilecek bir durumda, destek olunması gereken durumlarda öğrencilerimize de ulaşmayı hedefliyoruz. Yüz yüze ya da uzaktan olacak şekilde hazırlanan bu psikolojik, psikososyal eğitim programları öğrencilere uygulanıyor. Öğretmen ve velilere yönelik bilgilendirici toplantılar yapılıyor, özellikle bu barınma merkezlerinde çadır ve konteyner kentlerde vesaire burada mutlaka rehber öğretmen arkadaşlarımız, bu konuda yeterliliğe sahip öğretmenlerimiz görev alıyorlar.

Bölgedeki öğretmenlerin ihtiyaçları olabiliyor, psikososyal destek anlamında diğer konularda, eğitimler konusunda da biz merkezden onlara destek sağlıyoruz.

Diğer bir birimimiz, Bakanlığımızın Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, ders kitapları, öğretim programları konusundaki yeterliliği kontrol etmek üzere oluşturulan, eskilerin deyimiyle Talim ve Terbiye Kurulumuz, bu konularla ilgili çalışmalar yapıyor. Kısaca onların da çalışmalarını arz etmek isterim. 2'nci sınıf Hayat Bilgisi dersinde “Doğada Hayat” diye bir ünitemiz var, orada da birtakım kazanımlar var. Kazanımlara baktığımızda özellikle doğal afetlere karşı çocuklara örneklandırmek, gerekse bu doğal afetlere karşı alınabilecek önlemlerle ilgili, deprem öncesi, anında ve sonrasındaki hususlarla ilgili çocukların pedagojik yapısı dikkate alınarak onlara eğitimler veriliyor. Yine, 3'üncü sınıf Hayat Bilgisi dersinde “Güvenli Hayat” diye bir ünitemiz var, orada da günlük yaşamda güvenliği tehdit edecek hususlarla ilgili ve depremle ilgili, afet, acil durumlarla ilgili bilgi veriliyor. 5'inci sınıf Fen Bilimleri dersimizin “İnsan ve Çevre, Canlılar ve Yaşam” ünitesinde de doğal süreçlerin neden olduğu yıkıcı olaylara yer veriliyor. Sosyal Bilgiler 4'üncü ve 5'inci sınıflarda “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” ünitesinde de yine insanın çevresindeki afetler, çevre sorunları, doğal afetlerin toplum hayatı üzerindeki etkilerine yer veriliyor. “Şehrimiz” diye bir dersimiz var bizim, 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarda “Şehirde Yaşam, Şehrimi Tanıyorum” üniteleri var. Bu ünitelerin içinde de özellikle bu riskler, sağlık ve sosyokültürel imkânlar, doğal afet, şiddet, madde bağımlılığı gibi konulara yer veriliyor. Yine, muhtemel doğal afetler ve bunlara karşı alınması gereken tedbirlerde yineliyoruz, bu seviyenin pedagojik yapısına uygun olarak vermeye çalışıyoruz. Teknoloji ve Tasarım dersi 7'nci ve 8'inci sınıfta “Yapılı Çevre ve Ürün” ünitesinde de yine, bir tasarım için gerekli yapısal özellikler, depreme karşı dayanıklılık göz önünde bulundurularak öğretim programı yapılıyor. Coğrafya dersimizin 9'uncu, 10'uncu ve 12'nci sınıfında “Çevre ve Toplum, Doğal Sistemler” dersinde de yine kazanımlara baktığımızda 2010 yılından itibaren bunların çocuklarımızın öğretim programlarına, müfredatlarına, ders kitaplarına geçtiğini görüyoruz. 10'uncu sınıftaki fizik dersimizin dalgalarla ilgili ünitesinde, matematik dersimizin “Sayılar ve Cebirler” ünitesinde, özellikle Richter ölçeği gibi böyle kavramlarla birlikte biz bu ölçeklendirmeyi, bu yapıyı çocuklarımıza veriyoruz. Yönetim Bilimleri dersinde kriz kavramı ve öğrencilerin özellikle bu konuyla ilgili 99'da Marmara Depremi, 2001, 2008 yılında yaşanan diğer krizlerle ilgili de çocukların yapılarına uygun, yetişmişlik düzeylerine uygun eğitimler veriliyor.

Temel Eğitim Genel Müdürlüğümüz var. Malumlarınız, ilkokul ve ortaokulların bağlı bulunduğu, yönetildiği Genel Müdürlük bu; bir de okul öncesi de bu Genel Müdürlüğümüze bağlı. Eğitim ve Öğretim Kurumları Yönetmeliği 7'nci maddesinde eğitimi ve öğretimi aksatacak hâllerde, olağanüstü durumlarda, ki deprem de var bu işin içinde, doğal afetlerde özellikle “Okullarda eğitime ara verilir.” hükmü yer almaktadır. 2014 yılında 29072 sayılı Yönetmelik'le düzenleniyor bu hükmün ilgili 7'nci maddesi. Bu ara verildiğinde de biz çocuklarımızın eğitim ve öğretimlerinin de inkıyaya uğramasını istemiyoruz, bunların sürdürülmesini istiyoruz. Bunlarla ilgili bir planlama yapılması konusunda çalışma yürüttük. Bu yıl pandeminin de özel bir durum olduğu göz önünde bulundurulduğunda Mayıs ayında, 8 Mayıs 2020 tarihinde yönetmelikte bir değişiklik yaparak olağanüstü durumlarda eğitim ve öğretime ilişkin ivedi tedbirler alınmasıyla ilgili birtakım çalışmalar, planlamalar yapıldı, onu da arz etmek isterim.

Yine, okula devam eden öğrencilerimiz bu deprem durumunda okullarından nakil olmalarıyla ilgili sorunlar yaşıyorlardı. Yani ilkokul 2'nci sınıftaki bir öğrencimizin okuduğu okul yıkılmış olabiliyor, eğitime devam edemeyecek durumda olabiliyor, hasar durumu çok yüksek olabiliyor idi. Bu nakil durumlarıyla ilgili biz özellikle e-okul yönetim bilgi sistemi adı altında öğrencilerin nakil ve geçişlerinin takip edildiği otomasyon yazılımında ikametgâh bilgilerine göre değişiklik yapılabileceğini öngördük.

Doğal afet durumunda bölgede kayıtlı bulunan öğrencilerin ikametgâh adres bilgilerine bakılmaksızın valiliklerce oluşturulan yerleştirme komisyonları marifetiyle e-okul yönetim bilgi sistemlerinde doğal afet konulu nakil muafiyeti sağladık.

NECİP NASIR (İzmir) – Oradaki senaryoyu açar mısınız? Deprem oldu, yıkıcı bir deprem. Çocukları nasıl sevk ediyorsunuz, aileleriyle nasıl birleştiriyorsunuz, buluşturuyorsunuz?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Şimdi, okul anında deprem olduğunda biz okuldaki depremlerle ilgili az önce de ifade ettiğimiz durumda afet ve acil durum planımıza göre çocukların yapısı, okulun yapısı, çevreyle olan ilişkileri dikkate alınarak bir senaryo oluşturuluyor. Tatbikatlarda da bunlar uygulanıyor zaten. Dolayısıyla öğrenciler de sınıf içerisinde... Mesela İstanbul’da bir deprem yaşanmıştı en son, hatırlarsanız, basına da yansdı. Hiçbir öğrencimizin burnu kanamadan, en ufak bir izdihama yer bırakılmadan onları korumuştuk. Ama büyük bir deprem olduğunda bu depremlerle ilgili özellikle öğrencilerimizin, o günkü yoklama kayıtlarıyla sınıfta olan öğrencilerin zaten adresleri ve yapıları belli. Millî Eğitim Bakanlığı olarak az önce bahsettiğimiz, o Arama Kurtarma Birliği adı verdiğimiz ekiplerimiz özellikle depremin yıkıcı etkisinin yüksek performansta olduğu bölgelere giderek bu öğrencilerin öncelikle toplanma bölgelerine ulaşmalarını, eğer enkaz altındaysa salimen kurtarılma ile ilgili... AFAD bünyesinde, AFAD arama, kurtarma ekibi gönüllüleri tarafından oluşturulacak bilgiler, doğru bilgi verilmesini sağlıyoruz. Daha sonra bunlara ulaştığımızda da özellikle bunların güvenli bölge diye adettiğimiz bölgelere, toplanma bölgelerinden çocukların bölgeye aktarılmasını sağlıyoruz.

Yine, her ilde bir irtibat merkezimiz var, Millî Eğitim Bakanlığının. Olası bir deprem durumunda hemen bunlar iş başına geliyorlar ve o bölgeye de öğrencilerle ilgili, velilerle ilgili olabilecek durumdaki bütün ulaşım, iletiler sağlıyor ve biz çocukları aileleriyle salimen buluşturmak üzere hem elektronik ortamda hem fiziki ortamda hem de uygun psikososyal denetçiler, uygun psikososyal konuda yeterliliğe sahip öğretmenlerimiz ile uzmanlarımız, özel donanımına sahip öğretmenlerimiz eliyle bunları bir araya getirmeye çalışıyoruz.

NECİP NASIR (İzmir) – Yani şöyle mi anlıyoruz: Deprem anında çocuklar toparlanıyor bahçeye. Daha sonra toplanma bölgesine götürülüyor, ondan sonra o uygulama devreye giriyor, O şekilde mi?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Evet.

Başka, bölgesel olarak bazı değişiklikler de söz konusu olabiliyor. Yani mesela Karadeniz’deki bir köy okulundaki toplanma, müdahale şartları daha farklı. Bir şehrin ortasındaki yoğunluklu okul farklı, bir mesleki teknik eğitim okulundaki senaryolarda kısmen de farklılıklar gösterebiliyor.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANI ABDÜLHAMİT KARATAŞ – Değerli heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Vekilim, bizde hazırlanan planlar oldukça detaylıdır. Mesela, kimin deprem olduğu anda hareket edilmemesi ve ilk önce çöp kapan sistemiyle çocuklarımızın kendilerini sağlama alması, güvenliği alması öğretilir. Bunun dışında da okulda daha önceki planda, yani afet öncesi hazırlıklarımızda herkesin ne yapacağı bellidir. Kimin gidip doğal gaz vanasını kapatacağından kimin elektrik şalterini kapatacağına, kimin sağlık ocağıyla iletişim kuracağına, kimin emniyetle, itfaiyeyle iletişim kuracağına kadar birçok şey herkese belirlenmiştir. Bu yapılanma sadece öğretmenler arasında değil, çocuklar arasında da bu türden birtakım yapılanmalar vardır. Hatta sınıftaki bir engelli çocuğumuzun dahi kimin tarafından veya kim ulaştığında kimin tarafından çıkartılacağı veyahut da sınıftan çıkış esnasında

kapıyı kimin tutacağı, kimin nasıl çıkacağına kadar burada planlar detaylandırılır ve bu şekilde yapılır ama deprem esnasında hareket etmek zaten riskli olduğu için o anda ilk önce kendi emniyete alınır, sallenme süreci bittikten sonra da uygun çıkışlara herkes yönlendirilir. O gün hangi koridorda kimin görev yapacağına, kimin ne tarafa yönlendireceğine, kimde ne bulunacağına kadar her şey planlanmıştır. Buna göre birtakım koruyucu donanımlar, vesaireler hazırlanmıştır.

Bunu arz etmek istedim.

Saygılarımla efendim.

NECİP NASIR (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Evet, Temel Eğitim Genel Müdürlüğümüz, ayrıca yatılı bölge okullarımız var. Bunlar evlatlarımız, aileleri tarafından bize emanet edilen evlatlarımız, özel bir dikkat ve özen gösterilerek eğitim içerisinde bulunan öğrencilerimiz. Bu öğrencilerimizin eğitim aldıkları yatılı bölge okullarında, 24 Şubat 2020 tarihinde, 5.593 öğretmenimize okul tabanlı afet eğitimi verildi bir proje kapsamında. Özellikle “Depreme Hazır Bir Türkiye İçin Önceliğimiz Güven, Sorumluluğumuz Güvence Projesi” kapsamında “Dersimiz Deprem, Yaşasın Önlem!” sloganıyla yürütülen bir faaliyet. İlkokul 4’üncü sınıf öğrencilerini baz alıyor. Bu, sınıf öğretmenleri ile 10 ilde hem öğrenci hem de öğretmenlere, İstanbul başta olmak üzere, Bursa, Tokat, Sivas, Erzincan, Van, Trabzon, Denizli, Konya ve Kahramanmaraş illerinde yürütülüyor. Önümüzdeki dönemlerde de bu çalışmaları biz diğer illerimize de yaygınlaştıracamız.

Neden 4’üncü sınıf? Psikososyal yapıları, fiziksel yapıları biraz daha uygun olduğu için bu programa ondan dolayı bu öğrencileri baz alıyoruz. Bizim için ileriki yaşlarında da bunların üstüne değişik kazanımları da koyabilecek durumda duruyoruz.

Özellikle bu proje kapsamında yine kılavuz kitap, öğrencilere yönelik proje materyalleri hazırlandı. Proje içeriklerinde 2019-2020 eğitim-öğretim yılında 10 ilde toplam 350 okulda 53.546 4’üncü sınıf öğrencisine ve 2.047 sınıf öğretmenine ulaşıldı. Bu da yaklaşık 55 bin aileye karşılık geliyor. Çocuklar öğrendiklerini de özellikle ders anlatılırken ailelerine de sıçrama etkisi yapabilecek, yaygınlaştırma yapabilecek, uygulamalara, tekerlemelere vesaire eğitim durumları söz konusu olabiliyor.

Özellikle, Temel Eğitim Genel Müdürlüğümüze bağlı ilkokul ve ortaokullarda ders kitapları ve çalışma kitaplarında deprem içeriklerine yer verildiğini görüyoruz. Birçok örnek vardı ama biz özellikle 3’üncü sınıf Fen Bilgisi ve 4’üncü sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabından bir yaprak zıtlarınıza arz etmek üzere getirdik. Burada da görüldüğü gibi, bir deprem çantasında bulunması gerekenler gerekse afetler ve çevredeki sorunları anlatan ders kitapları bunlar.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğümüz yani liselerimizin, akademik liselerimizin bağlı bulunduğu Genel Müdürlüğümüzün çalışmalarını arz etmek isteriz. 25 ve 28 Kasım 2019 yılında, 17-20 Şubat 2020 tarihlerinde Ankara, Bolu, Erzincan, İstanbul, Kastamonu, Kocaeli ve Tekirdağ gibi illerimizde pansiyonlu okullarda görev yapan idareciler, öğretmenler, müdür yardımcıları ve pansiyonda barınan öğrencilere özellikle ilk yardım ve afet bilinci eğitimi verilmiştir.

Yine, 10-14 Şubat 2020 tarihinde Ortaöğretim Genel Müdürlüğümüze bağlı pansiyonlu okullarda görev yapan yönetici, belletmen, öğrenci, yardımcı personel gibi çalışanlarımıza da öğrencilerimize de temel ilk yardım eğitimleri, afetten korunma bilinci konularında eğitim verilmiştir. Bu eğitimler hem öğretmenler tarafından hem o okulun öğretmenleri, oraya dışarıdan gelen uzmanlar, Kızılay yetkilileri, AFAD yetkilileri, bizim Arama Kurtarma Birliği bünyesindeki öğretmen kökenli, bu konuya teknik yeterliliğe sahip uzmanlar tarafından da destek olunuyor ve 1-3 Aralık 2020 tarihlerinde ise bu ayın 1’i

ve 3'ünde ise yine pansiyonlu okullarda görev yapan 1.001 okuldan yönetici ve öğretmenlere benim de katılımımla uzaktan eğitim yoluyla afetlerden koruma bilinci ve ilk yardım eğitimleri verilmiştir. Burada da özellikle deprem durumları önemli bir yer almaktadır.

Şimdi, Ortaöğretim Genel Müdürlüğümüzün ders kitapları ve öğretim programlarında depreme ve afete verdikleri yerler konusunda kısaca özet bilgi sunmak isterim. 2018 yılında coğrafya dersini güncelledik. 10'uncu sınıfta doğal sistemler, çevre ve toplum deprem bilinciyle ilgili bir kazanım ekledik. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersimizde "21'inci Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya" konusunda deprem bilinciyle ilgili kazanımlara yer verdik. Fen lisesi 12'nci sınıfta Matematik dersinde üstel logaritmik fonksiyonlar konusunda deprem konusuna yer verdik. Yine, fen lisesi 10'uncu sınıflarda fizik dersi öğretim programlarında dalgalar konusunda da özellikle bunlara yer verdik. Birçok konular daha var ama Komisyonumuzun zamanı ve zemini açısından böyle çarpıcı, örnekli, ekstrem konuları gündeme getirmek istedik. İngilizce dersimizin 9'uncu sınıfında deprem bilinciyle ilgili kazanımı elde etmek üzere acil ve sağlık problemleri konulu İngilizce bir metin üzerinden depremdaki acil durumlar ve sağlık problemleri konusunda İngilizce dersimize bir kazanım ekledik. 2021 yılı içerisinde de yine önümüzdeki eğitim öğretim yılı 2'nci döneminde Ortaöğretim Genel Müdürlüğümüzde bir deprem bilincinin geliştirilmesi amacıyla bilgi yarışması, özellikle 1-7 Mart Deprem Haftası'na denk gelecek şekilde seminerler, konferanslar planlanıyor.

Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğümüz, yani özel okulların bağlı bulunduğu, o süreci yöneten, özel okulları yöneten Genel Müdürlüğümüz Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'mizde 19 Şubat 2020 tarihinde bir değişiklik yapıldı ve bu değişikliğe göre, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinden gerekse serbest proje bürolarından, üniversitelerden özellikle okul açılırken ruhsatı elde edileceği zaman ruhsat başvurusunda, teknik raporda statik ve analiz raporlarının eklenerek başvuru dosyasında yer almasını istedik. Bu kurumların açılabilmesi binaların yapı kullanma izin belgesinin ibraz şartını getirdik.

Malumlarınız işte, birçok özel okullar, belki imkânı olan özel okullar var. Bazısı hem de yapısal olarak eğitim öğretim yapısına, bir eğitim kurumuna yakışır yapıda olmayan durumlarda... Özellikle deprem konusunda, afetler konusunda da gerekli yeterliliğe ve dayanıma sahip yapılar olmasını bu şekilde sağlıyoruz. Yine, bu yönetmelikte önceden "tapu" ibaresiydi, "bina tapusu" olarak getirdik çünkü binayı biz esas alıyoruz. Belki geç kaldık ama çok önemli bir adım olduğunu düşünüyoruz Bakanlık olarak.

Özel okullar ile diğer özel eğitim kurumlarındaki öğrenciler, kursiyerler onlar da tıpkı 1-7 Mart Deprem Haftası'nda, devlet okullarında neler yapılıyorsa onlarda da aynısı yapılıyor. Sosyal etkinliklerde sivil savunma kulübü, sağlık ve güvenlik kulübü, afetlerle ilgili kulüpler ve etkinlikleri de onlar da kendi bünyelerinde yapıyor ve Bakanlığımız olarak biz de bu süreci... İllerdeki iş yeri sağlık ve güvenlik birimi uzmanları tarafından özel okul ziyaretlerimizde de bunlara özellikle bakıyoruz. Ayrıca Teftiş Kurulu Başkanlığımız var bizim. 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 320'nci maddesine göre Teftiş Kurulunun yapısı belirlenmiş durumda. Buna dayanılarak oluşturduğumuz Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği'miz var. Bu yönetmeliğe bağlı olarak da bir rehber oluşturduk. "Rehberlik ve Denetim Rehberi" adı altında. Bu rehberin özellikle eğitim ortamları bölümünde şu ibareyi görüyoruz. Bir müfettiş bir okula gittiğinde sorduğu sorulardan biri şu: Binalarda deprem ve diğer doğal afetlerle mücadeleye dönük faaliyetler ile alınan tedbirler ve yeterlilik durumu, okul ve çevre güvenliği, deprem haftasında personel tahliye tatbikatının yapılması ve tatbikatlarla ilgili raporların düzenlenmesine bakıyor, eğer yapılmamışsa

okulda “uygunsuzluk” açılıyor. Bununla birlikte bu rehberde, yine, dolaylı olarak okulların gerek fiziki şartlarının depreme uygunluğu gerekse o öğrenci ve öğretmenlerin deprem kültürü, depreme karşı tedbir kültürüyle yetişmeleri açısından birçok riskler ve tehlikeleri de yerinde kontrol ediyor.

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğümüz var. Bu Genel Müdürlüğümüz, öğretmenlerimizin çağın gereklerine, mesleki kariyerlerinin gelişmesine, öğrencilerin ihtiyacına göre sürekli hizmet içi eğitimler düzenleyen, öğretmenlerimizin yeterliliklerini, sosyal, kültürel ve mesleki kariyer bakımından yeni teknolojilere, çağın gereklerine uygun olarak öğretmenlerimize eğitim veriyor. Bu Genel Müdürlüğümüz planlar, koordine eder ve gerçekleştirir, sonuçta da bir önceki yıl 2019 yılında okul tabanlı bir afet eğitim projesi kapsamında 212.221, 2020 yılında ise 109.965 öğretmene afet eğitimi verdiğini görüyoruz. Bunların çoğunluğu teorik eğitimler. Ve bu kapsamda 25 öğretmenimizi biz Japonya’ya götürdük. JICA iş birliğiyle, Japon İşbirliği Kalkınma Ajansı iş birliğiyle Millî Eğitim Bakanlığı. Burada öğretmenlerimiz gittiler ve afet eğitimini, oradaki uluslararası yeterlilikleri birlikte gözden geçirme şansı buldular. Ayrıca, zaman zaman, mesela bir önceki yıl Meksika’ya gidilmişti benim bildiğim, ondan önceki yıl Avrupa Birliği ülkelerine vesaire diğer ülkelere de bu kapsamda saha ziyaretleri yapılmıştı.

Japonya’ya 2019 yılında giden Aydın Nazilli Anaokulu Öğretmeni Nurben Doğan tarafından depremle ilgili bir kitap yazıldı ve “Çök! Kapan! Tutun!” basına da yansıdı. “Çök! Kapan! Tutun!” adlı bir kitap yazıldı anaokulu öğrencilerine yönelik. Japonya, JICA’nın düzenlediği, uluslararası ölçekte bu konuyla ilgili de ödüle değer bulundu. Böyle de bir kitabımız şu anda hem Bakanlığımızın, Ölçme ve Değerlendirme Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün ilgili Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğümüzün EBA sisteminde de bu kitabı bulabilirsiniz, ücretsiz olarak da ulaşılabilir.

Millî Eğitim Bakanlığı Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı’nda 2012 ile 2023 yılları içerisinde Ulusal Deprem Stratejisi Eylem Planı içerisinde 2 eylemle sorumlu ve bu konularla ilgili çalışmalar yürütülüyor. Biliyorsunuz, Ulusal Ölçekte Deprem Stratejisi Eylem Planı, Deprem Danışma Kurulu ve yaklaşık 78 kurum ve kuruluş temsilcileriyle oluşturulan kısa adı UDSEP olarak belirlenen bir stratejik eylem planı. Bu planın geliştirilmesine yönelik “Eylem.C.1.2.4.” eyleminde ilk ve ortaöğretimde afet ve acil durum tabanlı bazı dersler eğitim programına alınacaktır -az önce bahsettik geliştiriyoruz, geliştirmeye devam ediyoruz- 2023’e kadar bunu sürdüreceğiz. Öğretmenlere afet, acil durumlarla ilgili eğitimler veriyor ve bunlar sürekli kalıyor.

2010 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde bu çatı altında yine Deprem Araştırma Komisyonu oluşturulmuş. Millî Eğitim Bakanlığı bu Komisyon Raporu’nda kısaca sizlere arz edeceğim hususlarda... Yazıda, raporda yer almış hususlar var ve “Biz 2010 yılındaki raporda neler yaptık? Onların nasıl karşıladık ve sizin karşınıza nasıl geldik?” o konuyla ilgili kısa, özet hatırlatmalar yapacağım. Depreme hazırlık, deprem esnasında ve deprem sonrasında nasıl davranılması gerektiğine ilişkin konular ilköğretim ve ortaöğretim ders kitabına konulmuştur. Bunu da az önce örneklerle ifade etmeye çalıştık. Yeni okul binaları, değişen yapı mevzuatına göre depreme dayanıklı yapılmasıyla ilgili, gerekse eğitim yapılarının değişen mevzuata eğitim amaç ve işlevleri doğrultusunda, çevre ve iklim koşullarına, yeni inşaat teknolojilerine uygun eğitim yapıları projelerinde düzenli taşıyıcı sistemler oluşturulmuştur. Az önce Sayın Daire Başkanımız bu konularla ilgili hazıruna sunumda bulundular. Yapılan testler sonucunda depreme dayanıksız olan okullarımız, öğrenci yurtlarımız ve diğer eğitim kurumlarının yapılarını güçlendirdik, güçlendiriyoruz. Gittikçe daha büyük bütçeleri bu konuya ayırdığımızı Sayın Daire Başkanımız arz ettiler.

Mevzuat konusunda Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları, Ortaöğretim Kurumları Yönetmelikleri, doğal afetlere maruz kalan öğrencilere yapılacak her türlü eğitime imkân sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Mesela sosyal etkinliklerde sağlık ve güvenlik kulübümüz yoktu, oluşturduk. Temel afet bilinci oluşturmaya yönelik afetlere hazırlık kulübünü kurduk, Ortaöğretim Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği'ne bağlı olarak yaptık. Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği'miz ve ona bağlı olan Hayat Boyu Öğrenme Merkezlerimizde yine bu afet konusunda, depreme hazırlık konusunda özellikle yetişkin eğitimi, “androgoji” dediğimiz yetişkinlere verilecek eğitim esası içerisinde yapılıyor.

Okul afet ve acil durum yönetimi konusunda okul müdürleri, öğretmenlerle ilgili ve o okuldaki afet zararlarının azaltılması ve afete hazırlığın öncesinde hazırlık açısından önceden proaktif bir biçimde bir eylem planı oluşturmak üzere bilgilendirme eğitimleri yapılıyor -az önce sayılarını verdik- ve bunları da artık kâğıt, çıktı ortamda değil bizzat elektronik ortamda, bilgisayar ortamda; esnek, sürdürülebilir, yönetilebilir, istatistiğe dönüştürülebilir hâle taşıdık.

Yine, deprem hasarlarının önlenmesi için 2010 yılında Deprem Araştırma Komisyonunda deprem hasarlarına karşı önceden tedbir alınması için 28 Şubat Sivil Savunma Günü'nde -13 Ekim oldu az önce arz ettim- “ikaz- alarm” tatbikatları ve 1-7 Mart Deprem Haftası'nda personel tahliye tatbikatlarının nasıl kayıt altına alındığını ve neler yapıldığını dikkatlerinize sunmuş olduk.

Eğitim ve öğretime aksamadan devam edilmesi için merkez ve taşra teşkilatı okul ve kurumlarında acil önlem ve acil eylem planı hazırlandı az önce de kısmen senaryomuzu paylaştığımız şekliyle. Eğitim ve öğretimin devam etmesi ve eğitime tahsis edilen bütçe kaynaklarının altyapı, destek, inşaat süresinde nasıl bu planı desteklediği konusunda da sizleri bilgilendirmiş bulunduk. Özellikle bu formatör eğitimleri -topyekûn sivil savunma hizmetleri konusunda eğitim seminerleri diye geçiyor- konusunda da AFAD bünyesinde 300 gönüllünün eğitim verme yeterliliğine nasıl sahip olduğu da bu maddeyle sağlanmış oldu. Bu görevimizi de yerine getirmiş buluyoruz.

Ayrıca, Toplum Liderliği Ve Teşkilatlanma Projesi Afet Zararlarının Azaltma Protokolü var, Millî Eğitim Bakanlığı ile Kızılay arasında 2008 yılında düzenlenmiş bir protokol. Bu, İstanbul başta olmak üzere deprem ve diğer afetlere en riskli bölgelerden başlayan, Türkiye genelinde toplumda olası afetlerden korunma ve zarar azaltma bilincinin oluşturularak artırılması için bütün taraflarla, AFAD'la, Kızılayla, belediyelerle, yerel ve ulusal ölçekteki bütün iş birliği çalışmalarımız bu yöndedir.

Ben kısaca aktarmaya çalıştım ama bir hayli uzun oldu. Bana bu fırsatı verdiğiniz için, Bakanlığımızın bu çalışmalarını paylaşma fırsatı verdiğiniz için Bakanlığımız adına saygı ve müteşekkirlrimi ifade etmek isterim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, Millî Eğitim Bakanlığımızın bu kadar yoğun çalışması var. Bunları da, tabii, kısaca paylaşmak da mümkün olmuyor. Böyle kapsamlı olması da aslında bizleri de ziyadesiyle memnun etti.

Tabii, öncelikle depreme yönelik, zararlarını azaltmaya yönelik alınan tedbirler, güçlendirme çalışmaları bütün yapı stokunun, okullarımızın, diğer idari binalardan tutun da bütün Millî Eğitim Bakanlığımızın uhdesindeki yapı stokunun performans analizlerinin yapılması, onunla birlikte müfredatta deprem bilinci, ilk yardım, acil durum eğitimleri bu konudaki bütün koordinasyonlar, eylem planları, okul bazında, iller bazında yapılan bütün bu çalışmalar çok kıymetli. Sunumunuzda da hem Millî Eğitim Bakanlığının UDSEP kapsamında, Ulusal Deprem Stratejik Eylem Planı kapsamındaki

görevlerini, aynı zamanda yine Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 2010 yılında araştırma komisyonu olarak üzerinde durduğu hususlarda yaptığınız çalışmaları paylaştınız. Bunlar da gerçekten bizim için önemli.

Tabii, bütün bu noktada deprem karşısında bizim acil durum yönetme kabiliyetimizin, aynı zamanda depreme güvenli mekânlar da hangi alan olursa olsun derslikler, spor salonları, laboratuvarlar, pansiyonlar ya da idari binalar hepsinin depreme güvenli olması noktasında ve böyle afetlerde bütün öğrencilerimizin, idarecilerimizin, öğretmenlerimizin nasıl görev bölümü içerisinde olacakları, nasıl davranacakları konusundaki eğitimler de bizim için gerçekten önemli; o yüzden teşekkür ediyoruz. Tabii, değerli milletvekillerimizin de soruları olacak.

Bizim Komisyon olarak dinlediğimiz gerek deprem anına yönelik ya da deprem sonrası süreçlerle alakalı arama kurtarma çalışmaları ve vatandaşımıza ulaşma, toplanma alanları, bunların yerleri, konumları, birtakım özellikleri, bunların nasıl daha iyi hazırlanabileceği hususları hep dile getirilmiştir. Bu noktada da sunumunuz içerisinde eğitim kurumlarımızın, okullarımızın, okul bahçeleri özellikle toplanma alanı olarak da değerlendirilmesi hususunda çalışmaların devam ettiğini söylediniz. Buradaki çalışmalar da bizim için önemli. Komisyon üyesi vekillerimizin de daha önceki sunumlarda da altını çizdiği bir husustu bu.

Bir de tabii, hep akla gelen, depremin saati belli değil, belki yerini veyahut da büyüklüğünü tahmin edebiliyoruz ama ne zaman meydana gelebileceğini öngöremeyiz. Bu manada da gündüz eğitimin devam ettiği bir zamanda, bütün öğrencilerin okullarda olduğu zamanlarda böyle bir durumda büyük çaplı, Allah korusun, bir deprem meydana geldiğinde öğrencilerimizin okulda bulunmaları, onların bütün o süreç içerisinde okul bahçesinde güvenli bir şekilde öğretmenlerimizin nezareti altında bulunmaları, korunmaları ve diğer ihtiyaçlarının da belli bir süre -belki uzayacaktır bu süre- karşılanabilir olması çok önemli. Tabii, bu arada öğretmenlerimiz de aslında depreme maruz kalacaklar onlarda kendi evlatlarını düşünecekler, kendi yakınlarını düşünecekler. Öğrencisine, evladına ulaşamayan veliler okullara ulaşmaya çalışacaklar vesaire. Bu noktadaki planlamaların da çok önemli olduğunu, kritik olduğunu düşünüyoruz açıkçası. Bir yandan güçlendirilen, bir yandan yeni yönetmeliklere uygun kapsamlı donatılara sahip okul binalarımız var. Bizim okul binalarımız ve bütün müstemilatlarını da böylesi depremlerde daha verimli, daha güvenli bir şekilde kullanabilmemiz de bence önemli bir husus. O açıdan da o konuyla alakalı varsa çalışmalar onları da biraz açarsınız.

Şimdi sorusu olan Bedri Yaşar, Samsun Milletvekili.

Buyurun Sayın Vekilim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdüre bu uzun ve kapsamlı sunumundan dolayı teşekkür ediyorum.

Bizim de hep öncelediğimiz... Yani depremi üç kısım da ayırırsak, deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrası. Dolayısıyla, deprem öncesi yapılabilecek organizasyonun en başında hep “eğitim” diyoruz yani “eğitim” deyince de sizler de bunu bütün detaylarıyla anlattınız.

Tabii, bunun hemen akabinde özellikle 99’dan sonra yapılan binalarda, okullarda, devlet, kamu binalarında çok ciddi sorunlar var. Yani şu an epeyce de bir zaman geçti. Şu ana kadar depreme dayanıklı hâle getirilmeyen okulumuz var mı? Yani bu çalışmalar ne aşamada? Bütçe meselesi, binlerce okulumuz var. Bu konudaki son durum nedir? Bütün bu izah ettiğiniz, sunumda izah ettiğiniz uygulamaların tamamı aynı paralelinde özel okullar da bunları uyguluyor diye düşünüyorum ben. Yani, orada bir zaruret var, mecburiyet var gibi algılıyorum, herhâlde öyledir.

Tabii, teorinin yanında muhakkak pratik uygulamalar da önemli. Muhakkak siz zaman zaman tatbikatlar yapıyorsunuz ama bunun yanı sıra, mesela bir simülasyon merkezinde deprem anı, suni bir deprem oluşturmak mümkün. Böyle bir merkeziniz var mı mesela, böyle bir simülasyon? Belki belli bölgelerde olabilir, zaman zaman... Bu, aslında mobil de olabilir, öyle bir yere sabit olması da gerekmiyor. Diyelim işte, yaklaşık 30-40 metre karelik bir bina; prefabrik olabilir, çelik olabilir, inşa edilebilir ve bu inşa edilen binayı da belli güçle de bu deprem anı oluşturulabilir yani. Dolayısıyla, böyle bir simülasyon merkezleri olursa en azından çocuklar yaşayarak, pratik uygulamasını görerek daha hızlı öğreneceğini... Çünkü görsel öğrenmenin, ben teorik öğrenmeden daha etkili olduğunu düşünenlerdenim.

Tabii, hep toplanma alanlarından bahsediyoruz. Mesela, bir toplanma alanı, okullar için söylüyorum, neyi içerir? Yani “toplanma alanı” denince boş bir alanı mı algılayız? Okul bahçesi, tamam. Ama bu toplanılan köşe de veya alan da herhâlde devrilme alanının dışında bir alandır bu, onların bir hesabı kitabı vardır; h/2’dir, 3’tür, neyse artık ya da kendi yüksekliği kadardır ama toplandığı alanda da muhakkak orada da bir altyapı olması lazım. Neler olmalı veya sizin toplanma alanlarınızda ne var? “Bir toplanma alanını tarif edin.” dersem nelerden bahsedersiniz?

Tabii, okullar ve camiler depremin birinci şeyi geçtikten sonra, işte süresi bittiği andan itibaren otomatikman en hızlı barınma merkezlerine dönüyor, aynı zamanda toplanma merkezlerine de dönüyor. Yani biz çocukları belki okulun dışında deprem anında bir yerlerde toplarken deprem anı geçtikten sonra eğer bina ayakta kalmışsa, zarar görmemişse bu sefer otomatikman okullar, toplanma ve işe merkezlerine, pansiyonlara falan dönüyor. Bu hizmeti verebilmesi için de o altyapının olması lazım. Yani okullarda onun yanı sıra herhâlde mutfağından tutun da diğer organizasyonlarına kadar olması lazım. Bununla ilgili ne içeriyor? Ben de geçmişte inşaat mühendisi olmam dolayısıyla -yani abartılı olmasın ama- belki 70-80 tane okul yapmışımdır, rahat yani toplam otuz-otuz beş yıllık dönem içerisinde. Mesela, projelerde öyle bir şey görmedim. Her yönetmelik geldiğinde uygulamalar vardı. İşte, bir ara Yangın Yönetmeliği çıktı koridorlar genişletildi. Bu 99’dan sonrasında ilgili çok fazla bir fikrim yok. Yani 2000’den sonra çok fazla bu işlerle haşır neşir olmadım, daha öncesinde yaptım ben bu işleri. Yani depremden sonra mesela, deprem toplanma alanı gibi, sığınaklar gibi... Mesela, sığınaklarsa eğer bu toplanma alanı orada da belli altyapıların olması lazım. Bununla ilgili somut veriler var mı?

Ben ayrıca teşekkür ediyorum. Yani en ince ayrıntılarına kadar eğitim olarak programlanmış gördüğümüz kadarıyla. İnşallah, bu programlandığı şekliyle uygulamaya da geçerse hepimiz bu işten mutlu oluruz ama yazılı olarak kalırsa çok güzel bir kitap olur, eser olur ama asıl olan bunu uygulamak. Yazılmış, çizilmiş, inşallah, uygulamalarda da sorun çıkmaz.

Ben teşekkür ediyorum özellikle.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz.

Hemen yanıtı alalım.

Buyurun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz; Sayın Milletvekilimiz bize simülasyon merkeziyle ilgili bir soru sordular. Simülasyon merkezi yatırımını biz AFAD’la bu yıl İçişleri Bakanlığıyla 2018 yılı Eylül, Ekim ayında AFAD’le bir ilişki içerisinde yürütüyoruz. Şu anda AFAD’ın bütün eğitim merkezleri, İstanbul’da Yeşilköy Havaalanı’nın hemen yanında deprem eğitim merkezi var, Bursa’da eğitim merkezi var ve Ankara’da merkezde AFAD’ın merkezi Ankara, İstanbul Yolu’nda. Ve diğer illerde de biz öğrencilerimizi mutlaka bu AFAD’ın, AFAD’ın

merkezlerine götürüyoruz. Burada simülasyon merkezleri var. Sıralı olarak mesela, İstanbul’da Avrupa yakasında bir ay, Anadolu yakasında yine, aynı şekilde öğrencileri sıraya koyuyoruz. Bir erk onu planlıyor ve planlı programlı olarak götürerek orada simülasyon merkezinde eğitim aldırıyoruz. Bizzat yaşayarak ve yaparak oluyor bunlar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sabit tesisler mi ?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Sabit tesisler.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Benim burada önerim şu: Mobile çevirirsiniz bunu. Şimdi, İstanbul’un Avrupa yakası da binlerce kilometre yani ama mobil olursa mesela, bir köyde -mobil, bunu yapmak mümkün- veya bir ilçede hani hizmeti ayağına götürmek bu manada. Bunu önerebilirseniz AFAD’a...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Bunlar... AFAD’la birlikte yapabileceğimiz şeyler.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Evet, ama mobil olarak tasarlanırsa... Çünkü sizin o merkeze o kadar öğrenciyi taşımanız yıllar alır. Yani sayısını 10 düşünün, sayıyı da saate falan bölerseniz... Sabit alanlar belki çok daha büyük olur.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Evet.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Mesela, o sabit yerleşkelerde, bunlar bölgeler olabilir. Burada sadece o hissiyatın dışında alanlar da olabilir. Ama bu sadece şu sarsıntı anında Hanımefendi’nin yazdığı kitap vardı işte “Çök! Kapan! Tutun!” şeklinde. Hani bu operasyonu gerçekleştirebileceği mobil sistemlerle daha pratik hâle getirilebilirse daha fazla kişiye ulaşabilirsiniz diye düşünüyorum, onu hatırlatmak manasında.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Evet, bu konuyu, öneriyi aldık notlarımız arasına, AFAD’la bunları görüşebiliriz.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğüyle... Onların “Güven Usta” diye bir tırı vardı öyle, gezici bir tır. Orada da depremle ilgili basit uygulamalar vardı. Biz onun bir örneğini Bolu İl Millî Eğitim Müdürlüğüyle yaptık. İçinde yangın olan, deprem ve diğer tehlikeleri içeren bir mobil tır oluşturduk. Basit uygulamalarımız var ama kapsamlı olarak bunu AFAD’la birlikte yapabiliriz. O konuda notlarımızı aldık, o konuyla ilgili ilgililere ileteceğiz.

“Toplanma alanını tarif eder misiniz?” diye bir soru vardı. Onu şöyle yapıyoruz: Tehlikelerden uzak, muhtemel tehlike kaynaklarından uzak en güvenli bölge, ulaşılabilir en yakın güvenli bölge bizim için toplanma bölgesi. Okullarımızın bahçesi, okullarımızın yakın...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Benim kastım o değildi Sayın Genel Müdürüm.

Tabii ki orada bir alan var da mesela o alanda hani ne bileyim bir telefon irtibat noktası veyahut mesela lavabo; mesela bir küçük bir şey. “Toplanma alanı” deyince sadece tehlikeden uzak boş alanı mı tarif ediyorsunuz?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Toplanma alanında şu anda mevzuatların, yönetmeliklerin bize sunduğu...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Başka hiçbir şey yok mu? Öğrenmek için bunu soruyorum. Hakikaten...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Öğrencilerin geçici olarak yarım saat, bir saat toplanacağı bir alan.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Herkesin güvenle bir araya geldiği, sayım yapıldığı, içeride kalanın olup olmadığının tespit edildiği ve güvenliğin tesis edileceği bir alan. Ama, tabii, bununla birlikte bu okul bahçesinin içerisinde ve okulun yapısı içerisinde de girişte mesela -“İletişim.” dediniz- kulübede bir telefon iletişimi ya da kişisel olarak cep telefonu vesaire. Hatta bizim il millî eğitim müdürlüklerimizde de uydu telefonları da söz konusu. 99 Marmara depreminde de iletişimle ilgili birtakım sıkıntılar vardı.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Ya, evet ama toplanma alanında mesela görevli bir psikolog olabilir, o an bütün çocuklar depresif...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – O sizin dediğinizi biz barınma merkezinde yapıyoruz. Onları alıyoruz daha sonra çocuklar depremden sonra... Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğümüzün taşra birimlerinde rehber öğretmenlerimiz var. Onlar o psikososyal destekleri sağlıyor. Yani biz ne yapıyoruz? Başımıza bir şey geldiğinde ilk yapmamız gereken şey can havliyle güvenli bir bölgeye ulaşmak, ondan sonraki yaraları sarmak diğer süreçleri biz, öbür tarafları da yapıyoruz.

Ayrıca, Sayın Bakanımız, gerek Malatya’da, Elâzığ’da ve İzmir’de de bizzat yerinde giderek, çocuklarla bölgesel olarak ulaşabilecekleri o alanda da onlarla pedagojiye yönelik çalışmalar yapıyorlar. Okulların barınma merkezi olarak altyapısı yapılıyor. Evet, bu okullarımız deprem olduktan sonra uzmanlar tarafında gerek kriz merkezleri tarafından gelinerek okul etüt edilerek burada herhangi bir hasar oluşumu olmadan, bireylerin güvenliğini, sağlığını tehdit edecek unsur olmadığı tespit edildikten sonra her türlü imkânlarla donatılmış, barınma ihtiyacının karşılanabileceği, normal şartlarda bir insan ihtiyaç duyduğu her türlü ihtiyaçların sağlanabildiği merkezler bunlar, daha çok pansiyonlu okullarımız olarak yer alıyor.

“Okulda deprem olduğunda...” dedi Sayın Başkan. Evet, okulda bir deprem oldu senaryo olarak. Ne yapacağız? Deprem olunca yapmamız gereken şey, az önce anlattım biraz daha açayım bunu. “Çök! Kapan! Tutun!” Okulun fiziki yapılarını biz risk analizi yaparak, özelliklerin dolapların sabitlenmesi, özellikle olası bir yıkımda bireyin can emniyetini sağlayabilecek şartları sağlıyoruz Sayın Başkanım da arz ettiler. Koridorlardaki, laboratuvarlardaki, atölyelerdeki, spor alanlarındaki bütün şartları, riskleri biz analiz ediyoruz, elektronik ortama aktarıyoruz. Hatta bizim risk tabanlı ödenek talep modülü diye bir modülümüz var. Bu riskler belirlendikten sonra okul müdürü bununla ilgili ihtiyaçları da talep edebiliyor.

Okulların toplanmak bölgesi olarak az önce bahsetmiştim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANI ABDÜLHAMİT KARATAŞ – Değerli hazırım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuyla ilgili Millî Güvenlik Kurulumuz ve Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığımız tarafından yapılan bir çalışma var ve Millî Eğitim Bakanlığı da katılmış durumda. Sığınak Çalıştayımız... Yani daha önceki sığınaklarla ilgili kanunları cem ederek yeni bir sığınak kanunu oluşturulması yapıldı. Bu iki yıldır yürütülen bir çalışmadır. Huzurlarınızda da sanırım yakın tarihlerde de sunulabilir. Belki pandemi olmasaydı biraz daha erken de gelebilirdi.

Burada kimyasal, biyolojik, nükleer saldırılarda nasıl olacak?

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Onu söylemek istedim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANI ABDÜLHAMİT KARATAŞ – Mesela “sığınak” dediğimizde her zaman yerin altını mı anlamalıyız; yoksa, yukarılarda ona göre ayrılmış, yapılmış bir yer mi olmalı; bu sığınakların içerisinde neler olmalı; o sığınağa çocuklar için anında yiyeceği kim getirmeli; o sığınaktaki ilk yardım müdahalesi gereken şeyleri kim yapmalı falan gibi tüm bunların hazırlıklarının yapıldığı, donatım olarak da yapısal olarak da...

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sığınakta neler bulunmalı?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANI ABDÜLHAMİT KARATAŞ – Tümü çalışıldı efendim ama henüz huzura sunulmadı, zannedersem sizlere takdim edilmedi. Bunun da iki yıldır çalışmasını yaptık; Millî Eğitim Bakanlığı, Millî Güvenlik Kurulu ve AFAD’la. Onu da size takdim edeceklerdir sanıyorum ve bu konuda da çok yeterli, çok güzel, harika bir çalışmanın yapıldığını da buradan belirtmek isterim.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Mutlu oluruz. Tabii, sadece deprem değil nükleer şeyler olabilir. Radyoaktif...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANI ABDÜLHAMİT KARATAŞ – Seferberlik hâliyle ilgili de tüm olağanüstü hâllerle ilgili de efendim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun, İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanımız.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRE BAŞKANI UMUT GÜR – Sayın Başkanım, değerli üyeler; bir sorunuz vardı “Depreme dayanıklı hâle getirilmeyen okul var mı?” diye. Bir de bahsettiniz sorularla ilgili, altyapı boyutuyla ilgili birkaç arz etmek istediğimiz husus var. Çok kısaca...

Biz, okullarımızın, özellikle, 2000 yılı öncesi yapılmış okullarımızın hızla tahkikini illerden valilikler kanalıyla istiyoruz. Burada tahkikler yapılıyor, bütçe imkânları ve onların teknik kabiliyetleri doğrultusunda. Varsa şu anda tahkik yapılmamış okullarda vardır bunlar; bunların da tahkikinin üzerine gidiyoruz, hızlı yaptırmak için.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Şu ana kadar bu tahkiklerin bitmiş olması lazım bence, yirmi yıl geçti yani.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Biraz hızlandıralım.

Tahkiki yapılmayan...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRE BAŞKANI UMUT GÜR – Tahkiki yapılmayan okullarımızın tahkiki devam ediyor. Yani bunları peyderpey yapıyorlar.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, program dâhilinde.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRE BAŞKANI UMUT GÜR – Program dahilinde gidiyor.

Altyapıyla ilgili bu sığınak konusu, okullarımızdaki bu durum... Bir husus var: Deprem güçlendirmesi yaptığımız okullarda sırf deprem güçlendirmesi yapmıyoruz; mevzuat uyumu, engelli erişimi, çatı onarımları hepsini beraber yapıyoruz.

Bu altyapıyla ilgili sığınak ve diğer özel okullarla ilgili meseleyi Yapı İşleri Daire Başkanı arkadaşım arz edecek çok kısaca.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun, hemen alalım.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAPI İŞLERİ DAİRE BAŞKANI FATİH MEHMET ORUÇ – Sayın vekillerim, özellikle, 98 deprem yönetmeliği yeni yapılarda daha çok tasarıma yönelik ilkeleri getirdi. Güçlendirmeye ilişkin esas ana hususlar 2007 deprem yönetmeliğinde aslında ayrı bir kısım olarak gündeme geldi.

Şu anda biz yeni yaptığımız her okulda C30 ve C35 standardında beton istiyoruz. Yani 2000’li yıllarda ilk BS16, BS20 öngörülürken nerdeyse onun 2 katı dayanıklılıkta okullar yapıyoruz. Yeni yaptığımız okulları da Sığınak Yönetmeliği’ne uygun hâle getiriyoruz. Okullarımızın malum, özellikle, 1.500 metrekaresinin üzerinde yapılar olduğunu, çok katlı olduğunu biliyoruz. Sığınak Yönetmeliği devreye giriyor, Sığınak Yönetmeliği’ne uygun hâle getiriyoruz ve sığınaklarımızda jeneratörü muhakkak -yeni okullarımızda- koyuyoruz. Burada mutfak, engelli erişimine uygun ıslak hacimler, lavabo, tuvalet normal kullanım için de lavabo, tuvalet koyuyoruz. Ayrıca, mutfak vesaire onlarla ilgili de alanları sığınaklarımızda olası risk durumlarında kullanıma hazır hâle getiriyoruz ve bu şekilde okulu hizmete açıyoruz.

Yine, afet risk anlarında özellikle, yangın anında da yangın çıkışları ve yangın kaçışları önem arz ediyor. Burada özellikle yeni tasarımlarda biz yangın merdivenlerini ana kaçışlardan ayrı olarak tasarlıyoruz proje aşamasında ve bunların da kaçış planlarını ilk proje aşamasında, ruhsatlandırma aşamasında ilgili belediyelerden onaylatıyoruz. Yangın kapılarımızda da yüz yirmi dakika dayanıma sahip kapılar ve sızdırmazlık testlerini de yine, kabul aşamasında yapıyoruz Sayın Vekilim.

Özel okullarla ilgili hususu da belirtiyim. Özel okullarda yeni yapılanlar zaten ruhsatlandırmaya tabi ama mevcut binanın özel okula veya özel eğitim kurumuna dönüşmesi hâlinde biz özellikle 2007 öncesi yapıldıysa muhakkak bunlarda deprem analiz raporlarının yenilenmesini ve bunların da ilgili kurumlarca -belediye olabilir veya üniversiteden- onaylanmasını talep ediyoruz Sayın Vekilim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ederiz.

İstanbul Milletvekilimiz Gökân Zeybek.

Buyurun Sayın Vekilim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Konuklarımıza da Meclisimize hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, İstanbul’da 2019 yılındaki 5,8 depremi Silivri açıklarında meydana geldi. Bu depremden sonra bir; 1999 sonrası yapılmış olan bazı okullarımız boşaltıldı. 1999 öncesi yapılmış olan okullarımızın bir kısmında ağır hasar, bir kısmında da orta hasar tespit edilerek eğitime ara verildi. Şimdi, listenize baktım.

İstanbul’un şöyle bir coğrafi yapısı var. Ben İstanbul Milletvekiliyim ve bu konuştuğumuz konular da İstanbul’da olası bir depremin risklerinin azaltılmasıyla ilgili. Şimdi, İstanbul tepelerden oluşan bir coğrafi yapıya sahip ve genel olarak da donatı alanları dediğimiz okullar ya da diğer sosyal tesisler de genelde bu tepe mahallelerin dere yataklarında, en düşük kotlarında... Ki bütün o vadilerdeki çocuklar, gençler, yaşlılar. Camiler de böyledir, okullar da böyledir, spor alanları da genelde vadi tabanlarındadır. Yani zemin emniyet gerilmesi en kötü olan arazi üzerinde de kamu yapıları çoğunlukla bulunur.

Özellikle, şimdi, İstanbul açısından şöyle bir risk var: 2018-2019 arasında İstanbul nüfusunda bir artış gözüküyor çünkü yerel seçim dolayısıyla Anadolu’ya 400 bin civarında insan nüfusu taşındığı için İstanbul nüfusu artmış gözüküyor ama İstanbul, Türkiye nüfus ortalamasının 2 katından fazla her yıl artıyor. Şimdi, böyle olunca da Millî Eğitim Bakanlığının bir; zaten artan nüfusa dayalı olarak yeni

eğitim kurumlarını, öğretim kurumlarını açma ihtiyacı var. İki; betonarme yapılar için konuşuyoruz. Ben İstanbul'da 1970 yılında deprem açısından en güvenli binada okudum; barakada okudum ben yani sac barakada okudum bir seneyi. O nedenle onlarda en güvenli oydu, şu anda hiç sac baraka bina yok.

Şimdi, bakın, Silivri depreminde Sarıyer'de çok sayıda okul boşaltıldı. Bunların içinde 1999 sonrası yapılmış olan da var. İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının kendi adına yaptığı okul da boşaltıldı. Ayazağa'da özel bir şahsın hayır adına yaptığı son derece lüks bir bina boşaltıldı. Yani bölgeye baktığımız anda depremin neredeyse 100 kilometre uzağındaki okulları siz boşalttınız.

Şimdi, bütçelerinizin olanaksızlığı görüyorum, tespitlerin tümünün yapıldığını da görüyorum ama kaynaklarımızı hızlı bir biçimde bu okulları güçlendirme biçimiyle yapabilir ama güçlendirmede siz kolon güçlendirmesi yapıyorsunuz, merdiven güçlendirmesi yapmıyorsunuz. Depremde bu tür kamu yapılarında ağırlıklı olarak merdivenler yani katları birbirine bağlayan x kesitler kırılarak çocukların ya da öğretmenlerin dışarıya transferi konusunda engeller meydana gelebilir. O nedenle, bu tür kamu yapıları açısından güçlendirmekten ziyade daha çok yıkıp yeniden yapmak... Çünkü zeminin de güçlendirilerek enjeksiyonla, kazık sistemleriyle sağlamlaştırılması gerekiyor. Bu konuyla ilgili olarak da çok tespitiniz var ama Türkiye'de 54 bin okul, yanlış mı hatırlıyorum, öyleydi. Ama 2018'de 21 okul, 2019'da 50 okul falan... 21 okul, 50 okul, 60 okul bunlarla bu rakamın bitmesi çok mümkün değil. Özellikle İstanbul'un... Korktuğumuz deprem Marmara depremi. Depremin en temel özelliği de kırılan faya uzaklık aynı zamanda depremden etkilenecek olan binaların depremin büyüklüğü ne olursa olsun hangi şiddetle depremden etkileneceklerini belirler. Yani Alibeyköy Deresi'ndeki bir bina eğer sivilaşma tehdidi altındaki bir zemin üzerindeyse o 9 şiddetinde etkilenen 6 büyüklüğündeki bir depremden çünkü zemin onu yerle bir eder.

O nedenle, burada, bir, Milli Eğitim Bakanlığı MEBBİS sistemini de çok takdir ediyorum yani güzel bir çalışma da yapıyorsunuz, tespitleriniz de çok iyi. Yani Komisyonun burada vermesi gereken en önemli karar okullardaki bu güçlendirmeden ziyade yeniden yapımı mutlaka çok hızlandırmamız lazım. Niye bunu söylüyorum? Her mahallede bir okul var mutlaka ve her okul aynı zamanda depremin yönetim merkezi yani AFAD gelecek okula yerleşecek arkadaşlar, AFAD gelecek birkaç odayı kendi kullanacak. Belki evleri yıkılmış olan insanlarımız da bir biçimiyle gelip o okulu üs olarak kullanacak hem gıda tedariki hem başka ilaç ya da sağlık gibi temel ihtiyaçların verilebildiği bir alan hâline gelecek.

İstanbul'un şöyle bir tehlikesi var. Şimdi, deprem Marmara Denizi'nin içinde olacak diyelim ki bu bizim Tekirdağ'a gidecek olan fay kırılır ise. İstanbul'da eski yapı da Marmara'nın kıyısındaki ilçelerde. Yani Sultanbeyli yeni yapıldı, Sancaktepe yeni oluştu, Arnavutköy yeni oluştu yani kuzeydeki ilçelerimiz 80'lerden sonra oluşan ilçeler. En eski ve en riskli yapı stokumuzun bulunduğu yer aynı zamanda fay hattına en yakın olduğumuz bölgeler. O nedenle, başta Fatih, Zeytinburnu, Bakırköy, Avcılar, Küçükçekmece... Ki Avcılar'a çok özel önem verilmesi gerekir. Avcılar'da sadece binanın kendisinden kaynaklanan sorun değil, Avcılar Ambarlı bölgesinde zeminin kendisinden kaynaklanan... Yani zemin yerin 50-60 metre altında kaygan bir tabakaya sahip yani zemin kayıyor. Bütün bunları da tabii mutlak siz tespit ettiniz. Bu konuyla ilgili mutlaka ödeneklerin arttırılarak bu sorunun çözülmesi gerekiyor. Yani bu hızla giderse yüz yıldan önce bitmez bu riskli yapılardan kurtulmamız.

İki, deprem kışın olabilir, kar ya da yağmur yağarken de olabilir. İstanbul'da nüfusun çok önemli bir kısmı öğrenci. Öğrenciyi öğretmenler sizin verdiğiniz eğitimlerle kapının önüne çıkardı. Aile gelmeden o ortamda hiçbir öğretmen çocuğu servis minibüsüne koyup yollamaz. Şimdi, o zaman bu çocukların -ağustosta deprem olmayacak, ya da eylülde de olmaz, gündüz de olmaz- olumsuz hava koşullarında belki altı saat, sekiz saat güvenli kişilere teslim edilinceye kadar dış hava koşullarından korunacakları mekânlara ihtiyaç var. Bazı okullarımızın spor salonları var, tek katlı, bunlar bu

biçimiyle değerlendirilebilir ama bunun olmadığı okullarla ilgili mutlaka bir ara çözümlere ihtiyaç var. Zaten diğer uzmanlar da onu söylediler. Yani anne baba gelemeyebilir yani anne babanın sağ olma ihtimalinin olmadığı seçenekler de olabilir. O nedenle, oradaki öğrencinin mutlaka en güvenli kişiye teslim edilinceye kadar nasıl bekletileceği, nerede bekletileceği konusunda da mutlaka ikincil, üçüncül çalışmalara ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Belki diğer arkadaşlarımızın söylediği okul toplanma alanlarının içine bunu da dâhil etmek gerekebilir.

Onun ötesinde, bu okulları eğer biz lojistik üs merkezi olarak düşünüyorsak -ki AFAD'ın bütün projeksiyonlarında o var- o zaman okul alanının dışında da bu hijyen ihtiyacı dediğimiz yani tuvalet ihtiyacının giderileceği ve okuldan bağımsız olarak içme ve kullanma suyunun hem geliş hem de gidişiyle ilgili, atık suyuyla ilgili de bir altyapının bir uç ağzıların bırakılmasına ihtiyaç var. Yani siz oraya bir mobil üniteyi getirdiniz ve onu üs olarak kullanacaksınız; okula giremiyorsunuz ama bahçeyi kullanacaksınız. Okulun tuvaletinden ya da içme suyunun dışında sizin hemen bir vanayı bağladığınızda kullanabileceğiniz bir temiz suya ve enerji hattına aynı zamanda atıklarınızın gidebileceği bir pis su hattının da mutlaka orada oluşturulmasına ihtiyaç var. Belki bunlar da yeni yapılan okul çalışmalarında bütün bu riskleri de dikkate alarak yeni bir konsept üretilebilir.

Yani siz söyleyemezseniz ben buradan Sayın Başkana söyleyeyim: Sayın Başkanım, bu bütçeyi görüyorsunuz, yani önceliklerimizden bir tanesi de gerçekten gerek bakanlıklarımızın gerekse yatırım için ayrılmış olan bütçeler için de halisane şunu söylüyorum ki kayıtlara girsin diye -yani il verirsem o ildekiler rahatsız olur ama- ya bir yol ihalesini bir yıl geciktirelim, o ihaleyle ilgili bedellerin tümünü bu riskli yapıların kurtarılması için harcar isek bence o zaman... Ya bunlar tartışılmaya ihtiyaç duyulan konular. O nedenle, bunu da ifade edeyim.

Teşekkür ederim.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ŞUBE MÜDÜRÜ ÖZKAN AVCI – Evet, şimdi Sayın Vekilimize biz de teşekkür ediyoruz. Bir, bölgesel olarak İstanbul ölçeğinde en çok riske sahip bir ilimizin deprem sonrasında yönetimiyle ilgili şeylerden bahsetti. Biz öğretmenler öğrencileri önce “evladım” diye severiz. Onlar, öğretmenler sağ olduğu sürece o öğrenciler hiç kimseye, böyle servise, sokağa bırakılamayacak kadar ciddi anlamda bizim evlatlarımız. Dolayısıyla, buradan, biz toplanma bölgelerinde bu öğrencileri topladıktan sonra bu öğrencileri en güvenli bölgede bu bahsettiğimiz şartlardaki yapılar içerisine taşıyız yani o tür senaryolarımız var. Mevsim kışsa nasıl olur, işte, bu AFAD'la, itfaiyeyle, Kızılayla neleri yapabiliriz.. Birçok öğretmenimiz Kızılay gönüllüsü, birçok öğretmenimiz AFAD gönüllüsü olarak sahada yer alıyorlar.

Dediğiniz hassasiyet için teşekkür ederiz. Notlarımızı aldık, bundan sonraki icraatlarımıza yansıtmaya çalışacağız ama bu konuyla ilgili herkes müsterih olabilir. Bize emanet ettiğiniz çocuklar bu durumlarda kendi çocuklarımız gibidir ve onlarla ilgili herhangi bir şey olumsuz bir kişiye, olumsuz bir yapıya, kendi kaderine terk edilmeyecek kadar önemli durumlardır ki biz okullarda öğrencilere eğitim verirken depremle ilgili “Çocuklar deprem oldu, hadi kapandık, ondan sonra tahliye olacağız.”... Her sınıfın, bir sınıfın bir diğer sınıftan önce kaç saniye kaç dakika içinde merdivenden tahliye olacağı yolu, kaçış yolunu, nasıl olacağını hep dakika dakika yaptık. İstanbul'daki depremde de basına yansımtır, sınıf öğretmenleri bizzat öğrencileri önce engelliden başlamak üzere getiriyorlar. Dolayısıyla bu konuda biz uygulamaları tatbikatlarla da gösteriyoruz ama olumsuz durumlar oluşmaması için bu önerilerinize dikkat etmek lazım.

Özellikle bu okul yapılarımızla ilgili de bütçe imkânlarından bahsettiniz. Biz Bakanlığımıza ayrılan bütçe içerisinde yaptıklarımızı ve yapacaklarımızı söyledik. İşte, hayırseverler, değişik kurum ve kuruluşlar da bize bu konuda destek oluyorlar. Sayın Başkanım o konuda açıklama yapabilir.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRE BAŞKANI UMUT GÜR – Sayın Vekilim, çok teşekkür ederiz, biz notlarımızı aldık. Bir kısmı üzerinde çalıştığımız bir kısmı da bizim işimize yarayacak fikirlerdi. Biz süratle çalışmaların içine bunları dâhil edeceğiz.

Sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet teşekkür ediyoruz.

Sayın Gökân Zeybek’in dediği gibi bu konudaki bütün yaklaşım da deprem güvenliğine öncelik verilmesi, bu noktada kaynak ayrılması, planlama yapılması, en acilinden, en risklisinden diğer ikincil üçüncül etmenlere varıncaya kadar bir plan içerisinde, yaklaşım içerisinde Türkiye’de depreme karşı tedbir alınması her alanda. Bizim tabii ki Komisyon olarak sadece Millî Eğitim özelinde değil bütün bugüne kadar dinlediğimiz, araştırdığımız deprem güvenliğini gerektiren her alanda öncelikli olarak dile getireceğimiz bir husus olacak açıkçası. O açıdan da dediğiniz hususlarda bir endişe, bir sıkıntı olmayacak Allah’ın izniyle.

GÖKÂN ZEYBEK (İstanbul) – Bu kontrolsüz ve plansız nüfus artışı mahallelerde, yeni talepler ortaya çıkarınca yöneticiler açısından da en uygun olan, işte, derelerin kenarlarındaki yeşile terk edilmiş alanlar, planlarla okul alanına çevrilerek buralarda törenlerle okullar yapıldı. Binalar için kötü diyemem ama zemin yani bizim bu kamu yapılarımızın bulunduğu bazı mahalleler deprem fay hattına 40-50 kilometre olmasına rağmen bakın, 6,5 büyüklüğündeki bir depremi kesinlikle 8,5-9 şiddetinde hissedecekler çünkü bunların zeminlerinde güçlendirme yapılmadı, zeminlerinde enjeksiyon ya da kazıklamayla herhangi bir sağlamlaştırma yapılmadığı için böyle bir risk var ve bu binaların temellerinin büyük bir çoğunluğu da rutubetten dolayı da korozyona uğramış durumda.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, şimdi güçlendirme çalışmaları kapsamında ben de ilimden bildiğim, süreci takip ettiğim için şunu ifade edebilirim ki bütün yönleriyle hem yapının mevcut güçlendirme yönetmeliklerine göre güçlendirildiğinde fonksiyonunu icra edip edemeyeceği, birtakım pencere, kapı, koridor gibi boşlukların kapanıp kapanmayacağı, yığma yapılarda, eski okul binalarında bazı dersliklerin dahi kullanılamaz hâle gelmesi söz konusu oluyor siz onu yeni güçlendirme yönetmeliğine göre güçlendirdiğinizde. O yüzden, diğer donatılarının eksik olduğu, derslik sayısının yetersiz olduğu, bölgedeki gelişimden dolayı artan öğrenci sayısına göre de ihtiyaç bulunan yerlerde zaten güçlendirmeyi değil, binayı yıkip yeniden yapmayı öngörüyor Bakanlığımız ve böyle çok güzel uygulamaları var. Bu sebeple de bütün yeni projelendirme aşamalarında da zemin durumu, temel tipinin seçilmesi, bina yüksekliği, binanın betonarme, taşıyıcı sistemin nasıl boyutlandırılacağı vesaire çok daha kapsamlı, detaylı bir şekilde ortaya çıkmış oluyor yani güçlendirme kaldı ki 2007 sonrasında yapılmış yapıları dahi, okulları dahi analiz ederek o okullarda dahi küçük çaplı güçlendirmeler yaptıklarını da biliyorum. Yani güçlendirme çoğu zaman bir yeniden yapıma dönüşüyor, eğer oradaki ihtiyacın, okulun mevcut durumunun, taşıyıcı sisteminin efendim, zemin durumunun taşıdığı riskin büyüklüğüne göre ilk tercihleri de orada yeniden tüm donatılarıyla, yeni yönetmeliklerle yeni bir okul binası yapmak şeklinde olduğunu biliyorum. Kendi ilimizde de buna benzer örnekler yaşadık.

Şimdi de Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de sunumlarından dolayı Millî Eğitim Bakanlığından gelen arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Şunu da ifade etmek istiyorum: Sunumlardan gördüğüm kadarıyla 2010 yılındaki Deprem Araştırma Komisyonunun almış olduğu, önerdiği kararlar doğrultusunda da ciddi anlamda çalışmalar yapılmış, onun dışında da hem eğitim konusunda hem de binaların güçlendirilmesi konusunda çalışmalar yapılmış. Onun için de yine, teşekkür ediyorum.

Tabii, şunu özellikle ifade etmek istiyorum ki depremlerden dolayı aslında insanlar ölmüyor. Bu Marmara depremi için, Kocaeli-Gölcük depremi için de söyleniyor, depremden dolayı sadece bir kişi öldü, arazide açılan fay hattına ama onun dışında vefat edenlerin 16.999'unun da tamamıyla depreme dayanıksız ve sağlıklı binaların çökmesinden dolayı öldü deniliyor. En son İzmir depremine bakıyoruz, onda da aynı şeyi görüyoruz, orada da depremden dolayı ölen sadece 1 kişi var, Seferihisar'da sahildeki tekerlekli sandalyede oturan Fatma teyzenin tsunami nedeniyle denize taşınması ve boğulması nedeniyle vefat eden o var ama onun dışındakilerin hepsi, maalesef, binaların sağlıklı olmasından kaynaklanıyor. Dolayısıyla, bu Komisyonun asıl önemli görevlerinden bir tanesi de deprem öncesi tedbir alınması ve bu bilincin oluşturulmasıyla ilgili.

Ben, şimdi, burada baktım, bu büyük bir ihtimalle 2010 araştırma komisyonunun önerileri doğrultusunda müfredata depremle ilgili, doğal afetlerle ilgili konular alınmış. Şöyle saydım 27 tane başlık var ortaöğretim ve ilköğretimde. Ortaöğretim ve ilköğretimde 27 tane başlık var. Bu 27 başlığın içerisinde sadece -yanlış görmüş de olabilirim ama gördüğüm kadarıyla, okuduğum ve anladığım kadarıyla- 3 başlık deprem öncesiyle ilgili. Şimdi, “Çök! Kapan! Tutun!” kitabının yazıldığını söylediniz. Doğrudur, ama şunu samimi olarak söylüyorum ki o deprem anında o anı yaşadığımızda herkes “çök, kapan”dan ziyade “Çocuğum nerede? Eşim nerede?” diye o panik içerisinde, bunların uygulanma imkânı çok çok az. Belki yüzde 70-80'imiz uygulamaz ama deprem öncesi alacağımız birçok tedbirlerle, oluşturacağımız bilinçle aslında, o anları da çok rahat bir şekilde geçireceğimizi düşünüyorum. Dolayısıyla, bence buradaki başlıkların -27 tane doğal afetle ve depremle ilgili başlıkların- büyük bir çoğunluğu “Deprem öncesi ve doğal afet öncesi neler yapılmalı? olmalı. Bu konuda bilinç oluşturulması çocuklar açısından önemli çünkü onlar bugün o yaşta, o aldıkları bilgileri gelip evde çok rahat bir şekilde annesine, babasına söyleyebiliyor ve ondan sonraki hayatında da o bilgilerle yaşamaya devam ediyor.

Ben, bunu kendim de yaşadım. Şu anda, benim delikanlı, 23 yaşında. Daha küçük, ilkokulda okuyordu trafik işaretleri öğretilirken yanlış anlamış çocuk herhâlde, kırmızı da durulur filan dedim, “Yok, baba kırmızı da geçilir.” dedi. Niye oğlum? dedim, “Öğretmen, böyle söyledi.” dedi. Yani çocukların o yaşta alacakları eğitim önemli. Dolayısıyla, bence burada deprem öncesi alınması gereken tedbirler konusuna bir ağırlık vermek lazım ders konularına.

İkincisi, çok kısa olarak bahsettiniz ama öğrenci kulüplerinden bahsettiniz. Gerçekten depremle ilgili, deprem öncesi neler yapılabilir bu konuda öğrenci kulüplerinin oluşturulması lazım ve bunlarla ilgili belki ciddi çalışma yapılması lazım. Yine, bununla ilgili tiyatrolar olabilir, tiyatro kolları olabilir; deprem öncesi, deprem anı da olabilir, deprem öncesinde neler yapılmalı diye bu konularda belki kompozisyon yarışmaları olabilir. Mesela İçişleri Bakanlığının güzel bir uygulaması var, trafikle ilgili “Kırmızı Düdüğ” meselesi. İşte, çocukla birlikte anne, büyükler yolculuk yapıyorsa baba yanlış yaparsa kırmızı düdüğü çalıyor orada falan. Buna benzer bir uygulamada çocukların mesela eve gittikleri zaman binalarla ilgili... Mesela en çok şu anda karşılaştığımız sıkıntılardan bir tanesi kentsel dönüşümle ilgili, ciddi bir direnç var bu ailelerde bu konuda. Çocuklar bu anlamda evlerine gittikleri zaman o evi sorgulayabilmeliler belki “Baba, bu evin deprem sonrası kontrolü yapılmış mı yapılmamış mı; riskli

mi, değil mi; dayanıklı mı, değil mi; işte, burası fay hattında mı, değil mi?” diye. Tabii, bunu okulda alacağı eğitimle gidip bunları orada sorgulayacak. Hemen yanı başında bir elektrik direği varsa “Bu elektrik direği olası bir depremde işte, bir problem oluşturur mu, yangın çıkarır mı, çıkarmaz mı?” gibi. Aslında bu konulara biraz ağırlık vermek lazım, çocuklarda bu bilinci oluşturmak lazım çünkü o çocuklar yarın mühendis olduğu zaman binayı yaparken bu bilgiler doğrultusunda binasını yapacak, projesini ona göre yapacak, kontrolünü ona göre yapacak, malzemesini ona göre kullanıracak veya da kontrol olduğu zaman da bu amaçlı, bu kontrolleri yapacak. Dolayısıyla, bu konuya biraz, deprem öncesi bilincin, afet öncesi bilincin oluşturulması konusunda belki biraz daha ağırlık vermek lazım ders konularına diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ DAİRE BAŞKANI ABDÜLHAMİT KARATAŞ – Sayın Vekilim, saygıyla selamlıyorum.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’nun da yayımlanmasından sonra sivil savunma hizmetleri, afet ve acil durumlardaki davranışlarımızın geliştirilmesi hususları gerçekten çok ivme kazandı ve burada zaman zaman illerimize gittiğimizde bazı öğretmenlerimizden şunu görüyoruz: Mesela bir iş güvenliği öğretmeni sınıfındaki tüm öğrencilerini iş güvenliği uzmanı olarak görevlendiriyor, akşam çocuklar evlerine gidiyor, evlerinde denetleme yapıyor; ertesi gün gelip öğretmene “Öğretmenim, evimizde şu, şu hususlar güvenliğimize aykırı.” şeklinde. Ve bu gerçekten çok yaygınlaştırıldı, özellikle 81 ilimizde 82 tane ana uzmanımız, 1.041 tane de iş güvenliği uzmanımız var, yine bunlara paralel sivil savunma uzmanlarımız da bu konuda çok hassas çalışmalar yapıyorlar. Himayetlerinizde de bu işin daha da hızlanacağını düşünüyoruz.

Saygılarımla efendim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ederim.

Başkanım, bir şey daha ilave edeyim: Mesela ben Kocaeli Milletvekiliyim. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı bir iki programdan bahsetmek isterim. Bir tanesi Kocaeli’deki mevcut bir bölge tiyatro kulübüyle oturdular, anlaştılar. Bir tiyatro oyunu hazırlandı. Bunu gidip bütün okullarda sahnelediler özellikle “Deprem anında neler yapılacak?” diye. Buna deprem öncesi de içerilebilir bu şekilde. Yine, özellikle Kocaeli Büyükşehir Belediyesiyle Millî Eğitim arasında yapılan anlaşmayla Kocaeli Zemin Etüt Daire Başkanlığı ve ilgili teknik elemanlar gitti, okullarda “Depremle ilgili, deprem öncesi neler yapılabilir?” bununla ilgili orada dersler verdiler, derslere katıldılar. Yine, az önce milletvekili arkadaşımızın söylediği seyyar simülasyon cihazı sabiti de var, seyyarı da var belediyede. Bunu da aynı şekilde okullarla irtibata geçtiler. Belki bu anlamda yerel yönetimlerle de diyaloga geçerek Millî Eğitim Bakanlığı birçok konuyu da onların üzerinden çok rahat bir şekilde yaptırabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sorular da bu şekilde tamamlanmış oldu.

Evet, bugün bize Millî Eğitim Bakanlığımızın depreme karşı alınabilecek önlemler noktasında, afet bilincinin oluşturulması noktasında ilk yardım, acil durum yönetimi ve iş güvenliği ve sağlığını tesis etme noktasındaki önemli çalışmalarını, düzenlemelerini paylaştınız. Çok teşekkür ediyoruz.

Bugün bu sunumu gerçekleştiren İnşaat ve Emlak Daire Başkanı Umut Gür'e, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü Şube Müdürümüz Özkan Avcı'ya, İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi Daire Başkanı Abdulhamit Karataş'a ve yine Yapı İşleri Daire Başkanı Fatih Mehmet Oruç ve Şube Müdürü Hakan Arı'ya Komisyonumuz adına çok teşekkür ediyoruz. Başarılarınızda devamlılık diliyoruz. İnşallah bu hassasiyetimizin hem deprem güvenliği okullarımız, tüm tesislerimiz hem de deprem bilincinin tüm öğrencilerimize bütün Millî Eğitim camiasında her daim canlı tutulması adına yaptığınız tüm çalışmaların önemini biliyoruz, hepsinde başarılar diliyoruz.

Komisyonumuz adına güzel sunumlarınızdan dolayı teşekkür ediyoruz. Kolaylıklar diliyoruz, sağ olun.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI İNŞAAT EMLAK DAİRE BAŞKANI UMUT GÜR – Efendim, vaktiniz ve sabrınız için biz teşekkür ederiz.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Biz teşekkür ederiz, çok sağ olun, emeğinize sağlık.

Değerli milletvekillerimiz, Komisyon üyelerimiz; şimdi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın sunumu var. Sunumu yine bütün milletvekillerimize basılı olarak dağıtıyoruz, elektronik ortamda da yine sizlerle paylaşılacak.

Evet, sunumu gerçekleştirmek üzere Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürümüz Ali Çelik, Sosyal Yardımlar Genel Müdürümüz Bülent Tekbiyikoğlu, Destek Hizmetleri Daire Başkanımız Ayberk Özeş bizimle birlikte.

Komisyonumuza hoş geldiniz diyoruz, tüm milletvekillerimiz adına.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Hoş bulduk.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Sağ olun.

Şimdi sunumu gerçekleştirmek üzere Destek Hizmetleri Daire Başkanımız Ayberk Özeş'e ben sözü veriyorum.

Buyurun.

5.-Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Destek Hizmetleri Daire Başkanı Ayberk Özeş'in, destek hizmetleriyle ilgili çalışmalar ile sonuç ve değerlendirmeler; Sosyal Yardımlar Genel Müdürü Bülent Tekbiyikoğlu'nun, afet ve acil durumlarda Genel Müdürlüğün faaliyetleri, İzmir depremi ile sonuç ve değerlendirmeler; Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü Ali Çevik'in, afet ve acil durumlarda psikososyal destek hizmetleri, destek çözüm ortakları ve daha önceki süreçlerde yapılan istatistikler hakkında sunumları

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYBERK ÖZEŞ – Teşekkür ederim efendim.

Destek Hizmetleri Daire Başkanı Ayberk Özeş, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı adına.

Ön girişte depremdeki çalışmalarımız, deprem öncesinde yaptığımız binalarımızla alakalı bilgilendirmeden sonra Değerli Genel Müdürlerimizle devamını sağlayacağız efendim müsaadenizle.

Efendim, sunum planımızın deprem ve destek hizmetleriyle ilgili olarak bölümünde deprem tehlike haritası, kuruluş sayılarımız, depremsellik analiz süreci, güçlendirme onarımı yapım süreci, depremsellik analizleri yapılan kuruluşlarımız, güçlendirme yapılan kuruluşlarımızın sayısı, yıkım kararı çıkan kuruluşlarımızın sayısı, bütçede harcanan güçlendirme ödeneğimiz ve sonuç ve değerlendirme niteliğinde destek hizmetlerini ilgilendiren bölümlerle alakalı sizlere bilgi vereceğim efendim.

Hepinizin malumu bu bir haritamız, Türkiye'mizin depremsellik bölgesindeki kırmızı olan bölgelerimiz 1'inci derecedeki deprem haritamız. Efendim, biz kuruluşumuzun 2019 yılı faaliyet raporlarındaki net bilgileri vermek adına kuruluş sayılarımızı çıkarttık. Aile Toplum Hizmetlerimizin kuruluşları, Çocuk Hizmetlerimizin kuruluşları, Kadın Hizmetlerimizin kuruluşları, Engelli ve Yaşlı Hizmetlerimizin kuruluşları olarak toplamda 2.710 tane kuruluşumuz bulunmaktadır. Yıldızlı olarak, dipnot olarak düşüğümüz kuruluşlarımız, kiralık modelde düşündüğümüz daire tipi kuruluşlarımızdır efendim. Bunun dışında kalan ortalama 1.200 tanesi de münferit, bir kampüs niteliğinde olan kuruluş sayılarımız efendim.

Bizim bu depremsellik sürecinde bütün kamu kurumlarında olduğu gibi yine bir sürecimiz var. Biz de sürecimizi aynı şekilde devam ettiriyoruz. Binanın zemin etüdünü yapıyoruz, demir ve beton numunelerini alıyoruz yine ilgili ve yeterli olan firmalardan. Numuneleri test ortamına gönderiyoruz efendim. Testler yapılıyor, raporlanıyor. Bunun neticesinde güçlendirmeye alakalı projelendirmeler çıkıyor. İhtiyaca göre projelerimiz çiziliyor, onarımda tadilat keşfi yapılıyor. Bunu merkez teşkilatında yine destek hizmetlerindeki mühendislerimizle beraber Çevre ve Şehircilik Bakanlığından ve YİKOB'dan valiliklerimiz yardımıyla bu işi tamamlıyoruz efendim. Güçlendirme... Daha sonra bu işleri bitirdikten sonra bir ihale sürecini başlatarak işlemlerimizi yapıyoruz. Hazırlanan güçlendirme projelerinde yaklaşık maliyet ödeneklerini yine Bakanlığımızdan temin ederek bir işlem yapıyoruz. Bakanlığımız tarafından teknik ve ekonomik açıdan değerlendiriliyor. Bu konuda güçlendirmenin maliyetinin yüksek olması durumunda yıkıma karar veriliyor ve yerine yenisi yapılıyor. Yıkıma karar verildiğinde bu fonksiyonlarını azaltması için de binanın yıkılması ya da güçlendirilmesi noktasında yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ilgili YİKOB ve valiliklerle alakası... Bu kararı aldıktan sonra görüş bildiriliyor efendim.

Bu arada bu işlemlerin yapılma sürecindeki yani projelendirme aşamasına geçmedeki durum: Bize metrekare fiyatı olarak 30-35 TL civarında, ortalama 1.200 tane kampüsümüz bulunduğunu düşünersek de her biri 3 bin metre karenin altında olmadığından dolayı bize bu -aşağı yukarı söylüyorum efendim- 100 bin lira gibi bir maliyetle sonuçlanıyor, sadece projelendirme işlemleri. Bakanlığımız yatırım programları, yeni inşaatlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, il müdürlükleri, valilikler ve "YİKOB" dediğimiz Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlığı ve valilik, il özel idareleri aracılığıyla yapılmaktadır.

İllerdeki mevcut kuruluş binalarımızın depremsellik onarım keşifleri idareler tarafından hazırlanmakta, keşif çalışmaları yine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından oluşturulan birim fiyatlarla porsantajdaki kriterlere göre bir fiyatlandırma çıkarıyoruz efendim. Gözle görülür şekilde hasarlı ve deforme olan, deprem anında hasar gören riskli yapılar grubuna giren kuruluşların depremsellik araştırmasını yine ilgili bilirkişi niteliğindeki kuruluşlara yaptırıyoruz. Biraz önce sunumları dinlerken sayın vekillerimizden biri -hatırlayamıyorum şimdi zannedersen Samsun vekilimizdi- depremsellikle alakalı 98'de bir Deprem Yönetmeliği çıkarılmış, 2007'de bir Deprem Yönetmeliği ve şimdi 2018'de yine bir Deprem Yönetmeliği çıkarıldı. Şimdi, şöyle bir teamül var: Tabii, bunu kamu kurumunda inşaat emlakla uğraşan bütün ilgili arkadaşlar biliyor. Miladi 2007 olarak kabul ediyor kamu kuruluşlarındakiler. 2007'den önce yapılmış olan binalarda daha çok depremsellik çalışmalarına daha çok ehemmiyet veriliyor burada. Yalnız 98'de yapılmış olan Deprem Yönetmeliği de çok ciddi ve kapsamlı bir çalışma olarak yapılmış daha sonra da işte, deprem geldi, 99 depremi. Allah vefat edenlerimize rahmet eylesin. Orada da onun üzerine tekrardan yapılmış güzel bir çalışma üzerine 2007'de tekrardan yönetmelik çıkıyor 2007'den sonra... Biz bunu neden belirttik? 2007 öncesi kendi kuruluşumuz olarak düşündüğümüz bütün binalarımızda depremsellik analizimizi yaptırdık, bunu da bir anekdot olarak söylemek istedik.

İdareler tarafından hazırlanan yaklaşık maliyetler, Bakanlığımız tarafından güçlendirmenin ekonomikliği değerlendirmesi yapılarak, güçlendirme ya da yıkılarak yeniden yapıma konularında görüş bildiriyoruz. Yani yıkılsın mı? Çünkü maliyetlerde belli bir oran belirleniyor, o oranı geçerse yapım maliyeti daha uygun şartlara geliyor ve daha revize edilmiş şekilde. Güçlenmesine karar verilen kuruluşlar için ilgili Genel Müdürlüklerimiz tarafından ödenek talep ediyor. Planlama yapılarak il müdürlüklerine gönderiyoruz, mahallindeki kuruluşlara. Orada, yine valiliğimizin nezaretinde YİKOB ya da Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızın il müdürlükleriyle bunların onarımı yapılmaktadır. Yıkım kararı verilen çok riskli hizmet binalarımız ise aynı il veya yakın illerdeki diğer kuruluşlara nakledilerek hangi binalarda yapılarak yıkılan kuruluşların yerine de çok ivedi şekilde yatırım bütçesinin... Zaten mücbir sebeplerimiz de olduğundan dolayı yeni kuruluş binası yapıyoruz ve yatırım programına aldırıyoruz.

Deprem performans analizi yapılan kuruluş sayımız biliyorsunuz 1.200 tane demiştim burada; bize ait olan, kiralık olmayan, kampüs niteliğinde veya işte buna benzer niteliğindeki kuruluşlarımızda. Bunların 235 adedinde yani engelli ve yaşlı hizmetlerinde 86, çocuk hizmetleri binalarında 83, kadın hizmetleri binaları 26 ve idari binalarımızda 40 adet olmak üzere 235 adet binada deprem performans analizi yapılan kuruluş sayımız bunlar. Güçlendirmesi yapılan yani biraz önce bahsetmiş olduğum proje aşamaları geçilmiş, bütün hazırlıkları yapılmış öngörülen durumda da. Yine 56 tane binamıza güçlendirme yapılmasına karar kılınmış Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, YİKOB ve işte ilgili birimlerimizde. Engelli ve yaşlı hizmetlerinde 23 tanesine, çocuk hizmet binaları 20 tanesine, kadın hizmet binasında 6, idari binamızda da 7 tane olmak üzere toplamda 56 adet binamıza güçlendirme yapmışız. Bunun akabinde, yıkım kararı aldığımız binalarımız olmuş. Yıkım kararı aldığımız engelli ve yaşlı hizmetlerinde 10, çocuk hizmetleri binamızda 22, kadın hizmetleri binamızda 2 olmak ve idari binada 1 olmak üzere toplam 35 tanesini yıkım kararı alınmış. Bunların tamamının, hemen hemen hepsinin işlemlerine başlandı. Birçoğu işte arazi durumlarının yine deprem etüt çalışmaları yapıldı ve ödeneklerin aktarımıyla beraber yeni binaları yapılıyor.

Burada, bütçeden harcanan güçlendirme ödeneği bizde 2002 yılından bu yana yapılan yani 99 depreminden sonra çok ciddi çalışmalar yapılmış, 98'de çıkan yönetmelikten sonra. On sekiz yıl içerisinde harcadığımız ödenek miktarlarımız; engelli ve yaşlı hizmetlerinde 25 milyon 744 bin 641 lira, çocuk hizmet binamızda 3 milyon 464 bin 983 lira, kadın hizmet binamızda 1 milyon 303 bin 12 lira, idari binalarımızda 815 bin lira gibi bir güçlendirme ödeneği hazırlayarak binalarımız elverişli hâle, depremden korunabilecek hâle getirmeye çalışmışız.

Efendim, sonuç olarak, tabii diğer genel müdürlerimizin de çok ciddi bir sunum olacağı için fazla vaktinizi almadan çok hızlı bir şekilde anlatmaya çalıştım. Kuruluşumuzda depreme dayanıklılık düzeylerini gerçekten çok ciddi manada takip ediyoruz çünkü en mağdur olabilecek kesimler çocuktu, yaşlıydı, bayanlarda, kadınlarda olduğundan dolayı, çok hızlı bir şekilde hareket edildiğinden dolayı büyük bir sorumluluğumuz var. Bu konuyu da düzenli bir şekilde takip ediyoruz. Özellikle, riskli görülen, yapım tarihi eski olan, büyük bakım ve onarım ihtiyacı bulunan, 1'inci ve 2'nci derece deprem bölgelerinde yer alan kuruluş binalarımızın, yeni Deprem Yönetmeliği'ne göre deprem anındaki performanslarının tespiti yapılmaktadır. Yapılan tespit sonucu güçlendirme gereken kuruluşlarımız için, gerekli plan projeler hazırlanıyor, yine sunumumuzun da başında söylediğim gibi. Akabinde, ödenekler hazırlanarak hızlıca sağlanmaktadır efendim.

Yine, söylemiş olduklarımızı tekrar etmiş gibi olacağım. Yapılan değerlendirmeler sonucu, güçlendirilmesi ekonomik ve fonksiyonel olmayanları, deprem sonrasında ağır hasarlı olan binalarımızın yıkım kararı verilmekte olup buralarda hizmet alan vatandaşlar aynı il veya yakın illerdeki diğer

kuruluşlara en uygun şekilde geçici olarak nakledilmektedir. Boşaltılan arsaların üzerine, hızlıca yeni yatırım planı yapılmakta ve mümkün olduğunca aynı kapasiteyle daha modern hizmet verecek yeni kuruluşlar planlanmaktadır.

Benim sunumum Destek Hizmetleri olarak bu kadar efendim. Uygun görürseniz Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğümüz Bülent Tekbıykoğlu devam edecekler efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Efendim bütün sunumu tamamladıktan sonra mı yapalım, yoksa bölüm bölüm mü?

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Sunumu tamamladıktan sonra değerlendiririz, soruları alırsınız. Siz de aranızda soruları yanıtlarsınız inşallah.

Buyurun.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Ben de başta zatıinaliniz olmak üzere bütün hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, sunum planım şu şekilde olacak: Afet ve acil durumlarda Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün faaliyetleri, afet ve acil durum faaliyetlerimiz; afet ve acil durum yardımlarında özellikle 2020 yılı fotoğrafını göstermek istiyorum. Afet ve acil durum yardımlarında İzmir depremi çok yakın bir örnek, oradan biraz bahsetmek istiyorum. Aynı bağış depo yönetimi ve dağıtımı faaliyetimiz var ve aynı bağış depo yönetimi ve dağıtımında İzmir özelinden bahsetmek istiyorum. Sonunda da bir sonuç ve değerlendirmemiz olacak.

Şimdi, afet ve acil durumlarda Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünün 2 temel fonksiyonu, operasyonu var. Bunlardan 1 tanesi aynı ve nakdi sosyal yardımlar yapmak. Bizim sosyal yardımlar operasyonumuzun çok ama çok büyük bir kısmı normal şartlar altında nakdi yardım üzerinden gidiyor. Yani vatandaşın ihtiyacını biz belirlemiyoruz, vatandaşın kendisinin belirlemesine imkân tanıyoruz ama ufak da olsa bir afet bölgesine bir aynı yardım imkânı gelmişse bizim sağdaki operasyonel güçlerimiz olan Medeni Kanun’a göre kurulmuş özel hukuk tüzel kişileri olan sosyal yardımlaşma dayanışma vakıfları bunun dağıtımını gerçekleştirebiliyorlar.

Bu aynı ve nakdi sosyal yardımlar mutat, genelde sıradan, çok büyük olmayan afet ve acil durumlarda yaptığımız bir operasyon. Bunu sosyal yardımlaşma dayanışma vakıfları aracılığıyla genelde insanların temel ihtiyaçlarını iase ve ibatelerini sağlamak üzere yaptığımız yardımlar teşkil ediyor. Yansının sağında gördüğümüz aynı bağış depo yönetimi ve dağıtımı faaliyetimiz ise 2’nci derecede bir afet meydana geldiği zaman, bir deprem meydana geldiği zaman -2’nci derece dediğim bu ulusal çapta bir afet oluyor- bu olduğu zaman burada bizim görevimiz olabiliyor. Şu şekilde: Hepimiz kendimize gelen mesajlarla AFAD merkezindeki Acil Durum Kriz Yönetim Merkezine toparlanıyoruz. Orada bu afetin büyüklüğü ölçülüyor ve bu afetin sonunda, eğer, oradaki değerlendirmenin sonunda aynı yardım toplama kararı verilirse biz orada devreye girmeye başlıyoruz. Eğer verilmezse 2’nci derecede deprem, 2’nci derecede afet bile olsa bizim orada çok önemli bir fonksiyonumuz olmuyor. Bu operasyonun da merkez boyutunu Genel Müdürlüğüm, taşra boyutunu yine yereldeki aktörler, mülki idare amirleri ve sosyal yardımlaşma dayanışma vakıflarıyla beraber yürütüyoruz.

Şimdi, yansının diğer sol tarafındaki kısmına geliyorum; normal, mutlak afet ve acil durum yardımlarına. Dediğim gibi bunlar gıda, giyim, barınma, temel ihtiyaçları karşılıyor. Olay gerçekleştiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde muhtaçlık durumuna bakılmaksızın... Yani bizim bir muhtaçlık kriterimiz var. 3294'e göre asgari ücretin 1/3'ünün altında kişinin geliri varsa bu adam muhtaç sayılıyor ve biz 3294 sayılı Kanun'a göre buna yardım yapabiliyoruz. Ama bir afet meydana gelmişse burada, bu otuz gün boyunca afetten zarar görmesi bizim yardım yapmamız için yeterli bir sebep. Bu otuz günlük süre de afetin değerlendirilmesine göre, etkisine göre Sayın Bakanımız, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı tarafından uzatılabilmekte. Bunu zaman zaman doksana, zaman zaman yüz seksene çıkardığımızda vaki oldu dönemde. Şunun altını çizmek istiyorum: Aktarılan bu kaynaklar kişilerin ticari, sınai ve zirai zararlarını karşılamıyor, bunun için başka mekanizmalar var. Biz, insanların temel ihtiyaçlarını; giyim, kuşam, barınma ve iye giderlerini karşılıyoruz.

Hızlı ve etkin müdahale için kaynak doğrudan merkez vakıflarına aktarılabilir. Mesela İzmir operasyonunda biz yaptığımız yardımı, gönderdiğimiz yardımı ilk başta İzmir Vakfına aktarıyoruz, sonra, oradaki etki, değerlendirmeye beraber bunlar oradaki vakıfça veya yerelde alınan kararla beraber başka vakıflara transfer edilebilir. Orada ufak bir tsunami örneği olmuştu, mesela bu hesaplanmamıştı. Biz olaya müdahale etmek için anında bir 5 milyon lira para gönderebildik olay vuku bulduktan birkaç saat içerisinde, tsunami o zaman daha haberlere düşmemişti. Ama yereldeki operasyonla bunlar ilgili vakfa da aktarılabilir.

Şimdi, 2020 yılı biliyorsunuz zor bir yıl oldu, geçen seneki harcamalarımızdan biraz daha fazla bir harcama gerçekleştirdik, burada belli başlılarını yazdık yani ufakları işin açıkçası çok yazma cihetine gitmedik. Mesela burada olmayan Hatay aklıma geldi. Hatay'da bir orman yangını olmuştu, 10 civarında ev yanmıştı. O, bunun içerisine girmemiş. Ama şöyle bir baktığımız zaman, İzmir depremine 28 milyon kadar bir para göndermişiz. Elâzığ depremine "Elâzığ depremi" diye geçti ama bundan Malatya da yararlandı hatta etkilendi, hatta bununla beraber Adıyaman'ın, Diyarbakır'ın bazı ilçeleri de, bölgeye yakın bazı ilçeleri de etkilendi, bunlara da bir operasyon gerçekleştirdik. Adana'da sel ve yangın felaketleri oldu. Giresun'da malumunuz olduğu üzere sel felaketi oldu, oraya 7,5 milyon lira kadar para aktardık. Bingöl'de bir deprem felaketi gerçekleşti Karlıova'da. Van'da deprem oldu biliyorsunuz, malumunuz. Manisa'da belirli bir dönemi kapsayan mütemadi depremler oldu, etkilenen insanlar oldu. İşte, Mersin'de sel felaketi oldu.

30 Ekim 2020 tarihinde de İzmir'de -yine, hepimizin malumu- bir deprem meydana geldi ve İzmir Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Vakfına 28 milyon lira kadar hatırı sayılır bir operasyon yapabildik, gerçekleştirebildik. Bu kaynak depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımızın bir kısmına verildi, bir kısmı depremde evi yıkılan veya evinden eşyasını kurtaramayan insanlara verildi. Seferihisar ilçesinde de meydana gelen mikro tsunami nedeniyle buradan zarar gören insanlara aktarım gerçekleştirebildik.

Afet Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında hayata geçirilen Türkiye Afet Müdahale Planı yani kısaca "TAMP" olarak adlandırdığımız planda yer alan 28 tane çalışma grubu var, siz zannedersem konuya o yönden vâkıf olmuştunuzdur. İşte; Ulaştırma Hizmet Grubu, Defin Hizmet Grubu, Arama Kurtarma Hizmet Grubu gibi bir sürü gruplar var. Bunlardan bir tanesi de Ayni Bağış Depo Yönetimi ve Dağıtım Çalışma Grubu. Ulusal düzeyde bunun ana hizmet sorumlusu bizim Bakanlığımız ve Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü, il düzeyinde ise -biraz önce de ifade ettim- il sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından yürütülüyor. Buradaki açıklamak istediğim bir noktada biz yetmiş iki saatten sonra bu operasyonu başlatıyoruz, normalde plana göre böyle olması

lazım ama bunun zaman zaman kısaltıldığı, daha erken de bu karara varıldığı oluyor. Bu yetmiş iki saate kadar vatandaşın barınma ihtiyacını ve beslenme ihtiyacını Barınma Hizmet Grupları ve Beslenme Hizmet Grupları ilk başta sağlıyor.

Şimdi, Aynı Bağış Depo Yönetimi ve Dağıtım Çalışma Grubunun şöyle belli başlı görevlerini saymak istersek; aynı bağışların deposunu oluşturmak, bu bağışları depolarda toplamak, tasnif etmek, dağıtımını yönetmek, ileri dağıtım noktaları kurmak yani ana depodan direkt dağıtım değil mesela bir köyde bir dağıtım noktası kurmak veya bir mahallede oluşturmak, ihtiyaçları ilan etmek ve tedarik zincirini kurmak, yardımların dağıtım merkezlerine iletilmesini koordine etmek, yardım dağıtım merkezlerini belirlemek ve çalıştırmak, aynı bağışların kayıtlarını tutmak, yardım dağıtım çalışmalarını kül hâlinde yürütmek.

Şimdi, buradaki, şemada aslında bu çalışma grubunun iş akışı ifade edilmiş. İşte, bağışçıdan başlayarak bizim bütün ilçelerde kanunla kurulu sosyal yardımlaşma, dayanışma vakıflarımız var. Bağışçının ilk başta bu sosyal yardımlaşma, dayanışma vakfına bağışını iletmesini bekliyoruz plana göre ve bunlar, ilçelerde toplanan bağışlar illere intikal ediyor, illerde de bir ana depo belirliyoruz. Bu ana depoyu belirlemekteki saikimiz şu: Bazen bunu şehir içerisinde belirliyoruz, depremin büyüklüğüne veya oranın sosyoekonomik yapısına göre bazen o şehre yakın başka bir şehir de belirleyebiliyoruz. Yani depremden daha az etkilenen bir yer olması tam da öneriliyor. Mesela Elâzığ depreminde biz Malatya'yı ana depo olarak belirlemiştik, Malatya daha az etkilendi diye. Elâzığ deposuna orada zaman zaman aktarımlar gerçekleştirdik ama İzmir'deki depomuz şehrin içindeydi çünkü İzmir'deki deprem daha küçük bir lokasyonda gerçekleşmişti, şehrin tamamı işin açıkçası çok etkilenmemişti. İzmir'deki eski fuar alanını kullanarak oradaki operasyonumuzu rahat bir şekilde gerçekleştirebildik. Buradan ana depodan mallar veya yardımlar diğer hizmet gruplarına veriliyor, verilebiliyor daha doğrusu.

Diğer hizmet grupları dediğimiz, ilk başta afete müdahale eden Barınma Hizmet Grupları, AFAD'ın sorumluluğunda Barınma Hizmet Grupları ve Beslenme Hizmet Grubunun ana sorumlusu olan Kızılaya biz buradan yardımları çıkabiliyoruz. Yani zaman zaman battaniye ihtiyacı oluyor, AFAD'ın deposunda kalmıyor, biz de battaniyeleri çıkabiliyoruz veya kuru gıda veya hemen tüketilmesi gereken yaş gıda geliyor, biz bunları Kızılay vasıtasıyla ulaştırabiliyoruz veya Kızılayın hizmetinde kullanılmasını sağlayabiliyoruz ve bizim kendi oluşturduğumuz dağıtım noktaları var, buradan da verebiliyoruz. Burada, afet bölgesindeki vakıfları, sivil toplum kuruluşlarını, zaman zaman kolluk kuvvetlerini ve Kızılay mensuplarını ve gönüllülerini dağıtım zamanında kullandığımız oldu. Bazen de dediğim gibi ileri dağıtım noktaları belirleyebiliyoruz.

Şimdi, bu İzmir'deki aslında depo, bu gördüğünüz buradaki depo, 9.500 metrekare civarındaydı. İşte afetin ilk olduğu gün ben oraya gittim. Bunun gibi 2 tane büyük depo vardı, bu depo doldu, doldu, taşıtı. Bir depo yönetimi de gerçekleştirmiş olduk. İzmir Kültürpark Fuar alanını da belirlemiştik, tam manasıyla afete maruz kalan bir bölge değildi, operasyonumuzu rahat gerçekleştirebildik ama bununla beraber bir de yedek bir depo şehrin dışında acil başka bir durum olursa, trafik sıkışıklığı veya herhangi öngöremediğimiz bir sebep bir depoyu da yedeklemiştik yeni fuar alanında işin açıkçası.

Aynı yardımda depolama ve toplama kararı alınmasının ardından ihtiyaç listesi belirlendi. İşte, orada genelde standart bir gıda kolisi ölçüleriyle beraber aynı zamanda battaniye ihtiyacının olduğu ilan edildi. Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının afetzedelere dağıtılmak üzere sadece kullanılmamış; Yani burada işin açıkçası çok değişik yöntemler de gördük Sayın Başkanım. Yani bu “getir.com” veya işte, ne bileyin benzer alışveriş siteleri var, adresi bizim depoya girmişler, adam hiç suya sabuna dokunmadan yardımını bir şekilde getirtibildi. Bu tür şeylere de şahit olduk yani

enteresan, bizim hesaplayamadığımız yöntemleri de orada gördük. Ama buradaki hassasiyetimiz yeni malzemelerin olması ve standart gıda kolisinin olması. İleride sorunlarımızı anlatacağım yani dikkat edilmesi gereken hususları.

Bağışta bulunmak isteyen kişiler, gerekirse iller vasıtasıyla gerekirse Afet Acil Koordinasyon Merkezindeki telefonlar vasıtasıyla sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına yönlendirildi ama bazen direkt bize ulaşanlar da oldu, İzmir Valiliğini direkt arayanlar oldu. Orada da yine sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarının üzerinden bu akışın sağlanmasını mümkün olduğu kadar sağlamaya çalıştık.

Dediğim gibi il ve ilçelerde toplanan bağışlar İzmir ana depoya sevk edildi. İzmir depremi kapsamında toplanan aynı bağışlar sıcak yemek yapımında kullanılmak üzere Beslenme Çalışma Grubu, Kızılay'a da ve barınma, konaklama ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla Barınma Çalışma Grubu, AFAD'a dağıtımı gerçekleştirildi. Ana depoda toplanan aynı bağışların sahra çadırları ve sosyal yardımlaşma, dayanışma vakıfları aracılığıyla afetzedelere ulaştırılma çalışmaları gerçekleştirildi.

Orada en büyük çadır kentlerimize sahra çadırları kurduk Başkanım ve yansıda gözüktüğü gibi de bir alışveriş merkezi mahiyetinde bir yanda hijyen malzemeleri olan, bir tarafta giyim malzemeleri olan, insanları puanlama sisteminin olduğu, afetzedelere alışveriş imkânının SMS'lerle davetiye yoluyla gerçekleştirildiği bir sistem oluşturduk.

Aynı zamanda bir de giyim tırı yönlendirdik, Elâzığ'da da kullanmıştık biz bunu. Bunların küçük dediğimiz, çünkü mahalle aralarına da konulmuş ufak çadır kentler vardı ihtiyaçlarını da giyim tırlarıyla, mobil giyim tırlarıyla halledebildik.

Sonuç ve değerlendirme kısmına gelirsek, aynı bağış depo yönetiminin şimdi, aslında sahada sosyal yardımlaşma, dayanışma vakıfları bununla görevlendirilmiş ama sosyal yardımlaşma, dayanışma vakıf müdürleri, kudreti daha az adamlar. Burada bir menfaati koruma, kollama ve dağıtma görevi daha büyük bir kamu otoritesini gerektiriyor. Biz TAMP'ta gerçi en son Süleyman Bakanımızla, İçişleri Bakanımızla yaptığımız toplantıda ben bunu dile getirdim. İşte kolluğa hükmedecek -çünkü öyle ortamlarla karşılaşıyoruz, birçok kimse gelip senden bir şeyler almaya çalışıyor, hırsızlık olayları gerçekleştirebiliyor- menfaati daha büyük bir kamu kudretiyle dağıtabilecek bir mülki idare amirinin koordinesinde yürütülmesi gerekmekte, fiilen bunu yapıyoruz, TAMP'ta da bu değişiklik olacak büyük ihtimalle.

Afet döneminde afet eğitimi, saha tecrübesi bulunan personel görevlendirilmeli demişiz. Bunu hâlihazırda gerçekleştiriyoruz. Şu şekilde yapıyoruz: Ya, bu, hakikaten TAMP planı da yeni bir plan, yani uygulandıkça bunun ufak yamaları yapılıyor ve kendi tecrübemizi de oluşturuyoruz. Şimdi, İzmir'de bir vaka gerçekleştiği zaman İzmir'deki arkadaşlarımızın hiçbirinin daha önce deprem tecrübesi yoktu. Biz Elâzığ'daki, Malatya'daki bu konuda çalışan aynı sorumluluktaki, aynı sıfattaki arkadaşlarımızı hem depo yönetiminde hem de bu işin organizasyonunda kullandık. Hakikaten tecrübe önemli bir kıymet, bunu da bir sonraki -Allah göstermesin ama- bir afetle karşılaştığımız zaman yine arkadaşlarımızı aynı yere taşıyarak aynı operasyonu daha hızlı bir şekilde, yeniden öğrenmeden gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

Şimdi, zorluk çektiğimiz hususlardan bir tanesi bu paletsiz ve streçsiz gönderdikleri zaman hakikaten taşıma konusunda bizim iş yükümüzü belki 5 kat, belki 10 kat artırıyor.

İkinci el eşya bağışını, bunu vatandaşımıza vermedik, Kızılay talep etti. İşin açıkçası, bunu tekrar geri kullanabilsin diye verdik, başka amaçlarda kullanabilsinler diye verdik.

Afetlerin bilgilerinin zamanında kayıt altına alınması ve güncel tutulması çok önemli. Bu kriz anında Bilgi Teknolojileri Kurumuyla yaptığınız toplantıda da ben fark ettim, hakikaten bilgi çok kıymetli oluyor “Kim afetzede, kim değil; kim istismar ediyor, kim etmiyor?” hakkı hak sahibine götürmek için bu bilgilerin hakikaten kayıt altına alınması, güncel tutulması ve iletilmesi çok önemli. Bilişim sistemlerinin kullanılması çok önemli.

Saha tecrübesine dayanarak AYDES’e... Mesela şunlar oluyor: Bir depo yönetimi gerçekleştiriyoruz ama Kızılayın da bir deposu var, AFAD’ın da bir deposu var. Bunların AYDES’te yapılacak, yani AFAD’ın kullandığı bilgi işlem sisteminde yapılacak bir güncellemeyle beraber sistemlerin entegrasyonunun ben önemli olduğunu değerlendiriyorum.

Çokça STK ve gönüllü vatandaşlarımızdan da istifade ettik süreçte. Bizim işlerimizi kolaylaştırdılar, sağ olsunlar. İzmir Milletvekilimiz ayrıldı galiba, beraber orada da bulunmuştuk. Yani İzmir’de bir şehir şuuru vardı, insanlar, herkes bir tarafından tutmaya çalıştı işin. STK’dan de gönüllülerden de oldukça yüksek düzeyde istifade ettik. Bu iş birliği bizim için çok önemliydi.

Arz ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, buyurun Değerli Genel Müdürüm.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK – Sayın Başkan, Ali Çevik, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü.

Öncelikle şahsınızı ve değerli Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK – Biliyorsunuz, bizler Bakanlık olarak, Sayın Genel Müdürüm de bahsetti, daha çok depremden sonraki süreçte ciddi anlamda sorumluluk üstleniyoruz. Bu anlamda, bizim Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz de belli alanda, özellikle psikososyal destek çalışmalarında ana yüklenici konumunda. Bu yüzden ben biraz sunum planından bahsederek başlamak istiyorum müsaadenizle.

Öncelikle Aile ve Toplum Hizmetlerinin bu konuyla ilgili backgroundunu anlatmak istiyorum. Akabinde afet ve acil durumlarda psikososyal destek hizmetini ve bununla ilgili destek çözüm ortaklarını, yine kamuoyunda çok duyduğumuz, özellikle medyada çok konuşulan “Psikososyal destek çalışması nedir?” Buna dair bir bilgilendirme yapmak istiyorum. PSD Çalışma Grubunun, yine bizim bünyemizde hizmet veren, görev ve sorumluluklarından bahsedeceğim. Diğer taraftan afet ve acil durumlarda müdahale sürecimizi anlatacağım ve depremlerde uygulanan psikososyal destek çalışmalarına ilişkin daha önceki süreçlerde yaptığımız, en son İzmir depremi dâhil, istatistikleri de vererek çalışmamı, sunumumu sonlandıracağım.

Aile ve Toplum Hizmetleri, malumunuz, 1989 yılında, daha çok 80’li yılların sonunda özellikle toplumsal sorunların ve aile odaklı meselelerin farkındalığının oluşmasından sonra böyle bir kurumun oluşturularak, kurularak daha çok aile ve topluma dair verileri üretmek, politika geliştirmek, bu anlamda saha çalışmaları yapmak, araştırmalar yapmak amacıyla 1989 yılında 396 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı olarak kurulmuş bir genel müdürlük aslında. Daha sonra 2018’de yine 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’yle Genel Müdürlüğümüz Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeyken 2 Bakanlığın birleşmesiyle Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde bir Genel Müdürlük olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Genel Müdürlüğümüz Türkiye’deki sosyal hizmet vizyonunun değişmesine yönelik, özellikle 2011’den sonra çalışma alanını da kısmen değiştirmiş, daha çok koruyucu, önleyici hizmetler kapsamında değişen bu vizyona saha uygulamaları da eklenmiş ve Genel Müdürlüğümüze bu anlamda görevler de verilmiş. Özellikle topluma yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici rehberlik ve rehabilite edici sosyal hizmet faaliyetlerini de yürütmesi noktasında, koordine etme, saha çalışmaları uygulamaları yapma görevi de verilmiş. Bu kapsamda, afet acil durumlarda psikososyal destek hizmeti de koruyucu, önleyici hizmetler kapsamında değerlendirildiği için Bakanlığımıza verilen bu çalışmada Bakanlık bünyesinde bu hizmeti gören Genel Müdürlüğümüze tebliğ edilmiş.

Malumunuz, Türkiye Afet Müdahale Planı kısa adıyla “TAMP” dediğimiz müdahale planı da yine o kapsamda bulunan hizmet grupları çerçevesinde psikososyal destek müdahale çalışmalarını da Genel Müdürlüğümüz yürütmektedir.

Tabii, bu çalışmayı Genel Müdürlüğümüz sadece kendisi değil, ulusal düzeyde çözüm ortaklarıyla birlikte yürütmekte. Birazdan onlara da detayları da değinmek istiyorum. Tabii, Genel Müdürlüğümüz bu çalışmayı yapmak için kendi bünyesinde bir göç, afet ve acil durumlarda Psikososyal Destek Daire Başkanlığı da kurmuştur. Daire Başkanlığımız, Psikososyal Destek Çalışma Grubunun görev ve sorumluluklarını malumunuz tamamen TAMP çerçevesinde yürütmektedir.

Destek çözüm ortaklarımız sadece kamu kurumlarından oluşmuyor. Tabii, bunun yanında sivil toplum ve bağlı kuruluşlarla birlikte diğer bakanlıkların bu konudaki ilgili birimleri de koordine hâlinde çalışmakta. Özellikle mesleki müdahalelerin yapıldığı çalışmalarda en çok Sağlık Bakanlığı -biraz önce Milli Eğitim Bakanlığının da sunumunu dinledik-ve Milli Eğitim Bakanlığı bizim sahadaki çok ciddi anlamda birlikte çalıştığımız bir destek çözüm ortağımız. Yine, Kızılay hakeza ciddi anlamda iş birliği yaptığımız bir çözüm ortağı ve bunun yanında üniversiteler, çeşitli sivil toplum örgütleri de ciddi anlamda iş birliği içerisinde çalıştığımız çözüm ortaklarımız.

Şimdi, psikososyal destek hizmeti, aslında biraz önce de bahsettim, herkesin neredeyse yapmak istediği ve kamuoyunda da çok gündeme gelen, özellikle medyada birçok kurumun, birçok derneğin veya sivil toplum kuruluşunun bir anlamda PR olarak da ortaya koyduğu bir hizmet gibi gözüküyor ama aslında çok teknik bir çalışma olduğunu ifade etmek istiyorum. Özellikle afet sürecinde ortaya çıkabilecek psikolojik uyumsuzluk ve bozuklukların önlenmesi; birey, grup, aile ve toplum düzeyinde ilişkilerin yeniden kurulması ve geliştirilmesi; etkilenenlerin normal yaşama geri dönmesi sürecinde kendi kapasitelerini fark etmeleri, güçlenmeleri; toplumda gelecekte ortaya çıkması muhtemel afet ve acil durumlarla başa çıkma, toparlanma, iyileşme becerilerinin artırılması; afet çalışanlarının desteklenmesini içeren, afet sürecinin her aşamasında yürütülen çalışmaları kapsayan aslında multidisipliner bir çalışmadır. Özellikle, belli bir akademik altyapıya ve eğitim düzeyine sahip olmayı ve bunun yanında da ayrıca alana özgü eğitim almayı da gerektiren bir çalışmadır. Dolayısıyla, sahada her gün görmeye çalıştığımız ya da izah edilen psikososyal destek çalışmaları, gerçek anlamda psikososyal destek çalışmalarıyla örtüşmemektedir işin gerçeği.

Psikososyal Destek Çalışma Grubu birkaç aşamada aslında işleri yürütüyor. Planlama ve koordinasyonu ulusal ve yerel düzey çalışma gruplarıyla yapar ve bununla, destek çözüm ortaklarıyla birlikte koordine eder. Tabii, bunun yanında çok önemli bir durum, malumunuz, lisans programlarında, özellikle üniversitelerin lisans programlarında veya lisans sonrası programlarda acil afet durumlarında psikososyal destek çalışmalarına yönelik ciddi bir akademik veri ve birikim söz konusu değil. Bunun için özel eğitim içerikleri ve özel eğitim programlarının yapılması gerekiyor. Genel Müdürlüğümüz aslında ciddi bir “know-how”a sahip bu anlamda ve bu çalışmaları bütün çözüm ortaklarımız dâhil Genel Müdürlüğümüz yürütüyor. Hatta bunun ötesinde şöyle bir çalışma başlattık: Bunun ders içerikleri

ve eğitim programının üniversitelerde gerek seçmeli ders olarak gerekse lisans programları sonrasında okutulması gerektiği, özellikle psikolojik lisans noktasında altyapısı olan insanların bu eğitimleri de alarak bu tarz spesifik durumlarda hizmet vermesinin önemli olduğunu düşünerek üniversitelerle görüştük ve görüşüyoruz da. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Bölümü bunu çok önemli gördü ve başlattı. Hatta oradaki eğitimleri de bizim yetiştirdiğimiz arkadaşlar, Genel Müdürlüğümüzdeki arkadaşlar veriyorlar ve yaygınlaşacağını ümit ediyoruz. Kapasite geliştirme çalışmaları aslında bu anlamda önemli görüyoruz. Hem personelin hem hizmet kapasitesinin hem de lojistik kapasitesinin geliştirilmesiyle ilgili ciddi teknik çalışmalar yapıyoruz.

Bir de müdahale çalışmaları, tabii, işin son aşaması. Öncelikle, saha öncü ekibi işin içerisine giriyor müdahale çalışmalarında ve akabinde de bu zaten yetmiş iki saatlik hep bahsettiğimiz “AKUT dönem” dediğimiz yetmiş iki saatlik sürecin sonunda gerçekleşen çalışmalar. Aslında ilk yetmiş iki saatlik süreçte Bakanlığımızın çok fonksiyonel olduğu bir durum söz konusu değil. Biz her ne kadar zamanı öne alıp ciddi anlamda işe müdahale etme noktasında mobilize olsak da çünkü teknik olarak ilk yetmiş iki saatin sonunda fiilen bizim hizmetlerimiz başlıyor. Tabii, bunu illerde psikososyal destek ekipleriyle birlikte yapıyoruz ki 81 il müdürlüğümüzde her il müdür yardımcımız, 1 il müdür yardımcımız bu çalışmaları koordine etmekle görevli ve bizzat bu işten sorumlu.

Kapasite geliştirme eğitimlerinin çalışmalarının biraz detayına girmek istiyorum, önemli çünkü. Kamu eğiticiyi yetiştirme eğitimleri bu 4 aşamalı çok teknik bir eğitimidir. Bir kısmı uygulamadan oluşan, pratik uygulamalardan oluşan eğitimlerdir. Diğer de farkındalık eğitimleridir ki bunu hiç kesintisiz olarak tüm kamu personeline -başta Bakanlığımız olmak üzere- vermeye çalışıyoruz. Hizmet kapasitesinin geliştirilmesine yönelik de yine standart belge ve dokümanları oluşturuyoruz, bunların içerisinde ihtiyaca dönük dokümanlar ya da özelleştirilmiş çalışmalar olabiliyor, çalışana destek grubuna yönelik başka bir doküman hazırlıyorsunuz çünkü onların da bütün o yoğun bir süreçte yıpranmışlığı ortaya çıkıyor veya çocuklara yönelik ayrı bir doküman oluşturuyorsunuz veya psikososyal destek çalışmalarında nasıl bir yol ve yöntem izleneceğine dair standartları içeren bir çalışma oluşturuyorsunuz gibi süreç içerisinde aslında çalışmanın bir standartlaşma yolunda yol aldığını görüyoruz.

Diğer taraftan, lojistik anlamda da işte bu kişilerin, çalışan kişilerin kendine has giysileri, yelekleri, çadırları söz konusu. Yine, bu çalışmaların altında “lojistik altyapı” diyebileceğimiz ve önem verdiğimiz diğer bir çalışma da yazılım. Biz kendimiz buna “SHM İzleme Modülü” diyoruz. Sahada yapılan tüm psikososyal destek müdahaleleri on-line ortamda sisteme aktarılıyor. Bunlarla ilgili yapılan müdahaleler değerlendiriliyor, yönlendirme yapılmışsa bu yönlendirmelerin nereye yapıldığını görebiliyorsunuz. Dolayısıyla, her gün biraz daha gelişmekte olan bir yazılım altyapımız var. Ekranda da bir “screenshot” alınmış.

Tabii, sadece personelimiz fiilen bu çalışmaları yürütmüyor. Yine onlara takviye olarak mobil araçlarımız söz konusu. 3 tane mobil orta ölçekli bir aracımız, 2 tane de büyük mobil tır söz konusu, tırımız var. Bunların ekipmanları özel olarak inşa edilmiş ve dorseleri açılıp bir ofise dönüşebilen yerler. İçerisinde her türlü ofis araçlarının olduğu, özel psikososyal destek çalışmasını yapacağınız mahrem alanların olduğu yerler çünkü o hengamede bu tür imkânları bulmanız çok mümkün olmuyor ve insanların sorunlarını aleni ortamlarda konuşması da çok mümkün olmuyor. Dolayısıyla, bu araçların sayısını da önümüzde süreçte artırmayı düşünüyoruz. İşte, 2’sini, mobil tırları bu dönemin başında, yani 2020’nin başında, 3 mobil SHM’mizi de işte bu ayın başında destek hizmetlerimizin bünyesine almış olduk.

Koordinasyonla ilgili de eğer olay ilk başladığı andan itibaren -Genel Müdürüm de bahsetti- biz Bakanlık olarak hemen AFAD Kriz Merkezinde toplanıyoruz. Yine, taşra teşkilatlarımız da illerde kurulan valilikler bünyesindeki kriz merkezlerinde toplanıyor ve il müdürlüğümüz bünyesinde bu çalışmalar yürütülüyor. Artık direkt ilde çalışmanın örgütlendiği ve yürütüldüğü bir sürece giriyoruz. Öncelikle Genel Müdürlüğümüz hemen saha ekiplerini ortaya çıkarıyor, sahaya sürüyor. Bu saha ekipleri il müdürlüğüne konuşlanıp oradan gerekli paydaşlarla birlikte süreci koordine ediyor, birlikte süreci yürüteceğimiz gerek kamu kurumları gerekse sivil toplum kuruluşlarıyla planlamaları yapıyor ve sahayı hazır hâle getirdikten sonra, tabii, bu yetmiş iki saatin hemen akabinde de müdahale ekibimiz sahaya girerek gerekli çalışmaları yapıyor. Tabii, destek ekiplerimiz birkaç çalışmayı birden yürütüyor. Hem çocuklara yönelik... Tabii, depremde etkilenen ya da afetten etkilenen yetişkinlere yönelik yapılan çalışmaların yanında özellikle çocuklara yönelik çok spesifik çalışmalar yapılıyor. Tabii, bunun yanında yine kamu görevlileri ve o işte hizmet veren ve aşırı derecede yıpranan, çalışan insanlara da bu hizmetleri götürüyorlar.

Müdahale adımlarımız konusunu ben aslında biraz özetleyerek gitmek istiyorum. İhtiyaç ve kaynak tespitini yapıyoruz ilk olarak “Nelere ihtiyacımız var? Sahada ne tür çalışmaları yapabiliriz?” Akabinde psikolojik ilk yardım sürecimiz başlıyor. Daha sonra bu ilk yardım sürecinin sonunda kişinin durumunun değerlendirilmesinin yapıp sevk ve yönlendirilmesi söz konusu oluyor ve bütün bu veriler bilgi merkezine aktarılıyor ve akabinde de bu çalışmalara aslında vatandaşın da katılımını sağlıyoruz. Mesela, çocuklarla yaptığımız bir etkinliğe, depremde etkilenmiş yetişkinlerin de destek vermesini veya bir başka yerde bir aşevi kurulmuşsa bu aşevinde depremde etkilenen bir vatandaşımızı da işin içerisine katıp onun da o anlamda travmasını atlatması gibi toplumu da aslında yaptığımız o projelere, çalışmalara katarak depremin etkisinin hızlı bir şekilde insanların üzerinden atılmasını sağlamaya çalışıyoruz. Bunun yanında, tabii, sosyal projeler ve iyileştirme etkinlikleri de yapılıyor ve en önemlisi psikoeğitimler; seçilen gerek kamu görevlilerine, gerekse sahada hizmet veren insanlara yerinde eğitimler veriyoruz.

Şimdi, aslında, çok eski verileri koymadık buraya daha güncel 2017’den itibaren yaptığımız çalışmalarda... En son Elâzığ ve İzmir depremi de dâhil ve burada sadece depremle ilgili istatistikleri ekledik; göçtü, ne bileyim sel felaketiymiş vesair şeyleri koymadık. Bugüne kadar yaklaşık 110 bin vatandaşımıza teknik anlamda psikososyal destek hizmeti vermişiz. Tabii, bu sayının çok olmasıyla övünmüyoruz. İnşallah bu sayılar... Hiçbir afette karşılaşmayız ve hiçbir vatandaşımız da etkilenmez ve biz de bu hizmeti götürmek durumunda kalmayız ve vatandaşlarımızın sağlığı yerinde olur ümidindeyiz.

Ben, burada, sunumumu sonlandırıyorum.

Arz ederim.

Saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Evet, teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi, bu kapasite geliştirme bölümünde personel kapasitesinin geliştirilmesinde farkındalık eğitimleri var. Orada neyi kastediyoruz?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK – Sayın Başkan, farkındalık eğitimleri... Aslında eğitimlerimiz birden fazla. Eğitici eğitimlerimiz var, uygulayıcı eğitimler var yani sahada psikososyal destek eğitimini almış ve gidip müdahale edecek ekibin eğitimi var, bir de farkındalık eğitimleri var. Yani “Bir deprem

olduğunda, ruh sağlığını nasıl koruyacaksınız? O psikolojik ortamda kendinizi nasıl dinç, diri ve canlı tutacaksınız ve etkilenmemeye çalışacaksınız? Ve nasıl davranacaksınız?”ın öğretildiği, anlatıldığı; daha kısa, daha minimal düzeyde bir bilinçlendirme, farkındalık oluşturma eğitimi.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Şimdi, ayrıntılı olarak siz de konuşmanızda ifade ettiniz, yetmiş iki saatten sonra devreye giriyor Bakanlık. Özellikle, deprem sonrası yapılacak çalışmalarda, yardımların organizasyonunda ve psikolojik destekler olarak. Şimdi, tabii, bizim Komisyonun asıl oluşma amacı: Deprem öncesi yapılacak olan çalışmalarla zararı en aza indirmek. Ve bu çalışmalarda deprem sonrası psikolojik destek verdiğiniz de söylüyorsunuz, depremi yaşayan insanlara yönelik. Örnek olarak söylüyorum; şimdi, İzmir’de yaşanan depremde, Rıza Bey Apartmanı’yı bildiğim kadarıyla, belediye tarafından riskli olduğu tespit edilmiş ama bir türlü içindekiler ikna edilerek boşaltılamamış. Demek ki, burada da psikolojik bir problem var. Mesela, Aile Politikalar Bakanlığı olarak böyle bir olay yaşandığı zaman veya belediyeler bu konuda sizden yardım talebinde bulunduğu zaman, o ailelerle gidip görüşüp bu psikolojik desteği verip ve yaptıklarının, bu binada yaşamalarının kendileri açısından risk olduğunu; çocukları, aileleri açısından risk olduğunu ve bir an önce boşaltılması gerektiği konusunda böyle bir ortak çalışma, projeniz var mı diye sormak istiyorum.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK – Teşekkür ederim Sayın Başkanım. Bu sorunuz ayrıca Bakanlığımızın bu anlamdaki hizmetlerini anlatmak fırsatı da verdi, o açıdan tekrar teşekkür ediyorum.

Biliyorsunuz, konuşmamda da bahsettim. 2011’den sonra özellikle, 2828 sayılı Kanun’daki “vizyon değişikliği” diyoruz biz buna koruyucu, önleyici, rehabilite edici, eğitici, danışmanlık verici gibi bir sürü uzattığımız... Aslında temelde “koruyucu önleyici hizmetler” dediğimiz tıpkı koruyucu önleyici sağlık hizmetleri gibi. Aslında “koruyucu önleyici sosyal hizmet” kavramı da 2011’den sonra bizim literatürümüze, uygulamalarımıza girmiş bir bakış açısı. Bu çerçevede, Bakanlığımızın 81 ilde -şu an 354’ü buldu en son- sosyal hizmet merkezleri var. Sosyal hizmet merkezleri, hem arz odaklı hem de talep odaklı hizmet veren kuruluşlar ve burada her gün neredeyse belli alanlarda eğitim alan, kendi kapasitesini geliştirme eğitimleri alan sosyal çalışmacı, psikolog, psikolojik danışmanlık ve rehberlik mezunu, çocuk gelişimi mezunu gibi insan ve onun sosyal hayatını ilgilendiren uzmanlık alanlarına sahip lisans programını bitirmiş ve üstü olan kişileri istihdam ediyor. Bu insanlar, ücretsiz psikososyal destek çalışmaları yürütüyor, aile danışmanlığı çalışmalarını yürütüyor ve talep eden herkese de talep ettiği ruhsal sorunları ya da psikolojik sorunlarına dair destek veriyor. İkincisi, sadece kendi yerinde vermiyor bunu yine bu sosyal hizmet merkezlerimizde istihdam edilmiş, Aile Sosyal Destek Projesi kapsamında çalışan -kısa adı ASDEP dediğimiz- çalışanlarımız var. Bunlar her gün belli bir plan dâhilinde aileleri ve haneleri ziyaret ediyor. O ziyaretler esnasında da tespit ettikleri sorunlara yönelik, bu sorunların tamamı insan hayatını kuşatan her şey olabiliyor, gerekirse yerinde müdahale ediyor veya kendi uzmanlık alanının ya da kapasitesinin dışında ise bu insanları da ilgili yerlere yönlendiriyor; belediyeye yönlendiriyor, adliyeye yönlendiriyor, mahkemeye, polise yani hizmet alabileceği her yere yönlendirebiliyor. Dolayısıyla, aslında yaptığımız iş tam da bu. Eğer bir talep gelirse özel anlamda ya da fark etmez zaten bilabedel bunu yapıyoruz ve bunlar sisteme işleniyor, bir “database” de işleniyor ayrıca. Yani söylediğiniz doğru. Eğer psikolojik bir sorun ortaya çıkmışsa bir yerde ve bize bildirilmişse biz hemen bizzat yerinde müdahale ediyoruz bu konuya.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Aslında Sayın Genel Müdürüm, talep gelmeden sizin tespit etmeniz lazım. Bu anlamda yerel yönetimlerle bu alanda belki ortak projeler yapılabilir. Mesela, İzmir örneğini verdik ama 99 depreminde Kocaeli, Düzce, Sakarya, Bolu ve Yalova bölgelerinde İstanbul da dâhil olmak üzere, o günün şartlarında orta hasarlı olarak tespit edilen ama güçlendirilmesi

yapılmayan binalar var ama bir türlü vatandaşı ikna edip boşaltamıyorsunuz. Dolayısıyla, buralarda, bu alanda size ciddi ihtiyaç var diye düşünüyorum. Yerel yönetimlerle belki ortaklaşa bu anlamda projeler yapmak lazım.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK – Teşekkür ederim.

Biz notumuzu alıyoruz, konuya ehemmiyet vereceğiz inşallah.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Eyvallah, teşekkür ederim.

Evet, şimdi, milletvekili arkadaşlarımız sorularını yöneltecekler sizlere.

İlk sorumuzu, Adana Milletvekilimiz Müzeyyen Şevkin Hanım soracak.

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ediyorum sunumuz için öncelikle. Çok önemli ve değerli bir iş yaptığınızı da düşünüyorum, emeklerinize sağlık, yaptığınız hem yardımlar hem aynı hem nakdi hem de psikolojik destekler adına teşekkür ediyoruz.

Ben şunu sormak istiyorum: 6 milyon 250 bin TL Adana’da sel afeti nedeniyle vatandaşlara yardım yapıldığını ifade ettiniz Bülent Bey.

AİLE ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YADIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Evet benim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Orada hangi kriterleri baz aldınız? Çünkü ben sel sonrası muhtarları ziyaret ettiğimde, kendilerinin bu işin dışında tutulduğunu, o mahalledeki bileşenlerin ne tür zararlar maruz kaldığını en iyi kendilerinin bileceğini ama bu valilik tarafından bu kapsamın dışında tutulduklarını iddia etti muhtarlarımızın pek çoğu. Yani oradaki kriteri sanıyorum valilik yönlendirdi değil mi? Size valilik diyor ki şuna şuna şu kadar yardım...

AİLE ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YADIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Hayır öyle demiyor. Ben anlatayım isterseniz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - O zaman nasıl? Kriter nedir? Kim bu yardımları yönlendiriyor? Birinci sorum bu. İsterseniz ikinci sorumu da yönelteyim.

Şimdi, bu PSD uzmanı az önce söylediniz. Herhâlde PDR mezunları mı burada değerlendiriliyor. Rehberlik mezunları mı burada değerlendiriliyor?

AİLE ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK – Bunlar da var; sosyolog, psikolog...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Neden soruyorum bunu çünkü bize çok sayıda atanamıyoruz, atanamıyoruz, atanamıyoruz diye feryat eden PDR mezunları var. Yani bu konuda 2.770 eleman çalıştırdığınızı burada ifade ettiniz. Bunların çoğu psikolojik destek uzmanı mı yoksa tüm çalışanınızın rakamı mı budur? İhtiyaç var mıdır gerçekten? Çünkü çok sayıda talep geliyor bize bu PDR mezunlarından milletvekili olarak “Neden atama yapılmıyor?” diye. Bir de bunu öğrenmek isterim.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI İLYAS ŞEKER – Buyurun.

AİLE ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YADIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Şimdi, bizim yapımız, çalışma sistematığımız aslında devletin bütün kurumlarından biraz daha farklı. Devlet bir hiyerarşi içerisinde işlerini yürütür bir emir komuta zincirinde; biz ise kendi operasyonumuzu her birisi Medeni Kanun’a göre, özel hukuk tüzel

kişisi olan kendi karar alma mekanizmaları olan vakıflarla yönetiyoruz. Bu vakıflarında sui generis bir yapısı var. Bunların içerisinde hem seçilmişler var hem atanmışlar var. Mesela, ilçe tarım müdürü var, müftüler var, ilçe sağlık müdürü var, tarım ilçe müdürleri veya bunların il teşkilatlarında ildeki muadilleri var, sivil toplum kuruluşu temsilcisi var, hayırsever bir vatandaş var, mahalle muhtarı var, köy muhtarı var, bunların başında da bir kamu otoritesi olan kaymakamlar var.

Biz operasyonumuzu şu şekilde yapıyoruz, ben daha da mantıklı görüyorum işin açıkçası: Hayat bir çok sosyal senaryoyla dolu. Bizim burada belirleyeceğimiz herhangi bir kriter, buradan hesapladığımız bir kriter sahada hiç hesaplanmayan senaryolara karşılık gelmiyor. Yani buradan kişilerin ihtiyaçları belirlemesi yani bizim belirlememiz doğru değil. Mesela şöyle söyleyeyim: Bir yardım ihtiyacı var, bir ilaç yardımı. İlaç yardımı şuraya kadar yapılabilir dersek bu adamın SGK mevzuatına uymayan veya bambaşka bir beslenme rejimine ilişkin bir hastalığı olabiliyor. O yüzden, vakıflar dizayn edilirken zamanında -1986 yılında rahmetli Cumhurbaşkanımız Özal zamanımızda- serbest çalışabilecek bir imkânla belirlemişler ve dediğim gibi yelpazesi geniş bir karar alma mekanizması var. Biz buradan bir kaynak aktarırken şuraya kadar diye bir kaynak aktarıyoruz. Atıyorum 5 bin liraya kadar, 3.500 liraya kadar veya 7 bin liraya, 8 bin kadar aktarılan... Ama bundan sonraki mağduriyetin paylaştırılmasını yereldeki mekanizmalara bırakıyoruz.

Hani muhtarlar şikâyet ediyor. Bazen böyle durumlarda herkesi memnun etmek doğru olmuyor. Belki herkes kendi tarafındaki mağduriyeti daha büyük bir mağduriyet olarak kullanabiliyor ama burada dediğim gibi karar alma mekanizması çok geniş. Bu sosyal olaylara davranırken yüzde 100 doğruyla oynayamıyorsunuz ama yüzde 90-95 gibi doğru, makul bir doğru olabiliyor. Yani biz sınırlarını belirliyoruz içini onlar dolduruyorlar.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Muhtarların bu serzenişini iletmış olayım.

AİLE ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK - Sayın Vekilim, şöyle: PDR mezunları aslında bizim psikososyal destek çalışmasında istifade ettiğimiz lisans grubunun bir tanesi. Bunun yanında biz sosyoloji, psikoloji, çocuk gelişimi gibi bölümlerden de istifade ediyoruz. Şu an sosyal hizmet merkezlerimizin toplamında yaklaşık 7 bine yakın personel var, sosyal çalışmacılar da var ayrıca. 2.700 kişi sanıyorum sizin söylediğiniz rakam Aile Sosyal Destek Programı'nda -ASDEP- çalışan arkadaşlarımızın sayısı. Şu an 2.300 küsur civarında, en son bin kişi daha istihdam ettik. Geçtiğimiz birkaç ay önce atamaları yapıldı. Bunlarında içerisinde çoğunluğu PDR, psikoloji mezunu arkadaşlarımız var. Bakanlığımız yine en son 817 kişi -mülakatları bitmek üzere- takviye yapıyor tekrar. Yine, önümüzdeki yıl, Sayın Bakanımız da bahsetti, bin kişi daha istihdam edilecek ama bizden önce de zaten özellikle PDR mezunlarıyla ilgili çok ciddi bir alım oldu. Ceza Tevkifevleri, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı gibi. Sanıyorum ciddi anlamda o havuz azaldı diye düşünüyoruz. Biz de ihtiyaç oldukça takviye yapıyoruz efendim.

BAŞKAN RECEP UNCUGÖLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi İzmir Milletvekilimiz Kamil Okyay Sındır.

Buyurun Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ediyoruz değerli sunumlarınız için.

Şimdi benim dikkatimi çekti 3 kurum, 2 genel müdürlük, 1 daire başkanlığı olarak gerek Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü gerek Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü gerek Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı olarak “belediye” kelimesini pek duymadım konuşmalarınızda. Belediye yok, az önce vakıf müteveli heyetinden bahsederken bile belediye başkanını saymadım.

AİLE ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YADIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU –Afedersiniz. Grup çok kalabalık, belediye başkanları da tabii, doğal üyesi, kanuni üyesi. Bir kasıt yok, doğru söylüyorsunuz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Belediye Başkanlığı yaptığım için biliyorum da onun için.

Şimdi, bakın, başka bir şey daha söyleyeceğim. Tabii bunun dayanağı başka bir şey daha var. Mesela sonuç ve değerlendirmeler bölümünde her şeyden bahsediyorsunuz belediyeler yok. STK ve gönüllü vatandaşlarla iş birliğinin önemi ortaya çıkmıştır diye bir ifade var, belediye ifadesi yok. Sosyal yardımla ilgili Genel Müdürlüğün bir destek çözüm ortaklarımız şeması var, sadece özel sektör ve tüzel kişiler. Tüzel kişiler dediğiniz yere belediye girer mi? Girer aslında da. Hani her şey var, bakanlıklar var, üniversiteler var, Kızılay, Diyanet, o bakanlık, bu bakanlık, belediye yok, yerel yönetim yok. Yani böyle bir çözüm ortağınız yok herhâlde ya da şimdi var diyebilirsiniz ama algıda ve çalışma disiplininizde olmadığını görüyorum. Bunun büyük bir eksiklik olarak gördüğümü belirtmek isterim, bir.

İkincisi, yerel yönetimlerin, belediyelerin, alanda ilk müdahale eden kurumlar olduğunu ve belediye çalışanlarının da ilk müdahale ekipleri olduğunu da görmek, bilmek lazım. Peki, bundan nasıl yararlanabiliriz Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak? Belediyelerle bir kere ciddi bir koordinasyon, iş birliği sistemini, organizasyonunu oluşturmak gerekir. Belediyelerin psikologları var, sosyologları var ki kreşten tutun okul öncesi eğitim için yetiştirdikleri, daha doğrusu verdikleri hizmet alımıyla veya doğrudan personeli olarak çalışan PDR’si, psikoloğu, sosyoloğu bu alanda psikososyal destek verebilecek ciddi bir yapıları var. Bu yapıyı, bence, sizin verdiğiniz bu hizmetin bir koordinasyonu içerisinde kullanmanız, bundan yararlanmanız gerekir, bunun envanterini bile çıkarmanız gerekir ve herhangi bir noktada bir şey olduğunda direkt temasa geçip görevlendirilmiş olan kişileri direkt alanda acil müdahale ekibi olarak görev vermeniz de yarar görüyorum.

“Yardımlar geliyor. Bu yardımlar toplama alanlarında toplanıyor, kayıtlara giriyor.” dediniz değil mi, envanter kayıtları?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK – Evet.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Güzel.

Şimdi, bunun, o yardımların gerçek zamanı gelir gelmez kayda giren ve oradan çıkan ne varsa bunların sisteme girişi tamam ama vatandaşın da yani yardım yapmak isteyen kim varsa onların da görünür bir yerde, bir “web” sayfasında bir uygulamayla herkesin de bunu görmesi, bilmesinde fayda var. Vatandaş yardım yapacak, “Ne yardımı yapayım; su mu göndereyim, ısıtıcı mı göndereyim, battaniye mi göndereyim, giyim mi göndereyim?” kimse bilmiyor. İhtiyaçların neler olduğunu, envanterin yani o girilen kayıtlarda envanter bilgilerinin anlık görülmesi aynı zamanda eksiklerin tanımlanması ve fazlaların elde olan mevcudun üzerinde olanların da tanımlanması halka açık bir veri ortamında, platformda bildirilmesi yardımın da, gelen desteklerin de hem atıl kalmasın, aşırı bir yüklenme olmasın hem de eksik kalmaması anlamında önemli.

Şimdi, tabii, ben, vakıf yönetiminde, vakıf mütevellî heyetinde bulundum. Yani vakfın nasıl işlediğini biliyorum. Aslında kaymakam yönetir vakfı. Bir tane vakıf müdürü vardır, kaymakam talimat verir yapılır, bütün evraklar hazırlanır, toplanır hatta gerekirse -kaymakam bey ya da kaymakam hanım- kaymakam mülki idare amiri olarak kimi zaman imzaya gönderir başkanlığa, orada imza atılır, geri gider falan yani prosedür yerini bulur ama bu doğru değil tabii. Yani o heyetin düzenli toplanması... Ha, karar verilirken bazen çok özel durumlar, toplantıda ayda bir yapılan toplantılarda gündeme gelir kısaca. Bir çay içilir, sohbet edilir, bir araya gelmenin bir memnuniyeti yaşanır, güzel sözler, karşılıklı

bir sosyal paylaşım olur. Ondan öte o süreç gider ama bu vakıfların karnesinin pek iyi olmadığını söylemek isterim. Biraz burada siyaset gerçekten kendini hissettiriyor. Yani depremle ilgili de bu kimi zaman görünür hâle geliyor. Seçim süreçlerinde, kömür yardımlarında yani buna daha fazla özen gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çok fazla üzerinde durmayacağım, gerek de görmüyorum ama. Belediyelerle yani az önce belediyenin adı geçmedi. İzmir örneğinde belki belediye, iktidar dışında muhalefet partisinin iktidarda olduğu bir yerel yönetimdi. Bunun tersi de olabilir ya da yine iktidar partisinin iktidarda olduğu bir yerel yönetimde -Allah korusun hiçbir yerde olmasın böyle afetler ama- olabilir her hâlükârda burada asli unsur vatandaş ve depremzede, afetzede ve onların iyiliği, onların yararına çalışılmasının esas olması gerekir.

STK’lerde de bazen ayrımlar yapıldığını yani İzmir depremi özelinde -isim de vereyim yani- Göztepe Spor Kulübü taraftarları kendi dernekleri ve kulüp üzerinden yani bir spor kulübü üzerinden gelen yardımlar doğal olarak AFAD dağıtıp “Yardımları tek bir noktada yapacağız.” diyerek doğru ve haklı olarak onları engelledi ama öbür taraftan başka STK’ler yani, böyle belli cemaatlerle, belli tarikatlarla ilişkili, ilintili olan başka STK’ler bu işi sürdürmeye devam ettiler. Orada vatandaş çok rahatsız oldu, bize çok geldi. Ben İzmir Milletvekiliyim, o bölgede depremin olduğu andan itibaren -belki bir saat gecikmeli- alandaydım uzun süre. Bunları da yaşadık, bunları bilmeniz için söylüyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Elâzığ depreminde de oldu aynısı.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet.

Yani yardım meselesi insanı bir meseledir. Buraya ne siyaseti ne etnik kimliği ne mezhep kimliğini inanç kimliğini karıştırmadan bir millet olarak, bir yurttaş dayanışması olarak, bir insan olarak her şeyden önce bunun sürdürülmesi, yapılması, dayanışmanın sürdürülmesi önemli diye düşünüyorum. Ama şu sözümde yerel yönetimlere yönelik ve bu iş birliğini ve yerel yönetimlerin, sadece yerel yönetimler değil, kamuda diğer kurumlarda da psikologlar, sosyologlar, bazı kuruluşların kendi kreşleri oluyor, anaokulu oluyor. Oralarındaki ilgilileri de Milli Eğitimdeki PDR’ler, uzman, öğretmen vesaire. Yani bu altyapıyı, bu insan kaynağını sağlıklı, doğru değerlendirip bu tür afetlerde yönlendirmekte çok yarar görüyorum.

Teşekkür ederim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkan, buna ilaveten ben de önemli bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – İlave mi?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İlave olarak evet.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Şimdi, yani aslında söylemeyecektim ama Adana seli, baskını sırasında milletvekilleri olarak, Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri olarak sürekli sahadaydık. Adana’da bir toplantı düzenlendi valilik kapsamında. Sayın Ömer Çelik Başkanlık etti. “Milletvekillerini çağırdık.” dediler. Maalesef sadece Adalet ve Kalkınma Partili milletvekilleri davet edildi o toplantıya. Ya, bu bizi çok üzdü çünkü hakikaten afetler siyasetüstü bakılması gereken olgular. Yani hani siz diyorsunuz ya “Bütün bileşenler çağrılıyor.” falan. Biz bizzat sahada olmamıza rağmen milletvekili olarak çağırılmadık -kentin 15 milletvekili vardı- maalesef sadece Adalet ve Kalkınma Partili milletvekilleri davet edildi. Bu tür olgularla karşı karşıya kalıyoruz. Hatta şunu söylemek istemiyordum burada ama yani partili olanların tercih edildiği bu yardımların yapılması sırasında yani bu tür şikâyetler de geldi. Hani kayıtlarda olsun diye bunu da ben de buradan ifade etmiş olayım.

Teşekkür ederim.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Başkanım, benim bir sorum daha vardı.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Bir de şunu sormak istiyorum: Bu Bakanlığınıza bağlı “kuruluş sayıları” diye işte bazı bina ve yapıların envanterini, adetlerini çıkarmışsınız ki bunlardan bazıları bina olmayıp kiralama yöntemiyle temin edilen apartman. Yani mesela, bu kadın konukevleri. Bu kadın konukevlerini aslında belediyeler bunları kiralayıp kadın konukevi olarak kullanıyor ve Bakanlığa bildiriyorlar, Bakanlığa teslim ediyorlar. Yani yerel yönetimlerin konukevleri mi bunlar? Bakanlık çünkü sorumlusu yani belediye bir konukevini kendisi açamıyor. Bakanlık kaydı ve bakanlık denetimi, gözetimi ve himayesinde olmasında gerekiyor. Olabilir mi, olmayabilir ama sorum şu aslında: Konukevlerini çıkaralım -yani yıldızla o dipnot konulmuş olanları çıkaralım- diğerleri arasında Yapı Kayıt Belgesi olan yapılar var mı? Ne demek istediğimi anlatabildim mi? Yapı Kullanım Belgesi vardır, ruhsatlı binadır, inşaat yapılır, biter, her şeyi tamamdır, yönetmeliğe göre yapılmıştır. Belediye ona “Oturma Raporu” dediğimiz Yapı Kullanma Belgesi verir.

Bir de bu en son imar barışıyla verilen Yapı Kayıt Belgeleri var. İmar barışından yararlanan binalara verilmiş Yapı Kayıt Belgesi. İmar barışından yararlanmış olan bina var mıdır, adedi nedir? Onu da merak ediyorum açıkçası.

Teşekkür ederim.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Ben cevap vermeye başlamak isterim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Buyurun.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Şimdi, ya, bir defa ben vakıf yapısından bahsederken vakfın kanuna göre oluşumundan bahsettim. Hani, bir ildeki operasyon nasıl gerçekleştirildi, nasıl gerçekleştirilmedi, nasıl gerçekleştirilmesi gerekirdi bu konuya girmedim ama vakfın hakikaten diğer kamu kurum, kuruluş veya devletin başka yapılarından daha çok sesli bir yapısı var, sadece bunu vurgulamak istedim işin açıkçası.

Siz “Ya, bu STK’ler belli yerlerde giriyor.” falan dediniz. Hani, biz burada merkezi “opere” etmeye çalışıyoruz, depo yönetimi yapmaya çalışıyoruz ama bunun ildeki genel operasyonu da ile ait yani, bir valinin koordinasyonunda yürüyor bu işler. Hani, İzmir depremi için açıkçası -biraz önce de ifade buyurdum- daha lokalde kalan bir depremdi. Etkileri itibarıyla şehrin tamamını etkileyemeyen veya ekonomik durumu Elâzığ’la mukayese edildiği zaman bir miktar daha iyi olan bir yerd. İşte, Elâzığ depreminde de biz oradaydık, hakikaten devlet bütün gücüyle; askerinden, kolluğundan, jandarmasından tutun bütün varlığıyla oradaki işi kontrol altında tutmaya çalışıyordu. Benzer olumsuzluklar, çok uygun olmayan gruplar orada bir şeyler yapmaya çalıştılar. Buna ben müdahale edildiğini de gördüm işin açıkçası, oradaki gördüğümü söylüyorum. Basına düşen, yanlış görüntüyü ön planda tutmaya çalışan işler de olmadı değil ama bunlara da mâni olmaya çalışıldığını gördüm.

Burada belediyelere şey yapmadığımızdan bahsettiniz. Ben şu çalışma grubu, iş akışını hızlıca geçmeye çalıştım. Aslında, saymaya kalksam orada Gençlik ve Spor Bakanlığı da var, Millî Eğitim Bakanlığı da, Tarım ve Orman Bakanlığı da var; bunların da ismini aşağıda... Belediyeler bizim ciddi partnerlerimiz. Hatta şunu söylüyorum: İzmir’deki depo alanımızı biz belediyeden aldık, İzmir Büyükşehir Belediyesinden aldık; fuar alanını belediyeden aldık. Hani, gerek Elâzığ’da olsun gerek

İzmir’de olsun burada artık mümkün olduğu kadar. Ben bürokratom, siyasetçi değilim hani, herkes kendi imkânını mümkün olduğu kadar bu işin halledilmesi noktasında onlar da kullandırmaya çalıştı, bizim de onlara destek olduğumuz anlar oldu.

Çalışma grubunun iş şemasında da belediyelerin bu operasyonun bazı bölümlerinde isimleri geçiyor yani belediyeler geçmiyor değil. Benim belki belediyeyi söylemem lazımdı, belki haklısınız ama bir kasıtlı belediyeyi söylememezlik yapmadım ben. Belediye başkanlarımız da vakıfların...

Ben de eski kaymakamım bu arada...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Çok önemli, çok asli bir kurum olduğu için. Ben olsam benim ilk aklıma gelen belediye çünkü yerelde bir problem olduğu...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI SOSYAL YARDIMLAR GENEL MÜDÜRÜ BÜLENT TEKBIYIKOĞLU – Doğru söylüyorsunuz, haklısınız. Orada bizim ihmalimiz oldu Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Estağfurullah.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, yine, söz isteyen...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYBERK ÖZEŞ – Sayın Vekilim, birazdan...

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Siz cevap verecektiniz, buyurun.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYBERK ÖZEŞ – O iskân konusu... Biz de olmayan olmamış. Sadece arkadaşların bilgisi imar barışından... İskânı olmayıp da iskân alınmış olan, imar barışından faydalanmış binalarımız var. Adet olarak arzu ederseniz yazılı olarak da gönderebiliriz, şu an için bilgi veremeyeceğim ama net olarak çıkarabiliriz efendim. Biraz istatistik bilgisi istiyor, tüm Türkiye geneli çalışacağız ama iskânı olmayan hiçbir binamız yok, imar barışından da birçok binamız da faydalanmışız efendim.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Teşekkür ederiz.

Kırklareli Milletvekilimiz Selahattin Minsolmaz...

Buyurun Sayın Vekilim.

SELAHATTİN MİNSOLMAZ (Kırklareli) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Ben de Genel Müdürlerimize, Daire Başkanımıza teşekkür ediyorum. Gerçekten Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız çok önemli hizmetler yürütüyor.

Tabii, konumuz deprem, o konu özelinde bir şey sormak istiyorum. Bakanlığın -tabii, Başkanımız anlattı- mevcut yapı stokunda çok ciddi bir analiz yapıldı. Güçlendirilecek kadar fizibil olanlar güçlendirildi, olmayanların yıkımı yapılarak yeniden yapılması...

Bakanlığın bundan sonraki yapılaşma stratejisi nedir? Yani ülkemizin deprem ülkesi olduğu gerçeğinden hareketle dikey yapılaşma, yatay... Çünkü Avrupa’ya gittiğimiz zaman bu tip kadınlara, yaşlılara, çocuklara ve buna dönük olarak az katlı yapılarla bunların çözüldüğünü gözlemliyoruz. Hem o engelli grupların bu konuda daha rahat etmeleri hem de diğer donatı alanlarıyla beraber güzel mekânların oluşu. Tabii, bunun bir arsa ve büyükşehirlerde mekânda sıkıntılı olduğunu da biliyoruz ama bunların sürekli büyükşehirlerde öbekenmesinin bir gereği var mıdır? Yani İstanbul büyük bir şehirdir, Ankara büyük bir şehirdir ama bunların çeperlerinde nüfusu çok düşük olan arsa tedarigi konusunda böyle yatay mimariyle daha sağlıklı çözümler üretebilecek yerler var. İşte, benim vilayetim

Kırklareli, İstanbul'a bir buçuk, iki saat mesafede, gayrimenkul de çok ucuz böyle yapılaşma olanakları da artık sağlık tesislerin de şükürler olsun... Eskiden bunları biraz daha sağlık tesislerine, büyük hastane yerleşkelerine yakın olması gerçeğinden hareketle bazı yerlerde öbeklenebiliyordu; üniversiteler de böyleydi, birçok konu. Birbirini bir şekilde... Büyük şehirlerde öbeklenmeler oluyordu. Artık her yerde hastanemiz var şükür, her yerde üniversitemiz var; havalimanımız var; ulaşım aksları birkaç koridorla, demir yoluyla, raylı sistemle var.

Yani bu tip kurumunuz açısından... Huzurevi gibi özellikle, yaşlı bakım merkezlerinin... Çünkü benim ilimde birinin ihtiyacı oluyor, başka bir ile kadar nerede ihtiyaç varsa sizin sisteminizde bir şekilde oraya transfer ediyorsunuz. Yani bir yatay mimari ve böyle huzur köy tarzında, Batı'da olduğu gibi bir hem deprem dayanıklılık anlamında hem de diğer bu işin doğası gereğinin böyle bir strateji var mı? Onu sormak istiyorum. Allah korusun ama olacak bir depremde burada kalanlar için bir barınma stratejisi nedir? Deprem oldu, deprem olduktan sonra genelde ailesi olmayan insanlar da sizin gözetiminiz ve bakımınız altında. Yani oradaki strateji ne olacak?

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI DESTEK HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI AYBERK ÖZEŞ – Sayın Başkanım, ben birkaç hususu söylemek istiyorum. Genel Müdürlerimiz, özellikle, Ali Genel Müdürümüzün daha çok konusunu ilgilendiren de bir konuydu.

Ben şunu örnek olarak verebilirim: En son Kasımpaşa'da bir hayırsever kişinin yaptırmış olduğu bir yer var, büyük bir yüz ölçümü. İşte, Millî Emlak, o dediğiniz gibi arsa bölümü diğer yerden satın alındı, bağışçınınla birleştirilerek özel kriterlerle kurulmuş çocukevleri, engelli ve yaşlı birimleri ile kadınevlerinde dikey mimari kesinlikle kullanılmıyor. Bizim bir standardımız var, standart projeler var. Bu projeler üzerinde Çevre ve Şehircilikle görüşülerek... Tabii, tüm mülklerimiz Millî Emlakin olduğu için genel bütçeli kurumlarda. Çevre ve Şehirciliğe bizim planlarımız veriliyor. Bunu gerek ihtiyaca binaen olan yatırım projelerinde çıkan binalarımızda gerekse bağışçıların yapmış olduğu durumlarda; biz kendi çocukevi, kadın barınma evleri, engelli ve yaşlı hizmetlerine verdiğimiz binalarda genel itibarıyla kampüs ve yatay olarak yapıyoruz.

Hatta o yapılan öbek öbek evlerde -bungalov tipi diyelim- çocuklara ev ortamı sağlanıyor ki kendi sorumluluklarını... Böyle bir koğuş tipi değil, ranzalı değil; bir daire, daire içerisinde 5 çocuk. Her birine birer oda verilmesi, sorumlulukların olması, genel bir mutfak değil de her evin içerisinde 1 mutfak olması, o tarzda bir sorumluluk verilerek çocukevlerimizde öyle bir proje uygulanıyor.

Ama diğer konulardaki dediğiniz şey, tamamen yüksek planlamayla alakalı, ihtiyaca binaen doğan mevzuyla alakalı olarak da yatırım bütçesiyle alakalı bir durum. İşte, Cumhurbaşkanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığımıza zaman zaman bu projeler sunuluyor. Onlar da yatırım bütçesine tekliflerimizi sunduğumuzda, bunlar yapılabilir.

Tabii, bunlar biraz da illerin kendi talepleriyle alakalı da doğuyor efendim. Hâliyle Ankara, İstanbul, İzmir ya da diğer büyükşehirlerimizle alakalı talepler nüfusun çok yoğun olduğu durumlardan kaynaklandığı için daha geniş alanlara dediğiniz gibi... Mesela, Ankara'daki en büyük alanlarımız, Saray'da bulunan büyük bir kampüs. Çocuk hizmetiyle alakalı verilen yerler de var. Bununla da alakalı arzu ederseniz yine yazılı olarak da güzel bir bilgi notu hazırlayabiliriz efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız hem sosyal yardımlarda hem destek hizmetlerinde bütün dezavantajlı gruplara erişmek; her afet sonrasında, her sosyal olay sonrasında vatandaşımızın yanında olmak; her türlü ihtiyacını karşılama için son derece gayretli, son derece fedakâr bir çalışma içinde. Her geçen gün, her geçen yıl birçok destekçi kalemi çeşitlenmiş durumda. Bu konudaki kabiliyeti gerçekten her geçen gün artarak devam eden bir yapılanma içerisinde. Tabii ki biz Türk milleti olarak yardımlaşmayı seviyoruz. Her afette bütün vatandaşlarımız olarak -biraz önce kıymetli Genel Müdürümüz anlattı- her çeşit yardımı ulaştırma noktasında gayret eden necip bir milletimiz var. O yüzden, tabii ki yardımlaşma üzerine kurulmuş bütün sivil toplum kuruluşları da bütün yardım dernekleri de her görüşten, her yapıdan bu gibi oluşumlar da her afette daha fazla görünür olmak, daha fazla aktif olmak, bir anlamda kendi etkinliklerini, varlıklarını göstermek için âdeta birbirleriyle yarışıyorlar. Bazen bu yarışlar algı karmaşasına, bazen çeşitli yakıştırmalara, çeşitli dezenformasyonlara sebebiyet verebiliyor ama bu algılar hiçbir zaman için bizim Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın sosyal yardımlarda bütün yürüttüğü destek hizmetlerinde aileye, kadına, engellimize, bütün dezavantajlı gruplarımıza yönelik yürüttüğümüz hizmetlerde hiçbir aksamaya ya da onların tercih noktasında bir farklı uygulamasına asla sebebiyet vermemiştir, vermez de. Bu konudaki hassasiyet son derece güçlü bir şekilde devam ediyor ve her geçen gün de her dezavantajlı gruba daha fazla destek olabilmek için de bütün bu hizmet kalemleri çeşitleniyor.

Teşekkür ediyoruz, tebrik ediyoruz, çalışmalarınızda Allah yâr ve yardımcınız olsun. Bir yandan da bizim özellikle depreme yönelik önlemler noktasında bir an evvel bütün yapılarımızın deprem risk analizlerinin tamamlanması, güçlendirmelerinin süratle tamamlanması tabii ki depreme güvenli bir yapı stokunda bütün bu hizmetlerin sürdürülmesi en büyük isteğimiz, arzumuz. Onun dışındaki hem destek hizmetlerinde, sosyal yardımlarda görüyoruz ki Bakanlığımızın kabiliyeti, genel müdürlüklerimizin kabiliyeti her geçen gün geliyor, planlamalar, koordinasyonlar ve geliştirmeler sayesinde de biz daha yüksek bir kapasiteye sahip oluyoruz, olacağız da, buna inanıyoruz.

Teşekkür ediyoruz güzel sunumlarınız için. Çalışmalarınızda başarılar diliyoruz ve bugün bizlerle birlikte olan Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürü Ali Çevik'e, Sosyal Yardımlar Genel Müdürü Bülent Tekbıykoğlu'na ve Destek Hizmetleri Daire Başkanı Ayberk Özeş'e hassaten Komisyonumuz adına teşekkür ederiz, kolaylıklar diliyoruz.

AİLE ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ ALİ ÇEVİK – Biz de çok teşekkür ederiz, sağ olun.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli vekillerim; şimdi sunumlarımızda bugün için en son Bakanlığımız, Kültür ve Turizm Bakanlığımız.

Sırada, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğümüzün sunumu olacak. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğümüzün sunumunu, inşallah, bugün Komisyonumuza katılan Değerli Genel Müdürümüz Gökhan Yazgı, Genel Müdür Yardımcımız İsmail Karaman, Müzeler Dairesi Başkanı Bülent Gönültaş ve yine Kültür ve Turizm Uzmanı Deniz Gündoğdu Atasagun gerçekleştirecekler.

Hoş geldiniz diyoruz, Komisyonumuz adına, teşekkür ediyoruz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; hoş bulduk, herkese iyi akşamlar diliyoruz.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet arkadaşlar, sunuma ilişkin çıktılar da yine sayın vekillerimize dağıtılıyor, yine elektronik ortamda sizlere ulaştırılacak.

Evet, Vakıflar Genel Müdürümüz de yerini almışlar. Yani 2 ayrı sunum olacak diye, ayrı ayrı yaparsınız diye düşündüğüm için bu yüzden... Değerli Vakıflar Genel Müdürümüze Burhan Ersoy'a da hoş geldiniz diyoruz Komisyonumuz adına, teşekkür ediyoruz.

Evet, herhâlde ilk sunum, Vakıflar Genel Müdürlüğüyle mi başlıyoruz?

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Şöyle ki Sayın Başkanım, günün sonuna geldik. Bizim konularımızın birçoğu ortak, restorasyon konuları ve mevcut tescilli yapılarımızla ilgili yani birçok konu tekrar olacak sayın vekillerimizin vaktini almamak anlamında isterseniz siz açın.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – O zaman ortaklaşa, birlikte gerçekleştireceksiniz. O zaman 2 Kıymetli Genel Müdürümüz burada. Hem Burhan Ersoy Vakıflar Genel Müdürümüz hem de Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürümüz Gökhan Yazgı'ya ben sözü bırakıyorum.

Evet, buyurun Kıymetli Genel Müdürlerimiz.

6.- Kültür ve Turizm Bakanlığı Vakıflar Genel Müdürü Burhan Ersoy'un, Genel Müdürlüğün yurt içindeki ve yurt dışındaki çalışmaları, vakıf kültür varlıklarını güçlendirme çalışmaları, tarihi yapılar için deprem riski yönetimiyle ilgili yapılan çalışmalar; Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü Gökhan Yazgı'nın, restorasyon süreçleri ve tüm afetlerde müzelerdeki eserlerin güvenlik çalışması hakkında sunumları

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI VAKIFLAR GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ERSOY – Başkanım, önce kurumum adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Biz Kültür Bakanlığı olarak sunumu birlikte hazırladık. Ben önce vakıflarla ilgili bir bilgi vereceğim, daha sonra Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürümüz Sayın Gökhan Yazgı Bey de o konuya katkı sağlayacak.

Bildiğiniz gibi Vakıflar Genel Müdürlüğü 5737 sayılı Kanun'a göre kurulmuş bir genel müdürlük. Vakıflar Genel Müdürlüğünün görevlerinin sayıldığı 15/7/2018 tarih 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 693 ve 708'inci maddeleri çerçevesinde; Vakıflar Genel Müdürlüğüne, vakıflara ait yurt içi ve yurt dışındaki taşınır ve taşınmaz vakıf kültür varlıklarının tespiti, envanterinin çıkarılması, genel müdürlüğe veya mazbut vakıflara ait olanların korunması, mülkiyeti el değiştirmiş vakıf kültür varlıkları ile koruma alanlarının kamulaştırılması, bir de onarımı, restorasyonu ve gerektiğinde yeniden inşası Genel Müdürlüğümüzce yürütülmektedir.

Yurt içi çalışmalara göz attığımızda, 2003'le 2020 yılları arasında yurt içinde ve yurt dışında toplam 5.400 tane vakıf eserinin onarım ve restorasyonu yapılmıştır. Yine, 2020 yılında yurt içinde 226 adet kültür varlığının restorasyon ve onarımı tamamlanmış, hâlen yurt içinde 144 adet vakıf kültür varlığının restorasyonu ve onarımı devam etmekte, 76 adet vakıf kültür varlığının da proje çalışmaları devam etmektedir. 2021 yılında da acil olan 150 adet eserin restorasyonu yapılacaktır.

Tabii, yurt dışında yaptığımız çalışmalara kısa bir göz atalım diye onu da koydum. Bosna Hersek'te uygulaması yapılan 9 tane biten eserimiz var, uygulaması devam eden 7 tane, projesi hazırlanan da 10 adet. Yine, Kosova'da, Kıbrıs'ta, Kuzey Makedonya'da, Sırbistan'da ve Suriye'de toplam 19 tane uygulama yaptık, 17 tanesi devam ediyor, diğer 26'sının da proje hazırlıkları devam ediyor.

Vakıf kültür varlıklarında güçlendirme çalışmalarında günümüze geldiğimizde restorasyon aşamasında tüm eski eserler inşaat mühendisliği ve deprem mühendisliği açısından incelenmekte, gerekmesi durumunda güçlendirme projeleri hazırlanmaktadır. Hazırlanan güçlendirme projeleri Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı ilgili kültür varlıkları koruma bölge kurulları tarafından onaylanmakta ve

uygulamaya geçilmektedir. Burada güçlendirme projelerini koruma kuramına uygun olması ve eski esere minimum müdahale edilmesi Venedik Tüzüğü'nün gereğidir. Restorasyonda genel ilkelerimiz; minimum müdahale, müdahalelerin geri alınabilirliği ve özgünlüğün korunmasıdır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü olarak biz, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesiyle yaptığımız protokol kapsamında önemli veya sorunlu olan tescilli eserlerde, tüm üniversitelerdeki konusunda uzman bilim insanlarının da yer aldığı Bilim Kurulu ve Bilim Heyeti oluşturulmuş ve onunla yolumuza devam ediyoruz. Restorasyon projesi hazırlanmasında ve uygulamasında Bilim Kurulunun, Bilim Heyetinin ciddi bir desteğini görüyoruz.

“Bilim Heyeti kimlerden oluşuyor?” diye baktığımızda bunlar, mimar, inşaat mühendisi, sanat tarihçisi, malzeme konusunda uzman kimyager veya inşaat mühendisinden oluşmakta, yapı özelinde gerekmesi durumunda geoteknik yani zemin konusunda uzman inşaat mühendisi veya farklı meslek disiplinlerinde bulunan elemanlar çalıştırılmaktadır.

Vakıf kültür varlıklarının güçlendirilmesi çalışmalarında 2003 yılından günümüze kadar -deprem riskinin en yüksek olduğu İstanbul biliyorsunuz- İstanbul’da 72 tane tescilli eser ve İstanbul II. Bölgede de 29 adet tescilli eserimize güçlendirme yapılmıştır, burada örneklerde var. Bu, Vakıflar Genel Müdürlüğünce güçlendirmesi yapılan eserlere baktığımızda Kılıç Ali Paşa Camisi, işte, Eyüp Mihrîşah Valide Sultan İmareti, Şah Sultan Camisi, yine Edirnekapı Mihrimah Sultan Camisi, Fatih Camisi ve I. Mahmut Kütüphanesi, Pertevniyal Valide Sultan Camisi, Şeyh Süleyman Mescidi, Yavuz Sultan Selim Camisi, Bayezid Camisi ve şu anda Sultanahmet Camisi ve diğerleri. Bir de Edirnekapı’da Ayayorgi Kilisesi ve Meşrutaları olarak bilinen yeri de güçlendirdik.

2003 yılından günümüze kadar; deprem riskinin en yüksek olduğu yine, İstanbul’da, II. Bölgede Üsküdar Mihrimah Sultan Camisi’ni, Üsküdar Malatyalı İsmail Ağa Camisi’ni, Üsküdar Aziz Mahmut Hüdaî Camisi’ni, Üsküdar Hüsrev Ağa Camisi’ni ve İzmit’teki Orhan Camisi’ni güçlendirdik.

Türkiye geneline baktığımızda 2003 yılından günümüze kadar da Anadolu’da Sivas Gök Medrese, Erzurum Çifte Minareli Medrese, Adana Ulu Camisi, Amasya Merzifon Abide Hatun Camisi, Amasya Merzifon Gümüşhacıköy Maden Camisi, Malatya Arapgir Gümrükçü Osman Paşa Camisi, Elâzığ Palu Cimsit Bey Camisi, Elâzığ Palu Ulu Camisi, Diyarbakır Melik Ahmet Camisi, Diyarbakır Hz. Süleyman Camisi olarak bunları belirtebiliriz.

Bu, vakıf kültür varlıklarında güçlendirme çalışmalarına bir iki örnek koyduk. Mısır Çarşısı duvar içlerinde çürüyen ahşap hatılların yenilenmesi, yine duvar üstünde paslanmaz çelikten hatıl sisteminin oluşturulması, yine 1855 Bursa depreminde hasar gören Bursa Emir Sultan Camisi kubbesindeki bazalt lifli polimer tekstil ve yüksek dayanımlı kireç güçlendirmesi uygulaması, ayrıca kasnak bölgesinde paslanmaz çelik halatla sargılama, yine Bursa Emir Yıldırım Medresesi revaklarında yapılan çalışma var, orada da gergi demirlerinin paslanmaz çelik, gergi demirleriyle bağlantı sağlanarak yenilenmesi, yine Süleymaniye Külliyesi’ndeki mutfak bölümüne paslanmaz çelik gergi ilaveleri ve duvarlarda bazalt lifli polimer tekstil ve tarihî yapılar için güçlendirme harcıyla duvarların güçlendirilmesi var.

24 Ocak 2020 Elâzığ Sivrice depreminde hasar gören camilerimiz var. Bunlarla ilgili yaptığımız çalışmalar var. Mesela, Harput Ağa Camisi’ndeki onarımı tamamladık fakat Harput Sarahatun Camisi, Mollakendi 4. Murat Camisi, Elâzığ Merkez Yukarı Kesrik Camisi’nde güçlendirme uygulamaları devam etmekte. Ayrıca, Malatya, Battalgazi Ulu Camisi’nde de bizim güçlendirme çalışmalarımız devam ediyor. Projeleri hazırladık, şu anda kurulda. Ayrıca bir de Merkez’de İzzetpaşa Camisi’nin güçlendirilmesi var.

Yine, Sivrice depreminde Malatya Yeni Camisi'nin kubbe kasnağında kısmi göçme ve depremin hemen sonrasında hasarın ilerlemesini önlemek için kasnakta yapılan polyester kumaşla sargılama sistemi var. Yapının güçlendirme projesi ve ihalesi tamamlandı ve şu anda çalışma devam ediyor.

Yine, Elâzığ Sivrice depreminde oradaki Malatya Battalgazi Ulu Camisi -biraz önce bahsettim, orası- kemerlerde yapılan ahşap askı sistemiyle güçlendirildi ve şu anda kurul onayında ve önümüzdeki hafta kuruldan geçecek.

Seferihisar, İzmir'e geldiğimizde de... Buradaki, İzmir Konak'taki Hisar Camisi, Kemeraltı Camisi, İkiçeşmelik Camisi, Esnafşeyh Camisi, Kestane pazarı Camisi ve diğer camilerin hepsinin hasar tespitleri yapıldı, orta hasarlı olanlara müdahale, ağır hasarlı olanlara da kurul kararından sonra müdahale edeceğiz. Burada da örnekleri var; Hisar Camisi, Kemeraltı Camisi, Kestane pazarı Camisi var.

Sayın milletvekilleri, şimdi bir de tarihî yapılar için deprem riskinin yönetimiyle ilgili yaptığımız çalışmalar var. Burada Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğüyle iş birliği hâlinde yaptığımız çalışmalar var. Bakın, Türkiye'deki yüksek sismik riskine karşılık tarihî yapıların deprem risklerin belirlenmesi ve güçlendirilmesi hakkında bir teknik doküman bulunmamakta iken bu çerçevede, Vakıflar Genel Müdürlüğü, İstanbul Valiliği İstanbul Proje Koordinasyon Birimi arasında 2016 yılında bir protokol hazırlanmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve ICOMOS Türkiye Millî Komitesinin desteğiyle 2017 yılında tamamlandı. Mühendis ve mimarlara yol gösterici nitelikte Tarihi Yapılar İçin Deprem Risklerinin Yönetimi Kılavuzu çıkarıldı.

“Neden yönetmelik değil de kılavuz?” diye baktığımızda, bildiğiniz üzere ülkemizde Deprem Yönetmeliği en son 2019 yılında çıktı. Bu yönetmelik, tescilli olmayan yeni binaları kapsamakta, tarihî yapıları kapsamamaktadır. Yönetmeliğin uygulanması zorunludur ve hukuksal cezai müeyyidesi bulunmaktadır. Eski eserlerde ise her yapı özgünlüğü ve mimari detaylarına bağlı olarak, kendi özel koşullarında değerlendirilmekte; bu durumda, koruma kuramına bağlı kalarak, güvenlik, özgünlük arasında en uygun, optimum seviyenin sağlanması gerekmektedir. Bazen mimari bir özellik veya detay durumunda kalem işi, süslemeler ve benzeri seçenekler ortaya konulmalı, mühendis ve mimar tarafından değerlendirilerek özgünlüğü bozmayacak en uygun çözüm üretilmelidir. Tarihi Yapılar İçin Deprem Risklerinin Yönetimi Kılavuzu hazırlanırken 3 tane çalıştay, 1 tane de uluslararası sempozyum yapıldı. Burada da yine Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü iş birliği yaptık.

AR-GE çalışmalarına gelince, Türkiye'deki mevcut tarihi ve yakın dönem yığma binalarda düzlemsel dışı doğrultudaki deprem etkileri için hasar limitlerinin tespiti projesi yapıldı. Vakıflar Genel Müdürlüğü, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü, AFAD ile birlikte Ulusal Deprem Araştırma Programı (UDAP) kapsamında 2016-2020 yılları arasında, Ulusal Deprem Stratejisi Eylem Planı (UDSEP-2023) hedef, strateji ve eylem planları arasında bulunan tarih ve kültür mirasının depremlerden korunmasıyla ilgili AR-GE projesi gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında 5 adet tarihî yapı duvarlarını temsil eden duvar laboratuvarında üretilmiş ve deprem kuvvetlerine benzeyen kuvvetler uygulanarak test edilmiştir. Uygulamada kullanılan gergi eklenmesi, duvar üstü hatıl ve benzeri güçlendirme yöntemleri belirlenmiştir. Burada bir iki örnek var.

Yine, Bursa Tarihi Minarelerinin Deprem Performanslarının Analitik ve Deneysel Yaklaşımlar ile İncelenmesi ve Hasargörebilirlik Eğrilerinin Elde Edilmesi Projesi var. Orada da tarihî camilerin günlük kullanımları sırasında insanların güvenliklerinin sağlanması ve bu yapıların gelecek nesillere devredilebilmesi için, tarihî minarelerin deprem etkileri altındaki güvenliklerinin gerçekçi bir şekilde incelenmesi, muhtemel bir depremdeki hasar riskinin tahmin edilip azaltılması için hasargörebilirlik eğrilerinin çıkarılması ve yapısal performanslarının geliştirilmesine yönelik olarak müdahale

tekniklerinin geliştirilip uygulanması büyük önem arz etmekte. Bu nedenle de yine, UDSEP-2023 hedef, strateji ve eylem planları arasında yer almakta olan tarih ve kültür mirasının depremlerden korunmasıyla uyumlu olarak, bu proje kapsamında Bursa ilimizde yer almakta olan tarihî minareler üzerine deneysel ve analitik çalışmalar yapılmaktadır. Proje 2018 yılında başlamıştır, hâlen devam etmektedir. Bir de proje kapsamında, minarelerin deprem risklerinin belirlenmesinin yanı sıra güçlendirme müdahaleleri de geliştirilerek dünyada ilk kez, tarihî yığma minareleri temsil eden 5 adet minare de “gerçek deprem kaydı” uygulanarak sarsma tablasında proje kapsamında test edilecek ve elde edilen bilgiler Kılavuz’un güncellenmesinde de kullanılacaktır.

Eski eserlerde deprem riskinin azaltılmasıyla ilgili de “SWOT” analizi yapılıyor. Burada güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler olarak da önümüzde. Güçlü yönlere baktığımızda, Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün özel bütçeli kurum olması, güçlü bir mali yapıya sahip olması; eski eser restorasyonunda kurumsal hafızasının bulunması; yine restorasyon konusunda Vakıflar Genel Müdürlüğü’nün yetişmiş, tecrübeli teknik personel gücünün olması, bilim heyeti oluşturarak akademik camiadan destek almamız; restorasyon güçlendirme konusunda uzman ve tecrübeli projecilerin varlığı; restorasyon ve güçlendirme konusunda tecrübeli Vakıflar Genel Müdürlüğü teknik elemanları haricinde bağımsız olarak kültür varlıklarını koruma bölge kurullarından gerekli inceleme ve onayın çıkarılması olması. Bunlar bizim güçlü yönlerimiz.

Zayıf yönlerimize gelince, mimarlık ve inşaat mühendisliği lisans programlarında tarihî yapıların deprem davranışı ve restorasyon konusunda ders olmaması, buna bağlı olarak teknik personellerin eski eser konusunda ortalama beş yıllık bir süre içerisinde yetişmesi; yine, Türkiye’de eski eser sayısına bağlı olarak nitelikli proje firmalarının çok az olması ve dördüncü olarak da eski eserlerin güçlendirilmesinde kullanılan paslanmaz çelik, lifli polimer ve eski eserlere uygun yüksek dayanımlı, kireç esaslı harç malzemeleri ve benzeri ürünlerin ülkemizde üretiminin az olması ve ithale dayalı olmasından kaynaklı maliyetlerin artması.

Bir de fırsatlar yönünden baktığımızda, üniversitelerde lisans düzeyinde tarihî yapılarla ilgili derslerin müfredata eklenmesinin sağlanması, diğer ikinci konu yasal düzenlemeyle kültür varlıklarını koruma bölge kurullarında inşaat mühendisliğinden bir üyenin olmasının sağlanması, eski eserlerin güçlendirilmesinde kullanılan paslanmaz çelik, lifli polimer ve eski eserlere uygun yüksek dayanımlı, kireç esaslı harç malzemelerinin ürünlerinin ülkemizde üretiminin teşvik edilmesi.

Tehditler noktasına geldiğimizde, yetişmiş teknik personellerin farklı sektörlere kayması, girmesi. Yine, restorasyon projesi hazırlama ve uygulama süreci için doğası gereği diğer sektörlere göre daha yavaş seyretmekte. Nitelikli proje firmalarının sürecin uzaması dolayısıyla sektöre girmek istememesi çünkü uzun süreli bir çalışma.

Bir de vakıf müzelerimizle ilgili yaptığımız küçük bir anekdota gireyim daha sonra sözü Gökhan Bey’e vereceğim. Vakıflar Genel Müdürlüğü kültür varlıkları, kültür hizmetleri kapsamında son yıllarda müzecilik alanında oldukça önemli çalışmalar yapmakta ve vakıf eserlerinin gelecek nesillere aktarılması için yeni müzeler açmış ve çalışmalarını sürdürmektedir. Bunlara da kısa örnekler... Ankara Vakıf Eserleri Müzesi var, Konya Sahip Ata var, Tokat Mevlevihane Müzesi, Kastamonu Şeyh Şaban-ı Veli Müzesi, Edirne Selimiye Vakıf Müzesi, Gaziantep’te yine Mevlevihane Müzemiz, İstanbul Akaretler Mustafa Kemal Müzesi, Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesi, Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi ve Halı Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar Müzesi var İstanbul’da. Ayrıca 2 tane müze hazırlığımız var onları da yakında açacağız. Sivas Gök Medrese Vakıf Müzesi ile Erzurum Çifte Minareli Medrese Vakıf Müzesi olarak 2021 yılında hizmete açılacaktır.

Ben burada sözü Gökhan Bey’e bırakıyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ediyoruz Vakıflar Genel Müdürlüğümüze.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın vekillerim, iyi akşamlar diliyorum öncelikle. Gecenin bu saatinde beni dinleyeceksiniz.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Teşekkür ederiz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Biraz önce Sayın Genel Müdürlüğümüzün söylediği gibi aslında bizim restorasyon ilkelerimizde en önemli şey en az müdahale, geleneksel malzeme yapım tekniklerini güçlendirme, koruma ilkeleri doğrultusunda uygulama ve esere özel bir sistem seçimi. Bizim için restorasyon süreçleri biraz önce Sayın Genel Müdürlüğümüzün de anlattığı gibi artık ortak süreçler hâline geldi. Çünkü bu artık bilimsel belli kavramlar üzerinde yerini buldu ve artık herkes standartları belli bir restorasyon süreci yapmak zorunda.

Bizi ilgilendiren diğer bir boyut, tüm afetlerle, deprem başta olmak üzere, yangın, su baskını ve diğer savaş hâlleri dâhil olmak üzere müzelerimizdeki eserlerin güvenlik çalışması. Asıl bizim önem verdiğimiz ana konuların başında bu geliyor. Yani “taşınır risk azaltımı” başlığı altında biz bunu kullandık. Türkiye genelinde toplam 199 tane müzemiz mevcut. 157’sinde depreme karşı tedbirler alınmış durumda. Önümüzdeki hafta 6 müzemizi daha düzenleyip açtıktan sonra 163’e yükselteceğiz. Diğerlerinde de çalışmalarımızı devam ettiriyoruz bu arada. Sergi salonlarında yer alan depreme göre tasarlanmış vitrinler zemine ve duvarlara sabitlenmiştir. Vitrinlerde sergilenen eserler metal ve pleksi kaideler üzerine yerleştirilmiştir. Sarsıntı esnasında yuvarlanarak düşebilecek eserler uygun yerlerinden bağlanmıştır. Depolarda yer alan eserlerin korunduğu depo dolapları ise yine zemine, duvarlara sabitlenmiştir. Depo dolaplarının kapakları ile rafları eserlerin düşmesine, kırılmasına mâni olacak şekilde tasarlanmıştır.

Burada bizim en önemli unsurumuz efendim, deprem esnasında eserlerin güvenliği. Çünkü elimizdeki, ülkemizdeki, müzelerimizdeki eserlerin birçoğu paha biçilmez eserler ve bunlara en ufak bir zarar gelmesi hepimizi inanılmaz üzeceğinden elimizden gelen tüm hassasiyeti göstermeye çalışıyoruz. Özel dolaplarda artık özel eserlerimizi yangına karşı çelik dolaplarda sistematik bir şekilde depolamaya başladık. Buna da geliştirerek diğer müzelerde de devam ettireceğiz.

Bu 199 müzemizin 42’sinde belli çalışmalarımız da devam ediyor. Burada en önemli unsurlardan bir tanesi herhangi bir deprem anında bir müzemizdeki bir hasara mahal verildiği durumda bu eserleri ne yapacağımız. Biz şöyle bir Afet Risk Planı oluşturduk. Bunu da pilot bölge olarak Ankara’yı seçtik. Bir “depo müze” kavramı oluşturduk Sayın Başkanım, sayın vekillerim. Bu depo müze ne olacak? Hem en uygun şartlarda eserlerimize orada koruma alanı oluşturacağız, aynı zamanda bir müzemizde yaşanabilecek en ufak bir olumsuzlukta o eserlerimizi güvenli bir şekilde oraya taşıyacağız ve yeni müzemiz tamir olana kadar ya da yeniden yapılanı kadar orada koruma altına alacağız. Burada yer tahsisimizi yaptık, projelerimizi yapıyoruz. Bunu bölgesel yapma arzusundayız. Yani hep konuşulan bir İstanbul depremindeki bizim en önemli eserlerimizin olduğu yer de İstanbul yani başında geliyor. Oraya yakın bir alanda en güvenli alan neresi olmalı? Keza biraz önceki diğer genel müdürlüğümüzün sunumunda gerçekleştirilen o risk haritasına göre Ege Bölgesi’nde nereye yapacağımız noktadaki çalışmalarımız da devam ediyor Sayın Başkanım, sayın vekillerim. Bizim bu Türkiye Afet Müdahale Planı kapsamında diğer illere hangi müzeden, nereye, hangi müzeye nasıl taşınacağı noktasında kılavuzları oluşturduk. Burada restorasyon kılavuzu oluşturduğumuz gibi taşıma kılavuzuna kadar hangi kutuda, hangi şartlarda, hangi uzman tarafından, nasıl yapılacağına dair bunun planlamalarını gerçekleştiriyoruz Başkanım.

Bizim ülke genelinde toplam 516 adet hizmet binamız mevcut. Bunun 368 adedi müze ana hizmet binası, müze ve depodur. 18 adedi rölöve ve anıtlar müdürlüğü binası, 28 adet kültür varlıklarını koruma bölge kurulu binası, 81 adedi il kültür müdürlüğü binası, 21 adet de laboratuvar ve diğer hizmet binalarımız mevcut. Bunların, 516 tane yapımızın yüzde 70'i kültür varlığı olarak tescilli yapılarıdır. Burada hizmet binalarımızın teknik ölçümlemelerini yaptık. Bunun ne kadarı betonarme, ahşap, karkas, yığma, çelik konstrüksiyon ve prefabrik olmak üzere ve yığma olmak üzere bunların ayrışımalarını yaptık. Buna göre de risk analizlerini, depremde ve diğer yangın gibi afetlere gösterebilecekleri tepkileri ölçmeye çalıştık. Ayrıca, bunların yapım tarihleri ve ardından restorasyon geçirdiyse restorasyon tarihleri ve restorasyon teknikleri üzerinde çalışmalarımızı yaptık. Bunlardan 1960-2008 arası inşa edilen 79 adet, 60 yönetmeliği öncesi inşa edilen 2 adet gibi tüm ölçümlerini yapıp ona göre bir standart oluşturmaya çalıştık Başkanım.

Bu afet risk değerlendirme çalışmalarımızda bizim ahşap yapılarımızdan 14 tanesi son on yıl içerisinde restorasyon geçirmişti. Ön inceleme sonrasında 25 adet ahşap yapı ek inceleme yapılması gerektiğini tespit ettik. Yığma yapılarda 70 adedi son yirmi yıl içerisinde restorasyon geçirmişti. 2012 yılından itibaren 23 adet betonarme yapıya güçlendirme yapılmış, 28 adet betonarme yapı 2008 sonrası deprem standartlarına göre inşa edildiğinden ek incelemeye gerek duyulmamış. 15 adet betonarme yapıda da statik sorun olduğu tespit edilmiş olup güçlendirme çalışmalarıyla yatırım programımıza bunları ilave ettik.

Şimdi, burada bir çalışma ekibi oluşturduk Sayın Başkanım, sayın vekillerim. Restorasyon uzmanı, mimar, geleneksel yapı tekniklerinde deneyimli inşaat mühendisini içermek üzere üçer kişilik ekip oluşturduk. 20 ekipten toplam 60 kişiyle tüm ülke genelinde bir çalışma yürüttük. Bu çalışmanın amacı, yapılara yönelik tehditlerin tespit edilerek kaçınılma yollarının araştırılması, yapıların zayıflıklarının tespit edilmesi ve gerekli önlemlerin alınması, yapıların karşı karşıya oldukları risklerin belirlenmesi ve derecelendirilmesi, riskin boyutu ve yapının önem derecesine göre önceliklendirilmesidir. Biz, bununla ilgili tüm yatırım programı çalışmalarımıza devam ediyoruz. Biraz önce bahsettiğim müze tahliye planlaması da bu afet acil durum sırasında ve sonrasındaki hazırlık çalışmalarıyla ilgili Türkiye Afet Müdahale Planı şeklinde, biz bunu tüm müzelerimizde hem eğitim hem de talimatlar olarak gerekli bilgilendirmeleri yaptık. Bununla ilgili laboratuvar ve müze görevlilerinin yardımıyla Genel Müdürlüğümüzün yönlendirmesiyle hangi eserin bir arada gruplanacağı, biraz önce söylediğim gibi konulacak kutulara kadar hepsinin ebadına kadar tespit edilmiş, planlamaya ona göre geçilecektir Başkanım.

Afet sonrası tahliye planlama çalışmalarında da öncelikle güvenlik önlemlerinin nasıl alınacağını mümkün olduğu kadar anlatmaya çalıştık tüm çalışanlarımıza. O anda en yakındaki acil boş depoların, güvenli depoların, yani askeriye depolarından tutun, polis ve güvenliği rahat alınabilecek depoların nerelerde olduğuna kadar tespitleri ve yer çalışmaları yapıldı. En hızlı ve gizli alanlara nasıl nakledilebileceği çalışmasını gerçekleştirdik. Biliyorsunuz, geçmişte de İstanbul işgalinde de bizim bir çok eserimiz Niğde'ye, Ankara'ya, güvenli alanlara taşınarak koruma altına alınmıştı, biz de bunu geliştirerek devam ettireceğiz.

Kurumsal bir afet kültürü oluşturmamız gerekiyordu. Genel Müdürlüğümüz bünyesinde bütünsel olarak afet döngüsünün tüm çalışma evrelerinde faaliyette olacak bir koordinasyon noktası oluşturuldu. Tabii, AFAD'la iş birliği içerisinde hareket ettik. Bu çalışmalarda bir yandan yığma ve ahşap yapıların başta deprem, yangın ve sel gibi afetlere karşı risk durumlarının ön tespiti için hazırlanmış olan formları geliştirme, deneme aşamalarını sürdürdük. Çatışma ve savaş durumlarında kültür mirasımızın korunmasına yönelik seferberlik planları hazırlandı ve bu devam ediyor, geliştiriyoruz.

Genel Müdürlüğümüzün koordinasyonunda müzelerin tahliye planlarının hazırlanmasına yönelik veri toplama çalışmaları yürütülmekte, bu aşamada müzelerin her türlü afete yönelik risk durumları da saptanmaktadır. Bununla ilgili el kitaplarımız oluşturuluyor, eğitim ve farkındalık çalışmalarımıza Vakıflar Genel Müdürlüğümüzle birlikte ortak bir şekilde devam ediyoruz. Birçok konudan biraz önce Genel Müdürlüğümüz bahsettiği için akşamın herhâlde son sunumu olunca fazla da sizin de vaktinizi almak istemiyorum.

Bunların en yakın tarihteki örneklerimizden birisi İzmir depremi, pilot çalışma olarak biz burayı yürüttük. Deprem haberini duyar duymaz il müdürlüğümüzde başta olmak üzere bizim oradaki Rölöve Müdürlüğümüz, kurul müdürlüğümüz, tüm çalışma arkadaşlarımızdan bir ekip oluşturduk. Buradaki başta bizim müzelerimiz, ören yerlerimizdeki tarihî eserlerimiz, binalarımız olmak üzere bir çalışma grubu oluşturduk. Bunu İzmir’le sınırlı bırakmadık, Manisa, Aydın, Uşak ve Denizli’yi de kapsayan yani bu depremin etki alanlarını kapsayan bir çalışma yürüttük. Tabii, burada, bu çalışmanın sonunda yapılan deprem kaynaklı soruna çok rastlanmadı binalarımızda. Ancak bakımsız ve zamanında belli hatalı müdahalelerle birlikte belli süreçlerde çatlaklar olduğunu gördük.

Burada, en önemli sürecimiz bizim de Sayın Bakanımızla beraber tespit ettiğimizde... Sayın Vekilim, herhalde siz de oradaydınız, Seferihisar’daydınız yanlış hatırlamıyorsam. Sığacık Kalesi’nin tsunamiden dolayı derz boşalması, basınç nedeniyle duvarların devrilme tehlikesinin oluştuğunu biz orada tespit ettik ve hemen talimat verdik. Bugün, bu süreci tamamladık ve güvence altına aldık sur duvarlarımızı.

Bu pilot çalışmasında tabii ki ICOMOS ve diğer uluslararası paydaşlarımızdan, milli komitesinde uzman kişilerce de beraber Avrupa’daki ve dünyadaki paydaşlarımızla biz bu süreçleri devamlı beraber yürüttük. Çünkü bu süreçlerde gerçekten arkadaşlarımız kendilerini yetiştirdiler ve birçok uluslararası noktada fikir paylaşımlarında artık kendimizi gösteriyoruz. Bununla ilgili örnekleme çalışmalarında rapor aşamasına geldik.

İl kültür müdürlüklerine artık şöyle bir talimatımız oldu: Bizim Ankara’da herhangi bir talimata gerek kalmaksızın orada belirli bir ekip oluşturuyoruz Sayın Vekilim. Bu süreçte, bundan sonra kimin hangi görevi, hangi bölgede ve hangi yapılara bakacağına kadar biz bunu bir kılavuz hâline getiriyoruz, şu anda bunun çalışması içerisindeyiz. İsim isim, görev görev bu konuları zimmetleyeceğiz ve hızlı bir şekilde eğer doğru bir envanter çalışması yaparsak durumu hızlı tahlil edebilirsek daha hızlı karar alıp ve daha hızlı bir şekilde bu restorasyon süreçlerine veya tamirat süreçlerine girebileceğimizi düşünüyoruz.

Sonuç olarak, Türkiye Afet Müdahale Planı’nda temsil edilmiyoruz, bundan dolayı AFAD’la ilgili çalışmalarımız da devam ediyor. Bu kurumlarda yine eş güdüm hâlinde devam etmekle birlikte biz kendi sistemimizi kurma noktasında bir yere de getirdik. Bunları geçelim, biraz önce anlattı Sayın Genel Müdürüm.

Biz de belli örnekleme üzerinden gidersek bizim Sümela Manastırı’yla ilgili çok özel bir güçlendirme çalışmamız var. Şu anda Almanya dâhil olmak üzere gelip incelemelerde bulunup belli dergilerde hatta konu edilmeye başlandı. Yaklaşık 25 bin metrekarelik bir alanda, özellikle taş düşmeleri başta olmak üzere hem güçlendirme hem de temizlik operasyonu yürütüyoruz. Mayıs ayına kadar bu süreci tamamlayacağız. Büyük bir kısmını tamamlayıp bu sene açtık ziyarete. Burada çelik ağırlarla biz kayaları tutup aşağı düşme tehlikesi olan tüm kayaları da oradan temizledik. Aşağılarda belli bentler oluşturduk. Dediğim gibi birçok çalışmada da örnek olarak alınmaya başlandı.

Adana’da, oradaki tuğla yapıların da bu özelliğini kaybetmemesi için özel bir teknikle bunları çelik güçlendirmelerle, hiç bozmadan, farklı bir restorasyon tekniği uyguladık.

Saint Paul Kilisesi’nde de benzer o payandalardaki o ayrılmaları çok özel bir şekilde düzenledik.

Antalya Perge Helenistik Kulelerinde... Biz bazen özellikle kule yapılarında modelleme tekniğini uygulamaya çalışıyoruz. Bu modelleme tekniği nedir? Burada, mevcut hâlindeki yapıyı bir şekilde tekrar ilk hâli ne olabilir, tüm 3 boyutlu çizimleriyle birlikte yapıp ona göre restorasyon sürecini devam ettiriyoruz. Burada, belli alanlarda duvarların gizli, görünmeyen bir şekilde özellikle deprem riski yüksek olan yerlerde görünmeyen tel kafeslerle, tel ağlarla biz burayı demir ağlarla örüp üzerinde dayanıklılık esaslı bir çalışma yapıyoruz.

Batman Hasankeyf’de keza bu duvar ayrılmalarını çok özel bir sistemle birbirine bağlayarak sistemimizi kurduk.

Patara’da bu sene biliyorsunuz, Sayın Cumhurbaşkanımız “Patara Yılı” olarak ilan etti. Bu pandemi sürecinde de olsa bu tiyatro binamızı sosyal aktiviteler için kullanılabilecek aşamaya getirdik kısa bir sürede. Resimde de görüyorsunuz, yıkılma tehlikesi çok yüksek olan alanlarda acil çelik payandalarla destekleyerek yine en azından tiyatronun ayakta kalmasını sağlıyoruz.

Kosova’da da benzer bu şeyleri hem vakıflar hem TİKA’yla birlikte yürüttük. Burada bir eğilme vardı, belli bir açı vardı, o açığı düzelttik belli derz çalışmalarıyla.

Şu anda Ankara Resim Heykel Müzesinde çalışmaların sonuna geldik, hem özellikle güçlendirme noktasında hem de yapının orijinal hâline dönüştürülmesi noktasında, 28 Aralıkta açacağız inşallah.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

NECİP NASIR (İzmir) – Ağzınıza sağlık.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, biz çok teşekkür ediyoruz Kıymetli Genel Müdürümüze.

Şimdi sorusu olan Sevda Erdan Kılıç, Değerli Vekilimiz, İzmir Vekilimiz, buyurun.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sunumlar için çok teşekkür ederim ben. Hakikaten şöyle baktığımızda yani çok emek var hem bilimsel çalışılmış ama dönüyoruz kamuoyundaki algı ve sosyal medyadaki şeylerle ilgili, hani, biliyorsunuz en çok da o gündeme geldi. İşte, Şile Kalesi’nin adı “Sünger Bob Kalesi” oldu. Yani, işte, ne bileyim, başka bir yerde parlak kol tutaçları, merdiven inmek için tutunduğumuz yerler parlak olmuştu, “Hatay’da mozaikler yanlış yerleşti.” diye bir haber çıktı; işte, Ayasofya’nın içindeki bir camiye cam kapılar yapıldı diye böyle sosyal medyada da kamuoyunda da bu tarz benzer aslında bunca emeğin ve bilimsel çalışmanın üstünü örten görseller çıktı. Bunlarla ilgili -siz de takip ediyorsunuzdur bizim gibi- bunları yapanlarla ilgili bir yaptırım oluyor mu, gidip yerinde görüyor musunuz, bizim gördüğümüz gözle bakıyor musunuz ya da o çalışanlar ya da yanlış uygulama yapanlarla ilgili bir cezai yaptırım ya da bir soruşturma süreci oluyor mu? Hakikaten şimdi dinlediğimizde ve baktığımızda ben çok üzülüm kamuoyunda öyle algılanmasına. Yani o güzelim kalenin adı Sünger Bob’a çıktı. Saydım bunlar aklıma gelenler. İşte, bir yerde merdiven sırası 28’ken şimdi restorasyondan sonra 26’ya inmiş gibi bir haber de okumuştum. Ben çok üzülüm kurumunuz adına bunları da dinledikten sonra. Bu konuda özel bir çalışmanız var mı, hakikaten merak ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şunu ilave edebiliriz belki: Bu İstanbul’da Galata Kulesi’ne hiltiyle girilmesi.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Evet, mesela o aklıma gelmemişti. O da baya bir gündem oldu “Galata Kulesi’ne hiltiyle girildi.” diye.

Teşekkür ederim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Asansör yapılması...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – İzmir için de çok teşekkür ederiz ayrıca. Seferihisar ve diğer Kemeraltı’nda ve diğer bulunan camilerle ilgili çalışmalarınızı da biz de takip edeceğiz gittikçe.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, İstanbul Milletvekilimiz Mustafa Demir...

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Bir defa geç geldim ama Vakıflar Genel Müdürlüğü ve vakıfların çalışmalarını yerel yönetimlerdeki görevim münasebetiyle yakından takip eden, 10 bin tarihî eserin olduğu tarihî yarım adada belediye başkanlığı yapan biri olarak bazı şeyleri paylaşmak isterim.

Bir defa, teşekkür ediyorum. Ne söylendiğini bilmiyorum ama Türkiye’de, bir defa restorasyon, restorasyon tekniği, malzeme bilgisi, uygulaması son derece gelişmiş. Diğer İtalya’yı da gördük. İtalya’da yapılan çalışmalarla bizimkileri mukayese ettiğimizde bir defa iş yapabilme, sonunu getirebilme, zamanı iyi değerlendirebilme ve her şeyden önce kaynağı iyi değerlendirmeye mukayese ettiğimizde -bunların hepsi çünkü prosedür ve hepsinde dikkat etmek gerekir- bunlara baktığımızda tartışmasız Türkiye çok ileride ve bunların temsilcisi olan Vakıflar Genel Müdürlüğümüz de hem personel açısından, yetkinliği açısından hem birikimi açısından hem fedakâr arkadaşların özel gayreti açısından son derece başarılı olduğunu biliyorum ve bunu son derece memnuniyetle de takip ettim.

Bir de Vakıfların şu ana kadar yaptığı, kamuoyu tarafından da çok bilinmeyen bir çalışması daha var konuştunuz mu; bilmiyorum İstanbul’da ve Türkiye’nin hemen hemen her tarafında kendi tarihimize, kendi kültürümüze ait tarihî eserlerin bir defa Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca 2002 yılına kadar olmayan bir şey yaptı: Envanterini çıkardı, bütün tarihî eserlerin rölövelerini yaptı, kayıt altına aldı. Bu rölövelerinin yapılması, kayıt altına alınması aslında insanların kimliklerinin çıkarılması gibi bir şey. Ne demek? İleride yani rölövelerin alınması, kayıt altına alınması bence bu deprem çalışması öncesinde yapılmış en büyük hizmettir.

Koca koca selatin camilerimiz; yani Fatih Camisi, Süleymaniye Camisi, Yavuz Selim Camisi, şu anda restorasyonu devam eden Yeni Camisi, Beyazıt Camisi, tam neredeyse on altı yıl restorasyonu devam eden Mihrimah Sultan Camisi ki hani, bizim dönemimizde size iletmemizle hemen bitirilen bir cami. Bu camilerin her birisi için kaynak açısından inanılmaz işler yapıldı ve restorasyonu yapıldı. Bence, bu camilerden, onlardan daha önemlisi Sultan Ahmet Camisi başta olmak üzere bunların rölöveleri yapıldı ve kayıt altına alındı. Sadece camiler değil, medreseler, hanlar, çeşmeler, kaybolmuş tarihî eserlerin envanteri çıkarıldı ve uygulama imar planlarına işlendi. Bunlar gerçek anlamda üzerinden bin yıl bile geçse netice itibarıyla yeniden ihya edebilecek, muazzam, görülmeyen bir iş yapıldı. Ben bu açıdan da tebrik ediyorum. Zaten restorasyonlar falan...

Bir anımı paylaşacağım, heyecanımı sizinle paylaşmak istiyorum. Şimdi 2004 yılında Belediye Başkanı oldum. Şu anda Diyanet İşleri Daire Başkanı olan Osman Hoca, Fatih Camisi’nin imamı. Fatih Camisi de benim muayenehanemin olduğu yere yakın, sürekli gidip geldiğim, kendi camim aynı zamanda. Geldi Osman Hoca dedi ki: “Biz Fatih Camisi’nin ses sistemini yapmaya çalışıyoruz. Şu günün parasıyla 17 bin lira veya 12 bin liraya tekabül edecek bir parayı arıyoruz.” Aslında cami zemin açısından sıkıntılı, deprem açısından çok sıkıntılı, yorgun bir malzeme, yapıldığı dönem de Osmanlı’nın çok güçlü olmadığı dönemde yapılmış bir statîği, bir sürü sıkıntıları var ama biz, inanın, o parayı bulmak da zorlandık. Caminin bir özelliği daha vardı, her cumadan ve her namazdan sonra para toplanırdı. Niye biliyor musunuz? Pencerelemin ahşap pervazlarının tamiri için para toplanırdı ve hocafendi her

defasında söylerdi işte: “44 tane pencremizin 22’nci ahşap pervazının tamirini yapıyoruz, onun için para topluyoruz.” Ve de marangoz caminin dış avlusunun içerisine atölyesini kurmuştu. Sürekli bitmez, tükenmez bir iş ve insanlardan toplanan bağışla, parayla o restorasyon yapıldı.

Şimdi, öyle bir Türkiye’den, benim bu söylediğim 2002 yılından önceki Türkiye... Bir şey daha, 1998-2002 yılında koca Türkiye’de yapılmış bütün tarihî eserlerin sayısı, Türkiye’de 45 iken şu anda, benim en son bıraktığım dönemde 5.500-6 bin tane tarihî eser ki bunların içerisinde çeşme falan değil veya küçük bir medrese falan değil, işte demin adını saydığım tüm selatin camilerinin de restorasyonunun içinde bulundu, muazzam işler yapıldı. Yani bence tarihe baktığımızda III. Mustafa döneminde yapılmış o ihya restorasyon çalışmalarından yani Osmanlı Döneminin en muazzam ihya çalışması III. Mustafa döneminde yapıldı sonra yapılmış en büyük işler bu dönemde yapıldı; tebrik ediyoruz, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz Mustafa Başkanım.

Kocaeli Milletvekilimiz İlyas Şeker.

Buyurun Sayın Vekilim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, ben de Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürümüze, Vakıflar Genel Müdürümüze sunumlarından dolayı, yaptıkları hizmetlerden dolayı teşekkür ediyorum.

Bizim bölgede de Vakıflar Genel Müdürlüğünün çalışmaları var, hızlı bir şekilde yürüyor ama tabii, bir talihsizliğin şu: Restorasyon işleri böyle iğneyle kuyu kazmak gibi bir şeydir, yıllarca sürer, bu sefer de vatandaş iki de bir baskı yapar “Niye bitmiyor, neden bitmiyor, niye hâlâ açılmadı?” filan diye. Böyle tepkiler de oluyor ama gerçekten güzel çalışmalar yapılıyor, onun için teşekkür ediyoruz. Bir de tabii, bugüne kadar epeyce bir kurum dinledik, ilk defa deprem sonrasıyla ilgilenmeyen, deprem öncesiyle ilgilenen bir kurumun sunumunu almış olduk. Çalışmalarınız tamamıyla deprem öncesiyle ilgili. Onun için de ben emeğinize, çalışmalarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, teşekkür ediyoruz Değerli Vekilimize.

Sayın Genel Müdürlerim, buyurun.

Vakıflar Genel Müdürlüğümüz Burhan Ersoy.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI VAKIFLAR GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ERSOY – Şimdi, öncelikle sayın vekillerimize Vakıflar Genel Müdürlüğüyle ilgili tebriklerini kurumum adına kabul ediyorum, şahsım olarak değil.

Fatih Camisi biraz önce Sayın Başkanımın bahsettiği gibi Fatih Belediye Başkanırken de kendisiyle çok güzel temaslarımız, ilişkilerimiz oldu orada fore kazıklar çakılarak statik bir güçlendirmeyle başlandı ve cami en kısa zamanda bitirildi. Daha sonra Beyazıt Camisi, Hat Sanatları, Sanat Eserleri Müzesi, Sultanahmet devam ediyor ve şu anda da Ayasofya ve Kariye Camisi’yle ilgili çalışmalarımız var; onları da bir an önce bitirip tamamlayacağız.

Bu süreçte Vakıflar Genel Müdürlüğü olarak biraz önce Sayın Milletvekilimin sorduğu Galata Kulesi’yle ilgili bir ifade oldu. Galata Kulesi’ndeki restorasyonda hiltinin yanlış olarak uygulandığını ben o gün basın toplantısında açıkladım ve bu hatamızı kabul ettik ve ilgili müteahhit hakkında da gerekli işlemi yaptık zaten.

Bu süreç, yani bizim tarihî, ecdat eserine karşı yapılan en küçük bir ihmal hiçbir zaman kabul edilemez, düşüncemiz bu. Hem Vakıflar Genel Müdürlüğü olarak hem de Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Koruma Kurulları bu konuda çok hassaslar. Bu hassasiyeti de devam ettiriyoruz.

Ben teşekkür ediyorum.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Bir ricada bulunabilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Buyurun Sayın Vekilim.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Tabii, Sayın Başkanım da güzel ifade ettiler, teşekkür ediyoruz yani yaptığınız bütün güzel hizmetler için. Bu coğrafyanın, bu Anadolu'nun, bu kadim toprakların kültürünü gelecek nesillere taşımak adına.

Tabii, dediğiniz gibi, Galata'da yani yükleniciler kimi zaman kontrol dışında işler yapabiliyor, onun da sizler zaten gereğini yapıyorsunuz.

Benim bir ricam şu: Batı Anadolu'nun aslında en eski camisinin nerede olduğunu ben söyleyeyim, siz mutlaka biliyorsunuz ama Bornova'da Hüseyin İsabey Camisi. Bu cami Selçuklu Dönemi'nden gelen gerçekten çok eski, yani bizim de gururumuz, o bölgede doğmuş, büyümüş birisi olarak. Zamanında sıva yapmışlar camiye, yani o kadar kötü bir şey ki dümdüz alçıpan gibi sıva. Hâlbuki o sıvayı tırtıkladığında altında o kadar güzel bir şey var ki duvarın, caminin yapı görüntüsü. Yani o konuya bir el atarsanız, bu da benim bir ricam olsun bu vesileyle.

Teşekkür ederim, sağ olun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Sayın Vekilim, ben şunu söyleyeyim: Şu anda aynı şey bizim İzmit merkezde de var. Yeni Cuma Camisi, Pertev Mehmet Paşa Camisi; onun da dışı yaklaşık 1,5-2 santim kalınlığında sıvayla kapatılmış. Şu anda aldılar sıvayı, o kadar sıcak bir görüntüsü var ki gerçekten insan içeriye girince huzur buluyor. Dolayısıyla, yapıyor yani, ben şahidim şu anda.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Ne güzel.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Evet, şimdi, bir yandan hem sunumdaki camilerimizin restorasyonu, güçlendirilmeleri, müzelerimizdeki çalışmalar bizi ziyadesiyle memnun etti. Tabii, biz de sizin sunumunuzu dinlerken değerli vekilimle aramızda diğer kültür varlıkları var; köprüler var, kaleler var, işte sizin de bahsettiğiniz gibi 3 modellenmiş çalışmalarını yapıp bütünlemeye çalıştığımız. Tabii, bunlarla ilgili bir yandan bunların depremde alacağı riskler ve başkalarına oluşturacağı riskler var. Örnek vermek gerekirse Amasya'da Amasya Kalesi'nin de böyle altındaki yerleşim birimlerine olası -malum Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde olan bir kentimiz- bir depremde bir hasar vermesi hususu aslında orada Afet ve Acil Durum Müdürlüğünün de raporlarına yansımış durumda. Yani bu gibi tarihî köprüler, kaleler hem bunların yıkılması, zarar görmesi millî bir servet, bunlar bizim kültür varlıklarımız. Bir yandan da, tabii, vatandaşa verebileceği muhtemel zararlar da mutlaka hesaba katılıyordur. Bunu da ben eklemek istedim.

Şimdi de ben sözü size vereyim Değerli Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürümüz Gökhan Bey, buyurun.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Sayın Başkanım, sayın vekillerim; tekrar teşekkür ediyorum.

Sayın Vekilimiz Sevda Hanım'ın bahsettiği şey, bizim için de çok önemli bir şey. 2863 sayılı bir Kanun'umuz var. Bu kanun, aslında kültür varlıklarımızı koruyan ve benim Genel Müdürlüğümün de temel kanunu.

Buradaki en önemli çalışma aslında bizim kurullar çalışmamız, yani bizim koruma kurullarımız var. Bu tür bizim tescilli yapılarımızdaki herhangi bir işlemde koruma kurulu izni olmadan yapılan işlemlerde direkt savcılığa başvuruyoruz efendim. Eğer bir mimarsa hatta bunun mimarlık belgesini nasıl iptal ederiz, biz ona kadar gitmeye çalışıyoruz.

Bir kere restorasyon bir inşaat değil, yani bizim kamuoyuna asıl anlatmaya çalıştığımız şey bu. Belli restorasyon dönemleri var. Bizim Galata’da yaşadığımız şey şuydu: O parti, bu parti, dönemsel değil. Bu bir restorasyon tekniği anlamında İtalya’sından İspanya’sına kadar. Yani İspanya’da ve İtalya’da yaşanan restorasyon şeylerini bir inceleseniz inanın, biz o hataları yapsak bu görevlerde olmayız, o kadar. Galata’daki yaşanan şey, biraz önce sayın vekilimin de söylediği gibi, bir siva yani bir beton siva. “Muhtesten arındırma” dediğimiz işlem bu aslında teknik anlamda. Yani özgün olmayan, sonradan eklenen yapıların alınması olayı. Ha, bu olay sırasında yapılan şeyle birlikte hemen biz koruma kurullarımızı da devreye soktuk. Vakıflara ait orası ama bir müze olarak biz orayı teşhir ettik. Yaklaşık 8 bin kamyona yakın bir fazlalık attık diyelim, 8 bin tona yakın. Bir gün orayı da ziyaret ettiğinizde... Asıl bu “Horasan harcı” dediğimiz, yani ecdadın geçmişte Ayasofya’sından tutun selatin camilerinde köprülere kadar yaptıkları, biz artık harcı kullanmaya başladık. Horasan harcı, kireçle birlikte tuğla kırığı, tuğla tozunun birlikte bir harmanlanması. Bu harç o kadar özel bir harç ki Sayın Vekilim, elastikiyeti de yüksek.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Evet.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Yani bu deprem anındaki en önemli şeylerden bir tanesi. Siz çok şey dinlediniz eminim bugünlerde.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Evet.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Esneklik yapısı ve ecdat bunu düşünmüş ve biz şu andaki tüm restorasyon çalışmalarımızda Horasan harcı kullanıyoruz. Biz mümkün olduğu kadar dıştaki sıvaları “raspa” dediğimiz yani alıp oradaki, alttaki özgün hâline dönüştürüp oradaki derz aralarını doldurup yani o eski ve özgün hâline dönüştürme yönünde bir şey oluşturunuz.

“Sünger Bob” meselesine gelince, çok haklısınız. Şimdi şöyle de bir sıkıntımız var...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Öyle anıldı ya, o yüzden ben de öyle dedim.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Ya, benim eşim bile onu söylüyor, onda şeyimiz yok.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yok ya, Şile’ye gidip geliyorum ya o sebeple yani.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Yani benim eşim de İzmirli.

Şimdi, Sayın Vekilim, restorasyonu yapan sadece bizim Bakanlığımız değil maalesef. Yani maalesef demeyeyim, hani hepimizin görev alanına giren konular var. Belediye de bunu yapabilir, valilikler de yapabiliyor çünkü kendi hinterlandında görev alanı içerisindeki tarihsel değeri yüksek veya bizim kültür varlıklarımızı korumak hepimizin görevi aslında hem bir vatandaş olarak hem de tüm kamu kurumları anlamında. Ama biraz önce de Sayın Genel Müdürümün de sizlerin de bahsettiği gibi, işte belli firmalar ve proje yani bize sunulan kâğıttaki gibi gelmiyor. Biz şimdi kurullarda kâğıt üstünde, işte taşın çapı 5 milim olacak, yükseklik taş ölçüleri 8 milime kadar biz bunların arada kullanılacak harç malzemesi, hatta dikmelere kadar biz bunun hepsini tek tek belirliyoruz ama ondan sonra, işte, o dönemdeki sıkıntılar biraz da doğru firmaların doğru bir şekilde ehil ellerde yapılmaması. Bununla ilgili şimdi mesela Genel Müdürlüğümüzle bir çalışma yapıyoruz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI VAKIFLAR GENEL MÜDÜRÜ BURHAN ERSOY – Evet.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Aslında Genel Müdürüm bahseder diye ben bahsetmemiştim. Biz, şimdi, tüm bu restorasyonda çalışacak firmaların sertifikasyonuna giriyoruz. Bu nedir? Başkanım, Sayın Vekilim; oradaki taş ustasından restoratörüne kadar, mimarına kadar biz bu eğitimi vereceğiz ve bu eğitimleri almamış firmaların ileride yani 2021’de bunu yapmayı çalışıyoruz... Bunu bir Avrupa Birliği projesi kapsamında yürütüyor sağ olsun Burhan Beyler; biz de destek oluyoruz. Biz yetiştirebilirsek 2021, yetiştiremezsek 2022’de bu eğitimi almamış herhangi bir ustanın çalıştırılmasına izin vermeyeceğiz. Biz o firmaların bizim ihalelerimize girmesine izin vermeyeceğiz.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – İyi bir şey.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Evet, gerçekten iyi bir şey olur.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Böylelikle, en azından bileceğiz ki yani oradaki sıva ustasının, taş ustasının veya demir ustasının yani bizim restorasyon kurallarımız konusunda en azından bir bilgisi olacak, bir evrakı olacak, ehliyeti olacak. Bu süreçleri hızlı bir şekilde yürüteceğiz.

Ha, kurulların çalışma noktasında... Hani girmeli miyim, girmemeli miyim ama Yerebatan konusunda gerçekten bize haksızlık ediliyor bir sosyal medya ortamında. Daha önce orada kurullarımızda raportörlük yapmış bir bürokrat tarafından da. Daha önce kurullarda altı ay ile -yani teknik olan veya herhangi bir restorasyon çalışmasını da yapmış olan varsa- bir yıl arasında değişen, bir buçuk yıla kadar süren süreçler oluyordu Başkanım. Biz şu anda onu kırk beş ile altmış güne sınırlandırdık şayet doğru bir şekilde evrakları geldiyse. Yani verilen bir projenin içerisinde, şu anda 2017’de verilen ve belediyenin bize verdiği projenin içerisinde hani oradaki hoca “Şu anda aslında hani bunlar yapılmalı ama depremle ilgili daha şu anda bir sıkıntı gözükmemekle birlikte yapılırsa da bunun mimari malzeme içeriği inşaat mühendisleri tarafından yapılacak bir raporla bunun yapılması gerekir.” diyorsa biz bu raporu da istemek zorundayız çünkü getirdikleri projenin altında bu yazıyor. Bugün geldi ve ben ilk gündemde bunu gündeme alacağım. Benim için Yerebatan neyse Ayasofya da odur, Sultanahmet de odur. Yani bu, bir belediyede olması bizim için bir şey ifade etmiyor o belediye. Seferihisar’ın biz hangi belediyede olduğuna hiç bakmadık çünkü orada bir ihtiyaç vardı. Ya, biz Yerebatan Sarnıcı’na da hiçbir zaman öyle bakmayacağız, yani Ayasofya’ya da bakmayacağız, Rumeli Hisarı’na da bakmayacağız.

Teşekkür ediyorum.

Yani sosyal medya...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Sosyal medya zor bir iş yani hakikaten.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Sayın Başkanım, kestane ağacından yaptığımız bir kolonu yani birisi çekip de “Plastikten yapmışlar.” diye biz buna üç gün boyunca not hazırlamış bir Genel Müdürlüğüz.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Evet, evet.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Allah kolaylık versin, çok zor işiniz.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRÜ GÖKHAN YAZGI – Teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN RECEP UNCUOĞLU – Biz teşekkür ediyoruz. Gerçekten hem Vakıflar Genel Müdürlüğümüz hem Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğümüz yaptıkları kapsamlı çalışmaları bizlerle paylaştılar ve bütün tarihî eserlerimizin, kültür varlıklarımızın bu kadar paha biçilmez bir mirasın korunması noktasında aldıkları tedbirleri, işleyen süreçleri bizle paylaştılar.

Çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, birçok alanda algı operasyonlarına kurban giden olaylarla karşılaşılıyor ama biz gördük, biliyoruz ki sizin de bu noktadaki bütün gayretleriniz hem kurumsal kabiliyetleriniz hem bütün AR-GE faaliyetleriniz son derece gelişmiş durumda. İnşallah, bunu bu restorasyonlarda, bütün bu çalışmalarda kalifiye bir şekilde, uzman ellerle yapabilecek eğitim çalışmalarını da en kısa zamanda sonuçlarını görmeye başlamak...

Elinize sağlık, yüreğinize sağlık, çok teşekkür ediyoruz, başarılarınız daim olsun. Komisyonumuz adına bu güzel sunum için, bu paylaşımlar için teşekkür ediyoruz, iyi çalışmalar diliyoruz; sağ olun.

Değerli arkadaşlar, önümüzdeki hafta yine salı ve çarşamba inşallah toplantılarımız var. Çarşamba günü Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliğinin... Onlar çarşamba istediler, çarşamba gelecekler.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sadece çarşamba mı, salı-çarşamba mı?

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – İki gün yapacağız. Salı günü de çeşitli STK’lerimiz var. Her iki gün de saat 14.00’te değerli vekillerim.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Başkanım, tatile girince olmayacak değil mi yani?

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – O konuda, tabii, Meclis Başkanlığımız öyle bir karar alırsa hemen size bildireceğiz. Ayrıca, gündemler de size ulaştırılacak hem gruptan paylaşılır hem de makamlarınıza gönderilecek.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Eğer biz ziyaret yapacaksak aslında tatil dönemlerine denk gelse çok daha iyi olur.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Ziyaretlerimizi, inşallah, değerli vekillerim, hafta sonları yapmak üzere planlıyoruz.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Sokağa çıkma yasağı var.

BAŞKAN RECEP UNCÜOĞLU – Biz izin alırız.

Toplantımız sona ermiştir.

Hepinize hayırlı çalışmalar diliyorum.

Kapanma Saati: 21.18

